

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА СТАНАРИ**

ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОД ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ И ДРУГЕ НЕСРЕЋЕ ОПШТИНЕ СТАНАРИ

Станари, октобар 2022. године

**РОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОД ЕЛЕМЕНТАРНЕ
НЕПОГОДЕ И ДРУГЕ НЕСРЕЋЕ ОПШТИНЕ СТАНАРИ**

**ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОД ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ И ДРУГЕ
НЕСРЕЋЕ ОПШТИНЕ СТАНАРИ**

НАРУЧИЛАЦ:

ОПШТИНА СТАНАРИ

Станари бб
74208 Станари

ИЗВОЂАЧ:

ЕДУКУМ с.п.
Књаза Милоша 3А
78000 Бања Лука

АКТИВНОСТ:

Израда Процјене угрожености од елементарне непогоде и
друге несреће општине Станари

Број: _____
Датум: _____

**За општину Станари
ДОКУМЕНТ ОДОБРИО:**

**РОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОД ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ И ДРУГЕ
НЕСРЕЋЕ ОПШТИНЕ СТАНАРИ**

У складу са Законом о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама Републике Српске (Службени гласник Републике Српске број: 121/12) и Закон о измјенама и допунама закона о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама (“Службени гласник Републике Српске”, број: 46/17) те Уредба о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће (“Службени гласник Републике Српске”, број: 101/21) приступило се изради Процјене угрожености од елементарне непогоде и друге несреће општине Станари.

На основу горе наведеног Закона члан 13. став а), и члана 22., став 2) Скупштина јединице локалне самоуправе доноси Процјену угрожености од елементарне непогоде и друге несреће која је основ за даљу израду планске документације заштите и спасавања.

У складу са наведеним Законским обавезама именована је радна група и изабран израђивач документа ЕДУКУМ с.п. из Бања Луке.

РУКОВОДИЛАЦ ИЗРАДЕ ДОКУМЕНТА	
Др Драгиша Јуришић	ЕДУКУМ с.п. Бања Лука

ТИМ ЗА ИЗРАДУ ДОКУМЕНТА		
Р.бр.	Име и презиме	Позиција
1.	Кајганић Владо	предсједник
2.	Станковић Љубиша	координатор
3.	Стевановић Ненад	координатор
4.	Вуковић Бранко	координатор
5.	Илић Гордан	координатор за поплаве, пожаре и земљотресе
6.	Милица Волаш Товирац	координатор за здравље и заразне болести
7.	Ћелић Драже	координатор за НУС и мине
8.	Ћекановић Радојица	координатор за заштиту животиња
9.	Јовановић Љубинка	координатор за заштиту биља и биљних производа
10.	Квржић Сузана	координатор за несреће у путном саобраћају
11.	Ристић Горан	координатор за заштиту животне средине

Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће рађена је у три (3) истоветна примјерка од којих су два (2) примјерка достављена наручиоцу, као и додатни електронски примјерак, а један (1) примјерак је уложен у архиву ЕДУКУМ с.п. Бања Лука.

ЕДУКУМ с.п.

(Директор)

Рјешење о именовању радне групе за израду Процјене угрожености од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари, рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА СТАНАРИ
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ**

Станари бб, 74208 Станари, Тел: 053/201-810, Факс: 053/290-966, e-mail: opstauprava@opstinastanari.com

Број: 02-810-10/22

Датум: 11.04.2022. године.

На основу члана 22. став (1) тачка б) подтачка 5. Закона о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама („Службени гласник Републике Српске“ број: 121/12, 46/17 и 111/21), члана 68. („Службени гласник општине Станари“, број: 5/17) и члана 7. Уредбе о садржају и начину израде Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће („Службени гласник Републике Српске“, број: 101/21). Начелник општине Станари, доноси:

РЈЕШЕЊЕ

о именовању радне групе за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари

Члан 1.

1) Именује се Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари (у даљем тексту Радна група), у сљедећем саставу:

1. Кајганић Владо,	предсједник;
2. Станковић Љубиша,	координатор;
③ Стевановић Ненад,	координатор;
4. Вуковић Бранко,	координатор;
⑤ Иличић Гордан,	координатор за поплаве, пожаре и земљотресе;
6. Милица Волаш Товирац,	координатор за здравље и заразне болести;
⑦ Ђелић Драже,	координатор за НУС и мине;
8. Бекановић Радојица,	координатор за заштиту животиња;
9. Јованчевић Љубинка,	координатор за заштиту биља и биљних производа;
10. Квржић Сузана,	координатор за несреће у путном саобраћају;
11. Ристић Горан,	координатор за заштиту животне средине.

2) Начелник општине може на приједлог координатора из члана 1. овог рјешења одредити извршиоце који ће радити на реализацији задатака у складу са горе наведеном уредбом.

Члан 2.

1) Задаци координатора из члана 1. овог рјешења су прописана чланом 9. горе наведеном уредбом.

2) Након што координатори реализују задатке након сваке фазе у складу са чланом 9. горе наведене уредбе, достављају припремљени материјал предсједавајућем радне групе.

Члан 3.

Рок за реализацију задатка из члана 2. овог рјешења је 6 (шест) мјесeci од дана ступања на снагу овог рјешења.

Члан 4.

Послове из члана 2. овог рјешења Радна група ће обављати у току радног времена и по потреби ван радног времена.

Члан 5.

Ово рјешење ступа на снагу 8 дана од дана објављивања у („Службеном гласнику општине Станари“).

Доставити:

- Именованим(Их),
- Цивилној заштити,
- Службени гласник,
- Архива,

САДРЖАЈ

1. Предмет и циљ израде Процјене угроженост од елементарне непогоде и друге несреће општине Станари	3
2. Методологија израде процјене угрожености општине Станари.....	5
3. Подаци потребни за успостављање контекста и идентификацију ризика.....	9
3.1. Подаци о положају и карактеристикама територије	9
3.1.1. Географски положај, површина.....	9
3.1.2. Унутрашње границе	10
3.1.3. Геолошке карактеристике	12
3.1.4. Карактеристике рељефа, географско-педолошке карактеристике тла	14
3.1.5. Број, врста и величина насеља.....	19
3.1.6. Хидрографска мрежа и карактеристике, подземне воде	19
3.1.7. Водни ресурси и водоснабдијевање	22
3.1.8. Клима, режим падавина и температуре	28
3.1.9. Шуме, шумско земљиште, животињски свијет.....	33
3.1.10. Пољопривредно земљиште.....	35
3.1.11. Културно-историјски споменици	39
3.1.12. Национални паркови и паркови природе и други подаци.	41
3.2. Подаци о становништву	42
3.2.1. Густина насељености, просторни размјештај	42
3.3. Подаци о инфраструктури	47
3.3.1. Саобраћај	47
3.3.2. Телекомуникације.....	50
3.3.3. Транспортни капацитети у јавном и приватном сектору	50
3.3.4. Смјештајни капацитети у јавном и приватном сектору	51
3.3.5. Здравствени капацитети у јавном и приватном сектору	51
3.3.6. Ветеринарски капацитети у јавном и приватном сектору	52
3.3.7. Рударски капацитети	52
3.3.8. Капацитети за производњу и дистрибуцију електричне енергије.....	53
3.3.9. Привредна развијеност, основне индустријске гране	54
3.3.10. Хемијска и петрохемијска индустрија.....	57
3.3.11. Капацитети прехранбене индустрије.....	57
4. Подаци о опасностима у општини Станари	63
4.1. Подаци о поплавама	63
4.2. Подаци о земљотресима.....	70
4.3. Пожари отвореног простора	87
4.4. Пожари у стамбеним, привредним и другим објектима	88
4.5. Подаци о елементарним непогодама – суша, сњегне падавине, град, киша, олујно невријеме, екстремне температуре	94
4.6. Техничко-технолошке несреће.....	99
4.7. Техничко-технолошке несреће настале у путном, жељезничком, ваздушном и ријечном саобраћају.....	103
4.8. Здравствени ризици по људе.....	105
4.9. Опасности по животиње	107
4.10. Неконтролисано одлагање отпада.....	107
4.11. Експлозивна средства заостала из ратова, напуштена експлозивна средства и неексплодирана убојна средства	108
4.12. Стање система за осматрање, обавјештавање и узбуђивање	109
4.13. Стање система за рано упозоравање, са аспекта наведених опасности, тенденције и правци развоја.....	110
5. Анализа ризика	111
5.1. Хидрометеоролошки ризици	113
5.1.1. Структура сценарија за бујичне поплаве.....	113
5.1.2. Структура сценарија за поплаве услед великих кишних падавина	125
5.1.3. Сњегне падавине	135
5.1.4. Град.....	145
5.2. Атмосферско метеоролошке опасности	155

5.2.1. Олујни вјетар.....	155
5.2.2. Висока температура.....	165
5.2.3. Суша	175
5.3. Геолошки ризици.....	185
5.3.1. Земљотрес.....	185
5.3.2. Клизишта и одрони.....	195
5.4. Пожари	205
5.4.1. Пожари отвореног простора	205
5.4.2. Пожари на стамбеним објектима	217
5.5. Техничко-технолошке несреће.....	227
5.6. Ризици у саобраћају	237
5.7. Ризици од експлозија неексплодираних МЕС	247
6. Вредновање ризика.....	257
7. Приједлог за ниво мјера и активности за унапређење стања у области заштите и спасавања	261
7.1. Приједлог за ниво мјера и активности органа општинске управе	261
7.2. Приједлог за ниво мјера и активности у случају хидрометеоролошких опасности	262
7.2.1. Бујичне поплаве и велике кишне падавине	262
7.2.2. Сњежне падавине.....	263
7.2.3. Град.....	264
7.3. Приједлог за ниво мјера и активности у случају атмосферско - метеоролошких опасности	265
7.3.1. Олујни вјетар.....	265
7.3.2. Високе температуре и суша	265
7.4. Приједлог за ниво мјера и активности у случају земљотреса, клизишта и одрона	266
7.5. Приједлог за ниво мјера и активности у случају пожара.....	267
7.6. Приједлог за ниво мјера и активности у случају техничко-технолошких опасности	273
7.7. Приједлог за ниво мјера и активности у случају опасности у саобраћају.....	274
7.8. Приједлог за ниво мјера и активности у случају опасности од МЕС	274
8. Преглед закона, подзаконских аката и других докумената примјењених и кориштених у изради процјене	276

1. Предмет и циљ израде Процјене угроженост од елементарне непогоде и друге несреће општине Станари

У складу са Уредбом о садржају и начину израде Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће („Службени гласник Републике Српске“, број:101/21), Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће је полазни документ за израду планских докумената у области заштите и спасавања у општини Станари.

Процјена угрожености садржи статистичке и аналитичке податке о територији, становништву, идентификованим репрезентативним ризицима и ризичним објектима, критичној инфраструктури, историјској слици ризика, вјероватноћи, учесталости, изложености, рањивости и посљедицама елементарне непогоде и друге несреће у односу на циљеве/ризичне групе, постојећем нивоу заштите, капацитетима, процијењеном нивоу ризика, приоритетима и начину поступања са ризиком, те могућностима и правцима развоја и унапријеђења система заштите и спасавања у складу са расположивим подацима и другим показатељима, за општину Станари.

Процјеном угрожености од елементарне непогоде и друге несреће постижу се сљедећи циљеви:

1. врши се идентификација и анализа репрезентативних ризика,
2. утврђују се приоритети и дјеловање у будућности,
3. утврђују се релевантне чињенице које утичу на спречавање, смањење и отклањање посљедица елементарне непогоде и друге несреће по циљне/ризичне групе,
4. дефинишу се приједлози за смањење ризика – поступање са ризиком,
5. врши се прилагођавање, односно димензионирање јединица и тимова заштите и спасавања, односно цивилне заштите, спасилачких и хитних служби, превентивних и интерних капацитета, релевантних прописа и планских докумената процијењеним ризицима.

2. Методологија израде процјене угрожености општине Станари

Израда процјене угрожености је процес који се састоји од пет међусобно условљених и повезаних фаза:

1. идентификација ризика,
2. анализа ризика,
3. приједлог за ниво мјера и активности,
4. доношење одлуке по приједлогу нивоа мјера и активности,
5. спровођење одлуке.

Прва фаза израде Процјене угрожености представља идентификацију ризика, односно ризичног догађаја/појаве међусобним повезивањем циљних/ризичних група и догађаја на основу историјских података, искуства, извјештаја спасилачких и хитних служби и других субјеката од значаја за заштиту и спасавање који обухватају врсту, обим и посљедице елементарне непогоде и друге несреће, вријеме и мјесто несреће, истовремене и међусобно повезане догађаје, учесталост и вјероватноћу.

У фази идентификације ризика идентификују се и ризици од опасности које се у прошлости нису догодиле, иако су за то постојали повољни услови, као и ризици у настајању, који се најчешће доводе у везу са климатским промјенама и факторима развоја. Идентификација ризика на одређеном подручју представља основ за анализу која слиједи.

Друга фаза израде процјене угрожености представља анализу ризика која се реализује путем анализе сценарија и анализе капацитета. Елементи анализе ризика су:

- 1) анализа опасности, која обухвата:
 1. географски утицај – опис специфичности утицаја одређеног простора из аспекта врсте ризика,
 2. временски утицај – опис утицаја времена као климатског и метеоролошког фактора и времена у смислу утврђивања учесталости неког догађаја и његовог трајања,
 3. димензионирање интензитета – утврђивање обима утицаја догађаја на циљне/ризичне групе,
 4. вјероватноћу настанка – процјену могућности да ће се нешто догодити у одређеном временском оквиру.
- 2) анализа осјетљивости, која обухвата:
 1. анализу изложености,
 2. анализу рањивости,
 3. процјену могућег негативног утицаја – посљедица, 4. анализу капацитета.

Анализа сценарија представља прихватљив опис једног или више повезаних догађаја за сваки репрезентативни ризик за који је процијењено да има или може имати значајан негативан утицај на циљне/ризичне групе. Један сценарио третира један репрезентативни ризик.

Сценарио треба узети у обзир факторе изложености и рањивости који се мијењају у времену и простору, због чега их стално треба пратити и преиспитивати, а то су:

- 1) изложеност представљају људи, имовина, системи и други елементи који су присутни у зонама опасности, те су стога изложени потенцијалним губицима,

- 2) рањивост представљају карактеристике и околности заједнице или система, односно њихове вриједности које их чине осјетљивим на различите негативне утицаје опасности. Анализа рањивости треба да обухвати физичке, социјалне, економске и еколошке елементе.

Сценаријем се описују двије врсте догађаја:

- 1) највјероватнији нежељени догађај је догађај за који се поуздано зна да се често јавља, да услови у којима се јавља погодују његовој појави и да је реално очекивати његову појаву и негативан утицај на циљне/ризичне групе,
- 2) догађај са најтежим могућим посљедицама је догађај који се ријетко јавља на одређеном подручју, а у случају његовог настанка има такав интензитет чије су посљедице по циљне/ризичне групе катастрофалне.

Сценарио треба узети у обзир ризичне догађаје у којима једна опасност може бити покретач сложених догађаја (такозвани ланац догађаја), било да се догађају истовремено или један за другим – што представља мултиризик. Мултиризик је комбинација двије или више врста потенцијалних опасности.

Процјена вјероватноће/учесталости ризика треба да се заснива, гдје је то могуће, на историјској учесталости догађаја, односно расположивим статистичким подацима.

Процјеном посљедица треба узети у обзир кумулативни утицај свих потенцијалних опасности.

Посљедице представљају резултат штетног утицаја опасности на циљне/ризичне групе, односно на штићене вриједности, а манифестују се кроз величину губитка – штету. Циљне/ризичне групе у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу као ризични или неризични су:

- 1) људи,
- 2) имовина, 3) инфраструктура, 4) животна средина.

Обим посљедица у матрици ризика дефинише се квантитативно, на основу утврђених критеријума, и изражен је у пет категорија:

- 1) занемарљиве,
- 2) мале,
- 3) умјерене, 4) значајне, 5) катастрофалне.

Анализа капацитета обухвата идентификацију и процјену стања капацитета за превентивно и интервентно дјеловање и врши се за сваки репрезентативни сценарио.

Капацитети се квантитативно и квалитативно анализирају у смислу људских и материјално-техничких ресурса, објеката, радова и слично. У том процесу може се разматрати један специфичан капацитет који је релевантан за овладавање једним специфичним ризиком, односно општи капацитет који је релевантан за овладавање свим ризицима на одређеном подручју. Од посебног је значаја утврдити елементе који повезују капацитете за превентивно и интервентно дјеловање.

Капацитети за превентивно и интервентно дјеловање анализирају се из два аспекта:

- 1) мјера и радњи које су спроведене,
- 2) мјера и радњи које би требало спровести.

Резултати анализе капацитета приказују се у Анализи основних елемената за процјену ефикасности одговора и матрици процјене капацитета. Квалитативна процјена

капацитета дефинисана је у три фазе – прије догађаја, за вријеме догађаја и након догађаја, кроз три критеријума:

1) нису потребне промјене, 2) потребно прилагођавање, 3) потребне велике промјене.

Резултати анализа спроведених у сценарију се комбинују и приказују у матрици ризика. Матрица ризика се користи као средство једноставнијег приказа резултата анализе ризика. Она се састоји од двије осе, вертикалне – осе вјероватноће/учесталости и хоризонталне – осе посљедица. Свака оса има пет вриједности, што даје матрицу од 25 поља. Двадесет пет поља се дијели у пет категорија које одређују обим/ниво ризика:

- 1) врло низак ризик,
- 2) низак ризик,
- 3) просјечан ризик, 4) висок ризик, 5) врло висок ризик.

Матрице ризика се израђују у раздвојеном формату, за сваку циљну/ризичну групу посебно, за највјероватнији нежељени догађај и догађај са најтежим могућим посљедицама. Након тога, за сваки репрезентативни ризик израђује се матрица на којој се изражавају израчунате просјечне вриједности вјероватноће/учесталости и посљедица за највјероватнији нежељени догађај и догађај са најтежим могућим посљедицама.

Приоритетизација репрезентативних ризика је посљедњи корак у процесу анализе ризика. Критеријуми за приоритетизацију ризика су:

- 1) губитак живота,
- 2) негативан утицај на људско здравље,
- 3) негативан утицај на имовину,
- 4) негативан утицај на критичну инфраструктуру,
- 5) негативан утицај на животну средину и друго у складу са процјеном.

Резултати приоритетизације репрезентативних ризика приказују се на матрици приоритетизације ризика. Приоритетизацијом су утврђена три нивоа у скали прихватљивости:

- 1) прихватљиво подручје,
- 2) толерисано,
- 3) неприхватљиво подручје.

Приоритет за дјеловање представљају репрезентативни ризици сврстани у неприхватљиво подручје.

Трећа фаза израде Процјене угрожености представља приједлог за ниво мјера и активности за унапређење стања у области заштите и спасавања. Приједлогом се дефинишу циљеви, разрађује начин и утврђују мјере и активности за смањење обима/нивоа репрезентативних ризика, приоритетно оних који су у процесу приоритетизације ризика сврстани у неприхватљиве ризике. Крајњи резултат предложених мјера и активности је побољшање стања у једној или више области заштите и спасавања на одређеном подручју.

Четврта фаза израде процјене угрожености представља доношење одлуке по приједлогу за ниво мјера и активности и подразумијева да надлежни орган утврђује које мјере и активности је потребно предузети да би спасилачке и хитне службе и други субјекти од значаја за заштиту и спасавање овладали одређеним ризицима.

Пета фаза израде процјене угрожености представља спровођење одлуке, а то је фаза у којој надлежни органи и институције, цивилна заштита, спасилачке и хитне службе и други субјекти од значаја за заштиту и спасавање, који су у четвртој фази дефинисани као носиоци конкретних мјера и активности, спроводе донесену одлуку.

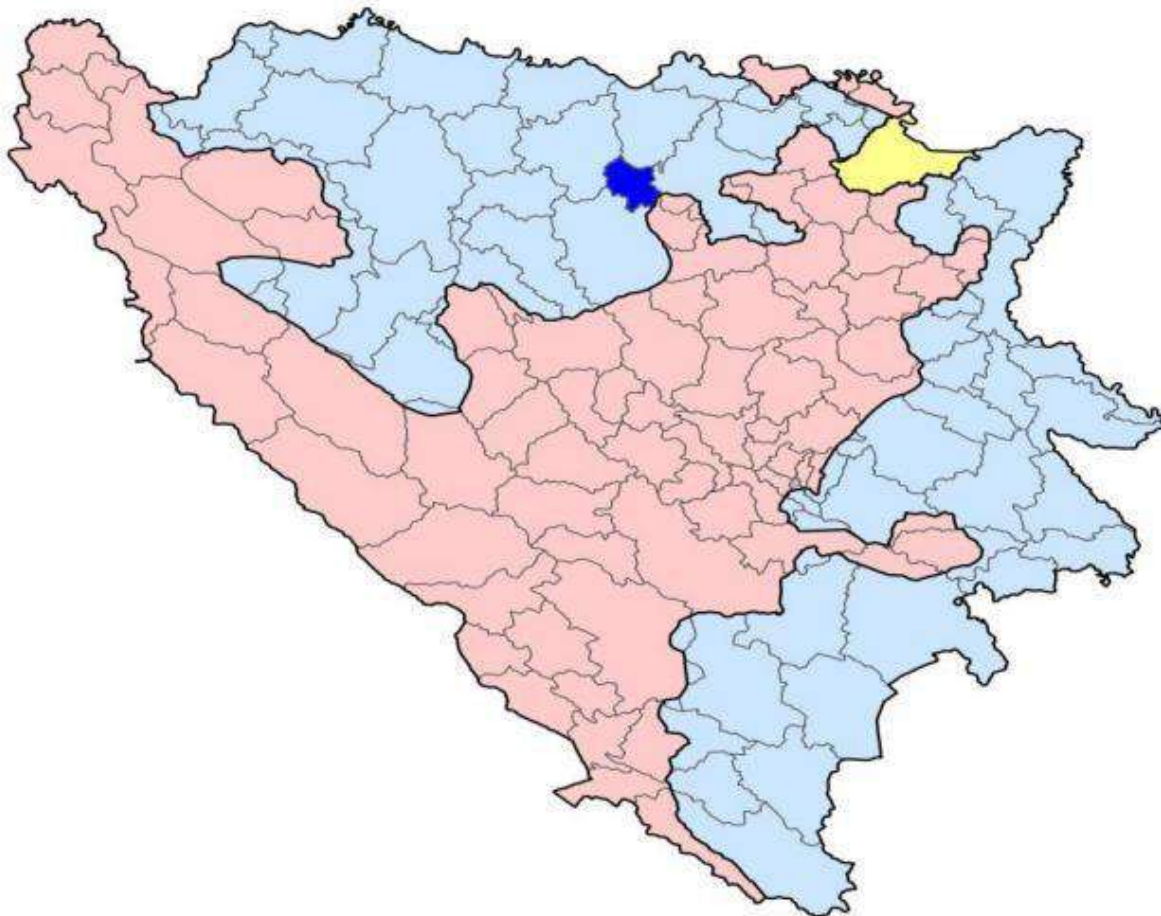
3. Подаци потребни за успостављање контекста и идентификацију ризика

3.1. Подаци о положају и карактеристикама територије

3.1.1. Географски положај, површина

Општина Станари је смјештена на подручју крњинског краја, у сливу ријеке Укрине, на сјеверу Републике Српске. Налази се између 44°45' и 44°75' сјеверне географске ширине и 17°50' и 17°83' источне географске дужине. На истоку се граничи са градом Добојем, на сјеверу са општином Дервента, на сјеверозападу са општином Прњавор, те на југозападу са општином Теслић, и мањим дијелом, у мјесту Церовица, и са Федерацијом БиХ. Град Добој је најближи регионални центар са којим је општина Станари снажно повезана, како економски, тако и у подручју друштвеног развоја и услуга грађанима.

Општина Станари спада међу мање општине Републике Српске, а површина територије општине Станари износи 160,96 km². Површина територије општине Станари чини 0,643% укупне територије Републике Српске.

Слика 1. Географски положај општине Станари

Усвајањем Закона о формирању општине Станари, посланици Народне скупштине Републике Српске су 09.09.2014. године једногласном одлуком усвојили Закон о оснивању општине Станари.

Четрнаест насеља општине Станари је размјештено са обје стране жељезничке пруге Бања Лука – Добој, у дужини од око 25 км, а ширина општине сјевер – југ износи исто толико.

Општина припада средњоевропској временској зони (GMT+1).

3.1.2. Унутрашње границе

Главни административни, културни, политички и економски центар општине се налази на подручју мјесне заједнице Станари Центар (која је у формирању од дијелова три насељена мјеста Станари, Остружња Доња и Рашковци). Територијалну цјелину општине Станари чини 14 мјесних заједница.

Слика 2. Насеља општине Станари

На основу Одлуке о мјесним заједницама на подручју општине Станари, број: 01020-34/17 од 24.03.2017. године¹ образују се следеће мјесне заједнице:

¹ С обзиром да је четрнаеста МЗ настала нешто касније и да се она састоји од дијелова других МЗ које су постојале са оснивањем општине Станари, те да је контролни попис учињен за тринаест МЗ и да су остали подаци прикупљани само за тринаест првобитних МЗ те да за њих постоје статистички подаци, у процјени ће се третирати подаци за првобитних 13 МЗ. Овакав методолошки приступ неће утицати на процјену угрожености општине у цјелини.

1. Мјесна заједница Церовица, са сједиштем у Церовици, обухвата насељено мјесто Церовица,
2. Мјесна заједница Радња Доња, са сједиштем у Радњи Доњој, обухвата насељено мјесто Радња Доња,
3. Мјесна заједница Остружња Доња, са сједиштем у Остружњи Доњој, обухвата дио насељеног мјеста Остружња Доња, јужно од регионалног пута ДобојСтанари, са постојећом источном и јужном граничном линијом, а према западу, до граничне линије са МЗ Станари Центар,
4. Мјесна заједница Остружња Горња, са сједиштем у Остружњи Горњој, обухвата насељено мјесто Остружња Горња,
5. Мјесна заједница Јелањска, са сједиштем у Јелањској, обухвата насељено мјесто Јелањска,
6. Мјесна заједница Цвртковци, са сједиштем у Цвртковцима, обухвата насељено мјесто Цвртковци,
7. Мјесна заједница Митровићи, са сједиштем у Митровићима, обухвата насељено мјесто Митровићи,
8. Мјесна заједница Брестово, са сједиштем у Брестову, обухвата насељено мјесто Брестово,
9. Мјесна заједница Драгаловци, са сједиштем у Драгаловцима, обухвата насељено мјесто Драгаловци,
10. Мјесна заједница Рашковци, са сједиштем у Рашковцима, обухвата насељено мјесто Рашковци,
11. Мјесна заједница Љеб, са сједиштем у Љебу, обухвата насељено мјесто Љеб,
12. Мјесна заједница Осредак, са сједиштем у Осретку, обухвата насељено мјесто Осредак,
13. Мјесна заједница Станари , са сједиштем у Станарима, обухвата јужни дио насељеног мјеста Станари, са сјеверном граничном линијом према МЗ Станари Центар, која се подудара (поклапа) са постојећим локалним путем 4М5 (к.ч. број 2055 и к.ч. број 2057), почев од крајње западне тачке (тзв. „Чечавски мост“), у правцу истока, обухватајући цркву, до тачке зване „Грабик“, одакле се протеже до крајње источне тачке, гдје се спајају Каравлашки поток и некатегорисани пут (к.ч. број 2058),
14. Мјесна заједница Станари Центар, са сједиштем у Станарима, обухвата дијелове насељених мјеста Станари, Рашковци и Остружња Доња, и то:
 - сјеверни дио територије насељеног мјеста Станари, почев од јужне границе са МЗ Станари (описаној у тачки 13) па сјеверно до пруге Добој-Бања Лука, обухватајући дио територије насељеног мјеста Рашковци,
 - сјеверозападни дио територије насељеног мјеста Остружња Доња, граничном линијом од јужне тачке, гдје се спајају Каравлашки поток и некатегорисани пут (к.ч. број 2058), а која се сјевероисточно протеже границом, оцртаној на геодетској карти, до надвожњака, обухватајући и цјелокупни сјеверни дио територије насељеног мјеста Остружња Доња, од регионалног пута ДобојСтанари, као граничне сјеверне линије МЗ Остружња Доња.

3.1.3. Геолошке карактеристике

Подручје општине Станари, на којем је прије 100 година почела експлоатација угља и кроз које је прије 60 година прошла жељезничка пруга Бања Лука-Добој, свакако је било предмет бројних геолошких, геоморфолошких, хидролошких и других истраживања и може се рећи да је оно релативно добро истражено.

Према досадашњим истраживањима и сазнањима, највјерједнији природни ресурс овог подручја је угаљ лигнит, на локалитетима „Рашковац“ и „Остружња“. На основу "Елабората о класификацији и категоризацији резерви угља у лежишту "Станари" код Добоја", израђеног од стране Јантар групе д.о.о. Бијељина, и Рјешењем Министарства индустрије, енергетике и рударства Републике Српске, бр. Уп/И-05.09/310-198/10, од 28.05.2010. године, овјерене су резерве у лежиштима "Рашковац" и "Остружња", са стањем на дан 31.12.2009. године и оне су износиле 92.789.918 тона.

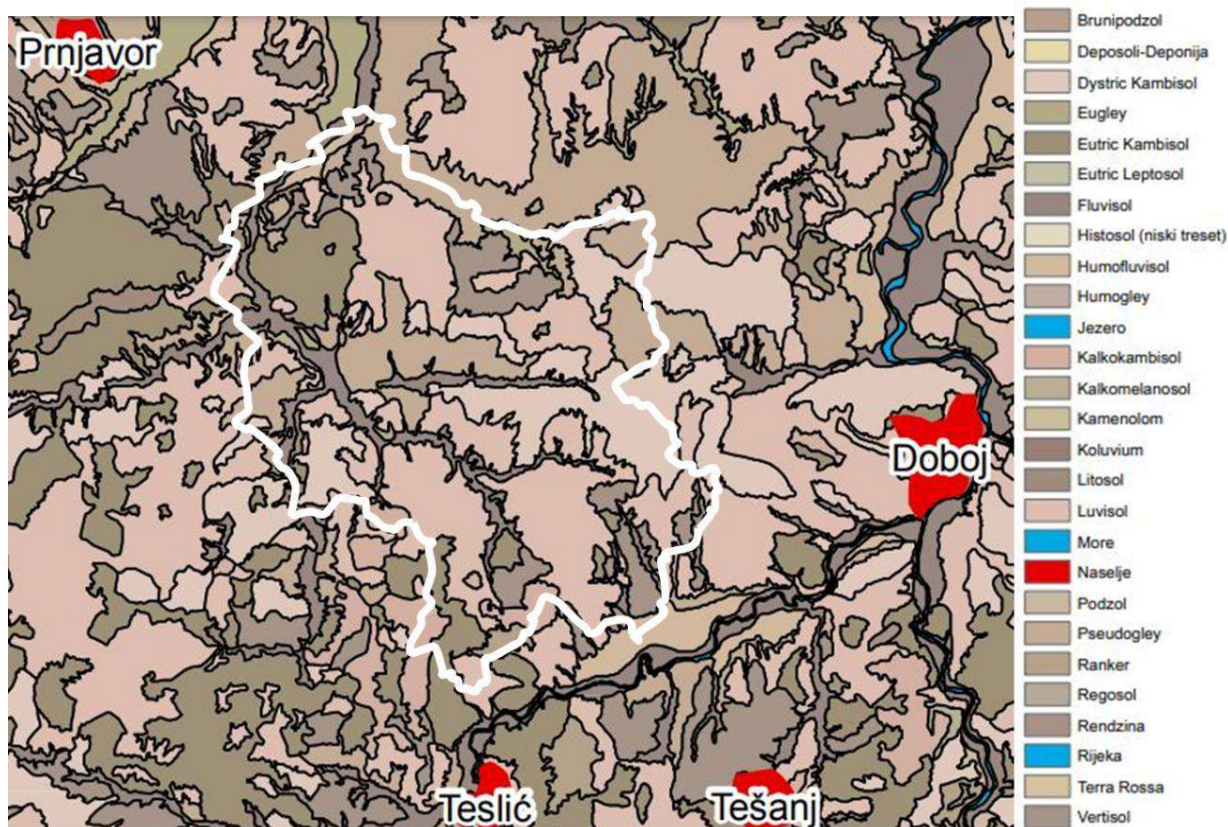
У табели бр. 1 је дат приказ површина експлоатационих и истражних поља. Те површине се преклапају са Просторним планом дефинисаним другим површинама (грађевинске, пољопривредне, итд).

Табела 1. Простор и површине експлоатационих и истражних поља

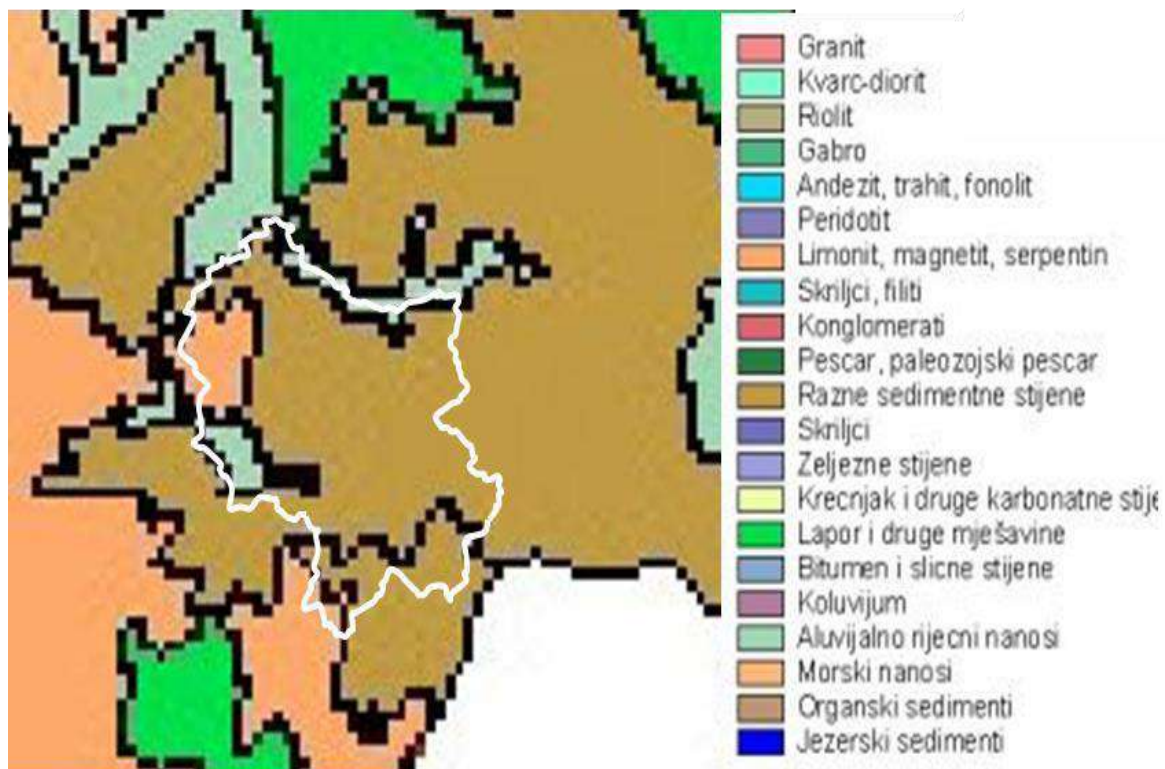
Намјена простора	Површина (ha)
Експлоатационо поље "Станари"	3.039,65
Експлоатационо поље "Драгаловци и Рашковац"	2.441,40
Истражни простор "Дуга коса"	34,008
Приједлог истражног простора (вода)	2.775,30
Приједлог истражног простора (кречњак) – Драгаловци	19,35
Приједлог истражног простора (кречњак) – Церовица	14,245
Површине потенцијално контаминираних минско-експлозивним средствима	2,33
Ризичне површине	59,69

Први геолошки подаци о угљу у станарском басену датирају још из почетка 20. вијека. Експлоатација угља у Станарима започета је 1948. године, на отвореном копу „Рашковац“. Подземна експлоатација је почела 1955. године у сјеверном дијелу басена. У јужном дијелу басена откопавања су вршена од 1974-1980. на копу „Остружња“. Почев од 1974. године, ископавање угља углавном је било сконцентрисано на површинским коповима, а до тада је била заступљена и подземна експлоатација. Данас се користи само површински коп „Рашковац“, док коп „Остружња“ тренутно није у употреби. Станарски лигнит је високог квалитета. Има низак садржај сумпора и пепела, као и прихватљиву топлотну вриједност за лигнитни угаљ.

Други значајан минерал је бентонит у облику међуслојне глине. Процијењене резерве бентонита износе око 1.723.516 тона. На подручју општине Станари постоје и значајне залихе кварцног пијеска испод угља. Значајни ресурси бентонита и кварцног пијеска су потпуно занемарени у процесу експлоатације лигнита и третирају се као отпад у процесу експлоатације лигнита.

Слика 3. Педолошки састав тла општине Станари

Слика 4. Геолошки састав тла општине Станари

3.1.4. Карактеристике рељефа, географско-педолошке карактеристике гла

Рељеф станарског подручја је углавном благо брдовит, мањим дијелом и брежуљкаст, са највишом надморском висином од 343 m (Радња Доња) и најнижом 138 m (Брестово).

Табела 2. Надморске висине по насељима у општини Станари

Назив насеља	Макс. (m)	Мин.(m)	Назив насеља	Макс. (m)	Мин.(m)
Брестово	319	138	Осредак	249	159
Цвртковци	324	191	Остружња Доња	248	181
Церовица	324	267	Остружња Горња	324	224
Драгаловци	340	166	Радња Доња	343	206
Јелењска	313	213	Рашковци	263	184
Љеб	337	166	Станари	255	176
Митровићи	338	155			

Општина Станари припада крњинском масиву. Крњин је ниска планина у Босни и Херцеговини. Реално, својом висином Крњин улази у категорију брда, али се често назива ниском планином због његове пространости (334,9 km²). Дугачак је готово 30, а просјечно широк између 5 и 10 km.

Крњин се смјестио у пријелазним простору између планина средишње Босне - Босанског средогорја и перипанонског подручја сјеверне Босне са старим усамљеним планинама Мотајицом, Мајевицом, Вучјаком, Козаром и др. Сјеверни дио Крњина, попут оближњег Љубића, већ припада перипанонском простору, док су његови југоисточни дијелови (Мали Крњин) наслоњени на брда босанског средогорја.

Слика 5. Карта западног и средишњег дијела Крњина који обухватају општину Станари

Крњин се налази западно од Добоја, у сјеверној Босни између ријека Усоре на југу, долине Босне на истоку и Укрине на западу. Планина се простире у динарском смјеру сјеверозапад-југоисток, паралелно с прометним правцем Добој-Станари-Кулаши-Приједор (жељезничка пруга и цеста R-474a). Ове прометнице дијеле Крњин на два дијела - јужни дио који се на исток шири све до предграђа Добоја назива се Мали Крњин (највиши врх Бандера, одн. Омањска, 333 m), чији источни дијелови прелазе у побрђе Макљеновца. Један мањи крак одваја се од главне брдске масе и од линије Јеланска-Љескове Воде пружа се према истоку - према ријеци Босни. Даље према сјеверу, до јужно од Дервенте, простире се ниже побрђе, које тектонски припада Крњину.

Цијело подручје Крњина је, заправо, ниско побрђе с размјерно врло широким долинама рјечица и потока, посебно Илове и Остружње. Пространи дијелови и многе косе благих страна су даља главна карактеристика овога краја. На планини Крњин смјештен је угљеносни базен рудника Станари.

Флувијални геоморфолошки процес настаје под утицајем сталних површинских токова. Овај геоморфолошки процес је заступљен у зони површинских токова Укрине, Остружње, Радње, Илове и слично.

Делувијални геоморфолошки процес настаје као резултат повремених дифузних токова, док је пролувијални процес везан за повремене линијске токове. Резултат ових процеса су делувијални и пролувијални застори, а веома често ова два процеса дјелују заједно.

Карстни геоморфолошки процес заступљен је у развићу карбонатних стијена. Карбонатне стијене су значајно развијене у југоисточном дијелу општине.

На територији општине Станари у геолошком и литолошком погледу карактеристична је литолошка разноликост. На територији општине Станари стијене тријаске старости су констатоване као најстарије, док су најмлађе стијене квартарне старости.

Приказ литолошких чланова је дефинисан на геолошкој, инжењерскогеолошкој и хидрогеолошкој карти које се дају у графичком дијелу плана, а у наставку се даје опис:

ТРИЈАС (Т)

- **Доњетријаски седименти (Т12)** налазе се на крајњем југо-источном дијелу општине у околини Церовице и представљени су карбонатном фацијом. То су доста једнолични микроспарити, а рјеђе лапоровити микрити. Теригене компоненте су у пјесковитим варијететима кварца, мусковита, ријеђе биотита.
- **Средњи тријас (Т21)** је представљен масивним и банковитим микроспаритима који су исталожени преко доњетријаских седимената. Лоцирани су такође у југоисточном дијелу општине Станари.
- **Средњи и горњи тријас (Т2,3)** заступљени су мањим дијелом у ширем подручју Драгаловаца а у литолошком смислу су представљени масивним и пјесковитим микроспаритима.

ЈУРА (Ј)

Јура је заступљена дијабаз-рожном формацијом у оквиру које су заступљени:

- Спилити,

- Серпентинити,
- Перидотити,
- Дијабази,
- Амфиболити,
- Амфиболитски спилити,
- Габрови,
- Албитски гранити.

Поред овог магматско-седиментног комплекса заступљена је и дијабар-рожна формација у форми пјешчара, глинаца, рожнаца са малим тијелима дијабаза и спилита. Јурски седименти захватају централни и јужни дио општине и имају правац пружања сјеверо-запад/југо-исток.

МИОЦЕН (М)

Седименти миценске старости су значајно заступљени на сјеверном дијелу општине а представљени су:

- нерашчлањен доњи и средњи миоцен (М1,2) су подређено заступљени у сјеверозападном дијелу општине у зони Брестова. У литолошком погледу овај комплекс је грађен од грубокластичних творевина: пијескова, крупнозрних пјешчара, конгломерата, пјесковитих глина, плочастих кречњака. Максимална дебљина овог комплекса је 30 метара.
- Цвртковци-Митровићи-Подгајци. У литолошком погледу сарматски седименти су грађени од лапоровито-пјесковитих глина, лапораца, оолитичних кречњака, карбонатних пјешчара и конгломерата.
- Меот (М32) лежи нормално преко сарматских седимената, а негдје има чак и поступни прелаз. У литолошком смислу је такође хетероген, а грађен је од лапоровитих глина, лапоровитих кречњака и пијескова.

ПЛИОЦЕН (Р1)

Плиоценски седименти су значајно заступљени на територији општине Станари и захватају централне и сјеверне дијелове општине. Седименти доњег плиоцена (Р11) су подјељени у више зона и то:

- **глиновито-пјесковито-шљунковита зона (1Р11)**-може се пратити само на јужном дијелу подручја Станара гдје је откривен у узаном потезу од Доњих Станара преко Беглеровца до села Сивша. Сјеверни обод нема откривених изданака те су ови седименти утврђени бушењем. Ове наслаге представљају подину угљених слојева, а састоје се углавном од мање заглињених пијескова и шљункова у којима нису утврђени фосили. Дебљина ове зоне је око 40 метара.
- **Угљена зона (2Р11)**- на основу угљеног слоја може да се прати долином ријеке Остружње и преко изданака угља од Доњих Станара, Миљановца, Церовице, Беглероваца до Омањске. Угљени слој је просјечне дебљине око 7 метара, онечишћен јаловим уметница. Припада групи лигнита са изразитом дрвеном структуром.
- **Пјесковита зона (3Р11)**- представља непосредну кровину угљеног слоја. У литолошком погледу се јављају разнобојни ситнозрни пијескови који су

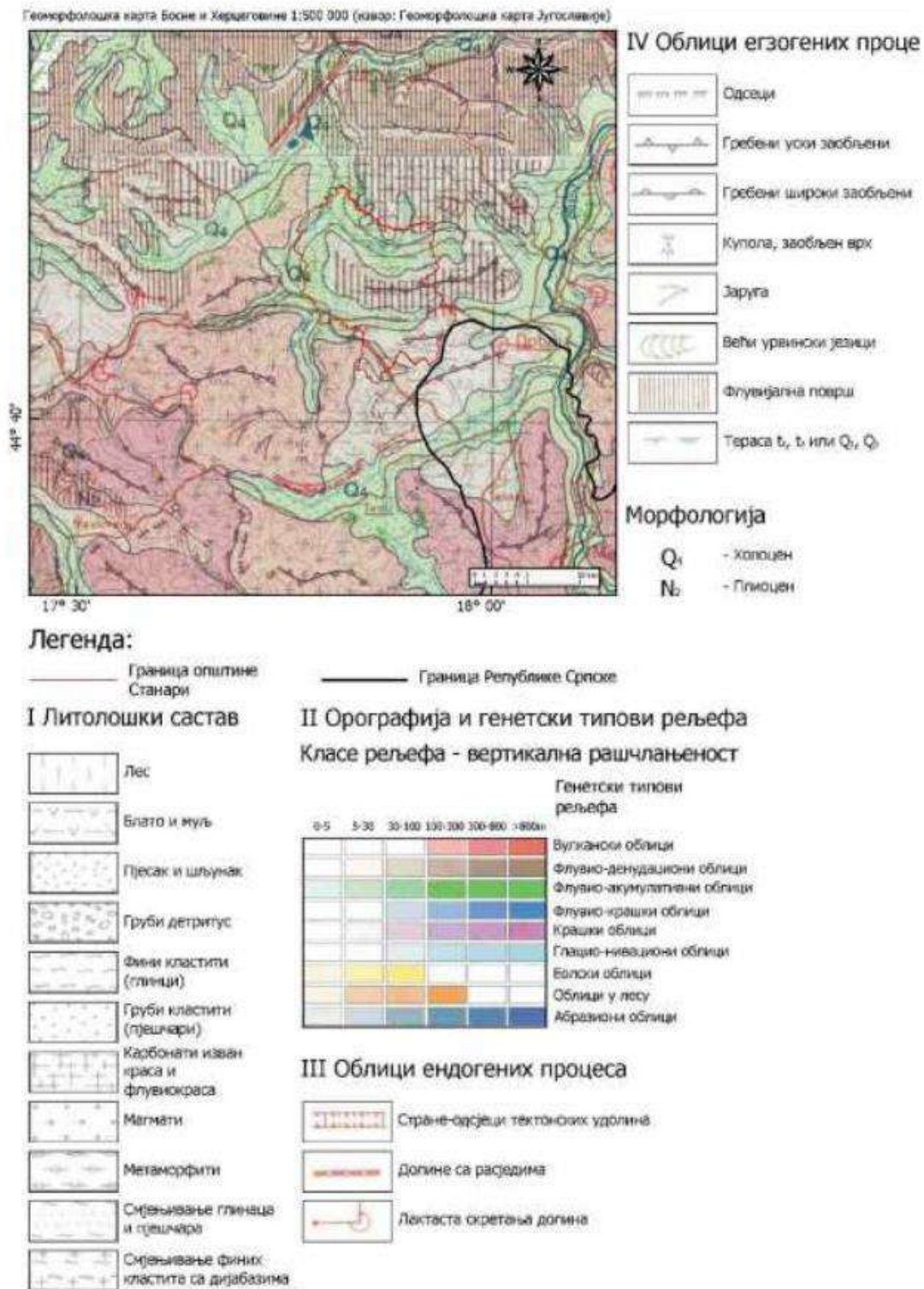
мјестимично заглињени. Негдје се могу уочити измјене шљункова и глиновитих пијескова. Ова зона је откривена на сјеверу од ријеке Остружња.

- **Пјесковито-шљунковита зона (4P11)**- ову зону чине валутице серпентина, пјешчара, кречњака, рожнаца, дијабаза измјешане са пијесковима и глинама издвојене су као пјесковито-шљунковита зона. Ови седименти се јављају такође сјеверно и јужно до Остружње и имају највеће распрострањење плиоцена у овом подручју. Дебљина ове серије се креће од 30-35 метара.
- **Конгломератско-пјешчарско-пјесковито-глиновита зона (5P11)**- јавља се на потезу између Драгаловаца и Рашковца. То је заврши члан слатководних наслага на подручју општине Станари. Изграђују га грубокластични седименти различитог литолошког састава са конгломератима, пјешчарима, пијесковима и глинама. Конгломерати су претежно трошни, изграђени од валутица кречњака, перидотита, серпентинита и рожнаца. Дебљина ових седимената се креће око 70 метара.

КВАРТАР

Квартарни седименти су представљени:

- **Ријечне терасе (t1, t2)**- представљене су у литолошком смислу шљунковима и пијесковима. То су напуштена ријечна корита већих водотокова.
- **Делувијално-пролувијални седименти (dpr)**-настају узајамним дијеловањем повремених површинских дифузних и линијских токова. Значајније насlage се налазе јужно од Д. Остружње. У литолошком погледу су грађени од глина и пијескова са одломцима матичних стијена.
- **Пролувијални седименти (pr)**- настају у зонама линијских површинских токова и као резултат се појављују плавинске лепезе. Ове лепезе граде несортирани и слабо обрађени седименти, претежно пјесковито-шљунковитог карактера са промјенљивим учешћем глина и одломцима матичних стијена. Дебљине им је до 10 метара.
- **Сипари (S)**- настају у процесу коливијално спирања површинских деградираних материјала. Претежно слабообрађени седименти хетерогеног гранулометријског састава
- **Фација поводња (ар)**- заступљена је у близини површинских токова гдје долази до таложења ситнозрног плавинског материјала. Дебљина ових седимента је обично до 5 метара.
- **Алувион (al)** - алувијални седименти су заступљени у ријечним коритима већих сталних водотокова. На површини терена су заступљени глиновити материјал док се на дубинама од 3-4 метра појављују шљункови и пијескови.

Слика 6. Геоморфолошка карта општине Станари

3.1.5. Број, врста и величина насеља

Општину Станари чини четрнаест насељених мјеста: Брестово, Драгаловци, Јелањска, Љеб, Митровићи, Осредак, Остружња Доња, Остружња Горња, Радња Доња, Рашковци, Станари, Станари Центар, Цвртковци и Церовица. Сједиште општине је у Станарима.

Насеља станарског подручја, разврстана су у три урбана нивоа, односно:

1. Секундарни општински центар-насеље Станари и Остружња Доња, функционална цјелина у долини ријеке Остружње, са примарним сеоским насељем Рашковци, односно двојни секундарни општински центар;
2. Локални центар - насеља: Брестово, Јелањска и Церовица;
3. Примарно сеоско насеље - остала сеоска насеља: Драгаловци, Љеб, Митровићи, Осредак, Остружња Горња, Радња Доња, Рашковци и Цвртковци.

Табела 3. Подаци о површини мјесних заједница општине Станари

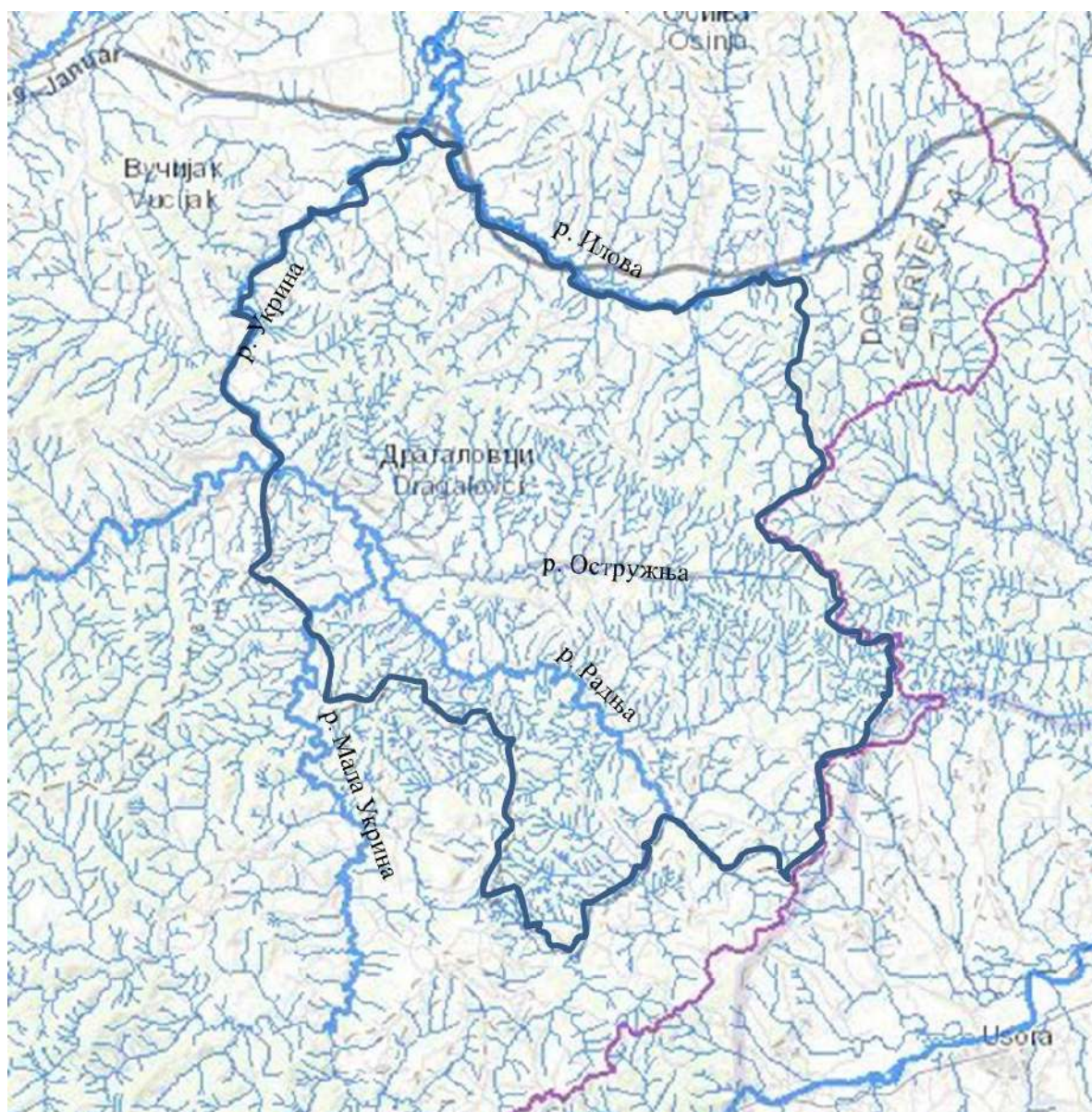
Назив насеља	Површина (km ²)	Назив насеља	Површина (km ²)
Брестово	21,54	Осредак	5,59
Цвртковци	10,72	Остружња Доња	11,62
Церовица	22,71	Остружња Горња	9,34
Драгаловци	13,06	Радња Доња	13,72
Јелењска	15,73	Рашковци	12
Љеб	5,63	Станари	12,29?
Митровићи	7,14	Станари центар	?

3.1.6. Хидрографска мрежа и карактеристике, подземне воде

Према садашњим билансима и истражености површинских и подземних вода, за подручје општине Станари може се рећи да располаже солидним потенцијалом вода, сасвим довољним за потребе становништва и растућих потреба у развоју привредних капацитета, прије свега, технолошке воде у новој термоелектрани. Ријеке Укрина, Радња, Остружња и Илова су од великог значаја, али је у досадашњем развоју оријентација била на подземне бунаре, како за локални водовод, тако и за индустријске потребе. Ове ријеке су и окосница водопривредног потенцијала општине Станари. Укупна површина водених токова је 0,554 ha или 0,003% територије општине.

У данашњим условима, насеља Станари и Остружња (као и објекти рудника) се снабдијевају водом из локалних водоводних система. И сама налазишта и копови су зоне сабирница вода и планским кориштењем могу бити извор снабдијевања водом у перспективи, поготово у процесу рекултивизације и узгоја шумских врста.

Ријека Укрина налази се у сјеверозападном дијелу Босне и Херцеговине. На сјеверу, слив ријеке Укрине граничи са сливом ријеке Саве, на западу са сливом ријеке Врбас, на истоку са сливом ријеке Босне, те на југу са сливом ријеке Врбање. Њена дужина је 120 километара, а површина њеног слива је 1.520 km². Настаје од ријека Велике Укрине, чија је дужина 53,8 km и Мале Укрине чија је дужина 39,3 km, која настаје од више мањих извора и водотока.

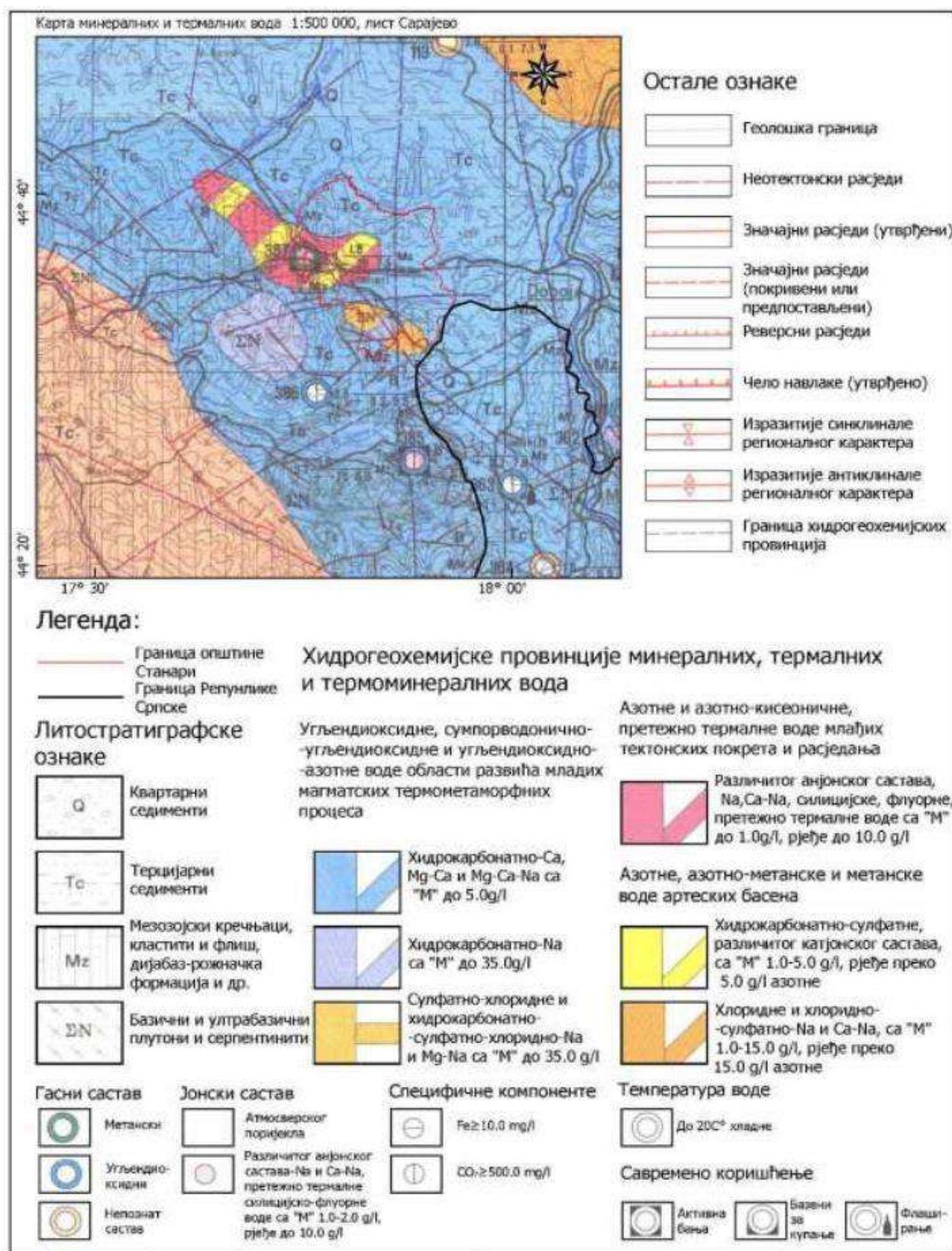

Слика 7. Покривеност општине Станари водотоковима

Укупна дужина ријеке, на подручју општине Станари је 11,00 километара. Укрина пролази кроз село Драгаловце, раздвајајући га са сусједним селом Кулаши, Уједно, ријека раздваја и двије општине: Станаре и Прњавор. Мост на Укрини, који се налази у Драгаловцима је атрактивно мјесто за окупљање локалних риболоваца. Осим Драгаловаца, Укрина протиче кроз насеље Брестово.

Ријека Остружња има притоке: поток Рашковац и Безимени поток. Простире се на дужини од 15,00 километара и обухвата села: Остружња Горња, Остружња Доња, Станари и Рашковци. Улива се у ријеку Радњу. Ријека Радња се простире на дужини од 13,8 километара. Богата је рибљим фондом, тако да представља атракцију за локалне риболовце. Улива се у ријеку Укрину.

Ријека Илова раздваја двије општине: општину Станаре (Јелањска, Цвртковци Митровићи) и општину Дервента (Осиња Доња, Појезна Церани). Простире се на дужини од 15,5 километара.

Слика 8. Карта минералних и термалних вода

3.1.7. Водни ресурси и водоснабдијевање

Подручје општине Станари тренутно снабдијева се водом из водоцрпишта (бунара), дубине 100 m, у којем се налази пумпа, на дубини 60 m, снаге 5,5 – 7,5 kW и притиском од 6 – 7,5 m/s и резервоара, одакле креће главни вод за снабдијевање територије општине Станари. Секундарна мрежа је већим дијелом непозната, јер не постоји пројектно-техничка документација.

Укупна дужина изграђене општинске водовне мреже на подручју општине Станари износи 45 km. На општинску водоводну мрежу прикључено је 450 домаћинстава, тачније у дијеловима МЗ: Рудничко Насеље, Остружња Доња, Рашковци и Станари, док је остатак домаћинстава прикључен на локалне водоводе. Осталих 1.896 домаћинстава користе властите бунаре као извор питке и техничке воде, тако да на подручју општине Станари само 33,36% домаћинстава има приступ квалитетном и контролисаном снабдијевању питком водом. Због дотрајалости општинске водоводне мреже, губици воде се крећу између 50% и 70%. Такође, велики проблем представља непостојање пројектне документације, као и велики број илегалних корисника.

У последњем периоду у водоводну мрежу је инвестирано 1,7 милиона КМ.

Анализом резултата испитивања органског и фекалног оптерећења профила, закључено је да се квалитет вода кретао у границама II, односно III и IV категорије водотока. Укупно је урађено 40 бактериолошких анализа квалитете вода. Највећи број мјерења, 22 (55 %) дефинисан је границама II класе водотока, 13 мјерења (32,25 %) у III класи квалитета, док је 5 мјерења (12,5 %) у IV класи водотока. На основу микробиолошких показатеља органског и фекалног загађења, може се закључити да је најоптерећенији водоток у сливу ријеке Укрине и ријеке Радње.

Табел 4. Остали водозахвати на територији општине Станари

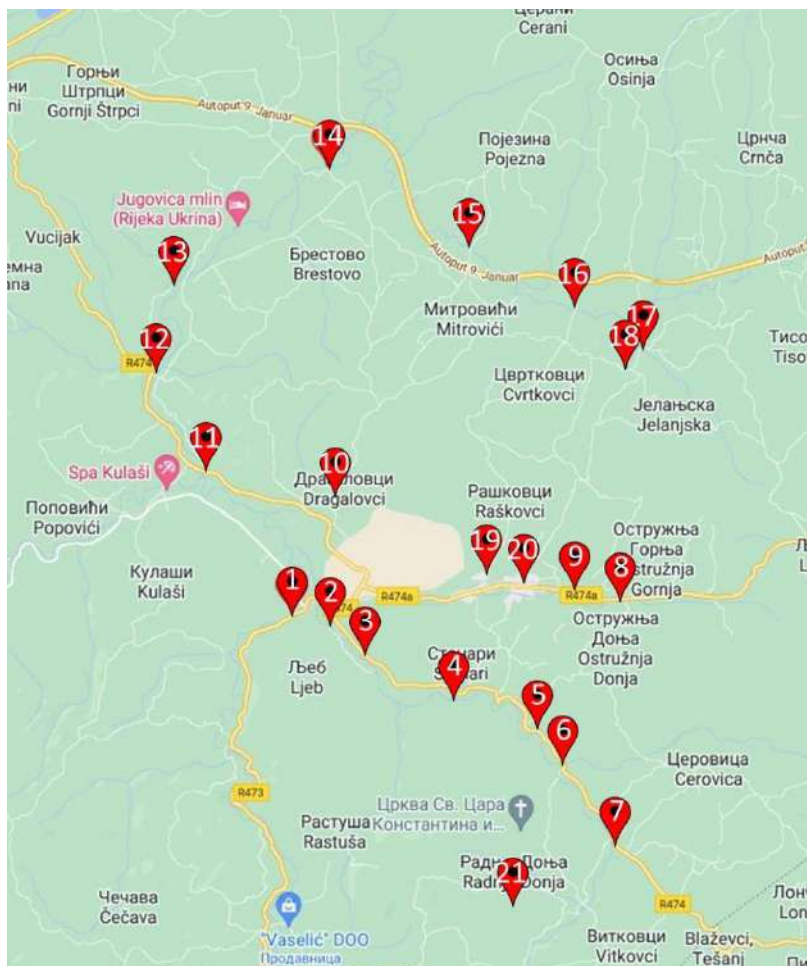
Р.бр.	Координате	Надморска висина (m)	Опис локације	Дубина воде (m)	Квалитет водозахвата
1.	N (044° 44.841`) E (017° 46.646`)	201	Осредак, поред пута П 473	Преко 1	Одличан
2.	N (044° 44.776`) E (017° 47.310`)	196	Љеб (мост код Рибе)	Око 0,4	Задовољава
3.	N (044° 44.331`) E (017° 47.919`)	199	Воденица Панић, поред пута П 474	Преко 1	Одличан
4.	N (044° 43.858`) E (017° 49.257`)	202	Плави мост на путу П 474 Гостимировићи	Око 0,50	Добар
5.	N (044° 43.461`) E (017° 50.731`)	209	Топрек мост	Око 0,50	Добар
6.	N (044° 43.158`) E (017° 51.067`)	208	Мост у Китићима на путу П 474	Преко 1	Одличан
7.	N (044° 42.268`) E (017° 51.906`)	216	Мост у Радњи Доњој (улаз у село)	Преко 1	Одличан
8.	N (044° 45.045`) E (017° 52.193`)	209	Остружња код Кесера	Око 0,40	Добар
9.	N (044° 45.167`) E (017° 51.027`)	198	Остружња, мост код надвожњака	Око 0,50	Добар

10.	N (044° 45.996`) E (017° 47.351`)	153	Драгаловци, Радава	-	Потребно уређење
11.	N (044° 46.579`) E (017° 45.195`)	156	Жељезни мост на Укрини, граница Драгаловци/Брестова	Преко 1	Одличан
12.	N (044° 47.633`) E (017° 44.405`)	164	Јапански мост у Брестову на ријеци Укрини	Преко 1	Одличан
13.	N (044° 48.665`) E (017° 44.848`)	158	Брестово, Укрини, кафана код Брковића	Преко 1	Одличан
14.	N (044° 50.110`) E (017° 47.184`)	147	Брестово, Симића млин, Укрини	Преко 1	Одличан
15.	N (044° 49.177`) E (017° 49.639`)	151	Брестово, тромеђа, мост Легеновац, ауто пут	Преко 1	Одличан
16.	N (044° 48.420`) E (017° 51.320`)	157	Цвртковци, Башића мост, ријека Илова	Око 0,40	Довољан, потребно уређење
17.	N (044° 47.962`) E (017° 52.396`)	165	Јелањска, мост Јелашанка	Око 0,40	Довољан, потребно уређење
18.	N (044° 47.706`) E (017° 52.233`)	175	Јелањска, Злокинац, мост преко потока на путу за Квржиће	Око 0,40	Довољан, потребно уређење
19.	N (044° 45.260`) E (017° 49.780`)	187	Хидрант, рудничка управа, Станари	-	-
20.	N (044° 45.180`) E (017° 50.362`)	190	Центар Станара, подземни хидрант	-	Набавити хидрантни наставак
21.	N (044° 41.437`) E (017° 50.380`)	244	Радња доња, поток Шушковац, код Јовичића	-	Потребно уређење водозавхвата

Водостаји ријека Укрини, Радња, Остружња и Илова и њихових притока промјењиве су величине и зависе од годишњих доба, односно количине падавина. Код великих водостаја долази до изливања појединих ријека и плављења.

Воде друге категорије су означене као воде са добрим статусом. Биолошки елементи таквих вода су такви да вриједности елемената биолошког квалитета врло мало одступају од непоремећених услова, као посљедица људских активности; постоји блага промјена састава и абунданце таксона фитопланктона, макрофита и фитобентоса, као и фауне бентичких бескичмењака, зоопланктона и риба у односу на тип специфичне заједнице; промјене не указују на убрзан раст алги, макрофита и фитобентоса, као резултат неповољног поремећаја равнотеже организама у водотоку или физичкохемијском квалитету воде и седимента; може се појавити слабо повећање фреквенције и интензитета цвјетања тип-специфичног планктона; однос поремећаја осјетљивих према неосјетљивим таксонима и ниво диверзитета бескичмењака показује благо одступање од нивоа специфичног типа; под антропогеним утицајем на хидроморфолошке и физичко-хемијске елементе старосна структура рибе заједнице показује знаке поремећаја и у неким случајевима и одсуство репродукције и развоја појединих врста, као и изостанак неких старосних група. Сви хидроморфолошки

елементи конзистентни су са достигнутим вриједностима елемената биолошког квалитета. Физичко-хемијски елементи таквих вода су такви да температура, рН, алкалитет, кисеоник, садржај укупних минералних материја и садржај нутријената не прелазе граничне вриједности дијапазона који обезбјеђује функционисање тип специфичног екосистема и постизање вриједности наведене за елементе биолошког система.

Слика 9. Локације водозахвата на карти
(бројеви одговарају редним бројевима у табели 4.)

На подручју општине Станари не постоји канализациона мрежа. Тренутно око 40% становништва користи индивидуалне септичке јаме које се повремено празне и садржај се одвози на непознате локације, док око 60% становништва врши директну одводњу отпадних вода у рјечицу Остружња.

Треба истаћи да проблеми са недостатком воде постоје, а посебно у сушним периодима, јер како се може видјети из табеле 5 око 2000 домаћинстава користи бунаре или друге изворе. У току 2021. године као и претходних година ТВСЈ је вршила доставу техничке воде по захтјевима становника општине Станари.

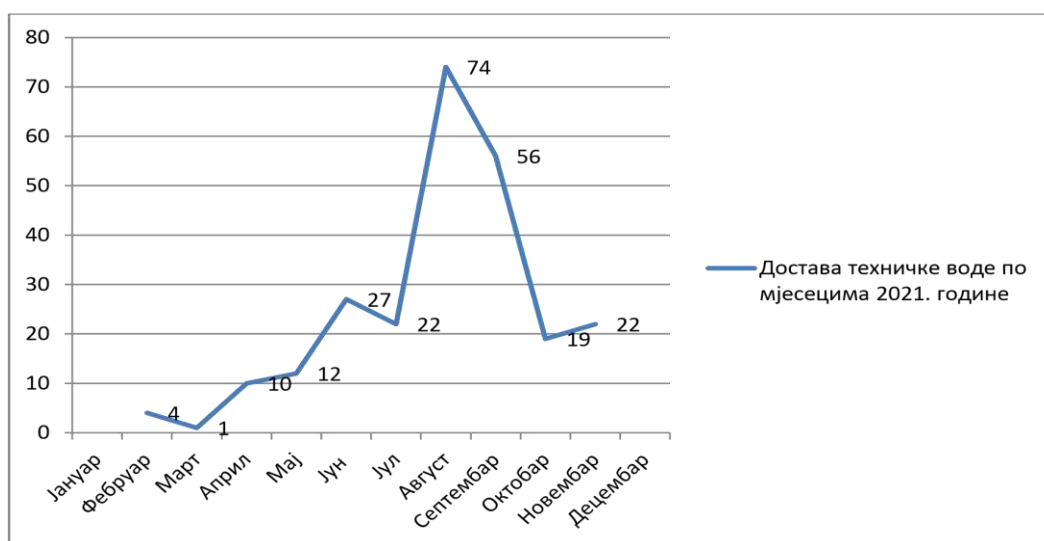
Због несташице воде, а посебно у лјетном периоду, ТВСЈ је у складу са својим могућностима интервенисала у смислу доставе техничке воде на основу захтјева који су

јој упућивани од стране становника општине Станари. Испоручено је 247 цистерни техничке воде у 2021. години, што је у односу на претходну годину повећање од 41%, када је укупно испоручено 175 цистерни.

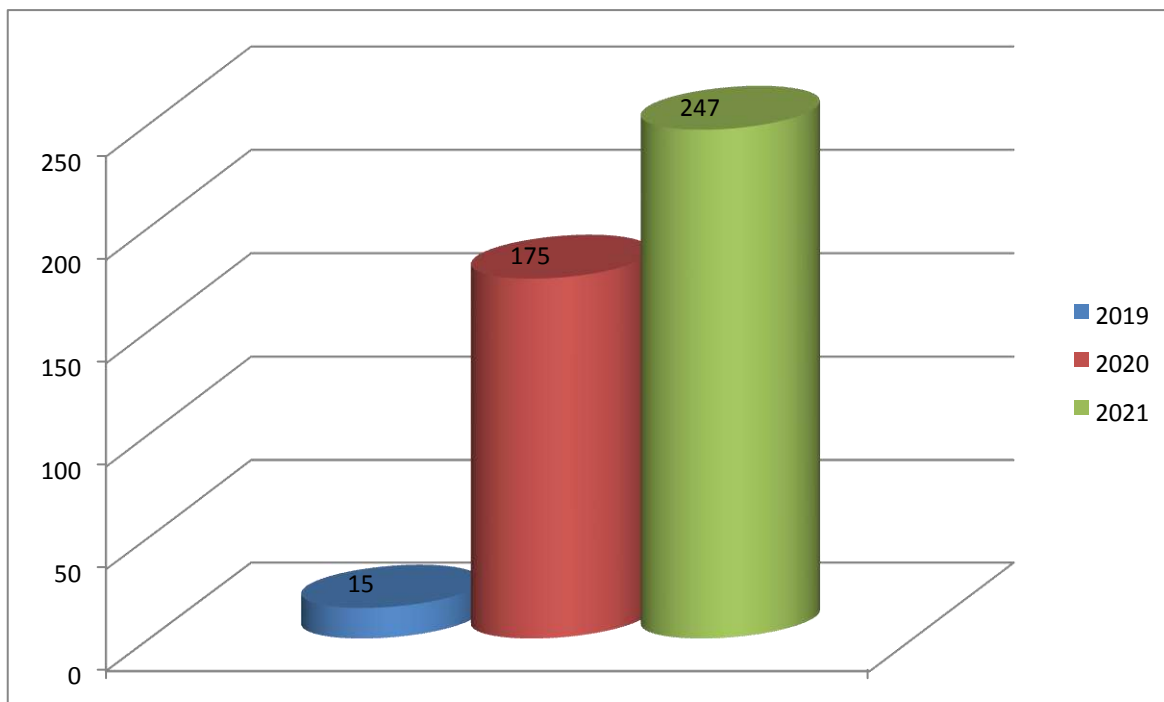
Табела 5. Начини снабдијевања домаћинства водом за пиће

Насеље	Вода у стану са јавног водовода	Вода у стану / хидрофор	Вода из бунара	Други начин
Станари	132	19	139	112
Остружња Доња	95	1	225	19
Остружња Горња	2	2	51	87
Брестово	-	49	120	124
Церовица	160	8	139	54
Цвртковци	-	-	51	142
Радња Доња	59	1	19	46
Љеб	-	49	24	77
Драгаловци	36	2	70	34
Митровићи	1	-	94	4
Рашковци	92	-	14	53
Осредак	1	-	42	129
Јелањска	-	61	72	24
УКУПНО	578	192	1060	905

Нереализованих захтјева за доставу техничке воде за 2021. годину је 15. Претежно су подносиоци захтјева сами одустајали од истих због разних разлога (обезбједили воду на други начин, или побољшање временских прилика односно киша, су обновили њихове резервоаре-базене), док неке захтјеве није било могуће реализовати због самог терена (неадекватан прилаз базену-шумском).

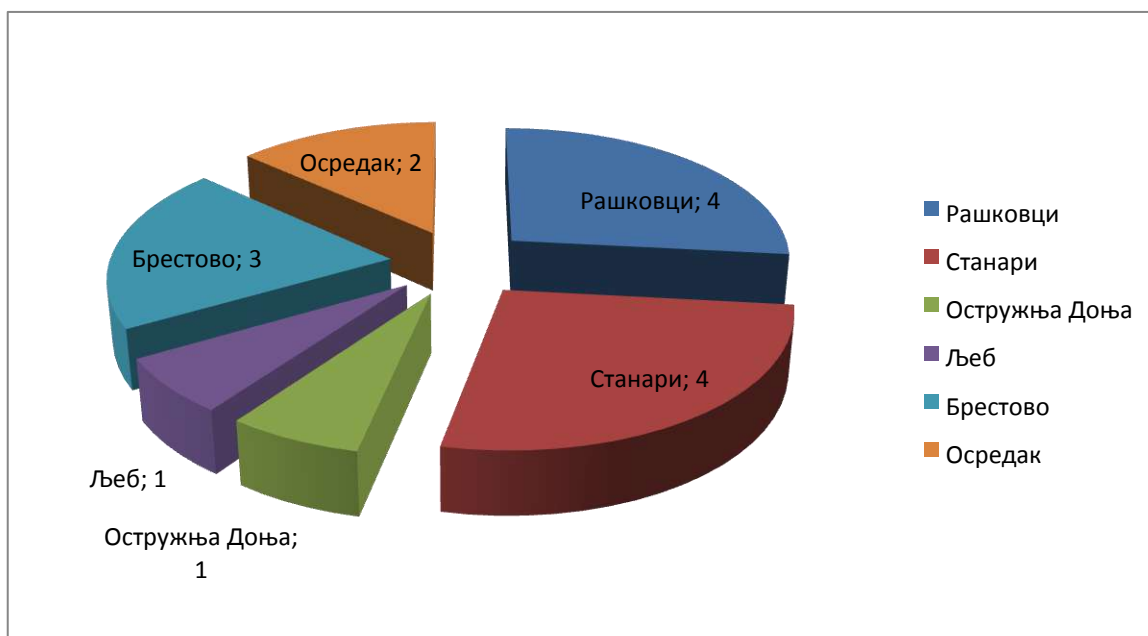

Дијаграм 1. Достава техничке воде по мјесецима за 2021. годину

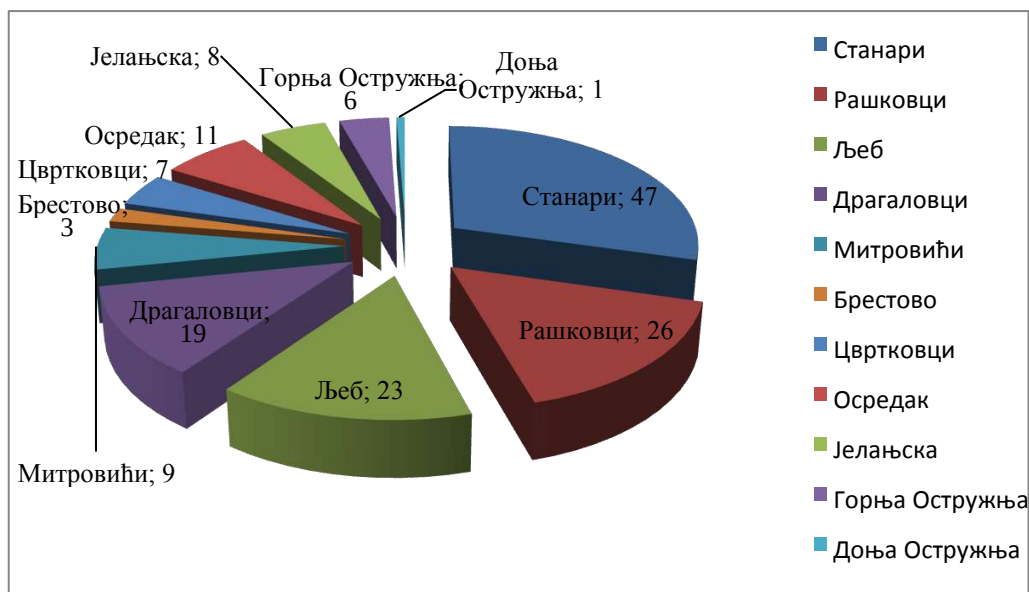
Дијаграм 2. Достава техничке воде по годинама.

У току 2019. године одвезено је 15 цистерни техничке воде по поднесеним захтјевима становника општине Станари. На дијаграму 3. је дат преглед доставе по мјесним заједницама за 2019.годину..

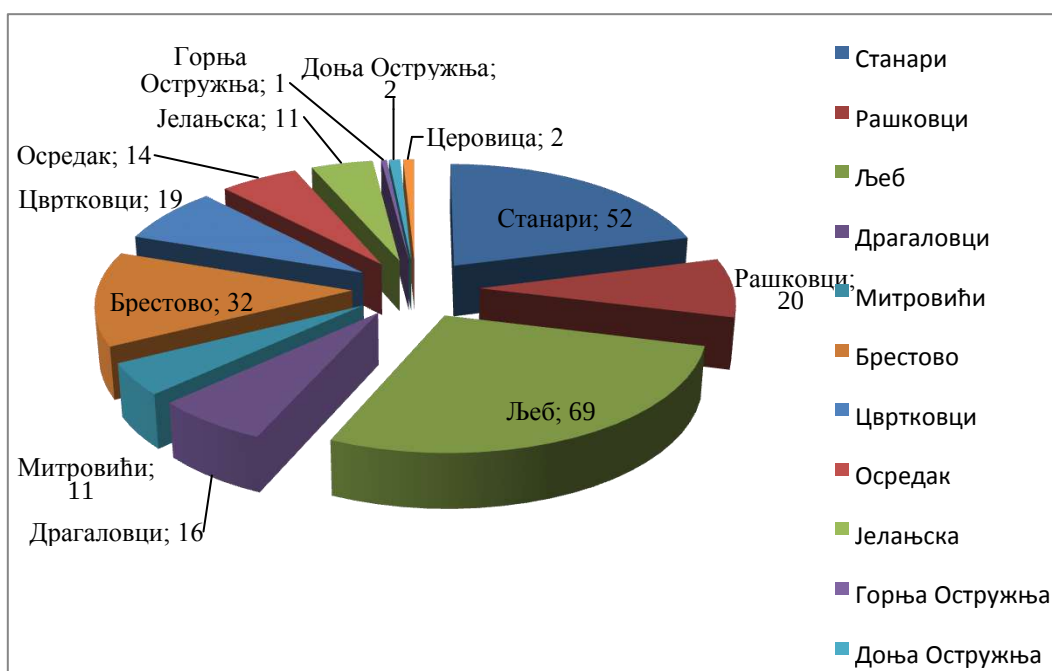
Дијаграм 3. Преглед одвоза техничке воде по мјесним заједницама општине Станари за 2019. годину

У току 2020. године одвезено је 175 цистерни техничке воде по поднесеним захтјевима становника општине Станари. На дијаграму 4. је дат преглед доставе по мјесним заједницама за 2020.годину.

Дијаграм 4. Преглед одвоза техничке воде по мјесним заједницама општине Станари за 2020 годину

У току 2021. године одвезено је 247 цистерни техничке воде по поднесеним захтјевима становника општине Станари. На дијаграму 5. је дат преглед доставе по мјесним заједницама за 2021.годину.

Дијаграм 5. Преглед одвоза техничке воде по мјесним заједницама општине Станари за 2021 годину

Као што се може видјети расте потреба за техничком водом током суша у лјетним и прољетним мјесецима. Ти проблеми су посебно изражени у МЗ Љеб, МЗ Рашковци, МЗ Станари, МЗ Брестово и МЗ Драгаловци али те потребе имају и поједина домаћинства и у другим МЗ али у мањем капацитету.

3.1.8. Клима, режим падавина и температуре

Клима подручја општине Станари је умјерено-континентална клима са умјерено хладним зимама (просјечна температура у јануару 0,2 °C) и умјерено топлим лјетима (просјечна температура у јулу 30,9 °C). Кад се ради о генералним вриједностима, максималне забиљежене температуре су -28,6 °C и 40,3 °C. Просјечан број укупних сунчаних часова на подручју општине Станари износи 1.570 часова. Најмањи број сунчаних часова је у мјесецима децембру и јануару и износи свега 43, односно 50 часова. Највећи просјечни број сунчаних часова је у мјесецима јули и август и износи 223, односно 211 часова. Просјечне годишње падавине су око 950 mm, и равномјерно су распоређене током године. Сњежне падавине се могу очекивати између октобра и маја, а максимално измјерена висина снежног покривача је била 50 cm. Влажност ваздуха у зимским мјесецима се креће од 73 – 90%, а у прољећним и лјетним мјесецима између 59 – 80%.

Према подацима из Акционог плана одрживог управљања енергијом и прилагођавања климатским промјенама општине Станари (SECAP) за период до 2030. године, потврђују да ће се климатске промјене до краја 21. вијека дешавати све интензивније. Анализе температурних промјена и режима падавина у периоду 1961.–2014. показују значајно повећање температуре у свим подручјима БиХ и републике Српске па тако и на нивоу јединица локалне самоуправе. Раст броја топлих дана и веће учесталости екстремно високих температура те смањење броја хладних дана и мању учесталост екстремно ниских температура, као и тренд благог раста годишњих количина падавина уз истовремене значајне промјене годишње расподјеле падавина, су јасни показатељи овог тренда.

Анализе метеоролошких података из периода 1961.-2014. године, разматране у Трећем националном извјештају и Другом двогодишњем извјештају о емисији гасова стаклене баште за БиХ у складу са UNFCCC, показују континуирани раст средње годишње температуре. Уочен је позитиван линеарни тренд у средњој годишњој температури који је нарочито изражен у посљедњих 30 година, при чему су ове промјене израженије у континенталном дијелу БиХ и РС. Повећање температуре ваздуха на годишњем нивоу креће се у распону од 0,4 до 1,0°C, а у току вегетационог периода од априла до септембра и до 1,0°C. Међутим, повећања температуре у току посљедњих 14 година су још израженија. Највеће разлике температуре између референтног периода 1961.-1990. и остала два анализирана периода (1981-2010 и 2000-2014.) јављају се у лјетном периоду. При томе, разлике између референтног периода 1961-1990. и периода 2000-2014. знатно су веће у односу на период 1981-2000., и крећу се до 2,7°C у појединим дијеловима БиХ. Примичељан је и значајан тренд раста броја топлих дана и веће учесталости екстремних максималних температура, смањења броја хладних дана, и мање учесталости екстремно ниских температура. Што се тиче падавина, ове анализе показују да у периоду 1961-2014. већи дио територије Босне и Херцеговине карактерише

незнатно повећање количине падавина на годишњем нивоу, али да је у великој мјери поремећена годишња расподела падавина. Због повећаног интензитета падавина и због његове веће промјенљивости, као и због повећаног учешћа јаких киша у укупним кишним падавинама, ризик од поплава постаје све израженији, нарочито у сјевероисточном дијелу Босне и Херцеговине гдје су током маја 2014. године забиљежене најкатастрофалније поплаве у историји хидрометеоролошког праћења.

Подручје Општине Станари обиљежено је општим карактеристикама умјереноконтиненталне или средњоевропске климе, са одређеним специфичностима изазваним локалним рељефом и положајем у односу на доминантне регије у околини (планински масиви са једне и панонска низија са друге стране). Температурне амплитуде су знатне, а годишња доба су јасно изражена. У овом типу климе релативна влажност и облачност имају лјетни минимум и зимски максимум. Максимум падавина јавља се почетком лjeta, а минимум у јануару и фебруару. Средња годишња температура за Станаре за период 1981-2010. износи 11,1°C. Најхладнији мјесец је јануар са средњом температуром 0,2°C, а најтоплији јули са средњом температуром 21,2°C, па годишње колебање средње температуре износи преко 20,0°C што клими овог подручја даје умјерено континентално обиљежје.

Табела 6. Средње мјесечне и годишње температуре ваздуха (°C)
на подручју општине Станари

Средње мјесечне и средње годишње температуре ваздуха (°C)													
Период	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. Год.
1981-2010.	0,2	1,9	6,7	11,5	16,1	19,1	21,2	20,5	16,6	11,3	5,8	2	11,1
2001-2018.	1,1	2,8	7,4	12,4	16,7	20,7	21,9	21,9	16,6	12	7,4	2,4	11,9

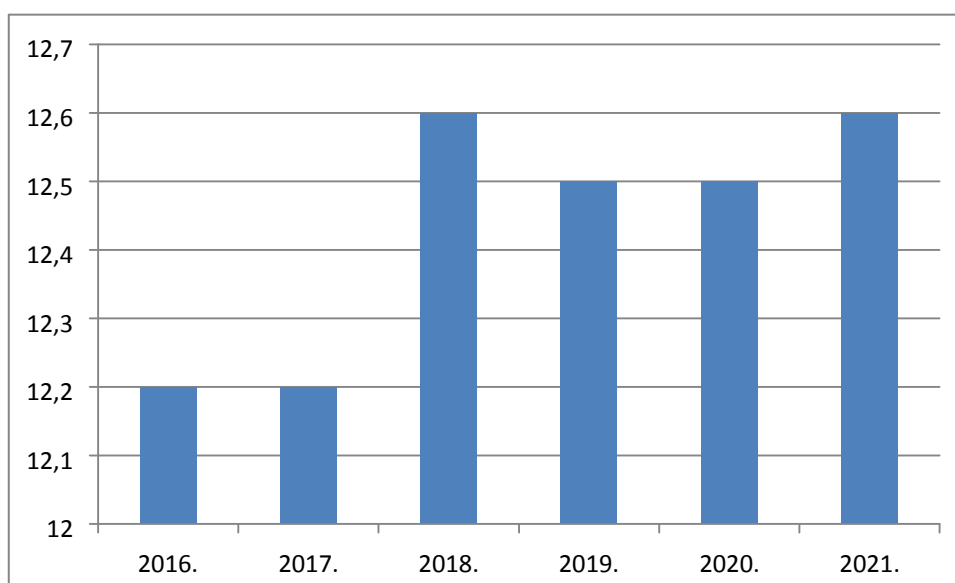
На подручју Општине Станари дошло је до повећања просјечне годишње температуре у односу на период 1981-2010. година. Према подацима Републичког хидрометеоролошког завода средња годишња температура ваздуха у том периоду износила је 11,1 °C, док је у периоду 2001-2018. вриједност овог параметра била 11,9 °C. На дијаграму 6. представљене су промјене температура за посматране периоде по мјесецима.

Извјештаји Републичког хидрометеоролошког завода показују да је у периоду 2001-2018. највеће повећање средње мјесечне температуре забиљежено у току лјетних мјесеци (просјечне температуре у јуну и августу биле су веће за 1,6 °C односно 1,4 °C у односу на период 1981-2010.) и у новембру у којем се просјечна температура повећала за 1,6 °C у односу на период 1981-2010. Повећање температуре током ових мјесеци доприноси појављивању топлотних таласа и суша на територији општине Станари. Посебно забрињава чињеница да је повећање средње температуре на годишњем нивоу било интензивније у претходних неколико година, па је тако средња годишња температура за 2016 и 2017. годину износила 12,2°C, у 2018. години чак 12,6 °C, док је у 2019. години

била 12,5 °C. На наредном дијаграму приказане су средње годишње температуре за посљедње 4 године.

Дијаграм 6. Праћење просјечне мјесечне температуре за општину Станари за два референтна период 1981-2010. и 2001-2018.

Дијаграм 7. Средња годишња температура на мјерној станици Добој за период 2016-2021.

На основу података Републичког хидрометеоролошког завода, те Првог и Другог националног извјештаја БиХ о климатским промјенама може се прогнозирати да ће температуре ваздуха наставити са растом и да ће тај раст бити све интензивнији. Раст температуре проузрокује помјерање граница температурног и падавинског режима, а предвиђа се и раст температурних екстрема, што може имати далекосежан негативан утицај на привреду и друштво.

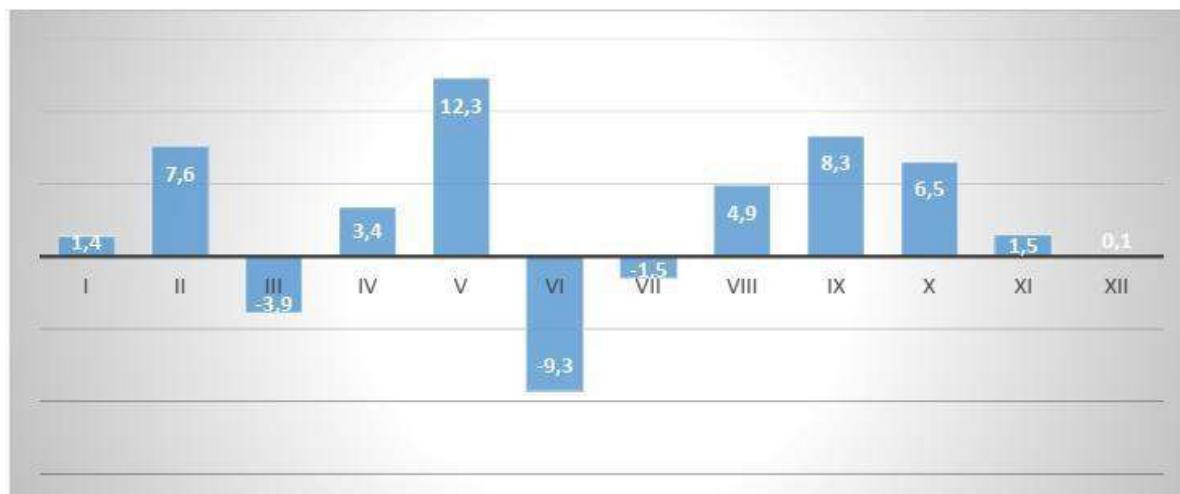
Подручје општине Станари има одлике континенталног pluviometriјског режима којег карактеришу облине падавине уз максимуме од маја до јуна. У зимском периоду количина падавина је мања, а апсолутни минимум јавља се у фебруару. Падавине у зимском периоду су углавном у облику снијега. Према подацима Републичког хидрометеоролошког завода просјечна годишња количина падавина за период 1981-

2010. iznosila je 931,9 mm, dok se u periodu 1989-2018. prosječna godišnja količina padavina povećala za 3,4% i iznosila je 963,2 mm. Na dijagramu 8. dato je poređenje količine padavina za periode 1981-2010 i 1989-2018.

Дијаграм 8. Поређење колишина падавина на подручју општине Станари за периоде 1981-2010. и 1989-2018.

Једна од најзначајнијих забиљежених промјена је повећање просјечне мјесечне количине падавина у мјесецу мају (гдје је тај параметар порастао за 12,3 mm што представља раст од 13% у односу на период 1981-2010.), у септембру (гдје је забиљежен раст просјечне мјесечне количине падавина од 8,3 mm или 11%) и у фебруару (гдје је забиљежен раст количине падавина од 7,6 mm односно 14% у односу на поменути период). Промјене просјечних мјесечних количина падавина представљене су на дијаграму 9.

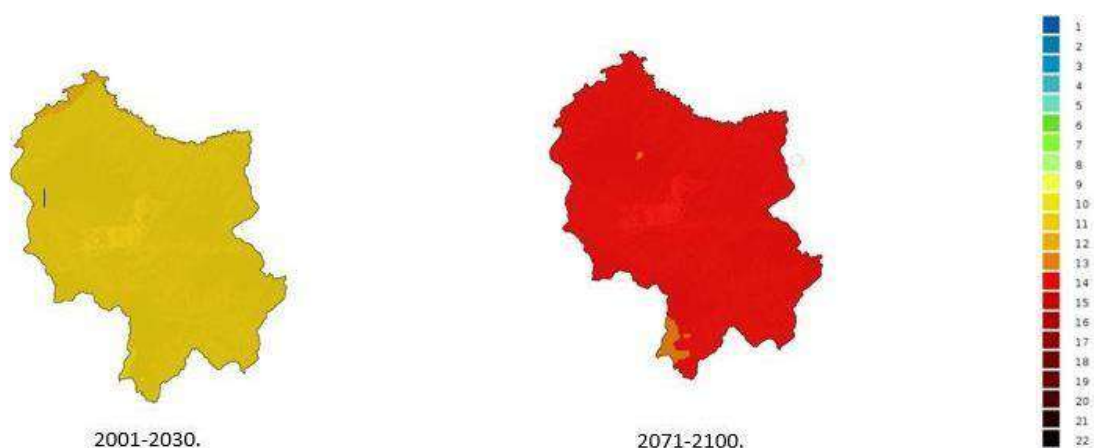
Дијаграм 9. Разлика мјесечних количина падавина на подручју општине Станари у периодима 1981-2010 и 1989-2018.

Нагли раст количине падавина у кратком периоду и велике промјене количине падавина најчешћи су узрок појаве поплава на територији општине. Обимне количине падавина у мају и августу 2014. године проузроковале су поплаве којима су биле угрожене стотине приватних, пословних и јавних објеката. Од 1981. године до данас

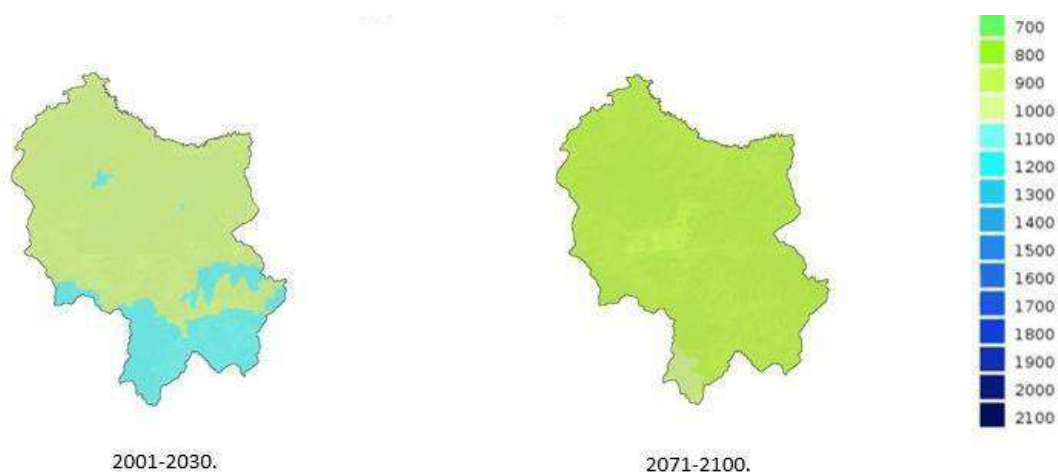
примијећена је повећана климатска варијабилност током свих годишњих доба. Тако је уочен тренд брзих промјена из екстремно врелих или хладних периода, који обично трају од 5 до 20 дана, у периоде интензивних кишних падавина. Суше су такође биле чешће и интензивније током протеклих двадесетак година - од 2000. године до данас забиљежено 5 сушних година (2000., 2003., 2007., 2011 и 2012.). Забиљежен је и већи број градоносних падавина и повећани ниво максималне брзине вјетра.

На територији наше земље се у будућности могу очекивати значајне промјене климатских услова, нарочито код климатских сценарија који не предвиђају спровођење одговарајућих мјера ублажавања климатских промјена. Процјене будућих климатских промјена базирају се на емисијама гасова стаклене баште које узимају у обзир параметре о будућем демографском, социјалном, привредном и технолошком развоју на глобалном и регионалном нивоу, након чега се интеграцијама глобалних климатских модела који укључују компоненте климатског система могу добити процјене будућих климатских параметара. Ако глобалне емисије гасова стаклене баште задрже стварни тренд из посљедњих неколико деценија, клима Босне и Херцеговине би у просјеку могла постати топлија у односу на стање из средине двадесетог вијека. Осим промјена у вишегодишњим средњим вриједностима температура и падавина, будуће промјене ће условити и промјене у екстремима. Више извјештаја и истраживања указује на могуће неповољне промјене у интензитету и учесталости екстремних падавина у могућим будућим измијењеним климатским условима. За процјену климатских промјена одређених подручја, градова и општина користе се регионални климатски модели (Regional Climate Model - RCM), најчешће коришћени алати за регионализацију резултата глобалних климатских модела и процјену промјене регионалних климатских услова у будућности у зависности од различитих сценарија могућег повећања концентрација гасова стаклене баште. За приказ климатских услова у будућности за подручје општине Станари коришћени су резултати климатског сценарија А1Б за Босну и Херцеговину, креираног у оквиру регионалног модела ЕБУ-ПОМ, и у односу на концентрацију гасова стаклене баште окарактерисаног као “средњи” сценарио. Сценарио А1Б дефинисан је Специјалним извјештајем Међувладиног панела о климатским промјенама (IPCC) о емисионим сценаријима у чијем оквиру су дате могуће будуће емисије гасова стаклене баште као посљедице будућег технолошког, социјалног и економског развоја, заснованог на људским активностима. А1Б претпоставља избалансирану мјешавину технологије и коришћења основних ресурса, са технолошким унапређењима која омогућавају избјегавање коришћења само једног извора енергије. Посљедице оваквог могућег развоја друштва у будућности одразиће се на емисије гасова стаклене баште, у обиму од веома интензивне карбонске емисије до могућности декарбонизације емисија.

На дијаграму 10. су за разматрани сценарио А1Б приказане средње годишње температуре за два временска хоризонта, 2001–2030 и 2071–2100. До краја 21. вијека примјетан је континуирани пораст температуре на подручју општине Станари, уз средњу годишњу температуру већу од 12°C за период 2001-2030. и већу од 14°C за период 2071–2100.

Дијаграм 10. Средња годишња температура у °C за период 2001-2030. (лијево) и за период 2071-2100. (десно) према сценарију A1B

Дијаграм 11. Средња годишња количина падавина у mm за период 2001-2030. (лијево) и за период 2071-2100. (десно) према сценарију A1B

Дијаграм 11. показује да је до краја 21. вијека примјетан тренд смањења годишње количине падавина на подручју општине Станари. У највећем дијелу општине се у периоду 2001-2030. могу очекивати годишње падавине до 1100 l/m², а у периоду период 2071-2100. од 800 до 900 l/m². Количина падавина током године сада се креће од 600-1200 l/m².

3.1.9. Шуме, шумско земљиште, животињски свијет

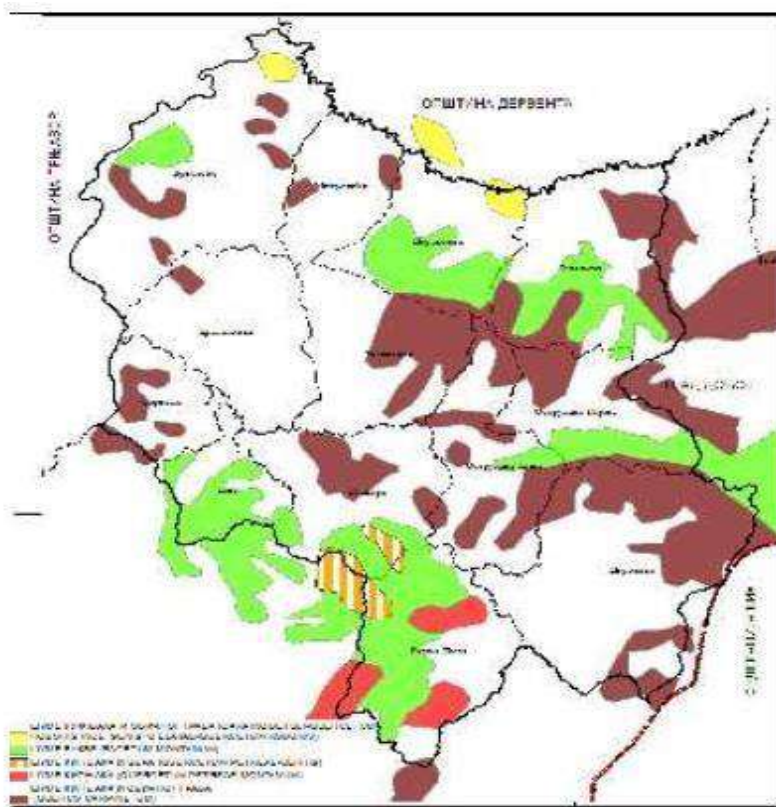
Шумско земљиште заузима око 40,95 % територије општине. Структура шумског земљишта, по класама је нешто повољнија у односу на пољопривредно земљиште, на што указује чињеница да око 80% земљишта припада 4. и 3. катастарској класи.

На овом подручју присутне су високе шуме букве са релативно скромним просјечним залихама и просјечним прирастом. У широј зони рудишта присутне су

културе ариша, боровца и дуглазије. На јужном дијелу присутне су изданачке шуме, прије свега, храста. Као што се може видјети, а према подацима из Еколошко вегетацијске рејонизације БиХ, реална шумска вегетација подручја општине Станари је подијељена са 5 вегетацијских типова:

- шуме букве (*fagetum montanum*),
 - шуме китњака и обичног граба (*quercus carpinetum*),
 - шуме лужњака и обичног граба (*carpino betuli-quercetum roboris incl. genist elataequercetum roboris*),
 - шуме китњака и цера (*quercetum petreae-cerris*),
 - шуме китњака (*quercetum petreae montanum*),
 - шуме храста китњака и храста лужњака,
 - нешто шуме јасена, драче (заступљена бјелогорична и црногорична шума).
- На активним и завршеним коповима, гдје је присутна стагнација воде, појавила се као „пионирска врста“ култура јохе, која показује одличан прираст, а слично је и са појачаном пенетрацијом културе брезе.

Од укупно 8.411 ха површина под шумама, само 1.393 ха су у приватном власништву, а 7.014 ха у државном власништву. Између 1990 и 2000. године око 400 ха пољопривредног земљишта је обрасло шумом, због иселјавања становништва, тако да су раније искрчена подручја поново постала шумско земљиште. У шумској вегетацији преовладава буква. Поред тога ту је обични граб, храст китњак и цер. На слици 10. су подаци Републичког завода за статистику из Билтена Шумарства за 2021. годину о шумама у општини Станари.

Слика 10. Реална шумска вегетација у општини Станари

Према ЛПШ „Шуме Републике Српске“, на територији ШУ Добој–општина Станари, издвојени су објекти идентификовани као шуме високе заштитне вриједности.

Табела 7. Преглед објеката идентификованих као шуме високе заштитне вриједности

Категорија	Одјел	Назив објекта	ha
V3B-4a-шуме важне за водене токове	71	3,14	
V3B-4a- шуме важне за водене токове	73	Пајковача	3,14
V3B-4a- шуме важне за водене токове	76	3,14	
V3B-1a-заштићена подручја	4,40		
V3B-1a- заштићена подручја	78/1	0,60	
V3B-4a- шуме важне за водене токове	78/2	3,14	
V3B-1a- заштићена подручја	79	5,40	
V3B-4a- шуме важне за водене токове	80	Дуга коса	3,14
V3B-4a- шуме важне за водене токове	83	Бадањ	3,14
V3B-4a- шуме важне за водене токове	86	3,14	
V3B-4a- шуме важне за водене токове	3,14		
V3B-4a- шуме важне за водене токове	92	Јасеник	3,14
V3B-4a- шуме важне за водене токове	93	3,14	
ΣV3B-1a- заштићена подручја	10,20		
ΣV3B-4a- шуме важне за водене токове	31,40		
Σ	41,60		

Због својих географских карактеристика подручје општине Станари је веома погодно за лов високе, ниске и пернате дивљачи. Ловиште на територији општине Станари обилује виском дивљачи, највише су заступљени срна и дивља свиња. Поред њих, доста су заступљени обични (европски) зец, али и штеточине као што су куна бјелица, шакал, риђа лисица. Од пернате дивљачи највише су заступљени фазан, дивља патка, дивља гуска и голуб гривњаш.

Ријеке на подручју општине Станари су богате сљедећим рибљим врстама: клијен/клен и бјелица/бјелка, док је Укрина доста богатија ријечним фондом, па тако срећемо и много више врста, прије свих ту су шкобаљ, плотица, мрена, шаран, штука и сом.

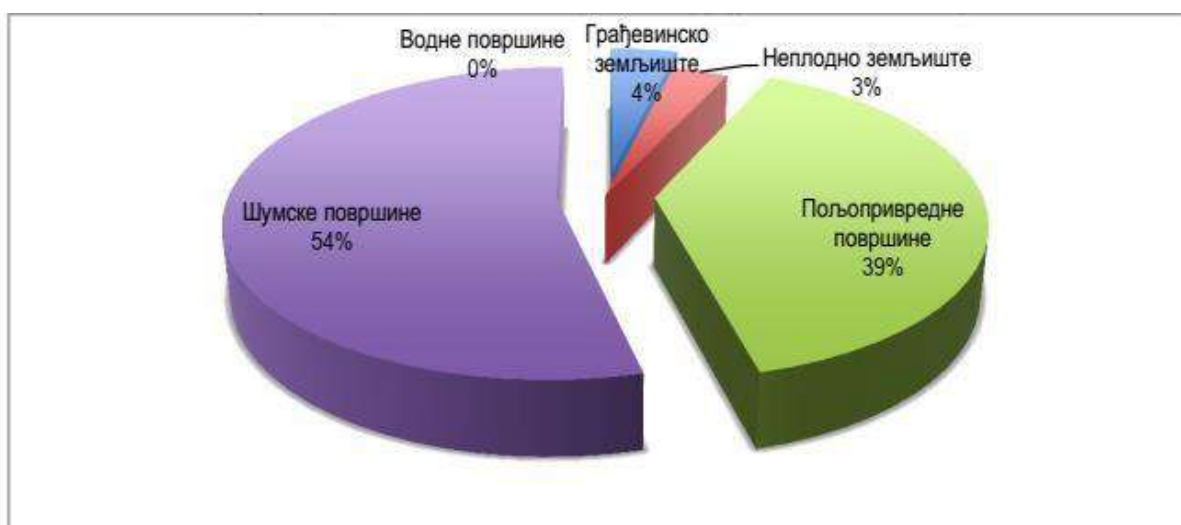
3.1.10. Пољопривредно земљиште

Укупна површина пољопривредног земљишта износи 6.084,6 ha, или око 39% укупног простора општине Станари. Све оранице и вртови, воћњаци, пашњаци и ливаде су у приватном власништву.

На подручју, које захвата општина Станари, земљиште је груписано у два типа: аутоморфна и хидроморфна. Аутоморфна земљишта простиру се једним дијелом на равничарском, а знатно више на брежуљкасто-брдовитом рељефу. Хидроморфна

земљишта се простиру претежно на равним формама рељефа, а мање на блажим падинама.

Према еколошко-вегетацијској рејонизацији БиХ, подручје Станара се налази у припанонској области, односно сјеверно-босанском подручју. У педолошком смислу, ријеч је о изузетно хетерогеном простору, како са аспекта педогенетских фактора, тако и са аспекта досадашњих антропогенетских утицаја. У питању је подручје величине око 161 километар квадратни, које је највећим дијелом брежуљкастих предјела, надморске висине најниже коте 138 метара до највише 343 метра, испресијецано мањим воденим токовима (Укрина, Радња, Остружња и Илова). Најзаступљеније је пољопривредно и рудно земљиште. Овај простор је у саставу сточарско-ратарско-воћарсковиноградарског региона. У суштини, ово подразумијева да се ради о рејону у коме нагласак треба бити на воћарској и виноградарској производњи, уз нешто израженије ратарство и сточарство.

Дијаграм 12. Подјела простора и земљишта на подручју општине Станари

Као привредна дјелатност, пољопривреда се одликује бројним специфичностима. Земљиште, као објективни услов пољопривредне производње, својим особинама у великој мјери одређује производне и економске ефекте који се остварују у овој привредној дјелатности.

Својим одликама земљиште прије свега утиче на могућност организовања пољопривредне производње на одређеној локацији. Такође, специфичности земљишта одређују степен интензивности производње, начин газдовања, висину приноса и улагања по јединици површине.

Без обзира на достигнути ниво њеног развоја, пољопривреда је привредна дјелатност чији ефекти по правилу зависе од природних, прије свега климатских услова.

Подручје општине Станари са надморском висином од 138 до 343 m, има еколошке услове који одговарају развоју пољопривреде. Умјерено-континентална клима уз повољну конфигуарцију земљишта, ствара услове за развој пољопривредне производње.

Један од најзначајнијих фактора за развој пољопривреде је положај земљишта у односу на саобраћајне токове. Он утиче на развој пољопривреде у више различитих домена, и то, како у сфери прооозводње, тако и промет пољопривредних производа.

Саобраћај дјелује као значајан фактор унапрјеђења пољопривредне производње, а исто тако и повезивања пољопривредног произвођача за тржиште. Саобраћајна повезаност пољопривредног земљишта унутар општине на задовољавајућем је нивоу, али и са ширим окружењем.

Табела 8. Број домаћинстава која се баве пољопривредом

Насеље	Број домаћинстава
Станари	112
Остружња Доња	124
Остружња Горња	62
Брестово	109
Церовица	199
Цвртковци	143
Радња Доња	67
Љеб	64
Драгаловци	40
Митровићи	55
Рашковци	40
Осредак	11
Јелањска	53
УКУПНО	1079

Табела 9. Укупно расположиво земљиште домаћинстава

Насеље	Пољопривредно земљиште (дунума)	Шуме (дунума)
Станари	33084,4	994,7
Остружња Доња	3818	1140
Остружња Горња	1577,3	655,6
Брестово	5212	686,8
Церовица	5062,5	1407,7
Цвртковци	3721,6	975,8
Радња Доња	1437,9	249,3
Љеб	1162,2	518
Драгаловци	656	58,3
Митровићи	2246	541,5
Рашковци	1302,6	177,6
Осредак	1524,3	346,7
Јелањска	3556	1088
УКУПНО	34360,8	8840

Највећи дио пољопривредних површина су ливаде и пашњаци (41.35%). Удио ораница у укупним пољопривредним површинама износи 36.97%. Под воћњацима се налази 11,11% пољопривредних површина, а под пластеницима 0.03% укупне пољопривредне производње.

Према подацима из анкетног пописа 2017. године, на подручју општине Станари има укупно 34.360 дунума пољопривредног земљишта и 8.840 дунума земљишта под шумама. Највеће површине пољопривредног земљишта налазе се на подручју Брестова и Церовице, а најмање на подручју Драгаловаца. Највеће ораничке површине налазе се на подручју Брестова, Церовице и Јелањске, а најмање на подручју Љеба и Драгаловаца.. (Табел 10.)

Табела 10. Кориштење пољопривредног земљишта

Насеље	Ораница (дунума)	Воћњак (дунума)	Виноград (дунума)	Пластеници (m ²)	Ливаде и пашњаци (дунума)	Остало (дунума)
Станари	524,8	59,5	-	1276	936,8	260,6
Остружња Доња	681	76,2	-	1543	593,7	112,6
Остружња Горња	649,4	61,5	-	1228	338,5	120,9
Брестово	1501	232,5	0,5	230	3249	112
Церовица	2123	231,5	-	1052	856	1681
Цвртковци	819,2	217,3	-	899	2232,3	198,5
Радња Доња	525	98	1	739	455,5	29,7
Љеб	474	45,3	-	1045	371	26
Драгаловци	470,6	2	-	316	35	10
Митровићи	654	87	-	794	979	463
Рашковци	568,4	23,8	-	1081	566,5	77
Осредак	803,2	10	-	50	533,5	0,5
Јелањска	1048,5	137,7	1	2720	1055	2
УКУПНО	10842,1	1282,3	2,5	12973	12201,8	2972,9

У пољопривредној производњи доминира производња житарица и воћа, а доминантне ратарске културе су кукуруз, пшеница, јечам и зоб. Већина производње житарица је механизована.

У производњи воћа доминирају мјешовити засади. у којима преовладава шљива. Поред мјешовитих засада воћа, заступљена је производња љешњака, малина, јагода и ароније. У воћарству, обрада земљишта је механизована, заштита воћа је комбинована, а брање се обавља ручно.

У пластеничкој производњи, укупна процијењена површина под пластеницима износи око 1 хектар. Од укупно обрадивог пољопривредног земљишта, обрађује се између 60% и 70% земљишта.

На подручју општине Станари постоји 7 фарми, од којих је једна са 60 грла стоке, једна са 25 грла стоке и 5 фарми са 7-12 грла стоке. У сектору перадарства, на подручју општине, постоје три фарме, од чега двије са по 10 000, а једна са 5 000 перади.

Табел 11. Сточни фонд на подручју општине Станари (анкетни попис 2017. године)

Мјесто	Говеда	Свиње	Овце	Козе	Перад	Кошнице
Осредак	65	243	174	16	1053	16
Љеб	47	203	314	7	716	34
Јелањска	211	472	314	35	2182	-
Драгаловци	19	36	142	22	533	6
Митровићи	42	215	253	27	583	1
Церовица	209	669	1081	44	2690	40
Радња Доња	46	248	506	28	6038	13
Рашковци	51	180	130	55	1057	21
Остружња Г.	53	256	222	18	1137	26
Остружња Д.	62	408	306	18	13799	52
Брестово	167	547	633	38	1875	24
Цвртковци	168	421	433	76	2261	236
Станари	99	310	297	36	1990	54
УКУПНО	1239	4208	4805	420	35914	523

3.1.11. Културно-историјски споменици

Културно-историјска баштина представља један од најважнијих сегмената културног идентитета одређене заједнице и посебно доприноси квалитету простора у којем она егзистира, о старосној доби појединих насеља и временским периодима у којима је то насеље имало најбурнији развој.

Евиденција и заштита културно-историјских вриједности има прворазредан значај за цјелокупно друштво и његов развој. У оквиру културно – историјских добара разликују се археолошка добра и остала културно – историјска добра (градитељско наслеђе).

У вези са овим, посебно се могу разматрати: археолошка налазишта из праисторијског, античког и средњовијековног периода, средњовијековни градови, стећци, грађевине сакралне архитектуре (цркве, џамије, меморијални и надгробни споменици, плоче).

Прва археолошко-историјска истраживања на добојском подручју обављена су крајем 19. вијека. Оснивањем музеја у Добоју 1956. године истраживања су постала сталан и систематизован рад. Откривено је да постоје трагови човјековог живљења, дјелатности и културе на близу 150 локација, а њихово трајање и настајање од појаве првог човјека на тлу сјеверне Босне, па све до 17-18. вијека.

Током 2014. године вршена су реконосцирања западног дијела општине Добој, на потезу Добој-Витковци-Осиња, до границе са општином Теслић, тј. на западним и јужним падинама планине Крњин. Приликом обиласка села Церовице откривен је пећински објекат, који је до тада био непознат у стручној јавности. Пећина међу

локалним становништвом носи назив Вуковића пећина или Церовичка пећина. Локација се налази на око 20 км од Добоја, долином Усоре, на јужним падинама планине Крњин.

Пећина је удаљена 5 км ваздушне линије од епонимног пећинског станишта Растуша код Теслића. Пећина се налази на једној од дугих брдских коса које прате терен исток-запад, усјечена у сјеверни дио ове брдске косе. Улаз у пећину је до рата, од 1992-1995. године био највећим дјелом затрпан, док је за потребе скривања становништва и војске улаз откопан. До пећине води стрма стаза, док је плато испред пећине јако мали и терен понире сјеверно од пећине у провалију, испод које се налази активан извор. Улаз је данас висине 1 m и ширине 1.5 m са оштрим нагибом терена према унутрашњости.

Пећина се састоји од улазне дворане, која је дијелом покривена обрушеним камењем са стропа, док је други дио под пећинским седиментима, махом састављених од глиновитог тла и ситнијих стијена, насталих процесом калцификације. Због капања воде са стропова и температуре која никад не прелази 15 степени, пећина је влажна на цијелој површини. Јужно од главне дворане води дуги усјечени коридор, који се на свом крају грана у мање каналне пећинске системе, који нису истражени до краја. На површини пећине, највећим дјелом у њеним угловима, пронађен је релативно бројан керамички материјал.

Површински керамички материјал за сада указује да се ради о локалитету касног бронзаног доба, са могућим траговима из дубље прошлости. Керамика ја квалитетне производње, рађена руком са траговима глачања. Од типолошки претпознатљивих и хронолошки осјетљивих примјерака, јављају се карактеристични ободи са торидираним и фацетираним ободима. Животињске кости, осим оне рецентног поријекла, као и остали материјал, нису пронађени.

Пећинска станишта са траговима људских активности јако су ријетка на територији сјеверне Босне, стога, у научном погледу овај локалитет представља изниман случај за рјешавање одређене проблематике насеља и насељености сјеверне Босне у касној праисторији.

Иако је станарски крај богат различитим материјалним остацима из прошлости, остао је, за сада, недовољно историјски и археолошки обрађен. Средњовјековно наслеђе на простору општине Станари чине материјални остаци, као што су мраморје, некрополе, утврђења и сл.

Мрамори су били карактеристични за једну територију, односно за једну групу људи која је живјела на одређеном подручју у периоду од 12. до краја 16. вијека. У народу, ти споменици су познати под називом гроб или биљег, док се у науци усталио израз стећак. Стећци су дио културе народа и њихових обичаја, односно начина сахрањивања појединаца. Свједоци су начина живљења народа и уопште њиховог постојања.

У средњовјековној Босни, скупина стећака, који су груписани на једном мјесту, назива се некропола. Сама ријеч некропола настала је од старогрчких ријечи некрóс, што значи мртвац и полис, што значи град. У буквалном преводу некропола означава град мртвих. Поред назива некропола, у народу су устаљени називи грчко гробље и сватовско гробље.

Посебна врста утврђења били су замкови феудалаца. Утврђења за заштиту обичног становништва била су прилагођена тлу.

Завичајни музеј „Гојковац“ у Церовици основала је Парохија церовичка, предвођена парохијским свештеником, протојерејем-ставрофором Мирославом Живковићем, а по благослову Његовог Преосвештенства Господина Хризостома, епископа зворничко-тузланског. Кроз двадесетогодишњу преданост духовном раду у овом селу, прото Мирослав се старао и о сабирању знамења његове културно-историјске прошлости.

Када је након Одбрамбено-отаџбинског рата, видно оштећен објект старе основне школе, изграђене 1897. године, у власништву црквено-школске општине у Гојаковцу враћен у надлежност парохији церовичкој, вијерни народ овог села изразио је жељу да се објект преуреди у Светосавски дом. Увидјевши да је поткровље објекта подесно за музејски простор, прото Мирослав представио је идеју за оснивање овог Музеја. Након тога, вишегодишњим напорима, сакупљањем материјалних трагова културне баштине церовичког краја, уз свесрдну помоћ и подршку мјештана и стручних сарадника, стигло се до реализације сталне поставке у мају 2014. године.

3.1.12. Национални паркови и паркови природе и други подаци.

Туризам и туристичка инфраструктура на подручју општине Станари тренутно нису на завидном нивоу. Дијелом је то посљедица скоро никаквих улагања у овај сектор у периоду када је ово подручје било у саставу Града Добоја. Водећи људи општине Станари препознали су ту потребу и у складу с тим формирали ЈУ „Спортско – туристичка организација општине Станари“ с циљем стварања и унапређења туристичке понуде на територији општине Станари.

Због својих карактеристика Станари су подручје које је погодно за развој сеоског, спортско-рекреативног, ловно-риболовног, културно-манифестацијског и ”рударског” туризма који би се темељио на обиласцима копова и старих постројења.

На подручју општине Станари налазе се сједишта три парохије Станарска, Осредачка и Церовичка тако да ове просторе краси и велики број вјерских објеката.

Најраскошнији вјерски објект, у самом центру општине је Спомен-храм Васкрсења Христовог. Куполе овог храма доминирају простором центра Станара и готово је немогуће не примјетити ову грађевину пролазећи кроз Станаре.

Најстарија црква на простору општине Станари, налази се у Церовици. То је ХРАМ СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА, који се по спољашњој архитектури знатно разликује од осталих вјерских објеката у Станарима. Изградња овог храма почела је далеке 1891. године.

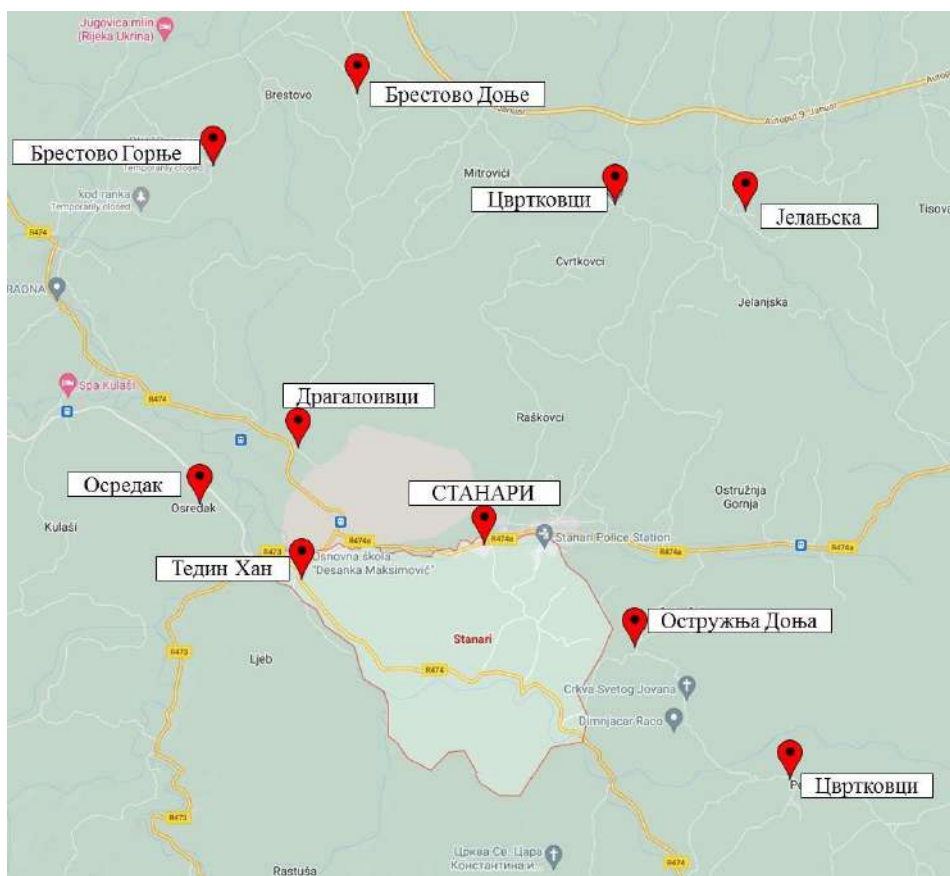
На узвишењу изнад насеља Станари, налази се ХРАМ СВЕТЕ ПЕТКЕ, који је и сједиште Станарске парохије. Овај храм почео је да се гради 1924. године, а завршен је 1936. године када је и освештан. Током Другог свјетског рата храм је знатно оштећен, а у поратном периоду није био обнављан, нити активан све до доласка проте Ристе Кривокапића.

Православни храмови на територији општине Станари су:

- Храм Свете Петке, Станари,
- Храм посвећен Малом Васкрсу у Станарима,
- Црква Светог Илије, Осредак,
- Храм с. Апостола и Јеванђелисте Луке у Осретку,
- Храм Св. Јована Крститеља, Остружња Доња,

- Спомен Храм Васкрсења Христовог, Станари,
- Храм Рођења Пресвете Богородице, Брестово Горње,
- Храм Покрова Свете Богородице у Брестово Доње,
- Храм Цара Константина и Царице Јелене у Радњи Доњој,
- Храм св. Великомученика Пантелејмона, Радња Доња,
- Црква, Јелањска,
- Храм Светих апостола Петра и Павла, Церовица,
- Храм Св. Великомученика Димитрија, Цвртковци,
- Храм Успења Пресвете Богородице у Љебу.

На простору општине постоје и школски објекти. Укупан број школских објеката, у општини Станари је 11 и то: Брестово Доње, Јелањска, Цвртковци, Драгаловци, Тедин Хан, Церовица, Остружња Доња, Брестово Горње, Осредак и Станари. Све школе носе назив ОШ „Десанка Максимовић“. У наведеним школама има преко 460 ученика.

Слика 11. Распоред основних школа у општини Станари

3.2. Подаци о становништву

3.2.1. Густина насељености, просторни размјештај

Према резултатима пописа становништва у Босни и Херцеговини 2013. године, насељена мјеста, која су ушла у састав општине Станари, имају 7 865 становника. Према издању Статистичког завода „Градови и општине Републике Српске, 2021.“ у општини Станари живјело је 6 931 лице, што је за готово хиљаду становника мање него 2013.

године. Просјечна густина насељености 2021. године је, у складу са том публикацијом, била 43 становника/km².

Старосна и полна структура становништва у општини Станари према извјештају Статистичког завода Републике Српске за 2021. годину је представљена у табели 14. Подаци анкетног пописа и процјена Републичког статистичког завода се разликују готово за 1400 становника, односно анкетни попис 2017. године је показао да у општини живи 8211 становника али да је 1617 лица одсутно чиме се добије да је у општини Станари 2017. године живјело 6594 становника што није велика разлика у односу на податке Статистичког завода Републике Српске. Ипак, укупан број становника у 2017. години, према анкетном попису проведеном од стране општине Станари је мањи за 27% у односу на попис из 1991. године (табела 13.).

Табела 12. Број становника по насељима у општини Станари по попису 2013. године

Назив насеља	Становника	Густина насељености (ст/km ²)
Брестово	690	32
Цвртковци	597	55,7
Церовица	1120	49,3
Драгаловци	382	29,2
Јелањска	452	28,7
Љеб	346	61,5
Митровићи	245	34,3
Осредак	290	51,9
Остружња Доња	870	74,9
Остружња Горња	450	43,4
Радња Доња	379	27,6
Рашковци	478	39,8
Станари	1075	87,5

Кретање броја становника у општини Станари према извјештају Статистичког завода Републике Српске за 2021. годину је представљена у табели 13.

Табела 13. Кретање броја становника општине Станари 2016-2020.

Општина	Године				
	2016	2017	2018	2019	2020
Станари	6845	6828	6768	6815	6931

У табели 14. приказано је стање становништва према подацима Статистичког завода РС за 2021. годину. Подаци показују и да је однос мушкараца и жена готово 50%-50% у општини Станари.

Табела 14. Старосна и полна структура становништва општине Станари 2021.године

Године	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90+	Укупно
Мушко	326	395	354	426	452	532	542	343	118	7	3495
Женско	289	325	391	387	386	448	592	441	179	-2	3436
Укупно	615	720	745	813	838	980	1134	784	297	5	6931

Према подацима из Статистичког завода РС за 2021. годину у општини Станари живи 13,84% становника старости до 14 година, 62,30% становништва које има између 15 и 64 године живота и преко 65 година живота има 23,86%. Просјечна старост становништва општине Станари је 44,23 године. У задњих пет година природни прираштај становника у општини Станари има негативан тренд.

Табела 15. Просторни размјештај становништва у општини Станари у прошлости

Насеље	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2011.	2013.	2017.
Брестово	1271	1384	1426	1513	1417	1254	920	644	910
Драгаловци	896	996	1110	1204	1312	1031	450	367	328
Јелењска	656	749	874	827	843	701	559	435	486
Љеб	338	394	442	512	506	446	391	325	470
Митровићи	427	476	506	511	491	441	308	233	280
Осредак	481	555	603	707	730	605	426	282	360
Остружња Г.	153	377	453	509	510	495	445	380	443
Остружња Д.	835	763	924	1024	1120	1130	819	838	1035
Радња Доња	411	498	578	673	710	572	485	380	401
Рашковци	529	592	700	694	714	666	413	460	494
Станари	641	777	1141	1224	1301	1299	1549	1015	1197
Цвртковци	622	769	915	998	945	897	751	581	621
Церовица	1161	1352	1476	1572	1858	1701	1344	1030	1192
УКУПНО	8451	9682	11148	11968	12457	11238	8860	6970	8211

Према Статистичком билтену општине Станари из 2017. године види се да је већи дио становништва тзв. „зрело становништво“ односно од 20 до 59 година старости што је 52% становништва Општине док старо становништво, преко 60 година старости, чини 31% општинског становништва, док остало отпада на младе од 0-19 година.

Према анкетном попису и Статистичком билтену општине Станари од 2017. године на простору општине Станари питање брачних статуса је таково да 23% живи у заједници без законски потврђене брачне заједнице, а 62% су ступила у брак према важећим законским одредбама. Разведеним лицима сматрају се лица чија је брачна заједница прекинута правоснажном судском пресудом и таквих је 3%, док је број лица чија је брачна заједница престала смрћу једног супружника 12%.

Табела 16. Старосне групе становништва по мјесним заједницама

Насеље	Младо становништво (0-19)	Зрело становништво (20-59)	Старо становништво (60+)
Станари	195	622	342
Остружња Доња	161	550	242
Остружња Горња	79	203	114
Брестово	116	364	286
Церовица	180	563	363
Цвртковци	107	288	201
Радња Доња	48	198	148
Љеб	75	268	116
Драгаловци	64	184	75
Митровићи	43	124	104
Рашковци	106	266	116
Осредак	40	174	130
Јелањска	82	228	153
УКУПНО	1296	4032	2390

Табела 17. Укупно брачно стање и неформалних брачних заједница на нивоу општине
Станари

УКУПНО		
Законско брачно стање		Неформална брачна заједница
Неожењен/неудата	1619	138
Ожењен/удата	4322	
Разведен/разведена	216	
Удовац/удовица	858	

Према подацима из Статистичког билтена општине Станари за 2017. годину у општини Станари у великој већини су живјели Срби, а у складу са тим по вјероисповјести највећи број је православаца. На другом мјесту по бројности су Хрвати односно католици.

Табела 18. Национална и вјерска припадност становништва у општини Станари

УКУПНО			
Националност		Вјерска припадност	
Срби	7949	Православци	7958
Хрвати	101	Католици	100
Бошњаци	9	Муслимани	9
Не изјашњава се	15	Не изјашњава се	20
Остали	18	Остало	10

Према Статистичком билтену општине Станари из 2017. године стање школске спреме становништва је било како је дато у табели 19. То показује да је број лица без

образовања 8%, док 38% лица има основну школу. Завршену средњу школу има 47,9% лица, вишу школу 2%, а 4% је завршило факултет.

Табела 19. Школска спрема на нивоу општине Станари

Насеље	Без образовања	ОШ (1-5 р.)	ОШ (6-9 р.)	Средња школа	Виша школа	Висока школа
Станари	60	104	198	567	25	67
Остружња Доња	116	75	183	438	33	58
Остружња Горња	24	38	104	195	10	11
Брестово	68	108	253	305	15	17
Церовица	95	130	288	452	16	25
Цвртковци	41	112	153	210	1	7
Радња Доња	32	67	93	165	6	9
Љеб	23	14	99	235	16	25
Драгаловци	12	20	81	153	3	6
Митровићи	9	48	87	80	3	7
Рашковци	23	34	84	227	7	33
Осредак	23	50	64	161	8	9
Јелањска	33	98	83	177	4	5
УКУПНО	559	898	1170	3365	147	279

Када су у питању домаћинства на подручју општине Станари, а према Статистичком билтену општине станари из 2017. године број домаћинстава са два члана је 26% док је најмањи број домаћинстава који чине пет чланова а то је 10%, односно шест и више чланова има 11% домаћинстава. У општини Станари има 670 самачких домаћинстава од чега је мушких самачких домаћинстава 337 а женских самачких домаћинстава 333. Види се да је број самачких домаћинстава око 50-50%.

Табела 20. Величина домаћинства по броју чланова

Насеље	БРОЈ ЧЛАНОВА					
	1	2	3	4	5	6+
Станари	90	98	68	75	46	27
Остружња Доња	83	82	53	40	31	46
Остружња Горња	29	39	16	25	14	17
Брестово	113	86	49	43	20	29
Церовица	90	90	51	52	45	48
Цвртковци	47	50	29	21	21	28
Радња Доња	21	55	23	20	9	12
Љеб	36	32	20	29	19	15
Драгаловци	19	26	16	16	20	7
Митровићи	26	28	16	9	12	8

Рашковци	27	37	25	27	21	19
Осредак	50	40	21	11	9	12
Јелањска	39	51	14	25	17	17
УКУПНО	670	714	401	393	284	285

Према подацима Статистичког завода РС тренд повећања становништва досељавањем у општину Станари је и даље присутан. У табели 21. је приказан број досељених и одсељених лица из општине Станари и број оних који су остали гдје се види да је тренд увећања броја становника позитиван.

Табела 21. Тренд миграције становништва општине Станари

Година	Досељених	Одсељених	Остало
2016.	3228	31	3197
2017.	788	37	751
2018.	455	46	409
2019.	317	78	239
2020.	190	60	130

3.3. Подаци о инфраструктури

3.3.1. Саобраћај

Већину путне мреже општине Станари чине регионални путеви који општину повезују са сусједним општинама и осталим дјеловима Републике Српске и Босне и Херцеговине. Центар општине Станари је удаљен 76 km од Бање Луке и 175 km од Сарајева. Дио ауто-пута „9. јануар“ Добој – Бања Лука иде границом између општине

Станари и Дервента. Најближи чворови прикључења општине Станари на ауто-пут су чворови Прњавор и Јоховац 2. Ови чворови налазе се на око 20 km од центра мјеста Станари. Покренута је иницијатива директног повезивања/изласка општине Станари на ауто-пут, чиме би се, поред општине Станари, на најбржи начин повезали и дијелови града Добоја, Теслића и дијелови мјеста општине Тешањ. Планом парцелизације аутопута Добој – Бања Лука, усвојеним од стране Народне скупштине Републике Српске, 22.06.2016. године, општина Станари ће бити повезана планском петљом чија локација није на подручју општине Станари. Да би се обезбиједио квалитетан прикључак општине Станари на ауто-пут, потребно је реконструисати постојећу саобраћајницу, тренутно категоризовану као локални пут у пут од општег значаја. Потребно је провести припремне активности и изградити техничку документацију.

Главне саобраћајнице на подручју општине Станари су регионални пут Добој – Прњавор Р-474а, дужине 9.13 km, Прњавор – Јелах Р-474, дужине 19.5 km и Тедин Хан – Теслић Р-473, у дужини од 2.1 km (дати подаци односе се само на дионице пута кроз општину Станари).

Поред претходно наведених путева, постоји мрежа локалних категорисаних путева у дужини од 101 km и некатегорисаних путева у дужини од 236 km различите квалитете коловоза. Укупно има 111 km асфалтираних путева различитих категорија. Путна мрежа

налази се у добром стању. На подручју општине Станари има 1,63 km уређених тротоара.

Табела 22. Некатегорисани путеви

Насељено мјесто	Дужина пута у метрима
Брестово	27.435
Љеб	11.242
Осредак	16.210
Драгаловци	16.136
Цвртковци	11.156
Радња Доња	15.149
Остружња Горња	10.100
Остружња Доња	18.006
Станари	21.881
Митровићи	13.923
Рашковци	15.010
Јелањска	19.917
Церовица	40.259

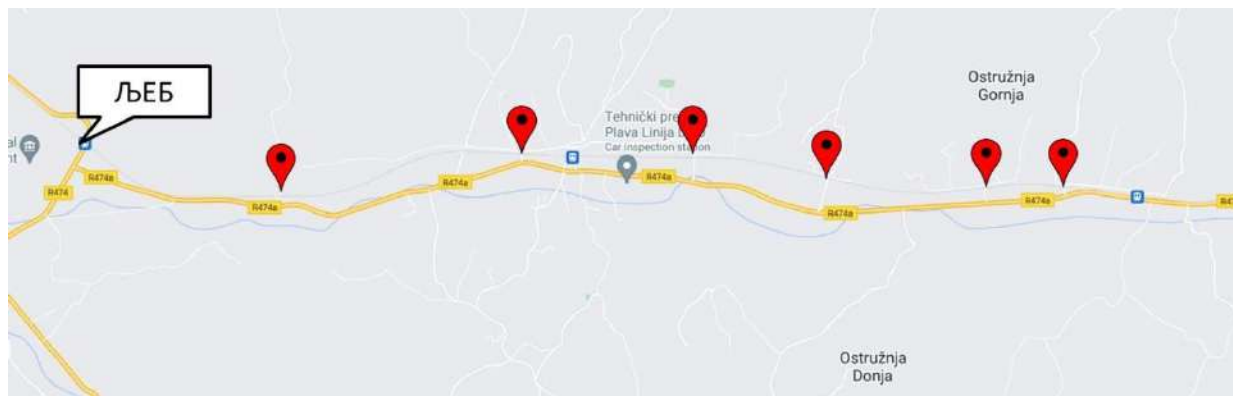
Кроз подручје општине Станари пролази електрифицирана пруга Бања Лука – Добој.

На простор општине Станари постоји седам прелаза преко жељезничке пруге. Најзначајнији је у Љебу гдје регионални пут Р474а прелази преко пруге. Прелаз је обезбјеђен браницима и свом потребном сигнализациом и знаковима као и видео надзором. Други по значају је прелаз који води ка дому здравља, дијелу општинске Управе, центру за социјални рад, Екосфери комуналном предузећу и ватрогасној јединици. Свих шест постојећих пружних прелаза на подручју општине Станари адекватно је обезбијеђено одговарајућом саобраћајном сигнализацијом. Од тих шест пружних прелаза, четири су са вишим нивоом осигурања.

Табела 23. Преглед локалних категорисаних путева у општини Станари

Пут	Категоризација	Дужина у m		
		Асфалт	Без асфалта	Укупно
Р474а – Остружња Доња – Церовица - Лончари	Локални Л1	8.760	-	8.760
Р474а – Грич –Јелањска – Љ. Воде до полигона	Локални Л2	11.480	1.310	12.790
Л2 (Грич) – Цвртковци – Митровићи - Брестово - Р474	Локални Л3	17.306	984	18.290
Јелањска - Осиња	Локални Л4		679	679
Р474а – Станари (РедакЦамцинац) – Остружња Д. (Цамцинац школа, Дабинац- Стевановићи – Крст, трговина Видовићи Р474)	Локални Л5	4.235	2.205	6.440

P473 – Осредак - Кулаши	Локални Л6	1.670	2.060	3.730
P474 – Радња Доња – Радња Горња	Локални Л7	3.180	4.150	7.330
P474 – Станари - Растуша	Локални Л8	500	900	1.400
Л2 – Рашковци – Цвртковци (гробље, црква, центар) - Илова	Локални Л9	3.300	5.210	8.510
P474 – Драгаловци – Митровићи – брестово – ЛЗ	Локални Л10	2.655	4.945	7.600
ЛЗ (Гарић Обала) – Штрпци (мост на Укрини)	Локални Л11	1.260	-	1.260
ЛЗ (Раскрсница у Митровићима) - Илова	Локални Л12	780	20	800
Л1 (клубе) – Купинари – Продановићи – P474	Локални Л13	2.597	-	2.597
P474 – Топреци – гробље у радњи Д. – Зеленковићи – школа – Л7	Локални Л14	2.500	2.028	4.528
Гробље у Радњи Д. – Симаковићи - Дакићи	Локални Л15	-	2.070	2.070
Зорански поток - Висови	Локални Л16	125	1.445	1.570
Школа Горње Брестово – Брковићи – ЛЗ	Локални Л17	-	-	2.120
P474 – Малићи – Кесери – ЛЗ	Локални Л18	-	2.520	2.520
Л1 – Николчићи – Васиљевићи – P474	Локални Л19	1.186	2.634	3.820
Редак – Бајићи – P474	Локални Л20	1.190	-	1.190
Л5- црква Станари – гробље – Блатњаци – P474	Локални Л21	2.265	945	3.210

Слика 12. Локације пружних прелаза у општини Станари

С обзиром да Рудник Станари, односно површински коп наставља проширивање, сходно томе доћи ће до прекида путне дионице локалног пута Л2: Р474а - Грич - Јелањска - Љескове Воде (до полигона) на дијелу од раскрснице за гробље Блага Марија и Грујиће до Грича. ЕФТ-а се обавезао да ће изградити нову путну дионицу како би тај дио општине Станари био и даље повезан са самим центром Станара.

3.3.2. Телекомуникације

Општина Станари потпада под Радну јединицу Добој поштанског саобраћаја Републике Српске. На територији општине постоје двије поште и то једна у Драгаловцима гдје је поштански број 74209 и друга у насељу Станари чији је поштански број 74208.

Када се ради о телефонским позивним бројевима, позивни број за општину Станари је 053, осим Брестова и Митровића гдје је позивни број 051. Постоје три централе на подручју општине Станари, од којих је једна дигитална АТЦ са 1.440 бројева, друга аналогна АТЦ са 900 бројева и аналогна АТЦ са 240 бројева у Драгаловцима и трећа у Брестову дигитална са (550). Подручје општине је повезано оптичким и ТК кабловима.

3.3.3. Транспортни капацитети у јавном и приватном сектору

У општини Станари је развијен и путни и жељезнички саобраћај. На подручју општине аутобуски саобраћај обављају предузећа „Требаваекспрес“ д.о.о. Добој, приватно предузеће „Петковић“ Станари и „Васиљевић“ Церовица, на неколико линија и то:

1. Станари – Драгаловци Ж.С. – Осредак – Растуша Р. – „Требаваекспрес“,
2. Брестово – Јелењска – Станари – „Петковић“,
3. Доња Радња – Драгаловци – Станари – „Петковић“,
4. Церовица (семафор) – Радња мост – „Васиљевић“,
5. Станари – Осредак – „Васиљевић“,
6. Осредак – Драгаловци Ж.С. – Станари – „Васиљевић“.

Кроз подручје општине Станари пролази електрифицирана пруга Бања Лука – Добој. На подручју општине су и четири жељезничке станице: Остружња, Станари, Љеб и Драгаловци. Жељезничка станица Станари има четири колосјека, од чега два за путничке и теретне возове, а два, која су повезана са Рудником, користе се искључиво за теретне возове.

Табела 24. Ред вожње возова у општини Станари

Назив станице	Број воза	Врста воза	Релација	Вријеме доласка	Вријеме поласка
СТАНАРИ	6400	ЛОКАЛНИ	ДОБОЈ – БАЊА ЛУКА	04:58	04:59
СТАНАРИ	6401	ЛОКАЛНИ	БАЊА ЛУКА – ДОБОЈ	06:00	06:01
СТАНАРИ	6402	ЛОКАЛНИ	ДОБОЈ – БАЊА ЛУКА	08:04	08:05
СТАНАРИ	6403	ЛОКАЛНИ	БАЊА ЛУКА – ДОБОЈ	08:43	08:44
СТАНАРИ	6404	ЛОКАЛНИ	ДОБОЈ – БАЊА ЛУКА	16:04	16:05
СТАНАРИ	6405	ЛОКАЛНИ	БАЊА ЛУКА – ДОБОЈ	16:43	16:44
СТАНАРИ	6406	ЛОКАЛНИ	ДОБОЈ – БАЊА ЛУКА	20:01	20:02
СТАНАРИ	6407	ЛОКАЛНИ	БАЊА ЛУКА – ДОБОЈ	21:01	21:02

3.3.4. Смјештајни капацитети у јавном и приватном сектору

Што се тиче смјештајних капацитета општине Станари у јавном и приватном сектору, он је на врло ниском нивоу. Не постоје хотели или мотели који на подручју општине Станари пружају услуге смјештаја.

Смјештај се евентуално може пронаћи у приватном сектору на сеоским домаћинствима или у склопу објеката социјалног становања којима располаже општина Станари.

Најближи смјештајни капацитети су бања Кулаши хотел „Спа Кулаши“ на територији општине Прњавор удаљено од центра Станара око 10 km и мотел „Плави“ у Јелаху, ФБиХ удаљен око 26 km као и Хотел „А-А“ исто у Јелаху, Хотели у Бањи Врућици код Теслића (Кардијал, Херцеговина, Посавина, Парк) који су удаљени око 30 km . У самом Теслићу је могуће пронаћи приватни смјештај.

Хотелски смјештај и приватни смјештај је могуће пронаћи и у Добоју који је удаљен неких 25 km као и у Прњавору удаљеном од општине Станари око 20 km.

3.3.5. Здравствени капацитети у јавном и приватном сектору

Јавна здравствена установа Дом здравља Станари је јавна здравствена установа у државној својини, од општег интереса, за пружање примарне здравствене заштите становништву општине Станари, по моделу породичне медицине, основане за подручје општине Станари Одлуком о оснивању Јавне здравствене установе Дом здравља Станари („Службени гласник општине Станари“, број: 4/15 и 1/16).

У ЈЗУ Дом здравља Станари је запослено 35 здравствених радника (10 љекара и 25 медицинских сестара), од чега су шест љекара распоређена у четири тима породичне медицине, два љекара хитна служба и два стоматолога. Осим тимова породичне медицине, постоји и пет теренских амбуланти и то у Брестову, Љебу, Драгаловцима, Церовици и Цвртковцима. На подручју општине Станари раде и три апотеке.

На подручју општине Станари годишње се рађа од 30 до 40 дјете. Сви породи се обављају уз стручну помоћ медицинског особља.

Дом здравља обавља сљедеће послове здравствене заштите:

- путем тимова породичне медицине обезбјеђује се здравствена заштита по моделу породичне медицине,
- организује се обављање послова имунизације и хигијенско-епидемиолошких послова и послова хематолошке лабораторијске дијагностике;
- организује се снабдијевање лијековима и медицинским средствима или се обезбјеђује обављање тих послова закључивањем уговора са апотекама,
- организује се хитна медицинска помоћ и хитан санитетски превоз,
- организује се стоматолошка здравствена заштита,
- могу се организовати амбуланте за специјалистичке консултације из гинекологије и педијатрије,
- могу се организовати посјете консултаната специјалиста, осим специјалисте медицине рада и специјалисте медицине спорта и

- оцјењивање опште здравствене способности за раднике на радним мјестима на којима нису присутни професионални ризици, осим у вези са радном средином, на захтјев послодаваца.

Дјелатности Дома здравља су:

- дјелатност опште медицинске праксе,
- дјелатност специјалистичке медицинске праксе,
- дјелатност стоматолошке праксе,
- остале дјелатности здравствене заштите (изузев дјелатности банака крви, сперме и трансплатацијских органа).

Дом здравља у свом саставу има сљедеће службе: Медицинске службе Служба породичне медицине, Служба хитне медицинске помоћи која располаже са 3 санитарна возила, и возилом за дијализне пацијенте. Служба лабораторијске дијагностике, Стоматолошка служба, Служба за увођење, праћење и побољшање квалитета и сигурности здравствених услуга. У дому здравља се могу организовати и сљедеће службе: Служба за специјалистичке консултације из педијатрије, Служба за специјалистичке консултације из гинекологије и Хигијенско-епидемиолошка служба. Немедицинске службе Руковођење и Координација. Органи Дома здравља су: Управни одбор и Директор.

Служба хитне медицинске помоћи почела је са радом 01.07.2018. године у Дому здравља Станари. Рад у СХМП (Служба хитне медицинске помоћи) је организован од 00-24h током цијеле године. Позиви су на број 124 или 053/490-235.

3.3.6. Ветеринарски капацитети у јавном и приватном сектору

Када је у питању ветеринарска заштита на подручју општине Станари, треба истаћи да на подручју општине раде двије ветеринарске станице. Обе ветеринарске станице имају теренске тимове и пружају услуге из области хирургије, хематолошко и биохемијске анализе, вјештачка дигестија, лабораторијски налази крви, дијагностика кожних болести и преглед меса на трихинелозу.

3.3.7. Рударски капацитети

Станарско подручје, на којем је прије 100 година почела експлоатација угља и кроз које је прије 60 година прошла пруга Бања Лука-Добој, свакако је у највећој мјери постало препознатљиво по та два наведена елемента економског, али и цијелокупног друштвеног развоја овог краја.

Експлоатација угља у Станарима започета је 1948. године на отвореном копу „Рашковац“, док је подземна експлоатација почела 1955. године у сјеверном дијелу басена. У јужном дијелу басена откопавања су вршена од 1974-1980. године, на копу „Остружња“. Почев од 1974. године, ископавање угља углавном је било сконцентрисано на површинским коповима, а до тада је била заступљена и подземна експлоатација. Данас се користи само површински коп „Рашковац“, док коп „Остружња“ тренутно није у употреби.

Станарски лигнит је високог квалитета. Има низак садржај сумпора и пепела, као и прихватљиву топлотну вриједност за лигнитни угаљ.

Године 2004. Влада Републике Српске је расписала међународни тендер како би се нашао приватни партнер за Рудник лигнита „Станари“. Те године Рудник је купила „EFT“ компанија и отпочела са инвестиционим циклусима који су резултирали успоставом Термоелектране "Станари" и повећањем производње угља на 2,5 мил. тона и инсталисане снаге за производњу електричне енергије 300 MW.

3.3.8. Капацитети за производњу и дистрибуцију електричне енергије

Капацитет електроенергетске инфраструктуре на подручју општине Станари је изнад потреба становништва општине. С обзиром да је у општини Станари изграђена термоелектрана то указује на дугорочно повољну перспективу развоја ове области. Преко овог простора пролазе два велика магистрална далековода са одговарајућим трафостаницама.

ТЕ Станари је у значајној мјери смањила укупне губитке у снабђевању западног дијела Републике Српске електричном енергијом. Термоелектрана Станари је први погон за производњу електричне енергије у Босни и Херцеговини, који се у потпуности придржава директиве Европске комисије за постројења са великим ложиштима (2001/80/ЕС) о заштити животне средине. Емисија штетних материја је у потпуности у складу са регулативном Републике Српске.

Одређени рубни дијелови општине, прикључени на електро-мрежу Прњавора, и даље имају проблем са континуирним и квалитетним снабдијевањем електричном енергијом (Брестово).

На подручју општине Станари, предузеће „Електропренос БиХ“ посједује двије трансформаторске станице 400/x kV и 110/x kV, са мрежом припадајућих 400 и 110 kV далековода. Трансформаторска станица 400/x kV Станари, превасходно је намијењена за потребе новоизграђене термоелектране Станари и припадајућих постројења рудника. Трансформаторска станица 110/x kV Станари, намијењена је за потребе потрошачког конзума, који се напаја преко једног инсталираног трансформатора, снаге 10 MVA. Напајање електричном енергијом општине Станари, врши се путем преносног вода високонапонског нивоа далековода 110 kV (ТС 110/35 kV Станари). Села се напајају електричном енергијом путем далековода и преко трафостаница са решеткастим металним стубовима. Изузев наведених трансформаторских станица, у власништву предузећа ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој, налази се једна трансформаторска станица 35/10 kV, са два енергетска трансформатора, укупне инсталисане снаге 12 MVA. Ова трансформаторска станица напаја се преко напријед поменуте TS 110/x kV Станари.

Потребно је напоменути да Рудник Станари посједује властите електроенергетске објекте који функционишу у оквиру њиховог аутономног система, прикљученог на трансформаторске станице „Електропреноса БиХ“. Ови објекти искључиво напајају постројења Рудника.

Када су у питању дистрибутивне трансформаторске станице 10/0,4 kV, купци се напајају преко 62 трансформаторске станице у власништву ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој и 3 властите трансформаторске станице (објекти у власништву већих купаца).

Напајање TS 35/10 kV изведено је мрежом 35 kV водова, укупне дужине 6,45 km. Већим дијелом ради се о надземним водовима, изведеним неизолованим АлФе проводницима. Напајање TS 10/0,4 kV изведено је 10 kV далеководима укупне дужине

72 km. Укупна дужина нисконапонске мреже износи 211 километара. Стање преносне и дистрибутивне мреже може се генерално оцјенити као задовољавајуће, с обзиром да је у већини случајева извршена реконструкција и да се водови налазе у технички исправном стању.

На подручју општине Станари укупно је регистровано 2.626 потрошача електричне енергије. Од наведеног броја, 2.488 су из категорије домаћинства док су 138 потрошача из категорије „Остала потрошња“. На дијелу дистрибутивног подручја успостављен је систем даљинског читања бројила.

У Станарима је изграђена термоелектрана, која је пуштена у погон, што указује на дугорочно повољну перспективу развоја енергетике ове области. Ово подручје је већ данас покривено модерном преносном мрежом и трафостаницама, са капацитетом далеко изнад данашњих потреба становништва, индустрије и саобраћаја. Преко овог подручја пролазе два велика магистрална далековада са одговарајућим трансформаторским станицама.

Када су у питању електроенергетски објекти, у власништву „Електропреноса БиХ“ и ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој, исти се, кроз реализацију инвестиционих планова константно одржавају, модернизују и дограђују. Што се тиче објеката ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој, који су најзаступљенији и примарни код напајања купаца електричне енергије, приоритет је дат реконструкцији далековада (превасходно, ради се о замјени надземних дионица далековада подземним, уз уградњу одговарајућих подземних каблова) и нисконапонских мрежа (реконструкција комплетних трафоподручја употребом АБ стубова и самоносивих каблова, уз реконструкцију свих кућних прикључака и измјештање мјерних мјеста).

Према средњорочним плановима инвестиција, у наредне три године, планирано је да се заврши комплетна реконструкција свих нисконапонских мрежа на подручју општине Станари.

3.3.9. Привредна развијеност, основне индустријске гране

Локална привреда је осликана кроз рударство и енергетику, дрвопрераду, пољопривреду и мале обрте. На простору општине Станари у мају 2022.године има 130 активних пореских обвезника, односно 47 послодаваца.

Табела 25. Број регистрованих пореских обвезника по мјесним заједницама

Назив насеља	Бр. Пореских обвезника	Бр. Послодаваца	Назив насеља	Бр. Пореских обвезника	Бр. Послодаваца
Брестово	4	1	Осредак	1	-
Цвртковци	4	-	Остружња Доња	7	3
Церовица	5	4	Остружња Горња	4	-
Драгаловци	5	2	Радња Доња	3	1
Јелењска	3	1	Рашковци	8	2
Љеб	3	-	Станари	81	33
Митровићи	2	-			

Према извјештају Пореске управе Републике Српске од 17.05.2022.године на простору општине Станари постоји девет објеката који имају више од десет запослених лица и њихов списак је дат у табели 26. Поред тога у табели 27. је дат број запослених у привредним субјектима који су порески обвезници на дан 17.05.2022. године у складу са истим извјештајем Пореске управе Републике Српске.

Табела 26. Водећи субјекти на подручју општине по броју запослених

Привредни субјект	Бр. радника
„ЕФТ РУДНИК и ТЕРМОЕЛЕКТРАНА СТАНАРИ“ д.о.о. Станари	953
„Градња Вукајловић“ д.о.о Брестово	16
Општина Станари	55
ЈЗУ Дом здравља Станари	54
ЈУ Основна школа „Десанка Максимовић“	86
Плава линија д.о.о.	15
ЈКП Екосфера д.о.о.	37
Драгстор „Станари“ Горан Ковачевић с.п.	13
СУР Ресторан „Сунце Ј&С“ Стојанка Дењиз с.п.	14

Табела 27. Број запослених у општини Станари према пореским обвезницима

Распон броја радника	Број пореских обвезника
0	48
1-5	63
6-10	10
11-50	5
51-100	3
100+	1

Треба истаћи да је велики број пореских обвезника без иједног запосленог односно да 111 пореских обвезника има до пет радника. Водећи порески обвезници по броју радника су дати у табели 26. гдје се види да поред рудника и термоелектране у Станарима су највећи број запослених имају општинска администрација и јавне установе (Основна школа, Дом здравља и Општина).

Подаци о незапосленим и њиховој образовној структури у података добијених од Бироа за запошљавање на подручју општине Станари 13.05.2022. године приказани су у наредним табелама.

Табела 28. Број активних тражилаца посла по годинама

	2022 година	2021 година	2020 година	2019 година
Укупан број активних тражилаца посла по годинама	525	519	565	599

Табела 29. Број активних тражилаца посла по старосној структури

	18-35	35-45	45-55	55-65	преко 65	Укупно
2021	204	127	114	74	0	519
2022	197	128	124	76	0	525

Табела 30. Број активних тражилаца посла по стручној спреми

	НК	ПК	КВ	ССС	ВКВ	ВШС	ВСС 180 ECTS	ВСС 240 ECTS	Мастер 300 ECTS	Магистар 360 ECTS	Доктор наука
2021	152	3	168	162	1	2	4	26	1	0	0
2022	158	3	181	152	1	2	3	24	1	0	0

Према извјештају Пореске управе Републике Српске од 17.05.2022. године у општини Станари је запослено 1418 лица што чини око 21% запосленост у општини Станари, а број активних тражилаца посла су већином радници са СССР и КВ радници као и млађа популација до 35 година, мада већина тражилаца посла је од 35 до 55 година живота. Поред тога на простору других општина раде становници општине Станари те је радно ангажовано, према Статистичком билтену општине Станари из 2017. године, 2229 лица, односно преко 32% становника општине.

Према Статистичком билтену општине Станари из 2017. године групу неактивних лица у смислу радне активности, чине 11,5% ученици и студенти, 42,1% пензионери, 42,4 посто домаћице које обављају кућне послове и 4% су неспособни за рад. Расподјела по мјесним заједницама је дата у табели 29. Из наведеног се види да око 4.000 становника Станара је неактивно по питању радне активности што је скоро 50%.

Табела 31. Статус неактивних лица на подручју општине

Насеље	Ученици/ студенти	Пензионери	Домаћице	Неспособни за рад
Станари	60	247	232	14
Остружња Доња	68	208	198	9
Остружња Горња	34	65	97	2
Брестово	48	189	119	50
Церовица	48	226	274	19
Цвртковци	29	130	161	9
Радња Доња	17	98	106	20
Љеб	43	96	73	9
Драгаловци	16	46	66	3
Митровићи	20	68	57	8
Рашковци	36	87	106	1
Осредак	18	102	76	7
Јелањска	20	106	114	6
УКУПНО	457	1668	1679	157

Из Статистичког билтена општине Станари из 2017. године јасно се види да већину прихода становници остварују кроз плате или друге накнаде на основу запослења те кроз примање пензија, а мањим дијелом кроз приходе из пољопривреде. Треба истаћи да је број оних који на неки други начин остварију примања је доста велики и чини готово 50% становништва општине, а како је то приказано у табели 32.

Табела 32. Главни извор средстава за живот према анкетном упитнику из 2017. године за задњих 12 мјесеци прије анкете/анкетног пописа

Насеље	Плата	Пољопривреда	Изнајмљивање	Боловање/ породиљско	Новчана помоћ	Пензија	Друго
Станари	379	13	1	2	-	256	521
Остружња Доња	326	16	-	3	1	215	469
Остружња Горња	139	3	-	-	-	70	230
Брестово	275	60	-	2	-	197	331
Церовица	313	86	-	-	1	227	545
Цвртковци	129	59	-	1	-	130	285
Радња Доња	101	35	-	-	-	108	155
Љеб	169	12	-	-	-	95	179
Драгаловци	70	2	-	-	-	47	206
Митровићи	65	49	-	-	1	70	90
Рашковци	146	4	-	3	-	90	246
Осредак	88	6	-	2	1	100	152
Јелањска	94	67	-	-	-	110	190
УКУПНО	2294	412	1	13	4	1715	3599

3.3.10. Хемијска и петрохемијска индустрија

Сем рудника Станари и термоелектране на простору општине Станари не постоје никаква хемијска и петрохемијска постројења.

На подручју општине Станари имамо једну бензинску пумпу у центру Станара, локација к.ч. 1839/1 к.о. Рашковци.

3.3.11. Капацитети прехранбене индустрије

Када су у питању капацитети прехранбене индустрије на територији општине Станари постоји неколико мањих и већих продајних објеката прехранбених производа као и неколико пекара. Ови капацитети омогућавају несметано снабдијевање општине потребним намјерницама у случају ванредних ситуација. Неки од тих привредних субјеката су:

- Продавница „ШКОРПИОН“ – Церовица
- Продавница „МИСТЕРИЈА“ – Јелањска
- Трговина „ТАМАРА“ – Драгаловци
- Драгстор „СТАНКОВИЋ“ – Остружња Горња

- Продавница „САЊА“ – Цвртковци
- СТР „СЕМАФОР“ – Церовица
- Драгстор „СТАНАРИ“ – Станари
- Продавница „СЛАЋА“ – Митровићи
- Трговина „ЗАДРУГА ДЕВЕТИ“ – Брестово
- Пекара „СТАНАРИ“ – Станари
- Пекара „ТУТЊЕВИЋ“ – Станари

Табела 33. База података привредних друштава и предузетника општине Станари

Р. бр.	Назив привредног субјекта/предузетника	Адреса	Датум оснивања	Сектор дјелатн.	Бр. Запослен.	Статус
1	Трговина "ЗАДРУГА ДЕВЕТИ" Биљана Грбић с.п. Станари	Брестово бб	09.06.2021.	Трговина	-	Активан
2	Друштво са ограниченом одговорношћу за грађевинарство, производњу, трговину и услуге "ГРАДЊА ВУКАЛОВИЋ" Брестово	Брестово бб	22.01.2016.	Друго	10	Активан
3	Друштво са ограниченом одговорношћу "БРКОВИЋ КОМПАНИ" Станари	Брестово бб	28.01.2020.	-	-	Неактиван
4	"Дрвоех", друштво с ограниченом одговорношћу, Церовица-Станари	Церовица бб	05.03.2015.	Произв.	7	Активан
5	СТР мјешовите робе "СЕМАФОР" Миодраг Томић с.п. Церовица бб	Церовица бб	21.09.2012.	Трговина	-	Активан
6	Јавни превоз "Васиљ" Саво Васиљевић с.п. Церовица	Церовица бб	18.02.2014.	Услуге	2	Активан
7	Продавница "ШКОРПИОН" Сретен Чолић с.п. Церовица	Церовица бб	26.10.2007.	Трговина	-	Активан
8	Кафе-бар "ЛЕГАЦУ" Слађан Шљивић с.п. Церовица	Церовица бб	27.06.2016.	Услуге	-	Активан
9	Друштво са ограниченом одговорношћу за транспорт "БОРО" ЦвртковциСтанари	Цвртковци бб	28.05.2002.	Услуге	-	Активан
10	"ДРУШТВО МЕЂУНАРОДНЕ КОНСТРУКЦИЈЕИНТЕРНАЦИОНАЛ ЦОНСТРУКЦИОН ЦОМПАЊУ" друштво с ограниченом одговорношћу, Цвртковци-Станари	Цвртковци бб	05.03.2018.	-	-	Неактиван
11	Продавница "САЊА" Сања Лазић с.п. Цвртковци	Цвртковци бб	08.05.2007.	Трговина	-	Активан
12	Јавни превоз "ИЛИЋ" Славиша Илић с.п. Станари	Цвртковци бб	15.06.2021.	Услуге	-	Активан
13	Друштво са ограниченом одговорношћу за производњу, грађевинарство, трговину и услуге "СУБОТИЋ ИНЖИЊЕРИНГ" Станари	Драгаловци бб	13.01.2014.	Друго	3	Активан
14	Трговина "ТАМАРА"	Драгаловци	18.11.2002.	Трговина	-	Активан

	Славица Барукчић с.п. Драгаловци	бб				
15	Аутомеханичарска радња "СТЕВАНОВИЋ" Зоран Стевановић с.п. Драгаловци	Драгаловци бб	21.08.2006.	Услуге	-	Активан
16	Услужна дјелатност "ЛУЧИЋ" Зоран Лучић с.п. Станари	Драгаловци бб	27.10.2017.	Услуге	-	Активан
17	Продавница "МИСТЕРИЈА" Александра Богдановић с.п. Јелањска	Јелањска бб	29.09.2016.	Трговина	-	Активан
18	Јавни превоз "БОГДАНОВИЋ" Небојша Богдановић с.п. Станари	Јелањска бб	04.12.2017.	Услуге	-	Активан
19	Превозник "ДОЛИЋ БУС" Долић Боре д.о.о Станари	Јелањска бб	02.11.2009.	-	-	Неактиван
20	Ауто отпад "МИЛАН" Милан Бабић с.п. Станари	Љеб бб	04.04.2018.	Услуге	-	Активан
21	Аутолимар "ШУЛЕ" Драган Шућур с.п. Станари	Љеб бб	28.09.2020.	Услуге	-	Активан
22	Дрвопрерада "МАРИЋ" Мићо Марић с.п. Станари	Љеб бб	16.07.2021.	Производ ња	-	Активан
23	"ЛАЗИЋ ИНСТАЛАЦИЈЕ", друштво с ограниченом одговорношћу, МитровићиСтанари	Митровићи бб	13.06.2018.	-	-	Неактиван
24	Продавница "СЛАЂА" Слађана Ђукић с.п. Станари	Митровићи бб	17.11.2010.	Трговина	-	Активан
25	"ГАС цомпани", друштво с ограниченом одговорношћу, Остружња Доња	Остружња Доња бб	23.1.2014.	-	-	Неактиван
26	Ветеринарска амбуланта с апотеком "МЕДИКО ВЕТ" д.о.о. Станари	Остружња Доња бб	17.2.2014.	Друго	4	Активан
27	Друштво са ограниченом одговорношћу за производњу, трговину и услуге "ПЛАВА ЛИНИЈА" Станари	Остружња Доња бб	28.1.2015.	Друго	15	Активан
28	Друштво са ограниченом одговорношћу "ТИГАР еластиц" Станари	Остружња Доња бб	22.01.2016.	-	-	Неактиван
29	Друштво са ограниченом одговорношћу за производњу, трговину и услуге "ВОП МД" Станари	Остружња Доња бб	04.12.2017.	-	-	Неактиван
30	Аутосервис "ДиН РАУКОВИЋ" Драган Рауковић с.п. Остружња Доња	Остружња Доња бб	21.09.2015.	Услуге	-	Активан
31	Димњачарска дјелатност "РАЋО" Радомир Стевановић с.п. Остружња Доња	Остружња Доња бб	21.03.2017.	Услуге	-	Активан
32	Фризерско-козметички салон "ОГЛЕДАЛЦЕ" Маја Смиљанић с.п. Остружња Доња	Остружња Доња бб	22.08.2017 .	Услуге	-	Активан

33	Обрада метала "ПЕСКАРЕЊЕ РАДИЋ" Драган Радић с.п. Станари	Остружња Доња бб	14.05.2021.	Услуге	-	Активан
34	Аутосервис "ТИХО" Тихомир Грујић с.п. Станари	Остружња Доња бб	27.08.2021.	Услуге	-	Активан
35	"ПЕЈГРАД" друштво с ограниченом одговорношћу, Остружња Горња - Станари	Остружња Горња бб	11.08.2015.	-	-	Неактиван
36	Занатска радња Електрични млин "БАЧИЋ" Драган Бачић с.п. Остружња Горња	Остружња Горња бб	15.04.2011.	Производња	-	Активан
37	Намјештај "НОВОЛУХ" Горан Богдановић с.п. Остружња Горња	Остружња Горња бб	27.06.2016.	Производња	-	Активан
38	Драгстор "СТАНКОВИЋ" Славица Станковић с.п. Станари	Остружња Горња бб	03.05.2019.	Трговина	-	Активан
39	Јавни превоз "ДРАГАНИЋ" Млађан Драганић с.п. Радња Доња	Радња Доња бб	16.05.2000.	Услуге	-	Активан
40	Јавни превоз "ДС ТРАНСПОРТ" Дејан Слијепчевић с.п. Станари	Радња Доња бб	29.07.2019.	Услуге	-	Активан
41	Друштво са ограниченом одговорношћу за превоз, трговину и услуге "ТОДОРИЋ ЛУХ" Рашковци	Рашковци бб	16.03.2016.	Друго	2	Активан
42	Занатска радња "ЈЕРИНИЋ ЛИФТ" Сладоје Јеринић с.п. Станари	Рашковци бб	22.10.2001.	Друго	-	Активан
43	Занатска дјелатност "ТТ МАЛТЕР" Свјетлан Тодорић с.п. Рашковци	Рашковци бб	14.07.2016.	Друго	-	Активан
44	Аутосервис "ЦРЊО" Љубиша Слијепчевић с.п. Рашковци	Рашковци бб	01.06.2017.	Услуге	-	Активан
45	Аутосервис "АУТОМЕДИЈА" Слободан Ристић с.п. Станари	Рашковци бб	01.06.2018.	Услуге	-	Активан
46	Занатска дјелатност "КИА МАЛТЕР" Свјетлана Тодорић с.п. Станари	Рашковци бб	13.06.2018.	Друго	-	Активан
47	Ауто-сервис "ТОДОРИЋ" Дарио Тодорић с.п. Рашковци	Рашковци бб	03.09.2020.	Услуге	-	Активан
48	Друштво са ограниченом одговорношћу за производњу, промет и услуге "ВУКАЈЛОВИЋ" Станари	Станари бб	03.12.2002.	Трговина	12	Активан
49	"ГРАДЕКО", друштво с ограниченом одговорношћу, Станари	Станари бб	11.06.2004.	Друго	1	Активан
50	Друштво са ограниченом одговорношћу за производњу електричне енергије и производњу, прераду, транспорт и трговину угљем "ЕФТрудник и Термоелектрана Станари" Станари	Станари бб	25.03.2005.	Друго	934	Активан
51	Донгфанг Електриц Корпорацион Лимитед - Пословна јединица Пројектна канцеларија Станари	Станари бб	15.05.2013.	Друго	6	Активан

52	Јавно предузеће за водовод, канализацију и остале комуналне услуге "Екосфера", друштво са ограниченом одговорношћу Станари	Станари бб	24.09.2015.	Друго	41	Активан
53	Друштво са ограниченом одговорношћу ГРАНИТ Ђермановић	Станари бб	30.8.2016.	Друго	3	Активан
54	Друштво са ограниченом одговорношћу за грађевинарство, производњу, трговину и услуге "ЕЛЕКТРО ВАЈ" Станари	Станари бб	26.7.2017.	-	-	Неактиван
55	"Керић градња" друштво с ограниченом одговорношћу, Станари	Станари бб	17.11.2017.	Друго	5	Активан
56	Занатско - пекарска радња "ПЕКАРА ЛУГОЊИЋ" Горан Лугоњић с.п. Станари	Станари бб	30.04.2015.	Производња	-	Активан
57	Угоститељска радња кафебар "ВОЖД" Божидар Лугоњић с.п. Станари	Станари бб	21.07.2015.	Услуге	-	Активан
58	Грил "ЧУПО" Живомир Шљивић с.п. Станари - Жељезничка станица	Станари бб	27.08.2015.	Услуге	-	Неактиван
59	СУР ресторан "СУНЦЕ J&C" Стојанка Дењиз с.п. Станари	Станари бб	28.06.2007.	Услуге	-	Активан
60	Драгстор "Станари" Горан Ковачевић с.п. Станари	Станари бб	18.02.2002.	Трговина	-	Активан
61	Пекара "ТУТЊЕВИЋ" Владанка Тутњевић с.п. Станари	Станари бб	04.04.1997.	Производња	-	Активан
62	Угоститељска радња "ТУТЊЕВИЋ" Владанка Тутњевић с.п. Станари	Станари бб	15.09.2006.	Услуге	-	Активан
63	Фризерски салон "НЕНА" Невенка Чикојевић с.п. Станари	Станари бб	20.03.2003.	Услуге	-	Активан
64	Фризерски салон "МИРА" Мира Шљивић с.п. Станари	Станари бб	21.11.2006.	Услуге	-	Активан
65	Каменорезачка радња "ЈЕРИНИЋ" Мирјана Јеринић с.п. Станари	Станари бб	23.03.1994.	Друго	-	Активан
66	Аутоелектричарска радња "ГОЈИЋ" Милинко Гојић с.п. Станари	Станари бб	30.06.2005.	Услуге	-	Активан
67	Угоститељска радња "НАНИЈА" Биљана Нојић с.п. Станари	Станари бб	24.09.2003.	Услуге	-	Активан
68	Каменорезачка радња "ГРАНИТ-ДР" Драго Кајганић с.п. Станари	Станари бб	30.04.2014.	Друго	-	Активан
69	СУР Кафе посластичарна "АТИНА" Велинка Јеринић с.п. Станари	Станари бб	01.10.1995.	Услуге	-	Активан
70	Фризерски салон "НИНА" Нина Симаковић с.п. Станари	Станари бб	27.08.2001.	Услуге	-	Активан
71	Аутопревозник "ПРЕВОЗНИК" Горан Гачић с.п. Станари	Станари бб	30.03.2012.	Услуге	-	Активан

72	Угоститељска радња "ЛИРА" Дамир Керић с.п. Станари	Станари бб	10.08.2012.	Услуге	-	Активан
73	Пицерија "СТЕНДАЛ" Косана Шкорић с.п. Станари	Станари бб	23.05.2003.	Услуге	-	Активан
74	СЗТР "РУБЕНС" Љубинко Суботић с.п. Станари	Станари бб	18.02.2015 .	Друго	-	Активан
75	ГСМ "МОБИЛЕ" Александар Секулић с.п. Станари	Станари бб	20.07.2016 .	Услуге	1	Активан
76	Приизводња сокова "ФРУИТС" Милош Ђукић с.п. Станари	Станари бб	05.04.2017 .	-	-	Неактиван
77	Електро сервис	Станари бб	08.06.2017	Услуге	-	Активан
78	"ЕЛЕКТРОНИК" Срећко Станковић с.п. Станари					
79	Јавни превоз "ДРВОСЈЕЧА МАКСО" Драган Максимовић с.п. Станари	Станари бб	20.03.2018.	Услуге	-	Активан
80	Производња и промет леда "ЛЕДЕНО ДОБА" Жељко Стевановић с.п. Станари	Станари бб	29.06.2018.	Производ ња	-	Активан
81	Видео продукција "МАГНУС" Мишо Којић с.п. Станари	Станари бб	09.12.2019.	Услуге	-	Активан
82	Јавни превоз "ЂЕКИЋ" Сreto Ђекић с.п. Станари	Станари бб	06.04.2020.	Услуге	-	Активан
83	Рекламна штампа "ЛОГОПРИНТ" Лидија Марић с.п. Станари	Станари бб	06.07.2020.	Услуге	-	Активан
84	Транспорт "ДОШЛИЋ" Милорад Дошлић с.п. Станари	Станари бб	08.02.2021.	Услуге	-	Активан
85	Дрвопрерада "ЂЕКИЋ" Бојан Ђекић с.п. Станари	Станари бб	29.03.2021.	Производ ња		Активан
86	Занатска радња "ЕЛЕКТРОМИХ" Игор Ристић с.п. Станари	Станари бб	01.04.2021.	Услуге	-	Активан
87	Фисцхер Интралогистице д.о.о.	Драгаловци бб	-	Друго	-	Активан
88	ЈИ ХИАНГ д.о.о. Дервента	Станари бб	-	Трговина	-	Активан
89	Угоститељска радња "ВИДИКОВАЦ" Миодраг Марковић с.п. Станари	Станари бб	17.05.2021 .	Услуге	-	Активан

4. Подаци о опасностима у општини Станари

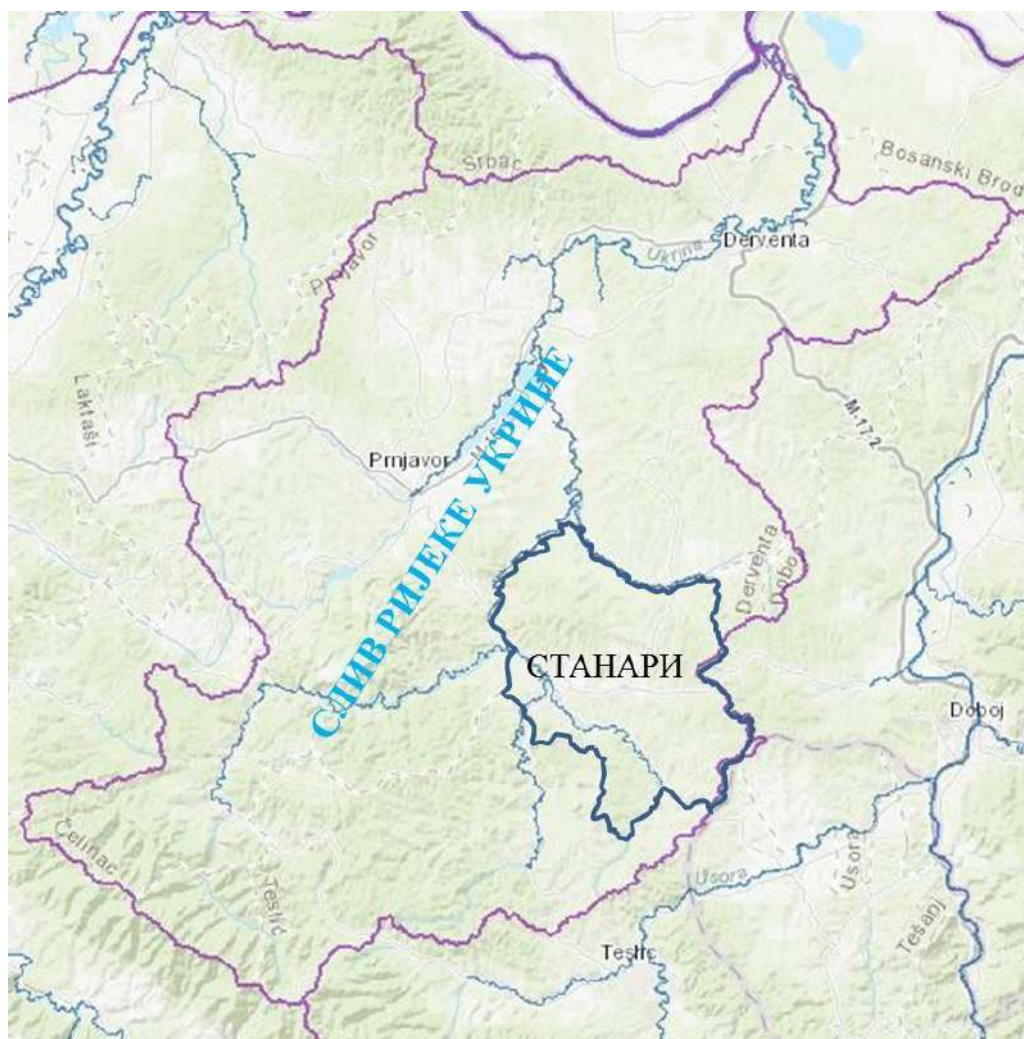
4.1. Подаци о поплавама

Подручје општине Станари обиљежено је општим карактеристикама умјерено континенталне или средњоевропске климе, са одређеним специфичностима изазваним локалним рељефом и положајем у односу на доминантне регије у околини (планински масиви са једне и панонска низија са друге стране).

Температурне амплитуде су знатне, а годишња доба су јасно изражена. У овом типу климе релативна влажност и облачност имају лјетни минимум и зимски максимум. Максимум падавина јавља се почетком лjeta, а минимум у јануару и фебруару.

Подручје општине Станари је саставни дио слива ријеке Укрине. Украина тече кроз Теслићку, Челиначку, Прњаворску општину, као и кроз Станаре, затим се протеже преко Дервенте, гдје пролази кроз центар града, а завршава у Броду уливајући се у ријеку Саву.

Дужина тока Укрине од извора Велике Укрине (Лукавац) је 119,3 km , а површина слива 1515,4 km².

Слика 13. Слив ријеке Укрине

Ријека Укрина припада црноморском сливу односно сливу ријеке Саве, као њена десна притока. Укрина извире на око 300 m надморске висине на висовима Узломца и Борје. Улијева се у ријеку Саву, чија надморска висина у том дијелу износи 89,1 m. Сам слив ријеке Укрине је лоциран између доњих токова ријеке Босне и Врбаса, а на сјеверозападу Босне и Херцеговине уједно представља и највећу ријеку Републике Српске јер читавим својим током од настанка до ушћа тече кроз Републику Српску.

Табела 34. Водотоци и угрожена подручја

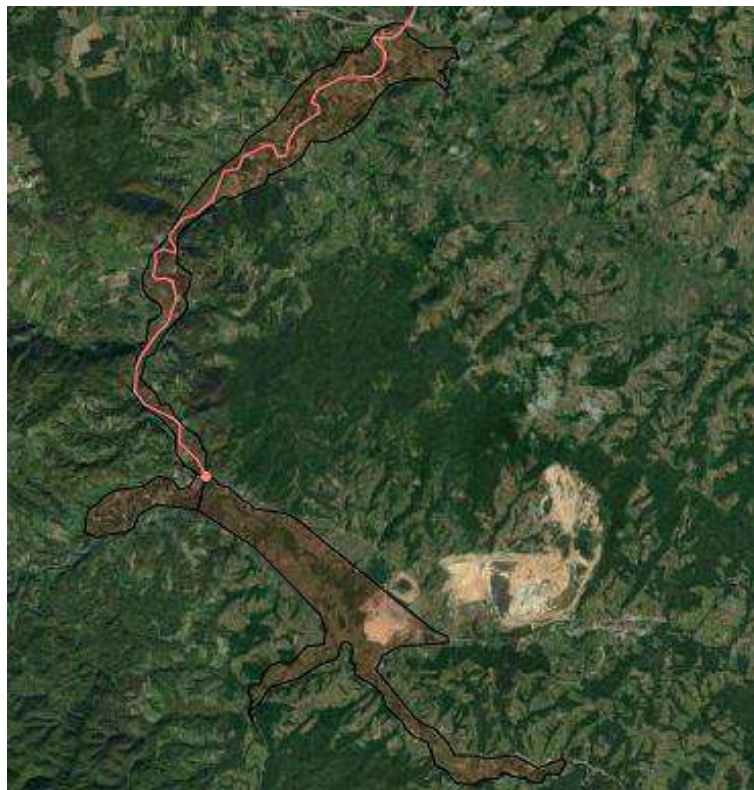
Р.бр.	Назив ријеке/потока	Дужина у km	Плавна површина у ha	Назив угроженог насеља
1.	Укрина	11	240	Драгаловци, Брестово
2.	Мала Укрина	5,8	130	Драгаловци, Љеб и Оредак
3.	Остружња	15	30	Остружња Горња, Остружња Доња, Станари, Рашковци
4.	Радња Ријека	13,8	110	Радња Доња, Церовица, Оредак, Остружња Доња, Драгаловци, Станари, Љеб
5.	Илова ријека	15,5	350	Брестово, Митровићи, Цвртковци, Јелањска

Треба истаћи да на простору слива ријеке Укрине постоје двије хидрометеоролошке станице и то једна на старом мосту у Дервенти и једна Прљача на територији општине Прњавор. Водостаји у појединим коритима ријека и њених притока промјењиве су вриједности и зависе од годишњих доба, односно количине падавина. У јесен и прољеће највећи су максимални водостаји, а крајем лjeta и почетком јесени мањи минимални водостаји.

Директни узроци поплава најчешће су кише. Киша одмах доводи до пораста водостаја. На висину поплавног таласа, на првом мјесту, утиче количина падавина. Пљускови кише, ако трају кратко имају локални карактер поплава, док дуготрајне кише утичу на цијели слив или велике његове дијелове, долази до засићења земљишта водом и доводе до пораста водостаја у цијелом ријечном сливу.

Пријетњу од поплава повећава неуређеност потока Остружња, у насељеном мјесту Станари, посебно у дијелу између десне стране регионалног пута на правцу Станари према Драгаловцима, од моста гдје поток прелази на десну страну пута па до другог моста на истом правцу, гдје се исти својим током враћа на лијеву страну пута и жељезничке пруге.

У дијелу општине Станари, поток Рашковац наноси огромне штете домаћинствима у овом дијелу насеља Станари, због неодржавања истог, као и због наношења муља, пијеска и других материјала, који се таложе од рудника. У периоду дуготрајних падавина долази до плављења петнаестак домаћинстава у којима се налази око 50 људи. Природни профил водотока се, не само смањује, него на мјестима и потпуно затрпава. С друге стране мање штете на пољопривредним усјевима праве ријеке Радња и Укрина, у насељеним мјестима Љеб и Брестово.

Слика 14. Потенцијална плавна подручја р. Укрине и р. Радње

Путна инфраструктура није значајније угрожена, осим у мјесту Брестово гдје се налази мост који спаја општину Станари са општином Прњавор.

Усљед обилних падавина и наглог топљења снијега долази до пораста водостаја а сливови свих ријека су бујичног карактера, те је заштита од поплава отежана.

У мају 2012. године, а посебно 2014. године на подручју општине Станари десиле су се велике поплаве које су угрозиле становништво, пољопривредно земљиште, сточни фонд као и комуникације.

Током марта 2017. године дошло је до великог излијевања ријеке Остружња у неколико наврата. Дошло је до великих материјалних штета на кућама, у које је ушла вода, као и на помоћним објектима те је велика штета начињена и сточном фонду у том подручју. Поред ових штета дошло је, усљед излијевања бујичних водотока и до наноса великих количина разног материјала, а посебно кварцног пијеска, гдје су на појединим мјестима наноси били и до 1 метар.

У фебруару 2018. године на подручју општине Станари излиле су се ријеке Радња, Укрина, Остружња и Илова које су поплавиле пољопривредно земљиште и нанијеле велике наносе на исте.

Због временских непогода које су захватиле подручје општине Станари у ноћи са 5. на 6. мај 2018. године дошло је до изливања ријека Остружња, Радња, Укрина и Илова, као и локалних потока, те формирања бујичног вала који је погодио већи дио локалне заједнице. Причињена је материјална штета, гдје је дошло до великих општећења на путној инфраструктури, стамбеним и помоћним објектима и пољопривредним

површинама. Ово је десети пут да је општину Станари у периоду од 2014 до 2018. године погодила поплава и то од стране малене ријеке Остружња и потока Рашковац.

На подручју општине Станари постоји значајн број водозахватних позиција од којих су неке припремљене за водозахват, а друге захтјевају одређене радове како би се уредиле за водозахват. Сви водозахвати који су угрожени у моменту бујичних поплава и великих падавина јер се већином налазе на мостовима. Такође у општини на ријекама не постоје водозаштитни објекти и акумулације и бране на ријекама које представљају опасност. Опасност представљају сепаратори уља и масноћа термоелктране и рудника у које се одводе отпадне воде са радног платоа предвиђеног за манипулацију моторним возилима и машинама, са мјеста за прање и одржавање опреме, механизације и уређаја као и са асфалтне и бетониране радне површине механичарске радионице за поправку механизације као и површина за манипулацију и са депоније угља. Исто тако се са путева на радилишту, каналима, прикупља вода из косине етаже ка водосабирнику заједно са водом са јаловишта. Ове површинске воде се пречишћавају у таложницима, прије пуштања вода у ријеку Остружњу. У ријеку Остружњу се из рудника, цјевоводом, одводе и гравитирајуће површинске воде уз постојање ретензионих брана за заштиту копа од истих.

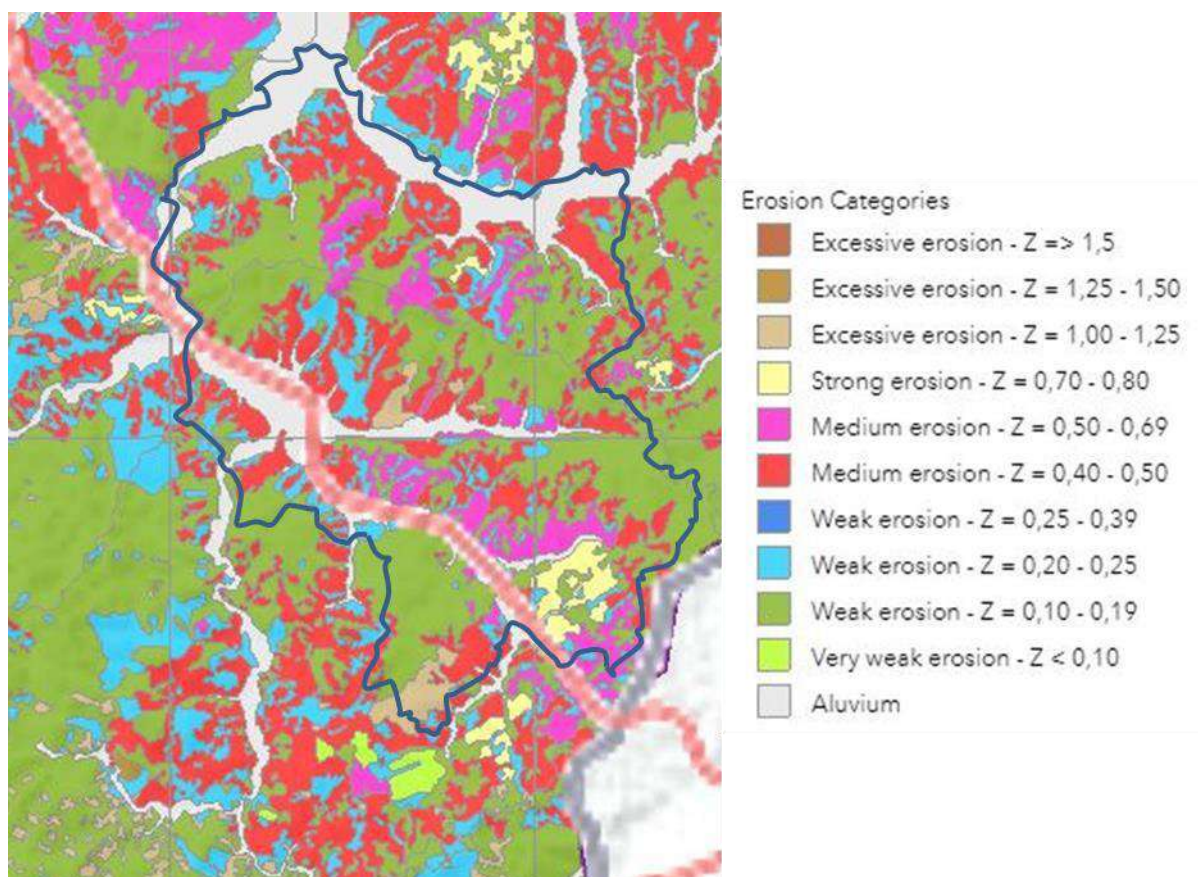
На жалост током поплава које су 2017 и 2018. године погодиле Станаре отпад из тих таложника је услед великих падавина ријеком Остружњом избачен у поплављеном подручју у великим количинама. Одводни канал и корито ријеке Остружња су након тога санирани те након тога није више било поплава тог карактера али су процјењене директне штете биле преко 20.000 КМ не рачунајући свеукупне штете у привреди и трошкове за враћање поплављених простора у нормално функционисање.

Имајући у виду да у посљедњих неколико година није било тако обилних и тако јаких падавина у кратком временском периоду, те да није долазило до стварања бујичних токова, сличан сценарио из 2017 и 2018. године се не може искључити у случају сличних падавина. Станоивништво је и даље са својим објектима на том плавном појасу. Са друге стране Општина Станари је у сарадњи са компанијом “ЕФТ Рудник и Термоелектрана Станари“ д.о.о. Станари, реализовала пројекат регулације корита ријеке Остружње кроз насеље Станари.

Поплаве које су до сада узроковале ријека Остружња али и ријека Укрина и Радња на простору МЗ Љеб пријетиле су прекидом функционисања регионалних путева Р474а Р474 и Р473. Ријека Остружња својим током пролази испод пруге Бања Лука – Добој и својом снагом током бујичних излијевања и надолажења пријети да прекине наведену комуникацију. Ове велике и бујичне воде пријете и раду компанијом “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари“ д.о.о. Станари, јер се копови и сама термоелектрана налазе са различитих страна путева, пруге и ријека те прекид једне од комуникација (Р474а и Р474) долази до потешкоћа у раду компаније.

Велики водотокови пријете и једном броју мостова који представљају једину везу са неким од сусједних општина. Тако мост на ријеци УКРИНИ, Брестово-Гарић обала Штрпци, представља критичну тачку у случају рушења и онеспособљавања комуникације из тог дијела општине Станари ка Прњавору. Због оштећења тог моста, током 2019. године собраћај је једно вријеме био прекинут преко истог док није

извршено његово ПРИВРЕМЕНО санирање. Исто тако ријека Илова када се излије из свога корита пресијече путну комуникацију општине Станари и Дервенте, на три путна правца: и то пут правац Јелањска- Осиња, Цвртковци-Појезна, Митровићи-Појезна и Брестово-Церани. Направљен је Нови мост преко ријеке Укрине у Драгаловцима, 2017. године, који је такође на правцу који повезује Теслић, преко Станара, Прњавор и Србац.

Слика 15. Мапа ерозија услед потенцијалних бујичних поплава

На подручју општине Станари, активно је 20 клизиште, од која су нека у процесу санације. Насељена мјеста у којима су активна клизишта, су: Цвртковци, Брестово, Церовица, Радња Доња, Јелањска, Станари, Митровићи. Од ових клизишта два су таква да угрожавају људске животе, као и стамбене објекте који се налазе у окружењу. У питању су породичне куће на којима су видљива драстична оштећења, односно урушавање објеката. Услови за живот у њима су немогући, јер су та два клизишта и даље активна. Она су у зони II општине Станари. Према процјенама, клизиштима су директно угрожена 4 домаћинства општине Станари.

Према подацима са терена у МЗ Цвртковци, у засеоку Кезмића од посљедица клизишта (око 500 квадратних метара) видљиво је оштећење помоћног објекта као и прилазни пут за 3 куће. Клизиште се активирало пре око 5 година. Једним дијелом је саниран прилазни пут кућама потпорним зидом. Други помоћни објекат од клизишта дијели само прилазни пут. Даље 500 метара у истом засеоку у другом домаћинству у бунару на дубини од цца 10 метара видљиво је смицање бунарске цијеви. Бунар је у

дворишту домаћинства, тако да је могуће ријеч о већем клизишту а самим тим може бити угрожено 2 домаћинства.

У засеоку Делића примјеђено је клизиште на површини од око 3.000 квадратних метара. Мањим дијелом је угрожен прилазни пут за два домаћинства. Угрожена су два домаћинства из разлога што на једном стамбеном објекту видљиве су последице од клизишта (стамбени објекат дјелује благо нагет у смјеру кретања клизишта у односу на сусједни стамбени објекат).

У засеоку Гостимировића активирано клизиште прије око 4-5 година на површини 3.000 квадратних метара. Клизиште је удаљено од домаћинства око 40 метара, а поред стамбеног објекта угрожен је и један помоћни објекат као и електроинфраструктура (бетонски стубови) и дио путне инфраструктуре.

На дијелу пута Л9-Л2 Рашковци – Цвртковци (гробље, црква, центар) – Илова видљиво је клизиште на површини око 2.000 квадратних метара. Од последица клизишта дошло је до оштећења путне инфраструктуре – дјелимични је пут помјерен на дужини 30 метара. Клизиште потенцијално угрожава електроинфраструктуру (бетонске стубове крај пута) и помоћни објекат који је удален од клизишта око 30 метара.

У засеоку Ђурићи активирано је клизиште пре 10-ак година на површини цца 1.000 квадратних метара. Самим тим дошло је до измјештања прилазног пута за два домаћинства, а једном домаћинству је бунар за питку воду оштећен.

Приликом обилазка терена примјеђена су и друга клизишта ал у мањем обиму која не представљају тренутно већу опасност по домаћинства у МЗ Цвртковци.

У МЗ Митровићи на дијелу пута - Ђукући – Денизи – Ћелићи код гробља активно је клизиште које је оштетило путну инфраструктуру, а самим тим потенцијално може угрозити и гробље ако би се клизиште наставило ширити.

У засеоку Миљићи видљиве су активности од клизишта на површини око 2.000 квадратних метара које је настало пре 5-6 година. Од последица клизишта у потпуности су оштећена (помјерена) два помоћна објекта и пријети стамбеном објекту.

На дионици пута Васићи – Ђукићи – Томићи видљиво је клизиште на површини око 3.000 квадратних метара које је настало пре 6-7 година. Удаљеност стамбеног објекта од видљиве линије клизишта је 20 метара. У близини поменутог клизишта, видљиво је још једно које је настало пре 6-7 година на површини 500 квадратних метара које угрожава дио поменутог пута као и један помоћни објекат домаћинства.

У засеоку Бијељић видљиво је клизиште на површини 5.000 квадратних метара које је настало пре 10-ак година, а његовим дјеловањем дошло је до помјерања-оштећења бунара за питку воду као и електроинфраструктуре (двених бандера). Даљим покретањем клизишта дошло би до оштећења прилазног пута домаћинству и потенцијално угрозило би стамбени и помоћне објекте.

У засеоку Барњаци видљиво је клизиште на површини око 2.000 квадратних метара које је настало у скоријем периоду, а даљом активношћу потенцијално би угрозило 3 домаћинства која се налазе испод клизишта на удаљености од око 50 метара. На дијелу пута Равно брдо – Томићи – Ђукановићи видљиво је клизиште уз путну инфраструктуру на дужини око 200 метара. Клизиште је настало пре 6-7 година и потенцијално угрожава путну и електроинфраструктуру као и два домаћинства.

У засеоку Павловићи пре 5 година дошло је до активирања клизишта на површини око 2.000 квадратних метара приликом чега је дошло до оштећења помоћних објеката, а удаљено је од стамбеног објекта на удаљености око 30 метара.

Поред ове двије МЗ и у МЗ Брестово у засеоку Малетић дошло је до активирања клизишта на површини око 5.000 квадратних метара и том приликом је дошло до оштећења водоводне инсталације (прекида). Видљива линија клизишта је на 30 метара од помоћних и стамбеног објекта.

И у МЗ Радња Доња на дијелу пута Л7 Мост на Радњи – Драганићи, прецизније у засеоку Квржићи са десне стране пута активирано је клизиште на површини око 3.000 квадратних метара које је оштетило путну инфраструктуру, а потенцијално би могло угрозити домаћинства која се налазе изнад клизишта.

У МЗ Церовица у засеоку Миличићи видљиво је клизиште на површини око 3.000 квадратних метара приликом чега је дошло до потпуног оштећења помоћног објекта једног домаћинства и пријети стамбеном објекту које је од клизишта удаљено око 20 метара. У засеоку Лазаревићи видљиво је клизиште површине око 2.000 квадратних метара које би потенцијално могло угрозити помоћне и један стамбени објекат које настало пре 6-7 година.

Са слике 15 је видљиво да у општини Станари су ерозионе зоне средњег или слабог карактера сем у јужном дијелу општине гдје се може говорити о просторима јаким и екстензивним ерозија које за последицу могу имати прекид путних комуникација као и прекид токова ријека и стварање, потенцијално, језера блата и наноса који могу да низводно угрозе становништво и имовину, а посебно уз горњи ток ријеке Радње.

Када је у питању изградња објеката и непланска градња треба истаћи да је у општини Станари 2017.године било више објеката изграђених без дозволе него оних са грађевинском дозволом што у сваком смислу утиче на безбједност од поплава и могућност организованог и планског рада на превенцији и заштити од поплава и ерозија (клизишта). (Табела 35)

Експлоатације шљунка из рјечних корита на подручју општине Станари на ријекама, Остружња, Радња и Илова није било јер у истим и нема тог материјала у количинама да се врши експлоатисање. Док на ријеци Укрина, је било експлоатисања шљунка на нелегалан начин али нема организоване експлоатације тог типа.

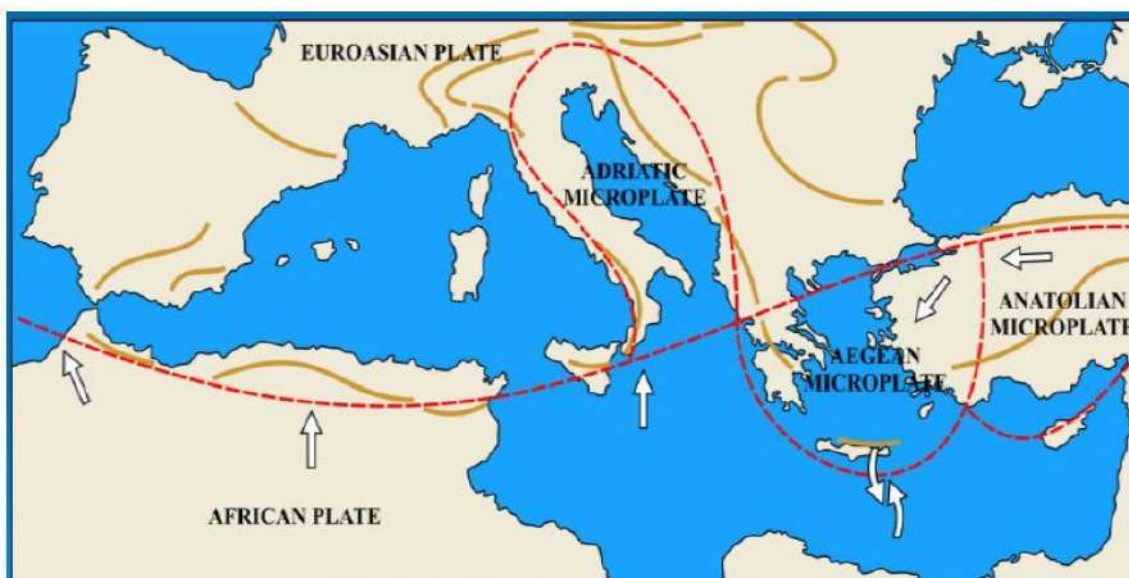
Табела 35. Градња објеката са грађевинском дозволом

Насеље	ДА	НЕ
Станари	293	84
Остружња Доња	136	180
Остружња Горња	54	68
Брестово	59	250
Церовица	226	123
Цвртковци	57	122
Радња Доња	69	60
Љеб	35	113
Драгаловци	88	68

Митровићи	12	86
Рашковци	102	50
Осредак	98	64
Јелањска	21	136
УКУПНО	1250	1404

4.2. Подаци о земљотресима

Подручје Босне и Херцеговине је укључено у средишње дијелове Динаридског планинског система који је смјештен сјевероисточно од компресионог геотектонског контакта између Јадранске масе и Динарида. Јадранска маса (Adriatic microplate), као дио Африке, је „притиснута“ између Апенина и Динарида дуж сеизмички активних расједа. Забиљежени земљотреси на подручју Босне и Херцеговине су везани за енергију насталој субдукцијом Афричке под Европску плочу. Ова енергија, примарно тектонска енергија, је дистрибуирана као сеизмичка енергија преко сеизмички активних расједа. (Слика 16.)

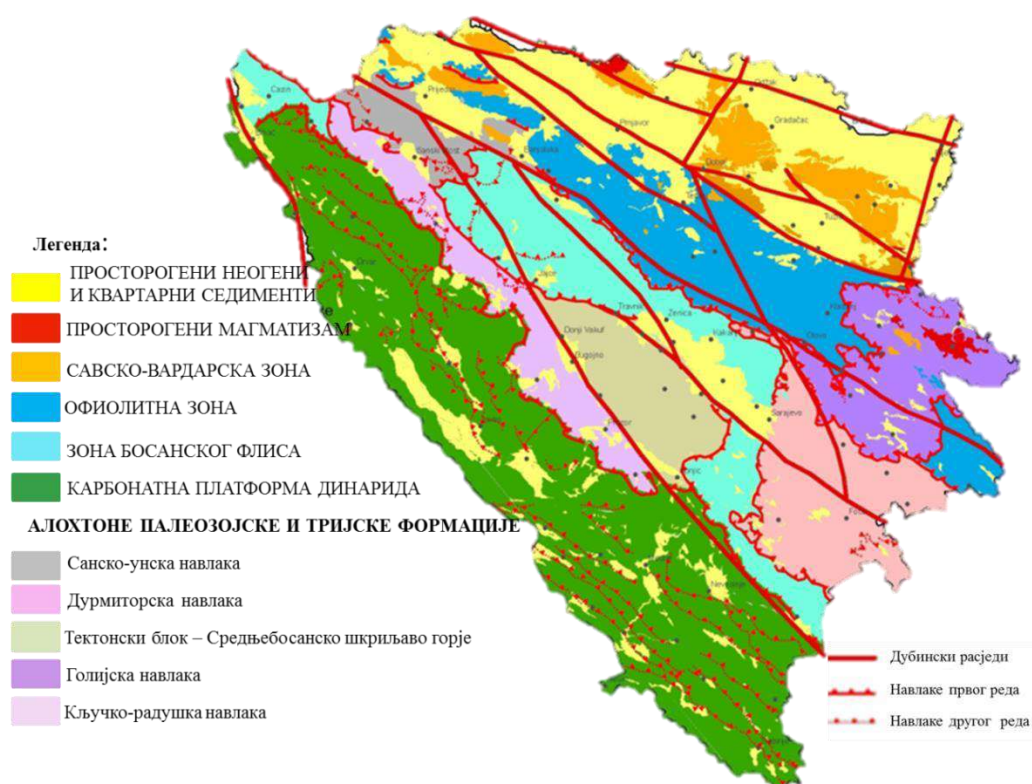

Слика 16. Приказ зоне субдукције Афричке под Европску плочу

Подручје Босне и Херцеговине је смјештено сјеверисточно од активног компресионог геотектонског контакта (дуж обале Јадранског мора) између Јадранске масе и Динарида. Јадранска маса, као дио Африке, утиснута је између Апенина и Динарида дуж колизионо-компресионих расједа који су неотектонски активни у јадранском приобаљу. Земљотреси који се јављају у Динаридима су настали ослобађањем енергије изазване подвалачењем (субдукцијом) Афричке плоче под Европску. Ова енергија као примарни извор тектонских напона, ослобађа се у залеђу као сеизмичка енергија преко сеизмогених структура. Појављивање земљотреса магнитуде од 5 до 6,5 М, указују на аутохтоне земљотресе као и на постојање сеизмогених зона и структура на подручју Босне и Херцеговине.

Подручје Босне и Херцеговине обухвата неколико палеогеографско-тектоностратиграфских јединица које се разликују по свом саставу, структури и генези што за последицу има различите услове за настанак природних несрећа (земљотреси и клизишта). У профилу од југозапада према сјевероистоку могу се издвојити следеће геотектонске зоне (Слика 17. Геотектонска карта Босне и Херцеговине):

1. Карбонатна платформа Динарида,
2. Зона Босанског флиша ,
3. Офиолитна зона,
4. Савско-Вардарска зона,
5. Алохтоне палеозојске и тријаске формације,
6. Посторогени неогени и квартарни седименти.

Слика 17. Геотектонска карта Босне и Херцеговине

Као што се може видјети са слике 17. простор општине Станари је у офиолитној зони која се протеже од Козаре па преко Борје, Озрена и Коњуха до планине Варде код Вишеграда. Изграђена је од следећих јединица:

- а) Радиоларитна формација, средње/горњотријаске до доњокредне старости, представља слој-на-слој секвенцу изграђену претежно од радиоларита и шејлова с подређеним микритима и базалтима.
- б) Горњојурски олиостромски офиолитни меланж или дивљи флиш («wildflysch») у старијој литератури познат као дијабаз-рожна формација има дебљину већу од 1 км. Меланж је изграђен од шејл глиновитог матрикса у којем се налазе

фрагменти граувака, ултрамафита, габрова, дијабаза, базалта, туfoва, амфиболита, рожнаца, шкриљаца и кречњака. Најгорњи дио меланжа је метаморфисан као резултат кондуктивне топлоте настале обдуковањем врућих и мањих ултрамафитних геолошких тијела. Овај метаморфизам је горњојурске старости.

- с) Ултрамафитних формација: тектонитни перидотити, кумулатни габри и перидотити, дијабази, долерити и базалти.
- д) Трансгресивне формације које су изграђене од титон-валендин гребенских кречњака и берисиан то пре-албских конгломерата, бреча и пјешчара. Ове трансгресивне формације указују на пре-титонску (кимериц) обдукцију офиолита.

Исто тако на простору општине Станари (слика 17.) на неколико мјеста се јавља Савско-Вардарска зона (активна континентална маргина) као једна од најважнијих унутрашњих јединица Динарида садржи сљедеће јединице:

- а) Кредно-палеогене флишне секвенце изграђене од доњокредних до албценоманских формација које су дискордантне преко турон-мастрихт до доњопалеогених турбидита . У појединим дијеловима зоне, у доњим дијеловима флиша налазе се базалти и риолити.
- б) Прогресивне метаморфне секвенце: фацију зелених шкриљаца, кварцмусковитске шкриљце, гнајсеве (48-38 Ма), амфиболите и мермере који су настали у условима врло ниског, ниског и средњег степена метаморфизма, око кредно-доњопалеогених флишних формација.
- ц) Тектонизирани офиолитни меланж који је различит од јурског меланжа офиолитне зоне Динарида, високим степеном тектонизираности матрикса и фрагментима кречњака кредно-доњопалеогенске старости.
- д) Гранитодине стијене које су представљене колизионим С-тип, И-тип и А-тип гранитима (55-48 Ма), који су интродуцирани у кредно-палеогени флиш.. Такођер су заступљен олигоцен пост-колизијски И-тип гранити (32-28 Ма).

Са слике 16. јасно се види да велики дио општине Станари припада пропсторогени неогенима и квартарним седиментима. Дуж расједа у олигоцену долази до издизања Динарида. То издизање је генерирало стварање бројних малих и великих интрамонтан депресија у којима, после јаких климатских промјена, почиње таложење слатководних седимената (угљени неогени базени: Сарајево-Зеница, Ливно, Дувно, Гламоч, Бугојно, Тузла, Угљевик, Гацко, Љешњани, Каменград, Станари и др.).

Територија Босне и Херцеговине је смјештена на познатим сеизмичким условима. У Босни и Херцеговини је било епицентара јаких и разорних земљотреса кроз историју (Бања Лука, Тузла, Мостар, сл.). Извори ових земљотреса су лоцирани у различитим сеизмогеним зонама. Према приказу сеизмичности, статус записаних догађаја (историјски и инструментално од 1901. године) подијељен је у четири категорије дубина до хипоцентра земљотреса.

Јачина земљотреса мјери се на 2 начина:

Први начин: Колика и каква штета је проузрокована земљотресом?

- интензитет земљотреса = мјера учинка земљотреса на људе и објекте,

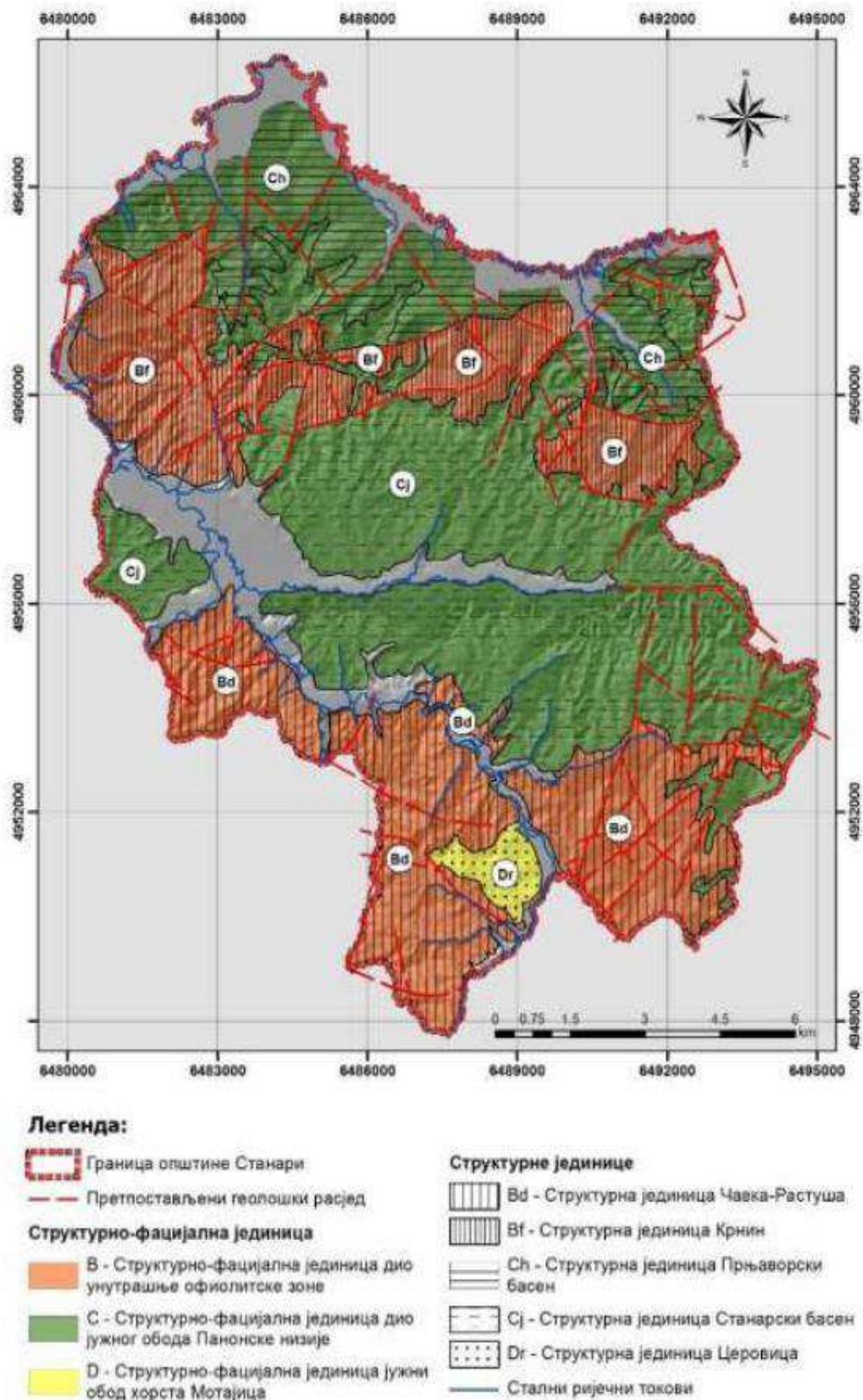
- модифицирана Меркаллијева скала,
- римски бројеви I-XII (виши број, већа штета).

Други начин: Колика количина енергије је ослобођена потресом?

- магнитуда = мјера енергије ослобођене током земљотреса,
- мјерење висине (амплитуде) кривуље на сеизмограму,
- Рихтерова скала (или Гутенберг Рихтерова скала) – квантитативна лествица магнитуде (количина енергије забиљежена 100 km од епицентра),
- највећа измјерена магнитуда 9.5.

Тектоника је изражена на територији општине Станари, а на слици 18. је приказана тектонска карта општине. Најзначајније тектонске јединице на територији општине Станари су:

- структурно фацијална јединица унутрашње офиолитске зоне која захвата јужни и сјеверни дио општине. о структурна јединица Чавка-Растуша и структурна јединица Крњин
- структурно фацијална јединица дио јужног обода Панонске низије који захвата највећи дио територије општине Станари; о структурна јединица Прњаворски басен о структурна јединица Станарски басен
- структурно фацијална јединица јужни ободни хорст Мотајица о структурна јединица Церовица.

Слика 18. Тектонска карта општине Станари

Табела 36. Однос штета и MCS скале земљотреса

Интензитет MCS	Опис земљотреса	Штета
I	Неосјетљив земљотрес	Биљеже га једино сеизмографи
II	Једва осјетљив земљотрес	Осјети се само у горњим спратовима зграда
III	Лаган земљотрес	Тло подрхтава као кад прође аутомобил
IV	Умјерен земљотрес	Звече прозорска стакла
V	Прилично јак земљотрес	Земљотрес осјети већина људи у зградама, а многи и на отворном. Појединци бјеже на отворен простор. Животиње се узнемире. Тресу се читаве зграде. Јако се љуљају предмети који висе. Слике се помичу са мјеста. Нестабилни предмети могу се преврнути. Затворена врата и прозори се отварају. Из пуних посуда са течномшћу течност се излијева. Могућа су оштећења 1. степена на појединим зградама типа А. У неким случајевима мијења се издашност извора са водом.
VI	Јак земљотрес	Земљотрес осјети већина људи и у простору зграда и вани. Многи људи су уплашени у зградама и бјеже на отворено. Већина губе равнотежу. У неким случајевима може се разбити посуђе и други стаклени предмети, књиге падају. Могуће је помијерање тешког намјештаја, мала звона на црквама звоне. Оштећења 1. Степена на појединим зградама типа Б и на многим зградама типа А. На појединим зградама типа А настају оштећења 2. степена. У појединим случајевима могуће су пукотине на земљишту ширине до 1 цм, у брдским подручјима могући су одрони. Уочава се промјена издашности извора водом.
VII	Врло јак земљотрес	Већина људи се уплаши и бјежи на отворен простор. Многи људи се тешко одржавају на ногама. Потрес осјете возачи који се налазе у возилима. Звона велика на црквама звоне. У многим зградама типа Ц настају оштећења 1. степена, у многим зградама типа Б оштећења 2. степена. У многим зградама типа А оштећења 3. степена, а у појединим су 4 степена. У појединим случајевима одрони путне мреже настају на косинама, настају мјестимичне пукотине на цестама и каменим зидовима. На површини воде стварају се таласи, вода се мути због издизања муља. Настаје промјена код издашности извора воде, у неким случајевима настају нови извори, а постојећи нестају.
VIII	Разоран земљотрес	Велики страх и настанак панике, узнемиреност настаје код возача у саобраћају. Настаје ломљење грана са стабала. Тежи намјештај се помјера са мјеста. У многим зградама типа Ц настају оштећења 2. степена, а у појединим и 3. степена. У многим зградама типа Б настају оштећења 3. степена, а у појединим и 4. степена. У многим зградама типа А настају оштећења 4. степена, а у појединим и 5. степена. Надгробни споменици се преврћу. Руше се камене ограде. Настају удубљења на путевима са косим нагибом. Пресушују

		потоци са водом. У многим случајевима мјења се издашност извора воде.
IX	Пусторшни земљотрес	Куће се тешко оштећују, настају велике пукотине и појављују се клизишта
X	Уништавајући земљотрес	Већина кућа се руши, руше се бране и мостови
XI	Катастрофалан земљотрес	Срушена је већина зграда, велики покрети тла и стијена
XII	Велики катастрофалан земљотрес	Руши се све што је човијек изградио, мијења се морфологија, настају језера, ријеке мјењају ток

Табела 37. Груба упоредба интензитета земљотреса и магнитуде земљотреса

Интензитет у степенима MCS (Mercalli-Cancani-Sleberg)	Магнитуда (Скала по Рихтеру)
I	0,0 - 1,5
II – III	1,5 – 2,5
III – IV	2,5 – 3,0
IV – V	3,0 – 3,5
V – VI	3,5 – 4,5
VI – VII	4,5 – 5,0
VII - VIII	5,0 – 5,5
VIII – IX	5,5 – 6,0
IX – X	6,0 – 6,5
X – XI	6,5 – 7,0
XI – XII	7,0 – 7,5
XII	7,5 – 10,0

Табела 38. Епицентри земљотреса од 1901 – 2010

Број догађаја	Магнитуда	Дубина до хипоцентра (km)			
		0-10	11-20	21-30	>30
2	>6		1	1	
10	5,6-6,0	3	4	2	2
14	5,1-5,5	6	4	2	2
78	4,6-5,0	48	16	10	2
162	4,1-4,5	125	29	13	3
406	3,6-4,0	363	38	4	1
118	3,1-3,5	108	6	2	2
790		653	92	34	11

Инструментални подаци о догођеним земљотресима, из периода од 1901 до 2010. године, су реални подаци о магнитуди земљотреса у протеклих 100 година.

Табела 39. Подаци о јаким земљотресима у Босни и Херцеговини

Година	Мјесец	Дан	Вријеме	Латитуда	Лонгитуда	Дубина	Магнитуда	Регион
1969	10	27	8:10:58	44.85	17.22	33.0	6.6	Бања Лука
1520	5	17	7:00:00	42.50	18.10	20.0	6.5	Јадранско море регија Дубровник
1667	4	6	8:54:00	42.50	18.40	23.0	6.4	ТромеђаБиХЦГ- Х
1482	2	15	15:00:00	42.60	18.10	20.0	6.2	Јадранско море регија Дубровник
1451	1	1	0:00:00	42.60	18.10	20.0	6.1	Јадранско море регија Дубровник
1996	9	5	20:44:09	42.78	17.92	10.0	6.0	Славо
1942	12	29	3:42:14	43.40	17.20	9.0	6.0	Регион Имотски
1923	3	15	5:40:10	43.30	17.20	17.0	5.9	Залеђе Макарске ка границе БиХ
1962	6	11	7:15:40	43.60	18.40	14.0	6.0	Трескавица
1927	2	14	3:43:24	43.00	18.10	18.0	5.8	Љубиње
1981	8	13	2:58:13	44.85	17.33	16.0	5.7	Бања Лука
1962	1	7	10:03:13	43.20	17.10	12.0	5.7	Јадранско море регион Подгоре
1962	1	11	5:05:03	43.20	17.10	14.0	5.7	Јадранско море регион Подгоре
1909	10	8	9:59:07	45.40	16.10	12.0	5.7	регион Петриња
1496	1	23	17:00:00	43.50	17.30	12.0	5.7	регион Имотски
1472	1	1	0:00:00	42.60	18.10	10.0	5.7	Јадранско море регија Дубровник
1869	1	10	10:37:00	42.60	18.10	20.0	5.6	Јадранско море регија Дубровник
1830	1	1	0:00:00	42.80	17.70	20.0	5.6	Слон
1990	11	27	4:37:57	43.87	16.67	10.0	5.5	Граница БиХрегион Сињ
1986	11	25	13:59:42	44.13	16.36	15.0	5.5	Регион Книну БиХ
1888	4	20	10:30:00	44.90	16.90	20.0	5.5	Приједор
1861	12	18	8:20:00	45.20	16.70	23.0	5.5	регион Бос.Дубица
1480	10	18	0:00:00	43.10	17.90	10.0	5.5	Регион Столац
1479	10	20	0:00:00	43.00	17.60	10.0	5.5	Регион Метковић
1473	1	20	0:00:00	43.00	17.60	10.0	5.5	Регион Метковић

На основу дубина жаришта догођених земљотреса, на подручју Босне и Херцеговине постоје четири сеизмоактивна нивоа: 1) на дубинама од 0-10 km; 2) на дубинама од 11-20 km; 3) на дубинама од 21 –30 km и 4) на дубинама већим од 30 km.

Ови сеизмоактивни нивои индицирају да дубине сеизмогенних расједа допиру до Мохоривичићевог дисконтинуитета. Највећи број догођених земљотреса захвата први сеизмоактивни ниво (0-10 km), док су највеће магнитуде у нивоу 11-20 km (Бања Лука и Трескавица).

Сљедећи податке о земљотресима који су се десили до сада (Табела 38.) може се истаћи сљедеће:

- На подручје карбонатне платформе (Вањски Динариди) забиљежена је јака сеизмичка активност при чему је забиљежено неколико епицентара са јаким земљотресом магнитуда од 5-6,5 степени. Јасно су уочљиви епицентри догођених земљотреса на потезима: Љубиње-Столац-Мостар-Широки Бријег; Требиње-Хутово-Љубушки-Тихаљина; Требиње-Билећа-Гацко и Томиславград-Ливно. Наведени правци догођених епицентара догођених земљотреса се поклапају са правцем пружања уздужних неотектонских расједа и навлака.
- У централним дијеловима Динарида Босне и Херцеговине, јасно су изражена сљедећа епицентрална подручја: Јајце, Жепче-Зеница, Сарајево, Трескавица и Прача. Најјачи земљотрес, магнитуде 6 степени, забиљежен је на планини Трескавици.
- У унутрашњости, у Савско-вардарској зони, најважнија епицентрална подручја су: бањалучко, дервентско, тузланско, и скеланско. На подручју Бања Луке је забиљежен земљотрес магнитуде 6,4 степени.

Временска варијација сеизмичке активности идентификована на бази историјских записа и инструменталног мјерења земљотреса који су се већ догодили указује на сљедеће:

- у 19 вијеку су се десили јаки земљотреси на подручју Босне и Херцеговине,
- почетком 20 вијека десили су се јаки земљотреси на подручју Босанског Петровца, Почитеља, Власнице, Бихаћа, Јајца и Љубиња,
- последњих 35 година 20 вијека карактерише се повећаном сеизмичком активности на подручју Бања Луке, Тузле, Зенице и Херцеговине у цијелости.

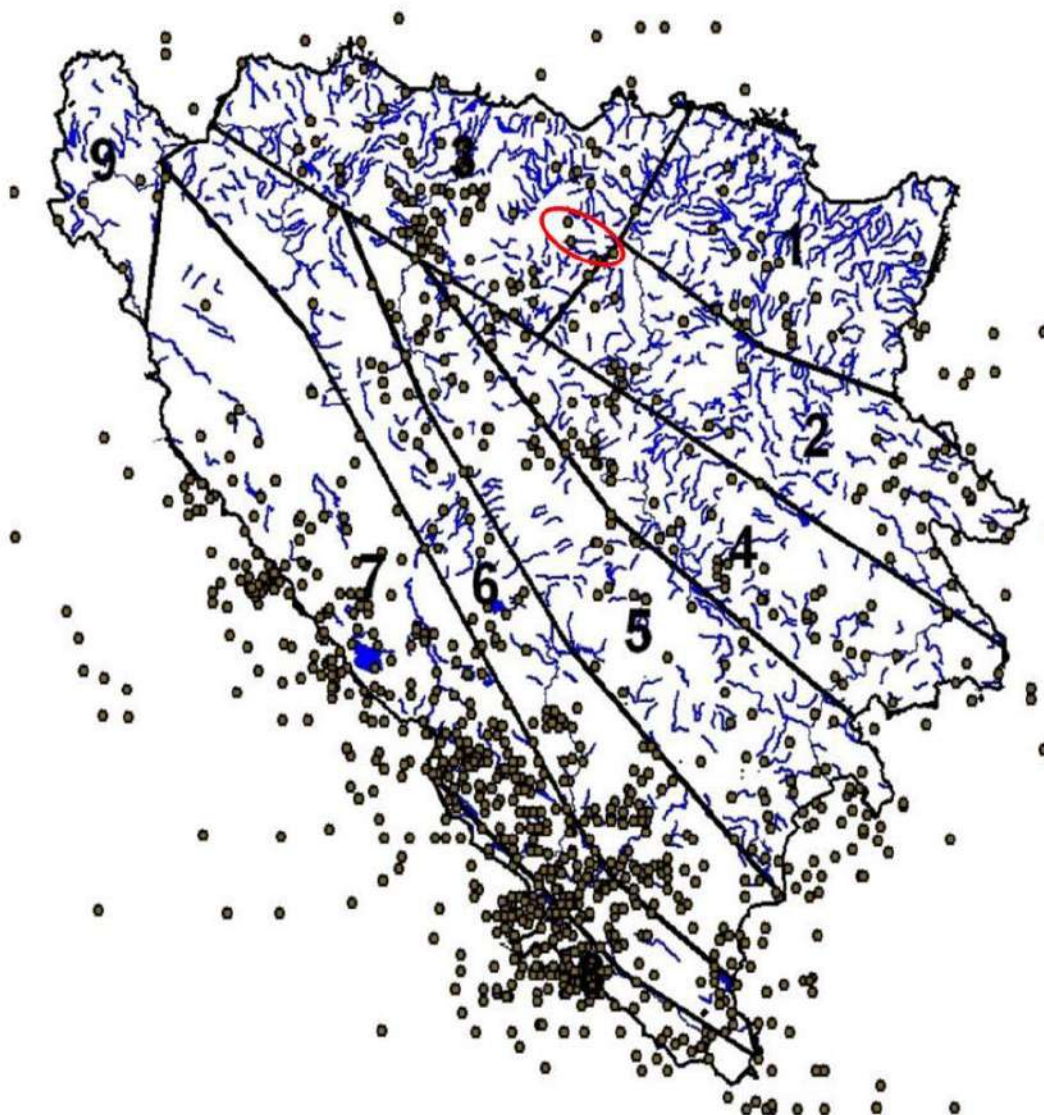
На слици 17 и карти се јасно види да се мјеста пресека уздужних дубинских расједа и попречних расједа подударају са појавама јаких земљотреса и да општина Станари није у фокусу када су у питању земљотреси мада на њу могу имати утицаја земљотреси у окружењу.

На карти (Слика 19) приказано је девет (9) сеизмичких зона. За сваку сеизмичку зону је карактеристично појављивање једне или више доминантних тектонских структура како слиједи:

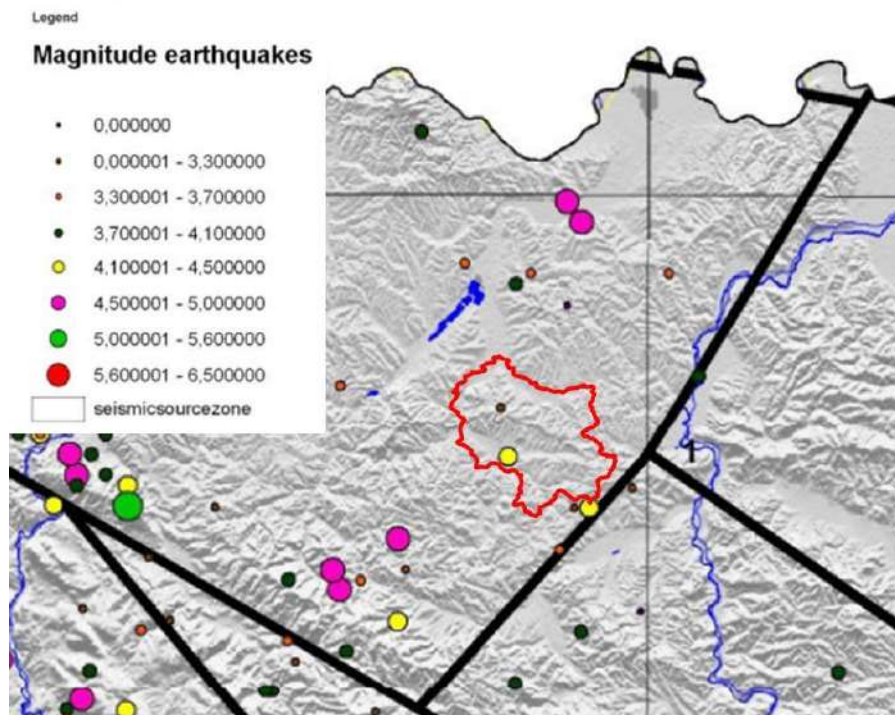
1. Тузла: лијеви хоризонтални расједи (правца пружања СИ-ЈЗ, десни хоризонтални расједи (правца пружања СЗ-ЈИ) и нормални расједи,
2. Жепче-Сребреница: нормални расједи (СЗ-ЈИ),
3. Бања Лука: нормални расједи (СЗ-ЈИ), хоризонтални (СИ-ЈЗ и СЗ-ЈИ),
4. Зеница-Сарајево: нормални расједи (СЗ-ЈИ),

5. Трескавица: нормални расједи, навлака
6. Мостар: лијеви хоризонтални (СЗ-ЈИ) и навлаке,
7. Ливно-Тихаљина: навлаке и нормални расједи, 8. Неум-Требиње: навлаке и нормални расједи,
9. Бихаћ: нормални расједи.

Из овога се јасно види да општина Станари припада сеизмичком подручју број 3 односно Бања Лука који је површине 7186 km².

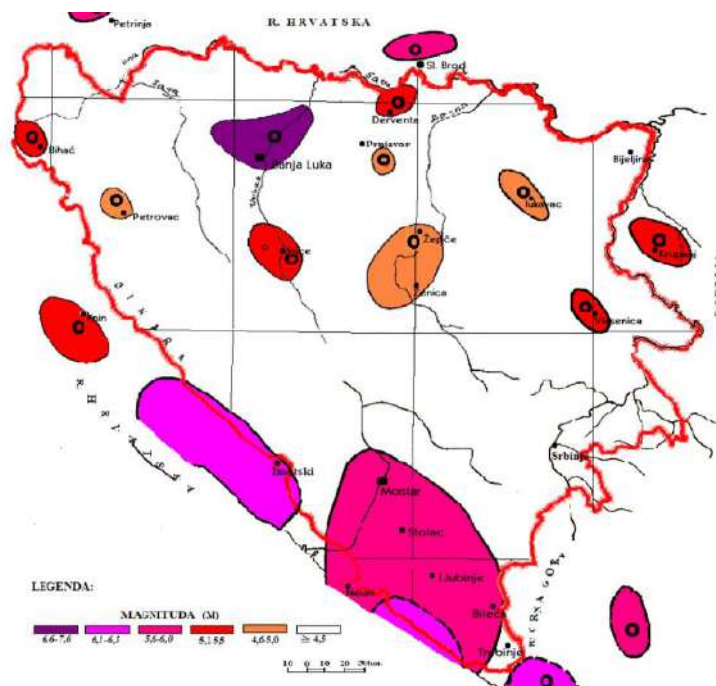

Слика 19. Карта забиљежених земљотреса и сеизмичких зона са означеном општином Станари

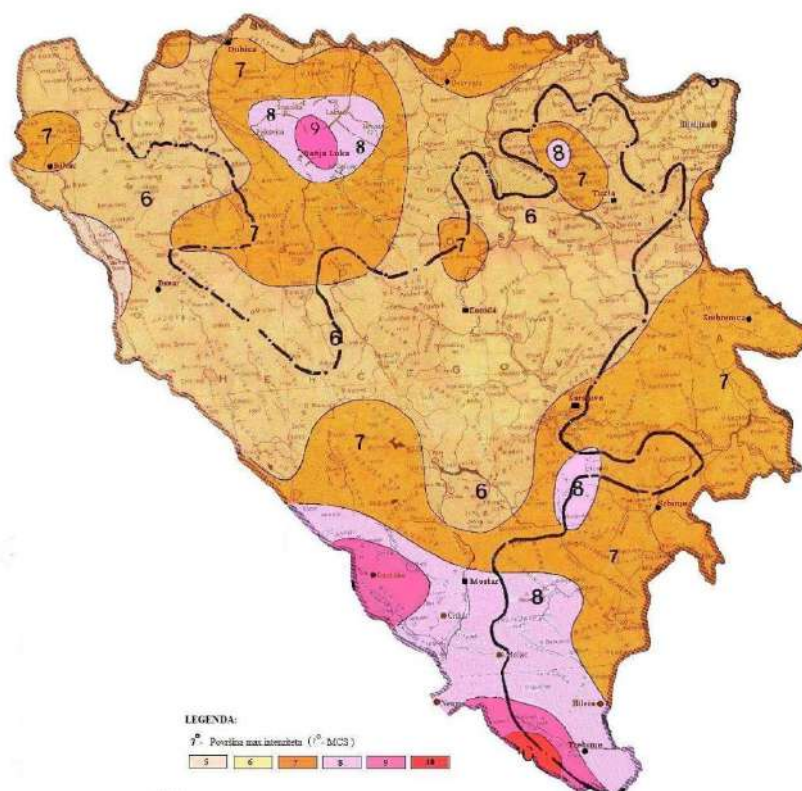

Слика 20. Магнитуде земљотреса у општини Станари

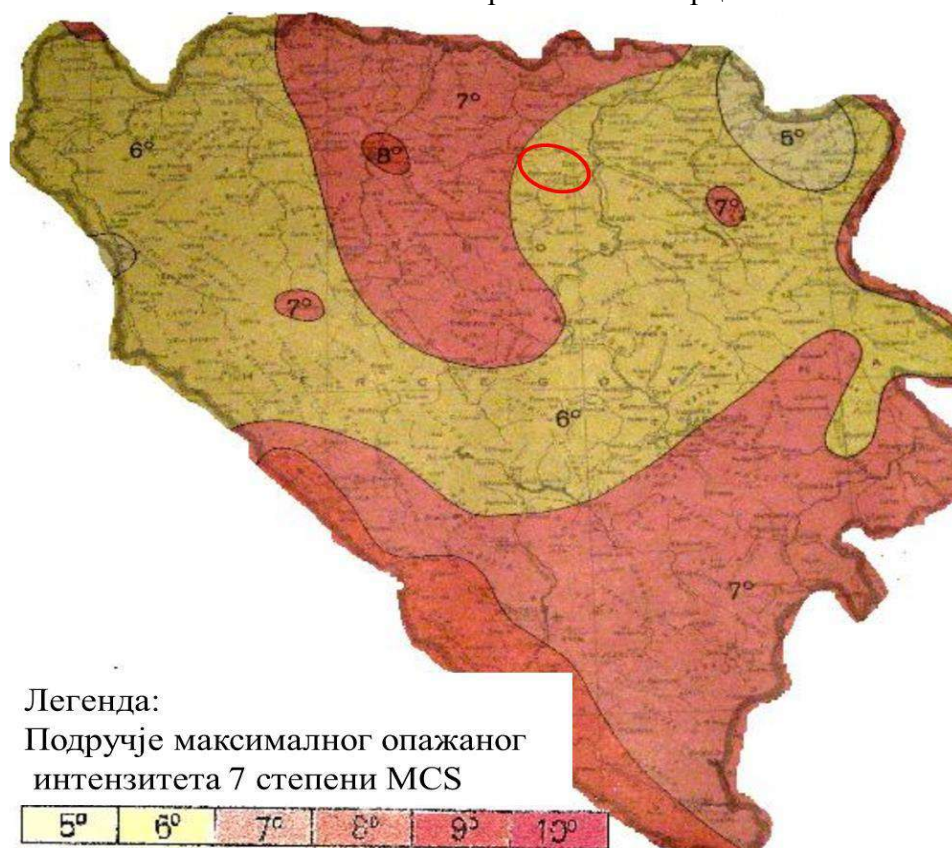
Сеизмоенергетски потенцијал сеизмогених структура је утврђиван за Усору као блиску и сусједну општину општине Станари који показује да је на том локалитету дужина сеизмогене структуре 18 km, могућа магнитуда 5,5 M те могућа дубина хипоцентра 10 km и интензитет земљотреса у епицентру 7,7 MCS°. Најближа сеизмолошка станица за општину Станари се налази у Добоју.

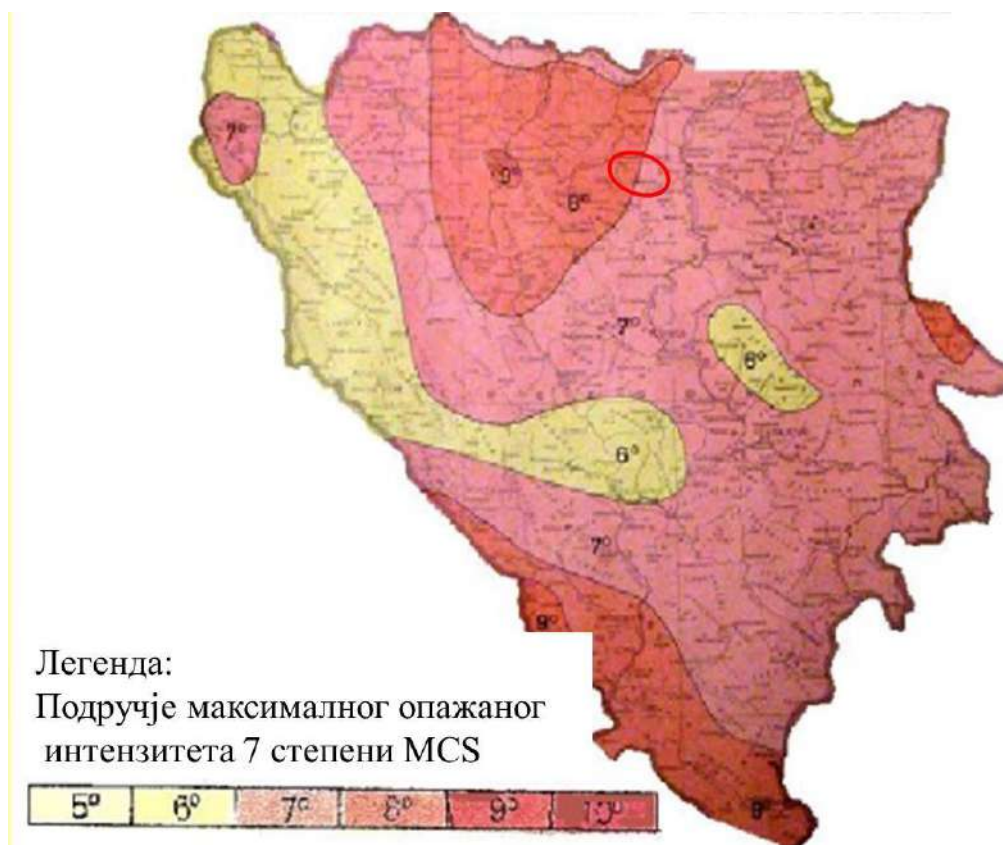
Слика 21. Карта сеизмогених зона у Босни и Херцеговини

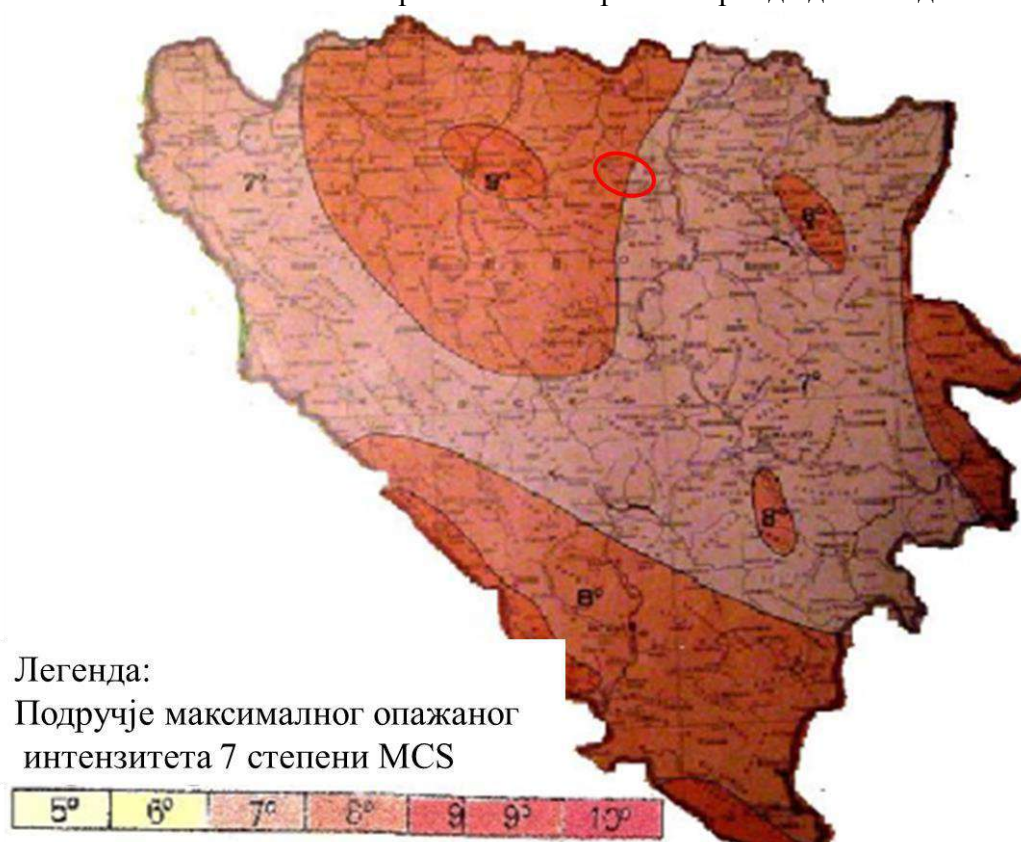
Слика 22. Сеизмолошка карта Босне и Херцеговине

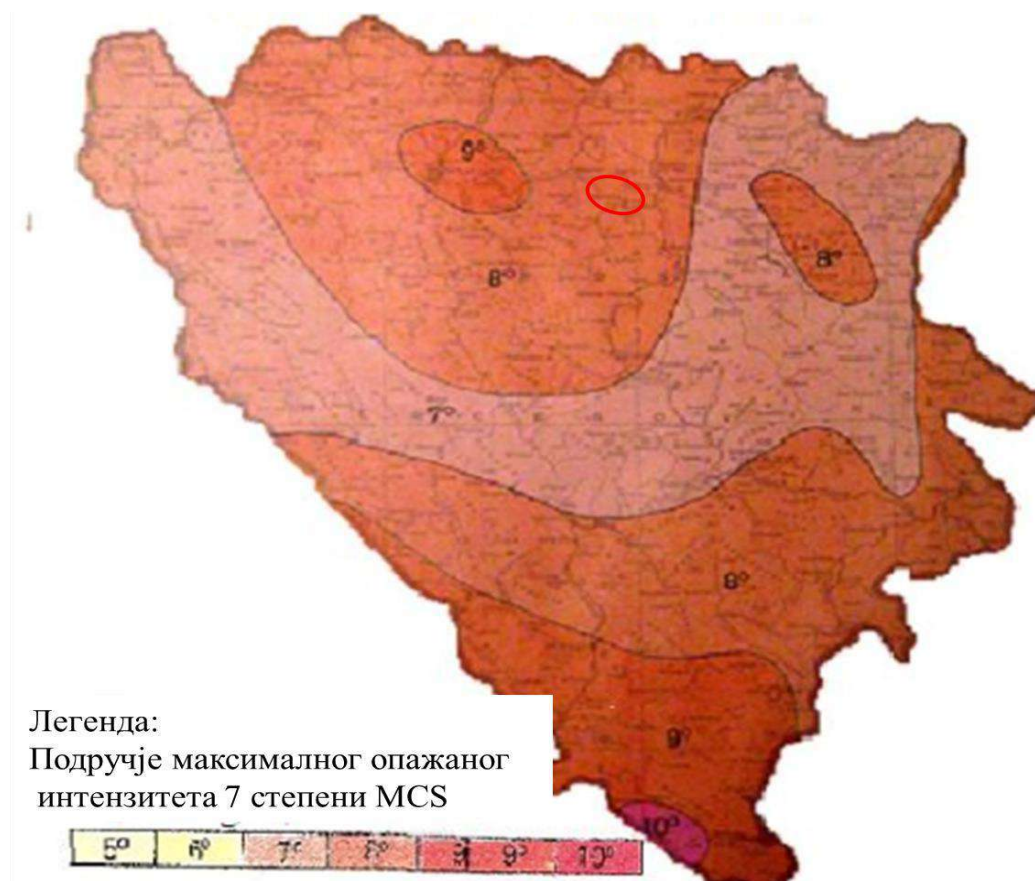
Слика 23. Сеизмолошка карта БиХ за повратни период од 100 година

Слика 24. Сеизмолошка карта БиХ за повратни период од 200 година

Слика 25. Сеизмолошка карта БиХ за повратни период од 500 година

Слика 26. Сеизмолошка карта БиХ за повратни период од 1000 година

Из горе приказаних карата за повратне периоде од 100, 200, 500 и 1000 година као и сеизмолошке карте БиХ може се закључити да се простор општине Станари налази у зони земљотреса око 6 степени MSC. Са друге стране повратни период од 1000 година показује могућност појаве земљотреса до 8 степени MSC.

Према подацима карата из Правилника о техничким мјерама и условима за грађење у сеизмичким подручјима, и горе приказаних карата, а за повратни период од 500 година, већи дио општине Станари се налази у зони максималног очекиваног интензитета потреса 8° MSK-64 док се крајњи југо-источни дио налази у зони 7° MSK-64.

Табела 41. Последице за стамбене , јавне, индустријске и друге објекте од земљотреса кориштењем MCS скале (проценат оштећења грађевина)

Типови грађевина		Квантитативне карактеристике		Класификација оштећења		Врста скале
Тип А	Зграда од необрађеног камена, сеоске грађевине, куће од непечене цигле, куће од набијене глине	Поједини, мало, ријетки	10%	1 степен	Лакша оштећења ситне пукотине у малти и отпадање мањих комада малте	Људи и средина
				2 степен	Умјерена оштећења мале пукотине у зидовима, отпадање већих комада малте, клизање пријепа сакрова пукотине у димњацима, отпадање дијелова димњака	Грађевине
Тип Б	Зграде од опеке, грађевине од блокова, грађевине са дрвеном конструкцијом, грађевине од тесаног природног камена	Много	20-30%	3 степен	Тешка оштећења, широке и дубоке пукотине у зидовима, рушење димњака	
				4 степен	Разорна оштећења, отвори у зидовима, рушење дијелова зграда, рушење веза међу појединим дијеловима зграда, рушење унутрашњих зидова	Природа
Тип Ц	Грађевине са армиранобетонским и челичним скелетом конструкцијом и добро грађене дрвене зграде	Већина	60%	5 степен	Потпуно рушење грађевина	

Табела 42. Године изградње куће/зграде

Насеље	Број кућа изграђених прије 1950. године	1951-1970	1971-1990	1991-2010	2011-2017
Станари	2	117	181	67	15
Остружња Доња	6	77	135	66	9
Остружња Горња	2	22	63	30	4
Брестово	8	86	113	39	14
Церовица	1	44	241	45	5
Цвртковци	-	20	128	29	6
Радња Доња	-	20	85	22	4
Љеб	2	31	69	35	8
Драгаловци	2	25	51	4	5
Митровићи	-	29	45	15	2
Рашковци	-	31	67	42	7
Осредак	3	49	92	12	2
Јелањска	3	24	95	27	4
УКУПНО	29	575	1365	433	85

Табела 43. Стање у којем се кућа/зграда налази

Насеље	Није потребна поправка	Потребна је поправка	Није могуће поправити
Станари	107	302	7
Остружња Доња	171	170	2
Остружња Горња	65	80	-
Брестово	137	235	1
Церовица	181	200	-
Цвртковци	150	55	-
Радња Доња	45	89	3
Љеб	60	88	5
Драгаловци	22	202	-
Митровићи	38	60	1
Рашковци	61	97	-
Осредак	50	117	-
Јелањска	64	91	3
УКУПНО	1151	1786	22

Из табеле 42 јасно се види да је око 600 објеката старије градње и да исти нису рађени према урбанистичким условима који подразумевају отпорност на земљотресе јер

је та обавеза уведена тек након 1970. године. Посебно велики број таквих објеката је у самим Станарима, Доњој Остружњој и Брестову. Те локације и наведени објекти представљају потенцијалне проблеме у случају земљотреса скле само 6 степени MSC, а у случају јачег земљотреса ови објекти би претрпјели оштећења петог степена (потпуно рушење) чиме би животи становника и стоке у тим објектима била угрожена. То се посебно да закључити из табеле 43. гдје се види да је потребно оправити, односно да није могуће поправити више од 1800 кућа/зграда, и све оне представљају потенцијалну опасност за све који се нађу унутар истих у случају земљотреса од 6 степени MSC, а посебно у случају јачег земљотреса.

4.3.Пожари отвореног простора

Шумско земљиште заузима око 40% територије општине Станари. Структура тог шумског земљишта по класама је нешто повољнија, у односу на пољопривредно земљиште, на што указује чињеница да око 80% земљишта припада четвртој и трећој катастарској класи.

На простору општине Станари налазе се виоке букове шуме, са релативно скромним просјечним залихама и просјечним прирастом. У широј зони рудишта присутне су културе ариша, боровца и дуглазија. На јужном дијелу присутне су изданаčke шуме, прије свега хрasta.

На активним и завршним коповима, гдје је присутна стагнација воде, појавила се, као „пионирска врста“, култура јохе, која показује одличан прираст, а слично је и са појачаном пенетрацијом културе брезе. Ту чињеницу у будућој рекултивацији, треба имати у виду због тога што могу имати огроман еколошки и економски значај. У нарочито угрожене шуме од пожара спадају четинари.

Шуме чистих четинара су на другом мјесту угрожености, мјешовите шуме четинара и лишћара су на трећем мјесту угрожености. Све ове, и друге културе, мјестимично су густо обрасле са доста приземних грана што представља повољну могућност за појаву и ширење шумских пожара.

До шумских пожара у прошлости долазило је услијед комбинације високих температура и људског немара. Све шуме, на подручју општине Станари, су угрожене пожаром, јер у љетним мјесецима нема већих и честих падавина, а количина и врсте горивног материјала управо су такве да је опасност од пожара перманентна.

Током 2022. године до маја мјесеца на простору општине Станари десио се 32 пожар од чега је највише пожара отвореног простора гдје је горјело растиње али и шума. Треба истаћи четири пожара и то онај у Цвртковцима, Станарима, Јелањска и Митровићима који су захватили површине веће од 100.000 m². Неке од тих пожара успјели су угасити припадници ТВCЈ Станари док је пожар високог растиња и шуме на граници између општине Станари и општине Теслић на површини цц 200.000 квадратних метара било потребно ангажовати 9 ватрогасаца из ТВCЈ Станари и 6 припадника ТВCЈ Теслић као и припаднике Шумарије из Теслића. У већини ових пожара материјална штета није била велика. Што се тиче угрожености људских живота треба истаћи два смртна случаја и то један у Остружњи Доњој и један у Брестову.

Током 2021. године није било пожара великих простора али су већином интервенције ТВCЈ Станари били повезани са пожарима отвореног простора. Штете у овим пожарима

су у већини случајева биле мале или није било штете. Иако штете нису велике услед добре и брзе интервенције ипак је то велики број интервенција (29) што исцрпљује и људе и технику. Треба нагласити да није било повријеђених и смртно настрадалих лица.

Према подацима ТВСЈ Станари у 2020. години било је нешто мање пожара и то свега 24. То су у највећој мјери, односно 50% пожари на отвореном простору гдје је горјело ниско и високо растиње на мањим површинама тако да није било значајније штете као ни повријеђених или смртно страдалих лица.

Број пожара 2019. године је био 18. Ови пожари су углавном били везани за пожаре отвореног простора, ниског и високог растиња. Материјалне штете нису биле значајне, а није било повријеђених и погинулих лица.

Пожари су 2018. године у општини Станари били мањег и обима и интензитета. Било је свега 11 пожара али су три случаја били пожари на отвореном простору са малом или занемарљивом штетом.

У 2017. години у општини Станари било је 18 пожара од чега је већина била на отвореном простору. Ови пожари нису за последицу имали велику штету ни последице по људе. Највећа штета се десила на гробљу гдје је изгорјела ограда око гробља.

У шумски комплекс се може доћи коришћењем костурних саобраћајница. Основни путни правци, којима се може приступити у шумски комплекс су:

- асфалтни путеви,
- макадамски путеви,
- не категорисани путеви.

Ова категорија путева води до сваког насељеног мјеста и кретање тешких ватрогасних возила по овој категорији путева је јако отежано. За ватрогасне интервенције у шумском комплексу предвиђају се лака ватрогасна теренска возила са погоном 4x4 као што је лада „Нива“ и слично.

4.4. Пожари у стамбеним, привредним и другим објектима

Поред пожара отвореног простора било је и неколико пожара на стамбеним објектима, њих укупно два као и осталих врста пожара као што су пожари на контејнерима, пожари димњака или настали услед других догађаја као што су саобраћајне несреће. Ту треба истаћи пожар ниског и високог растиња дуж пруге површине око 2.000 квадратних метара након саобраћајне незгоде у којој су учествовали воз и путничко возило на пружно-путном прелазу (лице из аутомобила „извађено“ и медицински збринуто). Ангажовано 5 ватрогасаца плус 3 припадника ПВЈ ЕФТ-а. Поред саобраћајне незгоде, угрожена композиција од пожара као и хале у индустријској зони. Поред тога у Јелањској услед пожара ниског и високог растиња и шуме на површини од око 100.000 квадратних метара, и два помоћна објекта захваћена су пожаром. Угрожено било више домаћинства.

ТВСЈ Станари реаговала је и на неколико удеса у којима није било пожара али је било повријеђених лица као и погинулих (удес у Остружњи Горњој).

Током 2021. године било је седам пожара на стамбеним објектима гдје је у неколико случајева материјална штета била велика. У пожару на стамбеном објекту у Доњој Остружњој десио се пожар помоћног објекта (стаја), гдје је ангажовано 5 ватрогасаца са 2 ватрогасна возила плус испомоћ у допремању воде од стране ПВЈ ЕФТА. Овај пожар

није имао људских жртава али је била велика материјална штета, изгорио објекат, пољопривредна механизација (2 трактора и прикључци). Поред тога индиректно је настрадало пар грла крупне стоке од посљедице високе температуре и тровања угљендиоксидом и угљен моноксидом. Треба истаћи и два пожара у МЗ Љеб гдје се пожар ниског растиња проширио и захватио помоћни објекат, а у другом случају је изгорјела гаража, док је МЗ Митровићи изгорјела: кухиња и инвентар кухињски, поткровље, рогови. Остали пожари су имали мању материјалну штету.

Ангажовање је током 2021. године било и на другим активностима од чега треба истаћи интервенцију током саобраћајне незгоде на регионалном путу кроз Горњу Остружњу гдје није дошло до пожара на саобраћајном средству, али једно лице је теже повређено и 3-4 лакше.

Од осталих пожара у тој години треба истаћи и пожаре на контејнерима за прикупљање отпада, гдје је на истим установљена материјална штета јер су исти оштећењи пожаром.

Током 2020. године било је пет пожара на стамбеним објектима у општини Станари и то три у МЗ Станари, један у МЗ Љеб и један у МЗ Осредак. Један од пожара у Станарима од ових пожара стамбеног објекта захтјевао је ангажовање 7 ватрогасаца са 2 возила као и испомоћ од ПВЈ ЕФТ-а Станари са 3 припадника и једним возилом. У овом пожару изгорио је кров куће, а материјална штета је велика. У МЗ Осредак је изгорио кров помоћног објекта док је у МЗ Љеб изгорио кров куће и приземље као и ствари у објекту те је штета велика. Није било повријеђених ни погинулих лица у овим пожарима.

Од значајнијих пожара који су се десили у МЗ Станари треба истаћи пожар на аутомобилу код индустријске зоне, гдје је велика штета на моторном возилу. Поред тога десио се и пожар локомотиве у жељезничкој станици Станари, ангажована 2 ватрогасца са 1 возилом. Изгорјеле су електроинсталације у локомотиви и материјална штета је била велика.

И у овој години се ТВСЈ бавила пожарима на контејнерима и то пет пута. Забиљежена је материјална штета на контејнерима.

Пожара на објектима у општини Станари у 2019. години готово и није било. Био је само један случај и то паљење димног канала и није било материјалне штете. Од осталих пожара треба нагласити пожаре на контејнерима којих је највише било у околним МЗ а не у МЗ Станари. Значајнија интервенција је била на депонији угља код основне школе „Десанка Максимовић“ у Брестову која се запалила. Услјед брзе интервенције није било веће материјалне штете.

У складу са извјештајем о пожарима за 2018. годину четири пожара су била на стамбеним објектима, а изгорјели су штала, гаража и помоћни објекат, а у једном случају је изгорјело сијено. Дошло је у свим случајевима до значајније материјалне штете за власнике тих објеката.

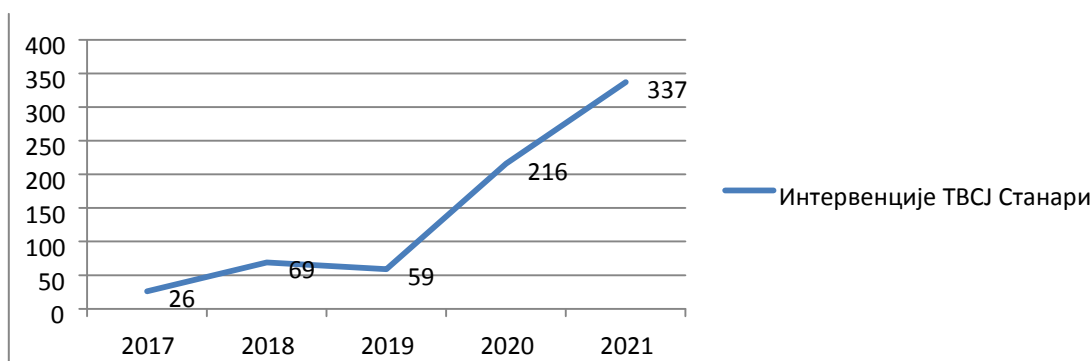
Табела 44. Класификација пожара и других техничких интервенција ТВСЈ Станари

Класификација пожара:	20 17.	18. 20	19 20	20 20.	Мјесеци у 2021. години												Σ
					I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
СТАМБЕНИ ОБЈЕКТИ (стан, кућа, викендица)				2	1					1	1						3
ИНДУСТРИЈСКИ И ПОСЛОВНИ ОБЈЕКТИ								1									1
ПОМОЋНИ ОБЈЕКТИ (штале, гараже и сл.)	4	3		2		1		1									2
ПОЖАР НА ИНСТАЛ.(плин, електроинстал.)														1			1
ПОЖАР ДИМЊАКА			1	2			1										1
ПОЖАР КОНТЕЈНЕРА	4	4	3	5		4			1					1	1	1	8
ШУМСКИ ПОЖАР	4		1	3			1	1									2
ПОЖАР НА САОБРАЋАЈНОМ СРЕДСТВУ	1	1		2													
ПОЖАР НИСКОГ РАСТИЊА – (ливаде, усјеви, путни појасеви, стрњуши, кукурузишта, дивље депоније смећа).	5	4	12	10		7	5	2		1	2	6	4	1	1		29
САОБРАЋАЈНИ УДЕСИ	1										1		1				2
ПОПЛАВЕ		8															
АСИСТЕНЦИЈЕ	7	47	42	190	1	6	2	15	9	35	21	84	61	23	26	2	285
ЛАЖНЕ ДОЈАВЕ (излазак на исте)		2					1				1		1				3
Класификација спасилачких интервенција																	
Спасавање на води и под водом																	
Спасавање из рушевина, рудника и сл.																	
Спасавање на неприступачним теренима																	
УКУПНО	26	69	59	216	2	18	10	20	10	37	26	90	67	26	28	3	337

Пожари 2017. године су у пет случајева били на објектима и то прије свега на помоћним објектима (штале, радионица). Материјална штета је значајна за власнике објеката али није било људских жртава ни поврјеђених лица.

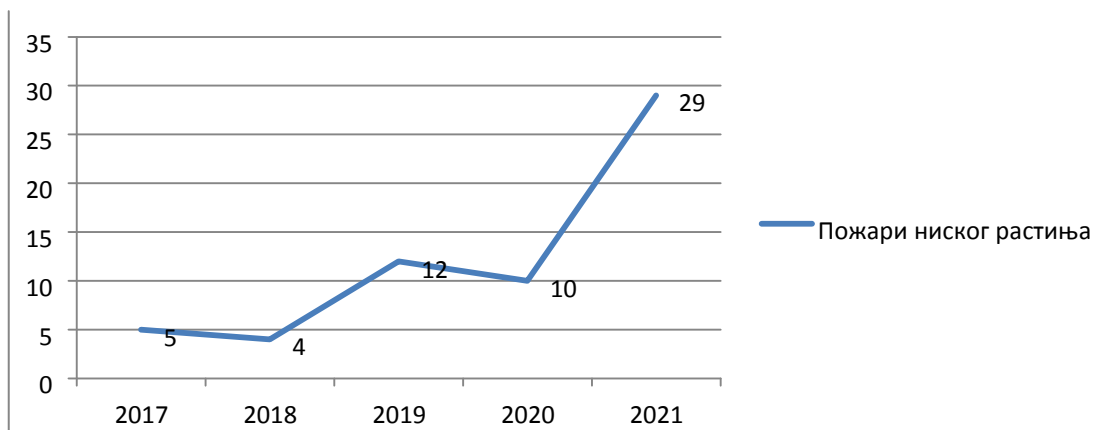
Поред ових пожара десила су се два пожара на моторним возилима, а на камиону није било веће материјалне штете док је аутомобил у потпуности изгорио.

Из табеле 43. види се да од 2017 па до краја 2021. године имамо скоро константан раст по питању броја интервенција. Повећање броја интервенција, изузев 2019. године када је забиљежен нешто мањи број у односу на претходну годину, можемо приписати на разне асистенције које ТВСЈ пружа на подручју општине Станари, што је за очекивати и у наредном периоду. Разлог константног раста броја интервенција може лежати у томе што је ватрогасна јединица релативно млада и да је постепено опремна са ватрогасним возилима и разном другом ватрогасном опремом са којом може адекватно одговорити на разне изазове који се све више постављају пред исту.

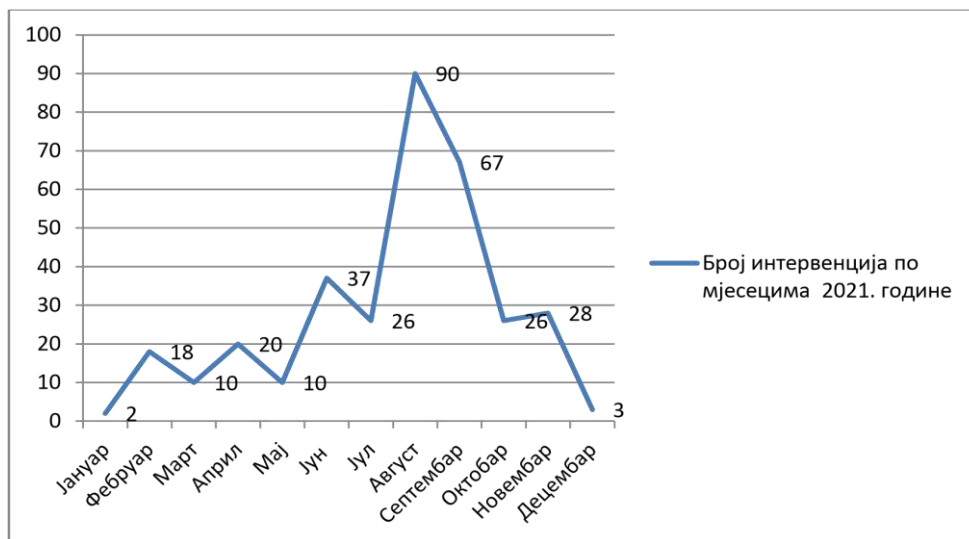
Дијаграм 13. Број укупних интервенције ТВСЈ кроз године.

Детаљним прегледом, односно класификацијом интервенција, како је приказано у табели 43. уочавамо да је кроз године углавном дошло до повећања броја пожара ниског растиња (ливаде, пољопривредни усјеви, путеи појасеви и сл). као и повећања броја техничких интервенција – односно асистенција по питању одвоза техничке воде по захтјевима становника општине Станари.

Дијаграм 14. Број интервенција у вези пожара ниског растиња кроз године.

Што се тиче осталих интервенција ТВСЈ, из табеле 43. видљиво је да се оне крећу у некој константи односно нема већег повећања или смањења истих. Наравно, приближно константан број тих интервенција кроз године рада ТВСЈ не треба узимати као писано правило и очекивати да тако остане у будућем периоду.

Дијаграм 15. Број интервенција по мјесецима за 2021. годину

Поред редовних активности ТВСЈ (свакодневни преглед опреме, возила, одржавање истих, теоретска обука ватрогасаца-спасилаца и др. према распореду рада), са дијаграма 15 видимо број интервенција по мјесецима за 2021. годину. Односно, можемо видјети периоде у прошлој години када је ТВСЈ била под највећим оптерећењем рада.

Укупна потребна количина воде за гашење пожара ће се одређивати на основу категорије технолошког процеса и запремине највећег пожарног сектора, како слиједи.

Укупна количина воде потребна за гашење пожара у индустријским и другим објектима, зависно од степена отпорности објекта према пожару и категорије технолошког процеса према угрожености од пожара, дата је у табели 45.

Табела 45: Одређивање потребне количине воде за посебно угрожене објекте

Степен отпорности објекта према пожару	Категорија технолошког процеса	Количина воде у литрима на секунд потребна за један пожар зависи од запремине у кубним метрима објекта који се штити						
		До 3000	3001 до 5000	5001 до 20000	20001 до 50000	50001 до 200000	200000 до 400000	Изнад 400000
V и IV	K4, K5	10	10	10	10	15	20	25
V и IV	K1, K2, K3	10	10	15	20	30	35	-
III	K4, K5	10	10	15	25	-	-	-
I и II	K4, K5	10	15	20	30	-	-	-
I и II	K3	15	20	25	-	-	-	-

Празна поља не значеа за односне објекте није потребна вода за гашење, него да се у зависности од степена отпорности према пожару и његове величине у такве објекте не постављају технолошки процеси одређене категорије угрожености од пожара.

Симболи за категорију технолошког процеса према угрожености од пожара, дати у табели, имају сљедећа значења:

- K1 - представља категорију технолошког процеса према угрожености од пожара, у коју спадају погони у којима се ради са материјалом који се може запалити или експлодирати под дејством воде или кисеоника, лако запаљивим течностима, чија је тачка паљења испод 23°C и гасовима и паром, чија је доња граница експлозивности испод 10% (V/V), на примјер: погони у којима се ради са металним натријумом или калијумом, фосфором и карбидом, погони за производњу вискозних влакана, екстракцију бензином, хидрирање, рекулпацију и ректификацију органских растварача и складишта бензина, угљен-дисулфида, етра, ацетона и сл;
- K2 - представља категорију технолошког процеса према угрожености од пожара, у коју спадају погони у којима се ради са лако запаљивим течностима, чија је тачка паљења између 23°C и 100°C и запаљивим гасовима чија је доња граница експлозивности изнад 10% (V/V), погони у којима се обрађују чврсте запаљиве материје, при чему се развија експлозивна прашина, на примјер: пумпна постројења и станице за течне материје чија је тачка паљења, између 23°C и 100°C, погони у којима се стварају угљена прашина, дрвене струготине, брашно, шећер у праху, синтетички каучук у праху и сл;
- K3 - представља категорију технолошког процеса угрожености према пожару, у коју спадају погони у којима се ради са запаљивим течностима чија је тачка паљења 100°C до 300°C и чврстим материјама температуре паљења до 300°C, на примјер: погони за механичку прераду дрвета и производњу хартије, погони за производњу текстила, погони за регенерацију уља за подмазивање, складишта горива и мазива, средства за транспорт угља, затворена складишта угља, пумпне станице за течности, чија је тачка паљења 100°C до 300°C, гараже за аутомобиле и јавни пословни и стамбени објекти који могу да приме више од 500 лица;
- K4 - представља категорију технолошког процеса угрожености према пожару у коју спадају погони у којима се ради са течностима, чија је тачка паљења изнад 300°C, чврстим материјама чија је тачка паљења изнад 300°C и материјама које се прерађују у загрејаном, размекшаном или растопљеном стању, при чему се ослобађа топлота праћена искрама и пламеном, на примјер: погони за топљење, ливење и прераду метала, гас-генераторске станице, одјељења за испитивање мотора са унутрашњим сагорјевањем, котловнице, трансформаторске станице и погони у којима сагорјева чврсто, течено и гасовито гориво, као и јавни пословни и стамбени објекти који могу да приме од 100 до 500 лица;
- K5 - представља категорију технолошког процеса угрожености према пожару, у коју спадају погони у којима се ради са негоривим материјалима и хладним мокрим материјалом, на примјер: погони за механичку обраду метала, компресорске станице, погони за производњу негоривих гасова, мокра одјељења

индустрије текстила и хартије, погони за добијање и хладну обраду минерала, азбеста и соли, и за прераду рибе, меса и млијечних производа, водне станице и објекти који могу да приме од 20 до 100 људи.

Степен отпорности објекта према пожару, утврђен је стандардом JUS U.J1.240.

Ако је површина, на којој се налази комплекс индустријских објеката до 150 ха, рачуна се са једним пожаром, а ако је површина већа, рачуна се са два истовремена пожара.

4.5. Подаци о елементарним непогодама – суша, сњежне падавине, град, киша, олујно невријеме, екстремне температуре

Подручје општине Станари има одлике континенталног плувиометријског режима којег карактеришу обилне падавине уз максимуме од маја до јуна. У зимском периоду количина падавина је мања, а апсолутни минимум јавља се у фебруару. Падавине у зимском периоду су углавном у облику снијега. Према подацима Републичког хидрометеоролошког завода просјечна годишња количина падавина за период 1981-2010. износила је 931,9 mm, док се у периоду 1989-2018. просјечна годишња количина падавина повећала за 3,4% и износила је 963,2 mm. На дијаграму 15. дато је поређење количине падавина за периоде 1981-2010 и 1989-2018.

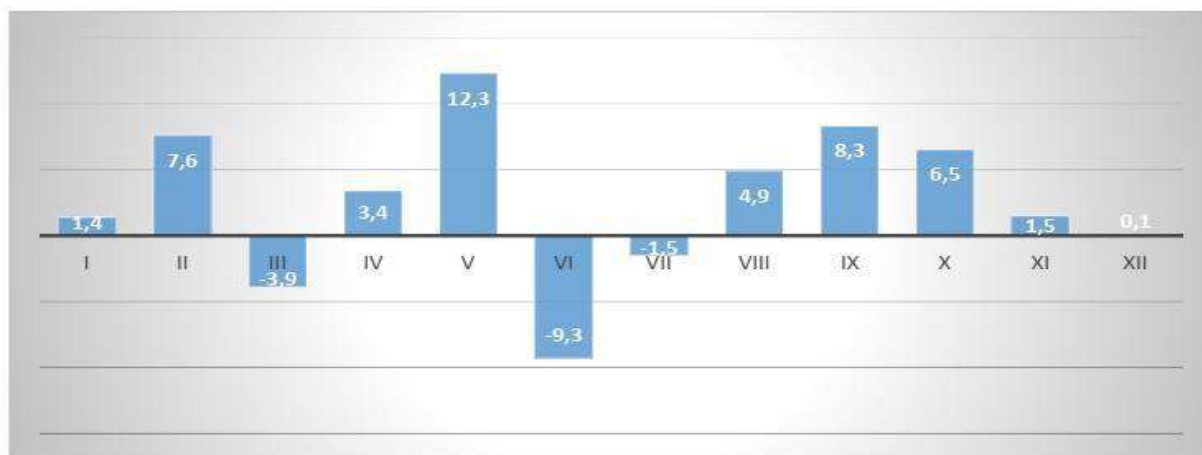
Једна од најзначајнијих забиљежених промјена је повећање просјечне мјесечне количине падавина у мјесецу мају (гдје је тај параметар порастао за 12,3 mm што представља раст од 13% у односу на период 1981-2010.), у септембру (гдје је забиљежен раст просјечне мјесечне количине падавина од 8,3 mm или 11%) и у фебруару (гдје је забиљежен раст количине падавина од 7,6 mm односно 14% у односу на поменути период). Промјене просјечних мјесечних количина падавина представљене су на дијаграму 15.

Дијаграм 15. Поређење количина падавина за подручје општине Станари за периоде 1981-2010 и 1989-2018.

Нагли раст количине падавина у кратком периоду и велике промјене количине падавина најчешћи су узрок појаве поплава на територији општине. Обимне количине

падавина у мају и августу 2014. године проузроковале су поплаве којима су биле угрожене стотине приватних, пословних и јавних објеката. Од 1981. године до данас примијећена је повећана климатска варијабилност током свих годишњих доба. Тако је уочен тренд брзих промјена из екстремно врелих или хладних периода, који обично трају од 5 до 20 дана, у периоде интензивних кишних падавина.

Дијаграм 16. Разлика мјесечних падавина на подручју општине Станари

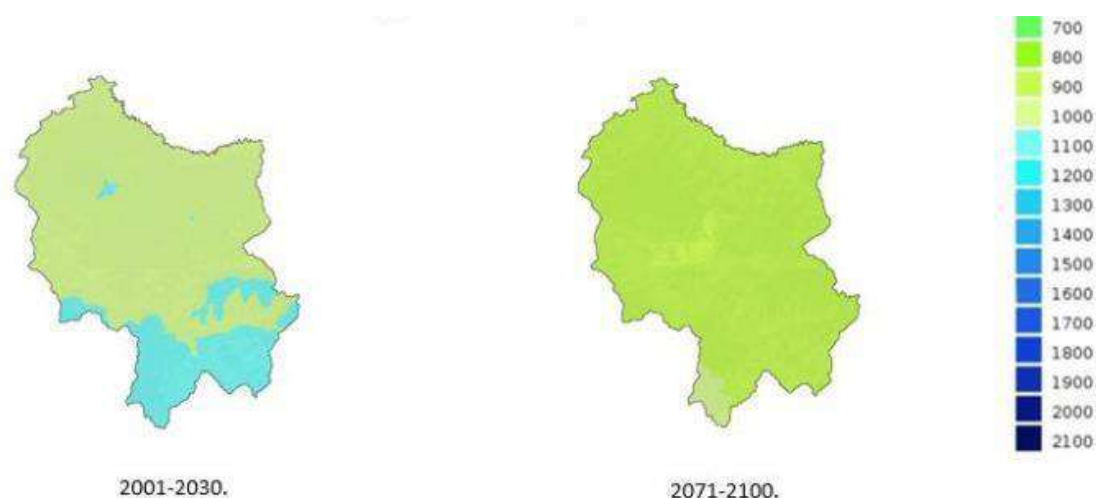
Табела 46. Просјечне падавине у општини Станари према хидрометеоролошкој станици у Добоју, по годинама и мјесецима

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1981-2010	58,8	53,4	67,9	74,6	92,7	117,3	95,5	69,1	77,7	72,5	76,5	75,9
2014	40	58	58,5	/	270,4	88,2	146,6	287,9	144,7	99	31,2	96,1
2015	86,7	115,3	97,1	60,1	148,7	53,4	2,8	43,4	85,3	124,7	81,3	7,4
2016	89,5	96,9	116,9	78	86,5	47,5	154,4	82,8	69,3	62,3	70,5	5,2
2017	65	73,8	88,1	151,8	107,6	29,2	82,1	31,8	90,2	97,1	81,7	96,2
2018	77,4	85,6	85,5	41,8	250,2	205,7	116,2	/	/	18,9	52,9	85,9
2019	79	53	55,9	117,8	150,5	157,5	/	68,4	50,3	/	30	/
2020	40	58	51,9	36,5	129	82	66,4	89,3	36,1	99	33	82
2021	78,5	39,3	63,1	44,2	77,9	19,7	96,8	50,9	7,2	110,6	113,6	89,2

Дијаграм 15 показује да је до краја 21. вијека примјетан тренд смањења годишње количине падавина на подручју општине Станари. У највећем дијелу општине се у периоду 2001.-2030. могу очекивати годишње падавине до 1100 l/m², а у периоду 2071.2100. од 800 до 900 l/m².

У зимском периоду као посљедица климатских услова на подручју општине Станари, високи снијег и сњежни наноси су честа појава. Снијег са количином падавина, већом од 0,1 mm, у просјеку годишње се јавља око 30 дана. Висина сњежног покривача, изнад 30 cm, годишње се просјечно јавља у 10 дана, до се висина изнад 50 cm јавља ријетко, у просјеку једном годишње. Обилне сњежне падавине изазивају прекиде у саобраћају те угрожавају нормално одвијање живота и рада. У тим ситуацијама, долази до отежаног

снабдијевања становништва животним намјерницама, отежаног приступа школским, здравственим, пословним и јавним објектима, кварова на електричним, ПТТ, водоводним и другим инфраструктурним објектима.

Дијаграм 17. Предвиђена средња годишња количина падавина за период 2001-2030 и за период 2071-2100. према сценарију у SECAP Акциони план

Појам метеоролошка суша подразумјева дужи временски период без падавина, гдје су анализирани дани без падавина, дефинисани као дани у којима нема падавина или падне мање од $0,1 \text{ ml/cm}^2$ кише. На подручју општине Станари, годишње има око 218 дана без падавина. Сушни периоди се јављају у принципу два пута годишње и трају 15-40 дана.

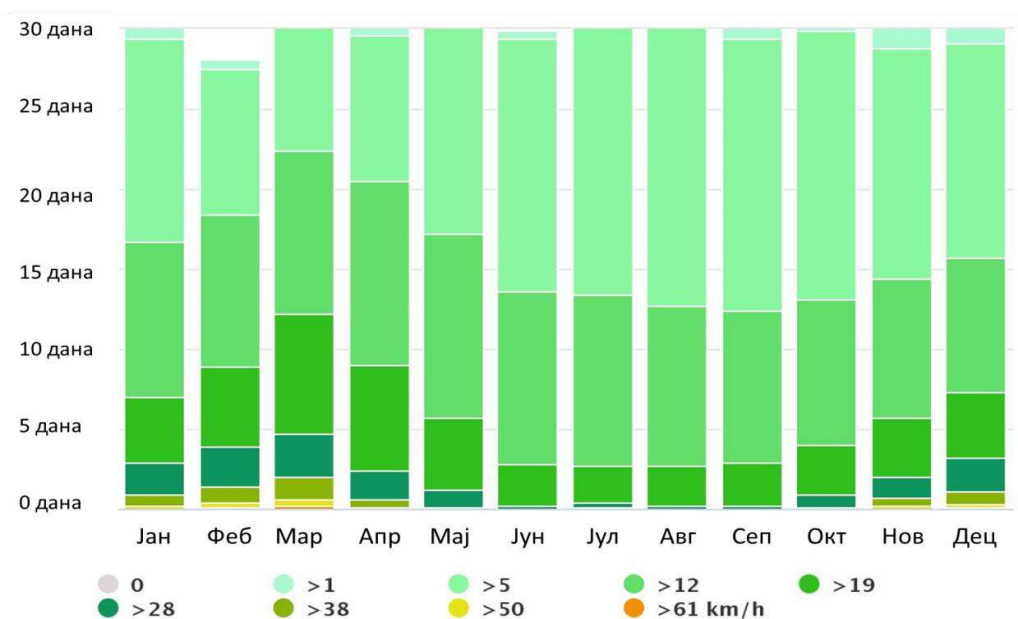
Суша изазви велике и озбиљне штете у привреди општине Станари. За пољопривреду су опасне суше које настају у вегетацијском периоду. Највећи ризик од појаве суше је у периоду од јула до септембра. Како је пољопривреда најзаступљенија грана привреде, штете на усјевима, као последица суша, могу изазвати битно смањење финансијског и материјалног потенцијала становништва.

Суша исто тако угрожава снабдијевање водом становништва, како оног прикљученог на заједнички водовод, тако и оног које има властите изворе снабдијевања водом. Слична је ситуација и са обезбијеђењем воде за напајање сточног фонда. Суше су такође биле чешће и интензивније током протеклих двадесетак година - од 2000. године до данас забиљежено 8 сушних година (2000., 2003., 2007., 2011., 2012., 2019., 2020., 2021.). Забиљежен је и већи број градоносних падавина и повећани нивои максималне брзине вјетра.

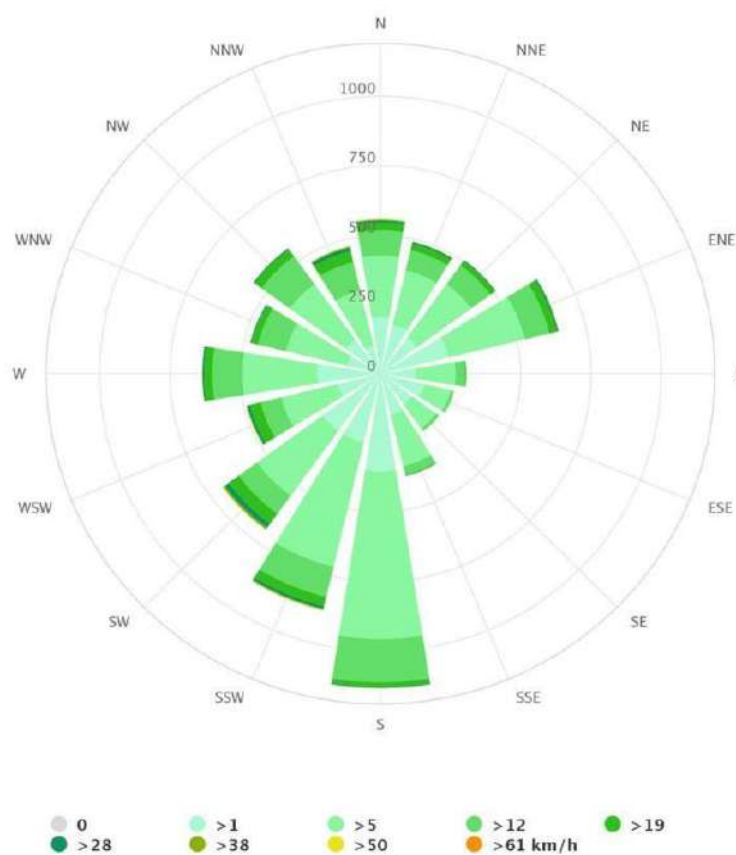
Током лjeta јављају се јаки, а понекад и олујни вјетрови, праћени пљусковима кише и грмљавином, а понекад и појавом града. У највећем броју случајева, на подручју општине Станари, преовладавају слаби вјетрови.

Према дијаграму 18. олујни вјетрови се у општини Станари појављују најчешће у марту, фебруару и новембру и кратког су трајања. Жестоки вјетрови 50 до 60 km/h се

јављају исто ријетко док се вјетрови до 40 km/h јављају по један до два дана у периоду од новембра до априла. Правци вјетрова су дани на дијаграму 19.

Дијаграм 18. Просјечна брзина вјетра у општини Станари

Дијаграм 19. Ружа вјетрова општине Станари

Град спада у хидрометеоре, који по физичком изгледу представљају ледене лопте или грумени, чији се пречник мјења од 5 до 50 мм и више. Ове ледене творевине падају или одвојено или спојене у већим неправилним комадима. Подручје општине Станари налази се, у метеоролошком смислу, гдје је чешћа појава града. Град пада искључиво уз пратњу грмљавине, а најчешће у љетном дијелу године. Својим интензитетом наноси велику штету покретној и непокретној имовини као и пољопривреди. На простору општине Станари се налазе три противградне лансирне станице у Цвртковцима, Станарима и Церовици, и тиме општина Станари спада у општине у Републици Српској које су у систему поротивградне заштите Републике Српске.

Табела 47. Бофорова скала јачине вјетра

Степен (Bf)	Опис ветра	Брзина вјетра	Главни учинци вјетра на копну
0	Тишина	$< 1 \text{ km/h}$ $< 0,3 \text{ m/s}$	Дим се диже усправно увис
1	Лахор	$1 - 5 \text{ km/h}$ $0,3 - 1,5 \text{ m/s}$	Смер вјетра запажа се по диму
2	Повјетарац	$6 - 11 \text{ km/h}$ $1,6 - 3,3 \text{ m/s}$	Вјетар се осјећа на лицу, вјетроказ се покреће
3	Слаб вјетар	$12 - 19 \text{ km/h}$ $3,4 - 5,5 \text{ m/s}$	Лишће и гранчице стално се њишу
4	Умерен вјетар	$20 - 28 \text{ km/h}$ $5,5 - 7,9 \text{ m/s}$	Вјетар подиже прашину и покреће мање гране
5	Умерено јак вјетар	$29 - 38 \text{ km/h}$ $8 - 10,7 \text{ m/s}$	Тања лисната стабла почињу се њихати
6	Јак вјетар	$39 - 49 \text{ km/h}$ $10,8 - 13,8 \text{ m/s}$	Покрећу се велике гране, чује се зујање телефонских жица
7	Жесток вјетар	$50 - 61 \text{ km/h}$ $13,9 - 17,1 \text{ m/s}$	Њишу се цијела стабла, ходање отежано
8	Олујни вјетар	$62 - 74 \text{ km/h}$ $17,2 - 20,7 \text{ m/s}$	Вјетар ломи гране на дрвећу
9	Јак олујни вјетар	$75 - 88 \text{ km/h}$ $20,8 - 24,4 \text{ m/s}$	Настају лака оштећења на зградама
10	Оркански вјетар	$89 - 102 \text{ km/h}$ $24,5 - 28,4 \text{ m/s}$	Велике штете на зградама, чупа дрвеће из земље
11	Јак оркански вјетар	$103 - 117 \text{ km/h}$ $28,5 - 32,6 \text{ m/s}$	Велика разарања
12	Оркан	$\geq 118 \text{ km/h}$ $\geq 32,7 \text{ m/s}$	Катастрофална разарања

Табела 47. Праг упозорења у метеоаларму за вјетар

Ниво упорорења	Удари вјетра
Зелено	Удар вјетра $< 11 \text{ m/s}$
Жуто	Удар вјетра $> 11 \text{ m/s}$
Наранџасто	Удар вјетра $> 17 \text{ m/s}$
Црвено	Удар вјетра $> 35 \text{ m/s}$

Према досадашњим подацима, због штета на пољопривредним културама, изазваних сушом, градом и олујним невременом, у задњих 16 година није проглашена елементарна непогода.

4.6. Техничко-технолошке несреће

У мају 2010. године, ЕФТ - Рудник и Термоелектрана Станари д.о.о. и Dongfang Electric Corporation потписали су уговор о изградњи термоелектране снаге 300 MW у непосредној близини рудника Станари. Основни параметри технолошког концепта ТЕ Станари су:

- Један блок инсталисане снаге 300 MW,
- Котао са сагоријевањем у циркулационом флуидизованом слоју са подкритичним параметрима паре,
- Парна турбина са једним међупрегријавањем,
- Ваздухом хлађени кондензатор, □ Повезивање на 400 кВ далековод.

Постоје два техничка аспекта ТЕ Станари која је издвајају од сличних термоелектрана у региону које као гориво користе угаљ: котао са сагоријевањем у циркулационом флуидизованом слоју (CFB) односно то је чиста технологија за сагоријевање угља и ваздухом хлађени кондензатор (ACC).

Трајно депоновање чврстих остатака сагоријевања врши се у дијелу рудника гдје је завршена експлоатација угља у посебно припремљеним касетама које су обложене водонепропусном фолијом у складу са савременим принципима и еколошки прихватљивом технологијом.

На самој депонији се врши планирање пепела утоварном лопатом KOMATCU („WA-320“), као и орошавање водом ради спречавања развејавања пепела. По завршетку депоновања пепела, касете ће бити покривене фолијом, а површина изнад касете рекултивисана.

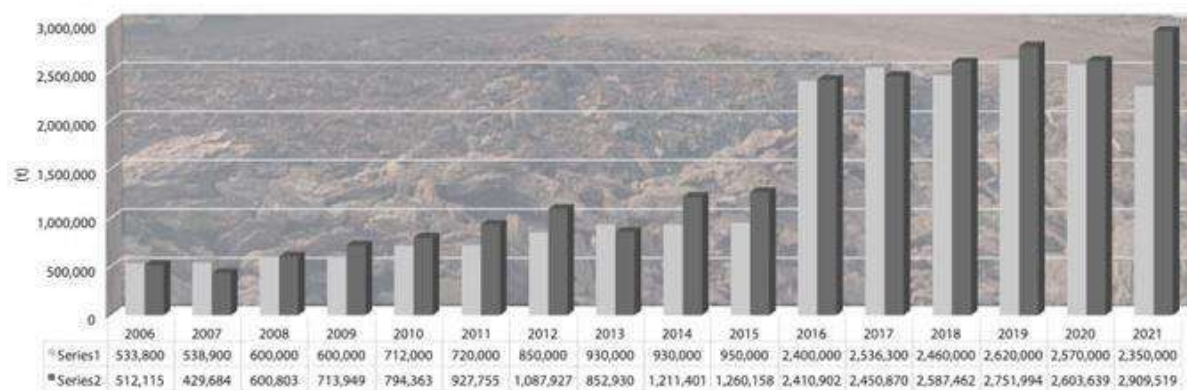
Експлоатација угља у руднику Станари се обавља кориштењем континуалне и дисконтинуалне технологије: потпуно модернизованим ВТО системом, хидрауличним багерима кашикарима и булдозерима за откоп међуслојне глине, као и другом помоћном механизацијом. Откопани угаљ се утовара у камионе и одатле се транспортује до погона за прераду. Овакав начин рада хидрауличних багера са диригованим капацитетима и местима копања по слојевима неопходан је ради уједначавања и контроле квалитета угља за коначне потрошаче. Угаљ се откопава по слојевима и подетажама у правцу север југ и фронтом напредовања према западу. Висинска подела етажа је прилагођена геолошким условима лежишта и технолошким карактеристикама откопне механизације.

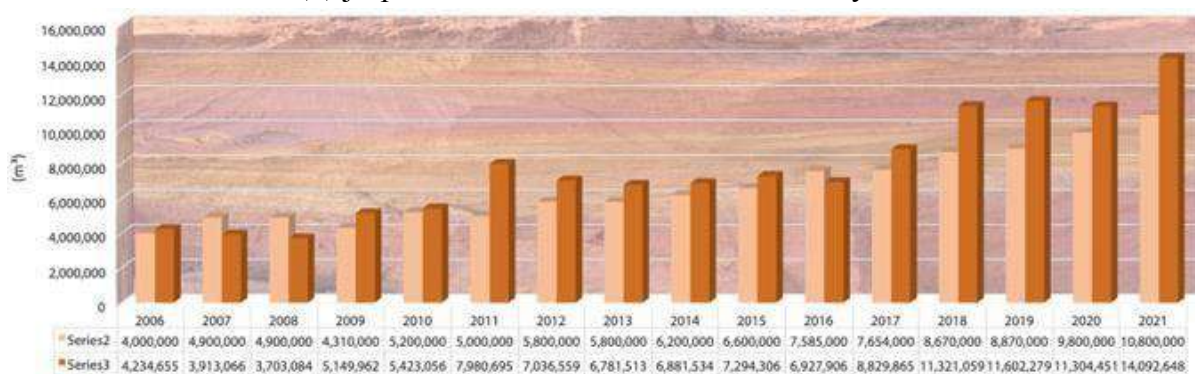
Дијаграм 20. Активност термоелектране од 2016-2021. године

Откривене резерве угља, на сјеверном дијелу лежишта Станари, на крају 2018. године износе преко 11.000.000 тона а планирано је да се снабдијевање ТЕ Станари угљем врши до 2030. године.

Прерада равног угља се одвија сувим поступком са дробљењем и класирањем угља на четири основне класе: комадни угљ 120-1200 mm, комадни угљ након дробљења +60 – 120 mm, коцка +30 – 80 mm и енергетски угљ –40+0 mm.

Дијаграм 21. Количине експлоатисаног угља

Дијаграм 22. Откривка угља

Дијаграм 23. Остварени резултати

Поред површинског копа Рашковац изграђена је Термоелектрана Станари, снаге 300 MW. Предвиђена је технологија сагоријевања угља у циркулационом флуидизираним слоју (ЦФС), и директни суви расхладни систем. За рад термоелектране снаге 300 MW, потребно је са површинских копова Рашковац у првој фази и касније са ПК Остружња, обезбјеђивати годишње од 2 до 2,4 милиона тона лигнита, у зависности од квалитета угља и конзума електричне енергије.

Припрема и транспорт угља до котловских бункера, којих има 5, се врши транспортерима, преко 3 дробилична постројења са крајњом гранулацијом од 0-15 mm, затим се преко система дозатора и вентилатора угаљ убацује у ложиште преко 10 горионика. Одвод пепела са дна ложишта се врши континуирано преко 4 ротациона хладњака. Летећи пепео се издваја из димних гасова помоћу врећастих филтера. Јануара 2016. године почела је са пробним радом ТЕ Станари снаге 300 MW.

Уговорена су испитивања особина пепела из овог типа котла, који сагоријева угаљ крупноће 100% - 15(25)+0mm (95%-15 mm). У односу на остале термоелектране на угаљ у бившој Југославији, ово је прва ТЕ која сагоријева издробљени а не пулверизовани угаљ и која сагоријева угаљ у флуидизационом слоју на нижој температури (850 до 870 0Ц), од температура ложишта за пулверизовани угаљ. Из тих разлога се од самог почетка пробног рада ТЕ Станари, приступило утврђивању особина летећег пепела који се сакупља на врећастом филтеру а потом депонује у силосу летећег пепела као и пепела са дна котла, који се специјалним системом елеватора, извлачи са дна котла, хлади и депонује у силосу за пепео са дна котла, прије отпреме на депонију пепела, камионима.

За депоновање пепела обезбјеђен је простор и изграђена касета за депоновање и одлагање пепела. Касета за пепео је изграђена у складу са свим европским стандардима за заштиту човјекове околине и природне средине. Предвиђени простор је довољан за смјештај и депоновање укупних количина пепела током читавог вијека рада термоелектране што подразумјева експлоатацију угља са сјеверног дијела басена (ПК Рашковац и КОП2) и са јужног дијела басена (ПК Остружња).

Слика 27. Касета за одлагање пепела ТР Станари и њен положај у односу на ТЕ Станари

На самом почетку рада ТЕ Станари, која је прва ТЕ која сагоријева угаљ у флуидизационом слоју (ЦФС) у региону, приступило се узорковању пепела са дна котла и летећег пепела из врећастих филтера, у циљу одређивања физичко-хемијских особина пепела, насталог сагоријевањем угља издробљеног до крупноће - 15(25)+0 mm, на температури у распону од 850 до 870 0Ц у ложишту котла.

На бази изнијетих карактеристика (физичко – хемијских) пепела из ТЕ Станари може се недвосмислено закључити да је пепео примјењив у свим видовима грађевинских радова и као додатак цементу, лијепковима и осталим грађевинским производима. Утовар је обезбијеђен директно у камионе купца, са цирадом или камионе цистерне и спреман за транспорт до одредишта.

Учешће летећег пепела износи 95 % док остатак од 5% чини пепео са дна котла. Узорци пепела, лабораторијски, могу се преузети у дирекцији ЕФТ – Рудник и Термоелектрана Станари.

У неразвијеној локалној економији, највећим дјелом ослоњеној на Рудник и Термоелектрану, та два субјекта имају и највећи негативни утицај на стање животне средине у општини Станари. Негативни утицај огледа се у загађењу ваздуха, вода и претварања великог дјела укупне површине општине Станари у експлоатационо земљиште за интензивну експлоатацију угља (35% укупне површине општине Станари).

Не постоје константно прикупљани подаци о емисији загађујућих једињења димних гасова Термоелектране Станари, те концентрацији честица у димним гасовима и емисији CO_2 и NO_x .

Главни загађивачи на подручју општине Станари су термоелектрана и површински копови. Компанија „ЕФТ“, која управља постројењима термоелектране и површинским коповима, посједује еколошку дозволу.

У ТЕ Станари је уграђен CEMS (Continuous Emission Monitoring System) - систем за континуирани мониторинг емисија у ваздух.

Рјешењем Министарства просторног уређења, грађевинарства и екологије Републике Српске о ванредној ревизији еколошке дозволе, број 15-96-70/08, од 19.04.2013. године, издатом 27.07.2015. године прописане су граничне вриједности за:

- Чврсте честице - 30 мг/Нм³
- Сумпордиоксид - 200 мг/Нм³ и
- Азотних оксида - 200 мг/Нм³

На подручју општине Станари не постоји стално мјерење квалитета ваздуха и једини доступни резултати су они добијени мјерењима вршеним за потребе Рудника Станари и ТЕ Станари. Наведена мјерења обављена су у зони утицаја Термоелектране Станари. Извршена су мјерења концентрација релевантних показатеља квалитета ваздуха, што је укључивало: мјерење емисионих концентрација SO₂, CO, CO₂, NO₂, NO, CH₄ и количине укупних лебдећих честица. Истовремено вршена су и мјерења микрометеоролошких параметара: брзине и смјера вјетра, температуре и релативне влажности ваздуха.

Добијени резултати мјерених полутаната не прелазе граничне, нити циљане вриједности, дефинисане Правилником о граничним вриједностима квалитета ваздуха. На основу брзине и смјера вјетра, те добијених праваца распрострањања појединих полутаната, нису регистрована већа загађења околних насеља.

Према процјенама, у 2016. години је било 236 обољелих лица чија се обољења могу повезати са квалитетом ваздуха.

На простору општине Станари постоји једна бензинска пумпа „Вукајловић“ која се налази недалеко од административног центра општине Станари према западу.

4.7. Техничко-технолошке несреће настале у путном, жељезничком, ваздушном и ријечном саобраћају

Еколошки аспекти превоза опасних материја је посебно важан када је у питању општина Станари.

Полицијска станица за безбједност саобраћаја Добој покрива дионицу регионалног пута Р1-2102 Руданка-Разбој и дионицу регионалног пута Тедин Хан – Витковци Р13106.

Обезбјеђење безбједног превоза опасних материја је посебно одговоран и важан задатак за Полицијску станицу за безбједност саобраћаја Добој. Штете нанијете друштву инцидентима, при превозу опасних материја, могу бити огромне које се могу односити на умирање и оболијевање људи, загађење околине, уништење природних и националних богатава, оштећење техничких средстава, оштећења утоварних или истоварних станица.

Дионица регионалног пута Р1 – 2102 Руданка- Разбој, налази се у непосредној близини ријеке Остружње, која се на крају улијева у ријеку Босну. Такође велики потенцијални ризик да се догоди саобраћајна незгода са опасним материјама је мјесто Остружња Доња – мјесто гдје се налази извор питке воде, гдје се већи број грађана снабдијева питком водом.

У контексту превоза опасних материја ризици зависе прије свега од:

- количине опасних материја које се превозе;

- велика фреквенција саобраћаја на улазу из Станара која је највећа радним даном у јутарњим часовима од 07.00 до 09.00 часова и у послеподневним часовима 14.00 до 16.00 часова,
- атмосферски услови на површини коловоза, - услови видљивости, - временски услови и сл.

Постојање великог ризика, односно избегавање посљедица које могу настати у случају саобраћајних незгода са опасним материјама јесте да се захтијева од свих учесника у транспортном процесу максимална одговорност.

Потенцијална мјеста настанка акцидената при превозу опасних материја су: мјесто утовара и истовара, одговорност произвођача за могући акцидент, контрола транспорта (АДР – сертификат за возила и возача, руте кретања при транспорту опасних материја, и безбједност при утовару и истовару).

У мјесту Станари овакво мјесто се може одредити, као бензинска пумпа „Вукајловић“, која се налази у самом центру Станара, гдје се налазе објекти од виталног значаја за општину Станари.

У високо ризичне опасне материје спадају и материје које се могу злоупотребити у терористичке сврхе и које могу, као резултат такве злоупотребе имати као посљедице масовне људске жртве или масовна разарања. Постоји апсолутна зависност када је у питању безбједност учесника у транспорту опасних материја, тако да неиспуњавање обавеза од стране било ког члана у ланцу пошиљалац – превозник – пратња полиције – прималац, директно утиче на безбједност осталих учесника у транспорту у цјелини.

Превоз „Б“ материје која долази на каменолом у мјесту Драгаловци – подигнути на највиши степен контроле, обезбјеђења и пратње, из разлога што иста пролази непосредном близином ЕФТ „Рудник и Термоелектрана“ Станари, а која је од виталног значаја за Републику Српску када је у питању производња електричне енергије, град Добој гдје дио грејне сезоне од сепарације угља као и саму општину Станари.

Од 01.08.2022. године у ЕТФ „Рудник и термоелектрана“ Станари креће малопродаја угља, гдје се очекује већа фреквенција саобраћаја регионалним путем Р1 – 2102 Руданка – Разбој. Према извештају Полицијске управе Добој број 14-01/4-052 -2616/22 од 12.07.2022. године и њихове Полицијске станице за безбједност саобраћаја Добој, нема евидентираних саобраћајних незгода у којима су се налазиле опасне материје.

Према извјештају о Стању безбједности у Републици Српској за 2021. годину коју је издало Министарство унутрашњих послова РС може се видјети да је порастао број саобраћајних несрећа РС у односу на претходну годину за 9,6%. Према тим подацима на простору ПУ Добој у 2021. години десило се 926 саобраћајних незгода и то 19 са погинулим лицем, 75 са тешко повријеђеним, 265 са лакше повријеђеним лицима и 567 само са материјалном штетом. Када се ради о лицима, у горе наведеним саобраћајним незгодама настрадало је 528 лица од чега 19 смртно, 91 тешко повријеђено и 87 лакше повријеђених лица.

Према истом извјештају највећи број саобраћајних несрећа се десио на улицама у насељима (39%) и на магистралним путевима (35,5%).

Према старосној структури најугроженија лица у саобраћајним незгодама у 2021. години су била: код смртно страдалих лица од 31 до 40 година (18,8% од укупно

погинулих) и лица старости од 21 до 30 година (17,8%), те од 41 до 50 година (16,8%). Евидентиране су саобраћајне незгоде у којима је смртно страдало шесторо малолетника 28, код теже повријеђених лица од 21-40 година и од 31 до 40 година (по 35,5%) од укупно 561 теже повријеђеног лица) и код лакше повријеђених лица од 21 до 40 година (39,8% од укупно 2.549 лакше повријеђених лица).

Према врсти учесника у саобраћају најугроженији су били возачи, тако да је од укупног броја:

- смртно страдалих учесника 46,6% возача,
- теже повријеђених 36,4%, а
- лакше повријеђених 49,2% су били возачи.

У саобраћајним незгодама на путевима Републике Српске учествовала су 18.493 возила, од којих је 78,4% возила регистровано у Републици Српској, 5,9% регистровано у ФБиХ, 1,5% у Брчко Дистрикту, 9,8% су возила из других држава и 4,4% су возила непознатог поријекла.

Табела 49. Преглед броја и врсте саобраћајних несрећа и посљедица у Полицијској управи Добој за посљедњих пет година

Несреће и посљедице	2017	2018	2019	2020	2021
1. Број саобраћајних несрећа	1085	1161	1010	827	926
1.1. Саобр. несреће са погинулим лицем	16	23	20	14	19
1.2. Саобр. несреће са тешко повријеђеним лицем	89	83	69	66	75
1.3. Саобр. несреће са лакше повријеђеним лицем	255	266	258	233	265
1.4. Саобр. несреће са материјалном штетом	725	789	663	514	567
2. Настрадала лица	534	554	494	470	528
2.1. Смртно настрадала лица	21	28	21	17	19
2.2. Теже повријеђена лица	104	95	85	78	91
2.3. Лакше повријеђена лица	409	431	388	375	418

4.8. Здравствени ризици по људе

Заразне (инфективне) болести су болести изазване специфичним микробиолошким агенсом или његовим токсином, а које се преносе са извора инфекције (директно или индиректно преко загађене воде, хране, предмета опште употребе, вектора, неживе природе, тјелесних течности...) на организам. Микробиолошки агенси могу бити: бактерије, њихови токсини, паразити, вируси или приони. Уласком инфективног агенса у организам у случају смањења ефикасности одбране организма и његове подобности за инфекцију настаје локализована инфекција, те њеним ширењем са мјеста уласка (путем лимфотока, крвотока, продором у тјелесне шупљине, путем нерава или ликвора) настаје генерализована инфекција. Мјесто уласка микроорганизма у организам су кожа (повреде, ињекције, тетоваже, убод или ујед инсекта), слузница респираторног тракта, слузница уста и ждријела, слузница интестиналног тракта, урогенитални тракт или конјуктиве.

Микроорганизми по уласку у тијело човјека изазивају оштећења ћелија и ткива на више начина: директна оштећења, оштећења путем лучења егзо- и ендотоксина,

оштећења настала покретањем имунолошког одговора. Исход инфекције може бити: оздрављење, перзистирање инфекције (латентна инфекција, хронична инфекција или клицоноштво) или смртни исход.

У заразним болестима начин преношења инфективног анекса и клинички ток инфекције зависе од врсте микроорганизама и особе домаћина, те је клиничка слика заразне болести различита од случаја до случаја. Ипак, издвојено је неколико клиничких синдрома који помажу клиничарима у препознавању врсте инфекције. То су инфекције: инфективни синдром, менингални синдром, синдром споре, синдром ангине, синдром хепатоспленомегалије, синдром лимфаденопатије, дијални синдром, синдром иктеруса.

У Републици Српској је Законом о заштити становништва од заразних болести („Службени гласник Републике Српске“, број: 20/2017, 42/2020, 98/2020) обавезно објављивање и епидемиолошки надзор сљедећих болести:

1. Болести чије појављивање се може спријечити имунизацијом: дифтерија, инфекције узроковане хемофилусом инфлуенце тип Б, инфлуенца (грип), морбиле (мале богиње), паротитис (заушке), полиомијелитис (дјечија парализа), рубеола (црвенка), велике богиње (вариола вера), тетанус;
2. Полно преносиве болести: инфекција хламидијом, гонококне инфекције, инфекције изазване ХИВ-ом, сисфилис;
3. Вирусни хепатитиси: хепатитис А,Б,Ц,Д,Е;
4. Болести које се преносе храном и водом, те болести узроковане окружењем (животном средином): антракс, бутулизам, кампилобактериоза, ламблиаза/дардиоза, инфекција узрокована ентеропатогеном *E. Coli*, лептоспироза, салмонелоза, листериоза, шигелоза, трихинелоза, јерсиниоза;
5. Остале заразне болести: заразне спонгиформине енцефалопатије 8 варијанта Кројцфелд-јакобове болести, легионелоза, менингококна болест, пнеумококне инфекције, туберкулоза, САРС, водене оспице, бруцелоза, ехинококоза,
6. Бјеснило, кју грозница, туларемија, авијарна инфлуенца код људи, инфекције узроковане вирусом Западног Нила, хеморагијска грозница са бубрежним синдромом, колера, маларија, куга, вирусне хеморагичне грознице, крпељски енцеопхалитис, лајмска болест, остале пријевне инфекције, тровање храном, вирусни менингитис, остале инфекције узроковане арбо вирусима, заразно обољење изазвано вирусом – COVID 19.

Од фебруара 2018. године се у ЈЗУ Дом здравља Станари врши пријављивање и епидемиолошких надзор заразним болестима пацијената који су регистровани у тимове породичне медицине Дома здравља. У периоду од фебруара 2018. до јуна 2022. године регистровано је 110 лица обољелих од заразних болести (45 лица обољело је од грипа, 37 лица од овчији богиња, 4 лица обољела су од вируса гастроентеритиса, једно лице са ентероцолитисом узрокованим *Cl defficile*, једно лице обољело је од туберкулозе, једно је обољело од хроничног вирусног хепатитиса, троје је обољело од шуге и 19 лица је обољело од COVID 19). Такође, забиљежен је и један смртни случај изазван COVID 19.

Ранијих година епидемиолошки надзор вршио је ЈЗУ Дома здравља Добој (хигијенско-епидемиолошка служба) и Институт за јавно здравље Републике Српске,

регионални завод Добој. Због тога ЈЗУ Дом здравља Станари не посједује епидемиолошке податке за период прије фебруара 2018. године.

4.9. Опасности по животиње

У Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске издаје се Билтен односно Мјесечни извјештај о здрављу животиња у Републици Српској. Билтен се води од 2017. године, а подаци у билтену су преузети из пријава болести које на основу Закона о ветеринарству у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број: 75/17) и Правилника о начину обавјештавања о сумњи или налазу заразне болести животиња, начину и поступку пријаве и одјаве заразне болести животиња („Службени гласник Републике Српске“, број: 6/09) министарству достављају ветеринарски инспектори и лабораторије.

Из наведених билтена може се видјети да у периоду од половине 2017. године па до половине 2022. године није било извјештаја који су говорили о било каквим болестима код животиња.

Треба нагласити да су се у сусједним општинама, Прњавор и Добој у неколико наврата појављивале разне врсте животињских болести али су исте биле локализоване и није се десило ширење на општину Станари.

4.10. Неконтролисано одлагање отпада

Према информацијама и подацима добијеним од општинских служби, свих 14 мјесних заједница општине Станари је покривено организованим одвозом отпада. Отпад који производе домаћинства, односи се на комунални отпад, тј. храну, баштенски отпад, папир, конзерве, флаше, пластичне кесе.

Анализе прикупљања и стања количина комуналног отпада указују да се из одређеног броја насеља не врши организовано прикупљање комуналног отпада, док из других насеља се врши дјелимично прикупљање комуналног отпада. На годишњем нивоу се прикупи 470 тона отпада који се адекватно одлаже. Ако се количина укупно прикупљеног отпада подијели са процијењеним бројем становника добије се око 60 kg отпада по становнику на подручју општине Станари, што је вишеструко мање од просјека у Босни и Херцеговини који износи око 340 kg отпада по становнику на годишњем нивоу.

Ово указује на то да тренутни систем организованог прикупљања отпада не покрива све становнике општине Станари и да је максимално трећина становништва покривена организованим одвозом отпада. Тренутно постоје дивље депоније на јаловишту рудника.

Прикупљање свих врста и категорија отпада се врши у складу са планом управљања отпадом и важећим прописима. Склопљени су уговори са овлашћеним организацијама за поједине категорије отпада: комунални отпад (а.д. “Прогрес” Добој); опасни отпад (а.д. “Чистоћа” Бањалука), рабљена уља (Рафинерија уља Модрича).

Одлагање COS-а (чврстих остатака сагоријевања) из ТЕ врши се у складу са пројектом одлагања у припремљену и изграђену депонију (касету), годишња количина цца 226.000 тона, локација касете је сјевероисточно од ТЕ, на исцрпљеном дијелу ПК “Драгаловци”.

Осим одлагања на санитарној депонији, не постоје никакве друге врсте третмана чврстог отпада (биолошки, термички, механички), којима би се смањио волумен одлагалишта и негативан утицај на животну средину због одлагања необрађеног отпада.

Опасни отпад који настаје у медицинским установама, индустрији и домаћинствима се збрињава само дјелимично, а остали незбринуту дио завршава на депонији заједно са комуналним отпадом. Тренутно се опасни отпад не збрињава на адекватан начин због немогућности одговарајућег третмана истог (спаљивањем, неутралисањем, итд) и из тог разлога, неопходно је унаприједити управљање опасним отпадом.

На подручју општине постављено је 98 контејнера за организовано прикупљање отпада, а прикупљање отпада се врши 2-3 пута седмично. Потребно је поступно уводити систем одвојеног одвајања отпада по основним групама отпада. Ако се у обзир узме да за организовано прикупљање отпада при одвојеном одлагању отпада по основним групама отпада (папир, стакло, метал, пластика) треба поставити између 30 до 50 контејнера на 1.000 становника, на подручју општине Станари би био потребно повећати број контејнера на 300.

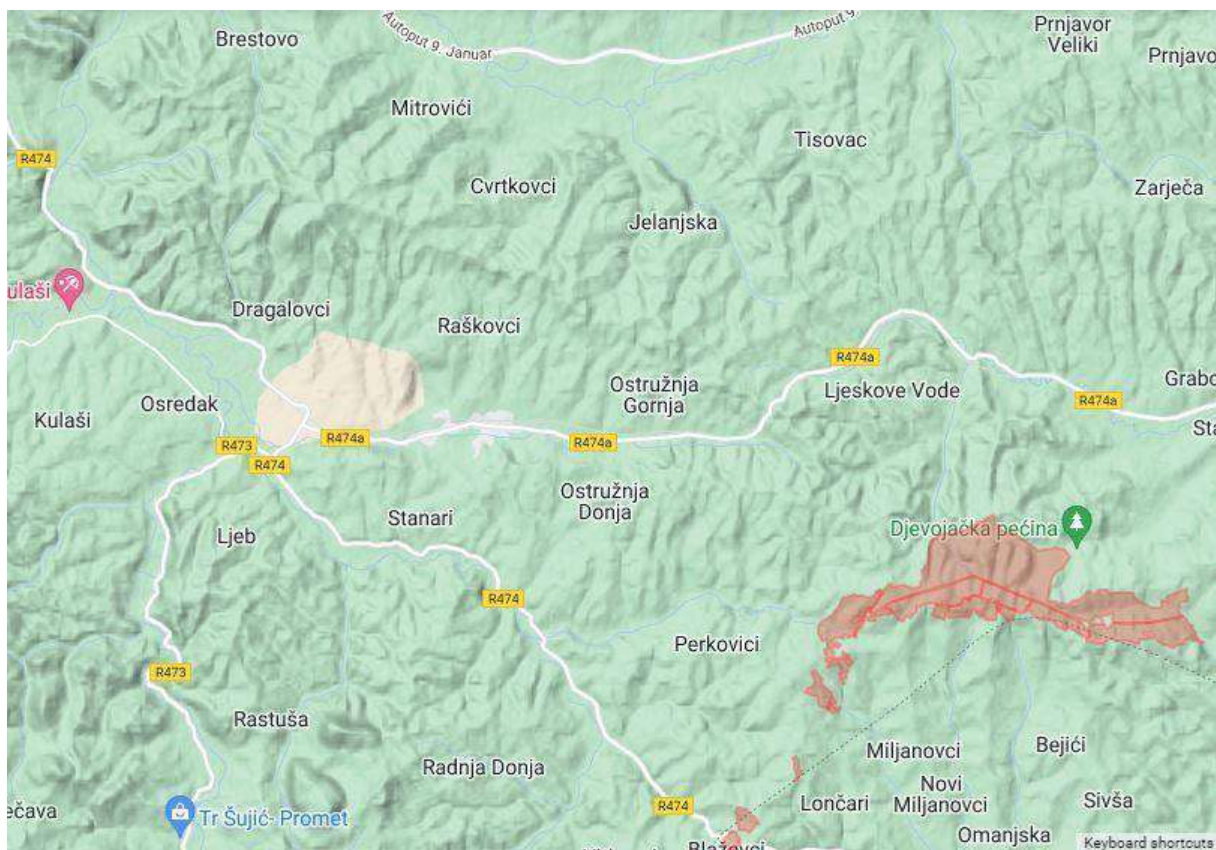
Такође, због удаљености регионалне депоније и економичности транспорта прикупљеног отпада, према препорукама из документа Просторни план општине Станари, предложено је формирање претоварне станице у планираној индустријској зони општине Станари.

Проблеми у подручју управљања отпадом се односе на непокривеност или дјелимичну покривеност одређеног броја насељених мјеста организованим прикупљањем отпада, стварање дивљих депонија, неадекватна обрада и одлагање медицинског отпада, и скуп транспорт до регионалне депоније.

Потребно је унаприједити ефикасност система управљања отпадом, повећати стопу покривености домаћинстава организованим прикупљањем отпада, ријешити проблем одлагања медицинског отпада, ријешити проблем дивљих депонија и изградити претоварну станицу ради повећања економичности транспорта отпада до регионалне депоније.

4.11. Експлозивна средства заостала из ратова, напуштена експлозивна средства и неексплодирана убојна средства

Када је у питању угроженост становништва општине од заосталих минскоексплозивних средстава, према процјени «МАС»-а око 26,71 ha земљишта је потенцијално контаминирано заосталим минско-експлозивним средствима. Према подацима општине Станари, површине земљишта и локације које су у свакодневној употреби становништва општине нису контаминирани минско-експлозивним средствима. На дијелу општине и даље постоје подручја контаминирана минскоексплозивним средствима и која директно угрожавају живот и рад одређеног броја становника.

Слика 28. Простор загађен минско-експлозивним средствима

Када је у питању инфраструктура, дио површине експлоатационих и истражних поља је потенцијално контаминиран минско-експлозивним средствима (МЕС) и то је површина од 2,33 ha.

У захвату комуникације од Станара према Јелаху на граници између ФБиХ и РС постоји потенцијално контаминирана површина са МЕС као и у дијелу према општини Добој јужно од Љескове Воде према граници са ФБиХ.

Сва пронађена минско-експлозивна средства се пријављују цивилној заштити која преко Подручног одељења Републичке управе ЦЗ Добој ангажује деминерске тимове који та средства дислоцирају и уништавају. На простору општине Станари не постоји локација за уништење минско-експлозивних средстава, ипак ако средство није могуће измјестити уништавање се врши на лицу мјеста уз предузимање свих потребних мјера безбједности.

У склопу наставе на нивоу основних школа спроводи се едукација о опасности од мина и МЕС. Простори за које се сумња да су контаминирани са МЕС су обиљежени и становништво је упознато са локациом истих.

4.12. Стање система за осматрање, обавјештавање и узбуњивање, са аспекта наведених опасности, тенденције и правци развоја

Тренутно на простору општине Станари не постоје системи осматрања, обавјештавања и узбуњивања, а који могу бити од користи служби заштите и спасавања. Хидрометеоролошка станица постоји у Добоју и то је аутоматска метеоролошка

станаци. Падавинска станица која мјери температуру и влажност ваздуха, те интензитет и количину падавина инсталисана је и у Прњавору.

Што се тиче водостаја мјерне станице на ријеци Укрини, као ни летве нису инсталиране, а исто тако ни на осталим мањим водотоцима и притокама ријеке Укрине те праћење и биљежење водостаја није континуирано.

Постављене су три хидролошке станице које мјере водостај ријеке Усоре у Теслићу, Укрине у Дервенти, те Спрече у Добоју, а подаци са њих могу бити на одређени начин показатељи и за општину Станари те са тим сусједним општинама треба успоставити комуникацију и координацију. Поред хидролошких станица, на поменутих мјестима постављене су и водомјерне летве, а обављено је и геодетско снимање профила Усоре, Укрине и Спрече.

Што се тиче земљотреса најближа акцелерометарска станица се налазе у Бањој Луци.

4.13. Стање система за рано упозоравање, са аспекта наведених опасности, тенденције и правци развоја

Када се ради о систему за рано упозорење треба истаћи да општина Станари нема сирену за узбуђивање и планира њену набавку и инсталацију.

На подручју општине Станари, сирену за узбуђивање посједује „ЕФТ рудник и термоелектрана Станари“ у свом подручју.

На нивоу локалних заједница односно МЗ повјереници ЦЗ врше рано упозорење становништва. Повјереници ЦЗ су предсједници МЗ општине Станари. Тренутно још нису званично изабрани повјереници, а након спроведених избора по МЗ очекује се избор и повјереника.

5. Анализа ризика

Табела 49. Листа репрезентативних ризика

Редни број	Репрезентативни ризик	Кратак опис утицаја на циљне/ризичне групе
1.	Хидрометеоролошки ризици (поплаве, бујичне поплаве, сњежне падавине, град)	1) људи: утицај хидрометеоролошких ризика на живот и здравље људи се разликује од ризика до ризика. Највећи утицај имају сњежне падавине и град јер они захватају веће просторе док је утицај бујичних поплава и поплава просторно ограничен те је и директан утицај на број људи ограничен. 2) имовина: утицај хидрометеоролошких ризика на имовину је различит у зависности од ризика. Највећи утицај имају бујичне поплаве које су изненадне а остављају значајне посљедице док су посљедице од осталих хидрометеоролошких ризика углавном мале. 3) критична инфраструктура: умјерен утицај имају бујичне поплаве, поплаве и сњежне падавине док је утицај града на критичну инфраструктуру мали. 4) животна средина: утицај који на животну средину имају хидрометеоролошки ризици се процјењују на умјерене у већини случајева сем сњежних падавина гдје се исте процјењују да имају мали утицај на животну средину.
2.	Атмосферско метеоролошке опасности (олујни вјетар, високе температуре, суша)	1) људи: утицај атмосферско метеоролошких опасности на живот и здравље људи је врло велики односно катастрофалан јер погађа готово сво становништво општине Станари. 2) имовина: утицај атмосферско метеоролошких опасности на имовину је различит али је занемарљив или мали. Највећи утицај имају олујни вјетрови. 3) критична инфраструктура: у контексту ове штићене вриједности утицај атмосферско метеоролошких опасности је мали или занемарљив. Значајнији утицај имају олујни вјетрови али процјене су да штете не прелазе 5% годишњег буџета општине Станари. 4) животна средина: утицај атмосферско метеоролошких опасности су умјерене када су у питању олујни вјетрови и суша док код високих температура можемо говорити о малом утицају.
3.	Геолошки ризици (земљотрес, клизишта и одрони)	1) људи: утицај геолошких ризика на живот и здравље људи је врло велики односно значајне јер погађа готово сво становништво општине Станари, а посебно када су у питању земљотреси. 2) имовина: утицај геолошких ризика на имовину је различит али је у просјеку гледано умјерен. 3) критична инфраструктура: у контексту ове штићене вриједности утицај геолошких опасности је умјерен. Значајнији утицај има земљотрес. 4) животна средина: утицај геолошких опасности је умјерен у односу на ову штићену вриједност.

4.	Пожари (пожари отвореног простора, пожари на објектима)	1) људи: утицај пожара на живот и здравље људи је врло велики односно катастрофалан јер погађа најчешће веће просторе а дешава се и да лица изгубе живот. 2) имовина: утицај пожара на имовину је мали или занемарљив имајући у виду досадашње пожаре на простору општине Станари, а везујући то за годишњи буџет општине.. 3) критична инфраструктура: утицај пожара на критичну инфраструктуру може бити значајан у смислу прекида одређених функција или у раду одређених сектора критичне инфраструктуре али са обзиром на буџет општине Станари он се процјењује на мали или занемарљив. 4) животна средина: утицај на животну средину је посебно изражен код пожара отвореног простора док пожари на објектима, сем када се ради о објектима КИ или са опасним или запаљивим материјама, је занемарљив.
5.	Техничко-технолошке несреће	1) људи: утицај ових техничко-технолошких несрећа на живот и здравље људи процјењује се на катастрофалан. 2) имовина: утицај на имовину је умјерен. 3) критична инфраструктура: ове врста несреће може имати значајног утицаја на функционисање критичне инфраструктуре. 4) животна средина: у зависности од врсте несреће утицај на животну средину може бити умјерен.
6.	Ризици у саобраћају	1) људи: с обзиром да овакве несреће могу довести до губитка живота онда се може говорити о катастрофалном утицају на здравље и живот људи.. 2) имовина: утицај саобраћајних ризика може имати умјерен утицај на имовину, а првенствено у случају комбинација несрећа у жељезничком и путничком саобраћају. 3) критична инфраструктура: утицај на ову штићену вриједност је занемарљив сем у екстремним случајевима. 4) животна средина: утицај на ову штићену вриједност је мали сем у екстремним случајевима али процјена је на основу развијености индустрије у општини Сртанари.
7.	Ризици од експлозија неексплодираних МЕС	1) људи: утицај неексплодираних МЕС је мали с обзиром да је простор обиљежен и познат је загађен простор. 2) имовина: утицај на ову штићену вриједност у односу на површину општине Станари је занемарљив. 3) критична инфраструктура: нема утицаја на КИ у општини Станари па је процјењен утицај занемарљив. 4) животна средина: загађена површина није велика али има утицај на животну средину посредно.

5.1. Хидрометеоролошки ризици

5.1.1. Структура сценарија за бујичне поплаве

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 1. Бујичне поплаве

Врста репрезентативног ризика

Бујичне поплаве на ријеци Остружња у насељу Станари

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године

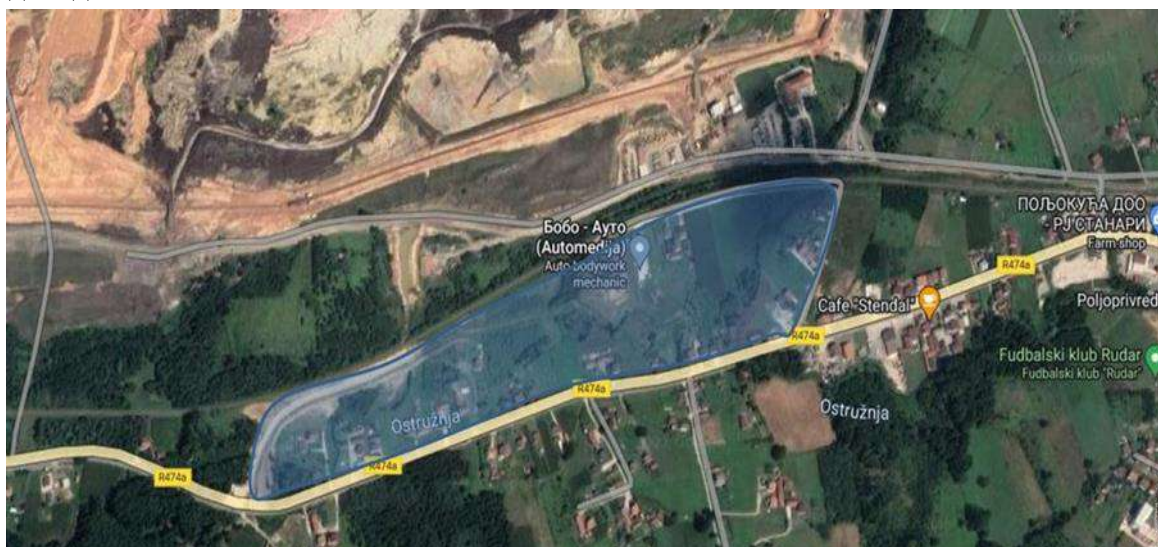
Увод у сценарио

Територија општина Станари припада сливу ријеке Укрине која с временом на вријеме плави али пољоприврене површине и не угрожава значајније функционисање општине. Са друге стране слив ријеке Укрине је врло богат мањим ријечицама које услед великих падавина могу да изазову бујичне поплаве што се дешавало 2012., 2014., 2017 и 2018. године и то у неколико наврата у току једне године.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

У времену од неколико часова дошло је до великих падавина које су проузроковале да мањи бујични водотоци, а прије свега поток Рашковац који се улијевају у ријеку Остружњу, набујају. Бујичним дјеловањем разне врсте материјала (пијесак, наслаге са рудника, смеће, грање и др.) су се нашле у тим водотокима те ријека Остружња није могла примити толику количину воде и тог материјала те се излила јужно између пута Р474а и пруге западно од центра Станара односно западно од пружног прелаза ка болници и ватрогасној станици.

Куће у том простору су поплавлјене водом висине 1 m, а присутни су велики наноси шљунка као и материјала из базена рудника гдје исти чувају отпадне воде и друге отпадне материјале као и дио јаловине из рудника. Становништво није евакуисано него је спас потражило на вишим спратовима. Све се одвија током дана, а киша непрестано пада и даље.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођено око 15 домаћинстава са око 50 становника, мањи број стоке (углавном перади) и објекти, како за становање тако и помоћни објекти (гараже, штале, шупе и сл.) те одређени објекти за привредне дјелатности. Угрожена је и пруга Бања Лука – Добој, а посебно мост испод којег протиче притока Рашковац као и регионални пут Р474а и мост на коме Остружња пролази испод пута.

Анализа рањивости

Простор на коме се дешава поплава је плављен већ неколико пута, а са отварањем рудника наноси које са собом доноси бујица ријека Рашковац досеже преко 50 cm. Материјали које наноси бујица су они који се излију из сепаратора уља и масноћа термоелктране и рудника у које се одводе отпадне воде са радног платоа предвиђеног за манипулацију моторним возилима и машинама, са мјеста за прање и одржавање опреме, механизације и уређаја као и са асфалтне и бетониране радне површине механичарске радионице за поправку механизације као и површина за манипулацију и са депоније угља. Исто тако ту је и отпадна вода која се са путева на радилишту, каналима, прикупља из косине етаже ка водосабирнику заједно са водом са јаловишта. Ове површинске воде се пречишћавају у таложницима али услјед великих падавина мјешају се са муљем и попут желатинасте масе таложе се на поплављеном подручју. Овакве наслаге нису само проблем због количине и онемогућавања нормалног функционисања заједнице него су проблем и са становишта загађења животне средине која је изузетно погођена овим бујичним поплавама у назначеном подручју.

Становништво које живи на том простору није у стању да се само избори са опасношћу, а систем раног упозорења није успостављен. Повјереници цивилне заштите нису још изабрани те је становништво ослоњено на капацитете ТВСЈ Станари.

Становништво на том простору је средњег имовинског стања.

Општина Станари је 2020. и 2021. године, у сарадњи са компанијом “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари“ д.о.о. Станари, извршила регулације корита ријеке Остружње кроз насеље Станари. Са друге стране то се корито не одржава као ни корито ријечица Рашковац као и простор око моста гдје ријечица Рашковац пролази испод пруге Бања Лука-Добој.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	X
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду временске периоде у којима су се јављале бујичне поплаве у општини Станари у протеклом периоду и учесталост може се рећи да је вјероватноћа појаве бујичних поплава у општини Станари **ВИСОКА (4)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	Х
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен бујичним поплава на коме се налази до педесет лица који су угрожени овом поплавом може се рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					
	(4)			Х		
	(3)					
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
		ПОСЉЕДИЦЕ				

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве бујичних поплава у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају тих бујичних поплава **умјерена (3)**, ризик по животе и здравље људи у општини Станари у случају бујичних поплава се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	X
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током бујичних поплава нису занемарљиве и прелазе 50.000 КМ можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о бујичним поплавама у општини Станари **ЗНАЧАЈНЕ (4)**

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					
	(4)				X	
	(3)					
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
		ПОСЉЕДИЦЕ				

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве бујичних поплава у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају тих бујичних поплава **значајне (4)**, ризик по имовину у општини Станари у случају бујичних поплава се процјењује на **ВИСОК (4)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	

X	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	На територији општине Станари, поред површинског копа Рашковац, се налази термоелектрана (300 MW). На подручју општине Станари, предузеће „Електропренос БиХ“ посједује двије трансформаторске станице 400/h kV и 110/h kV, са мрежом припадајућих 400 и 110 kV далекова. Трансформаторска станица 400/h kV Станари, превасходно је намијењена за потребе новоизграђене термоелектране Станари и припадајућих постројења рудника. Трансформаторска станица 110/h kV Станари, намијењена је за потребе потрошачког конзума, који се напаја преко једног инсталираног трансформатора, снаге 10 MVA.
X	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Рудник угља лигнита Станари смјештен у општини Станари. Угљеносни базен рудника Станари смјештен је на подручју планине Крњин. Експлоатација лигнита у Станарима започела је 1948. године на отвореном копу Рашковац. Од 1974. године углавном је вршена површинска експлоатација лигнита. Од маја 2004. власник рудника је ЕТФ група, а рудник тренутно запошљава преко 500 радника.
	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Кроз општину пролази пруга Бања Лука – Добој као и регионални пут Прњавор-Станари-Добој и Прњавор –Станари-Теслић
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
X	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	У општини Станари постоје ТСВЈ као и јединица хитне медицинске помоћи које се налазе сјеверно од пруге Бања Лука-Добој и са десне стране ријечице Рашковац.

	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локлне самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктура за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	Х
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током бујичних поплава нису занемарљиве можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о бујичним поплавама у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (3)**

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)			Х			4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве бујичних поплава у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају тих бујичних поплава **умјерене (3)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају бујичних поплава се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током бујичних поплава нису занемарљиве можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о бујичним поплавама у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)		X				4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве бујичних поплава у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају тих бујичних поплава могу бити **мале (2)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају бујичних поплава се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

У времену од неколико часова дошло је до великих падавина које су проузроковале да мањи бујични водотоци, а прије свега поток Рашковац који се улијевају у ријеку Остружњу, набујају. Бујичним дјеловањем, разне врсте материјала (пијесак, наслаге са рудника, смеће, грање и др.) су се нашле у тим водотокима те ријека Остружња није

могла примити толику количину воде и тог материјала те се излила јужно између пута Р474а и пруге западно од центра Станара односно западно од пружног прелаза ка болници и ватрогасној станици. У једном моменту је дошло до тога да је бујица однијела мост и пругу преко потока Рашковац чиме је прекинута пруга Бања Лука – Добој. Велика количина воде је прешла и преко регионалног пута угрожавајући и куће јужно од пута Р474а. Јаке бујице су уништиле помоћне објекте, возила и сточни фонд становништва на локацији. Наноси прелазе 1 метар и помјешани су са уљем из сепаратора рудника што представља велики проблем за животну средину.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **ЗНАЧАЈНЕ (4)** те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)** ризику када је у питању могућност бујичних поплава са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Седам припадника Територијалне-ватрогасно спасилачке јединице Станари има положен испит за управљање чамцем. У току је обука 2 припадника ватрогасне јединице и једног припадника Цивилне заштите за спасавање на води по стандардима међународне асоцијације „RESCUE 3 EUROPE“.
Опрема	Три преносне пумпе за воду, лопате, крампови, 4 спасилачка ужета, лична ватрогасна опрема (чизме, кабанице). Потребна слједећа материјално-техничка средства – лопате, крампови, вреће за пијесак, кабанице, обичне гумене чизме, радне ципеле, радне рукавице за припаднике Цивилне заштите опште намјене.

Особље	Четрнаест припадника Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари. Припадници Цивилне заштите по МЗ (у току још формирање јединице опште намјене): Станари Центар – 10 припадника, Станари Брдо – 17 припадника, Рашковци – 9 припадника, Остружња Горња – 13 припадника, Јелањска – 14 припадника, Цвртковци – 14 припадника, Митровићи – 11 припадника, Брестово – 11 припадника, Драгаловци – 10 припадника, Љеб – 14 припадника, Осредак - 7 припадника, Остружња Доња – 14 припадника- У току формирање је за МЗ Церовица и Радња Доња.
Инфраструктура	Осим ватрогасних возила до сада није кориштена друга инфраструктура. У припреми је кориштење инфраструктуре од ЈКП Екосфере (материјално-техничка средства, људство и друга опрема, ЈП Васиљ и у случају евакуације становништва - превоз, Боро д.о.о за евакуацију становништва и тешка механизација(багери, скипови, камиони итд), Вукајловић градња д.о.о. тешка маханизација, камиони итд., ЈП Драганић с.п. тешка механизација, камиони. Суботић инжењеринг д.о.о – камиони, багер и др. Потребно је обезбједити склониште за опрему, објекат за евакуацију људи, чамац, шатор и др.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	Закон о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама из 2021. године, Процјену угрожености на подручју општине Станари из 2016 године, План заштите од пожара. Одлука о организацији и функционисању цивилне заштите у систему заштите и спасавања на подручју општине Станари из 2015 године.
Унутрашња организација	Послове спашавања из воде предвиђено да извршавају припадници Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари.
Информације – базе података	Користимо податке по питању поплава од одјељења за просторно уређење и стамбено-комуналне послове и одјељења за привреду и финансије те податке на основу интервенција ТВСЈ Станари.
Логистика	Вукајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, Републичка управа, Црвени крст, Дом здравља, Полицијска станица Станари, Привредна ватрогасно-спасилачка јединица ЕФТА-а.

Матрица процјене капацитета

Категорија	Оцјена стања капацитета	Процјена капацитета		Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
		Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	
		Означити са х		
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	Х	Х	Х
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након бујичних поплава потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД БУЈИЧНИХ ПОПЛАВА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)			Х			4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве бујичних поплава у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица која проистиче из процјене посљедица по штићене вриједности **умјерене (3)**, ризик у општини Станари у случају бујичних поплава се процењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – бујичних поплава – НЕМА

**Процјена утицаја климатских промјена на
ниво/обим ризика – од бујичних поплава**

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Климатске промјене доводе до чешћих појава бујичних поплава јер су падавине краткотрајне и обилне.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан и представља велики изазов за јединице локалне самоуправе јер су његови резултати видљиви на терену кроз честе појаве обилних и краткотрајних падавина.
Референтни документи који то потврђују	Преамбула Директиве о управљању поплавним ризиком ЕУ гласи: „Поплаве могу изазвати губитак живота, расељавање људи и штете у пољопривреди и животној средини и на тај начин тешко угрозити економски развој и умањење осталих економских активности. Оне су природни феномен који се не може спријечити. Међутим, неке људске активности и климатске промјене могу допринијети повећању вјероватноће њихове појаве и обима њиховог неповољног утицаја. Пожељно је и изводљиво проводити одговарајуће мјере како би се смањио ризик настајања неповољних последица повезаних са наведеним узроцима поплава“.

**Процјена непоузданости резултата анализе
репрезентативног ризика од бујичних поплава**

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3		X	X
Ниска непоузданост	2	X		
Врло ниска непоузданост	1			

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од бујичних поплава се прије свега заснива на подацима који су у бази података ТВСЈ, а које се воде у складу са личним потребама и не постоје јасне процедуре за формирање база података о бујичним поплавама, а посебно о штетама од истих. Методолошки приступ вођењу база података је непоуздан и захтјева систематски приступ свих у јединици локалне самоуправе у циљу прикупљања података на једном мјесту и у једној бази по јединственим обрасцима чиме се могу вршити поузданије анализе и пратити трендови бујичних поплава у општини Станари.

5.1.2. Структура сценарија за поплаве усљед великих кишних падавина

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 2. Велике кишне падавине

Врста репрезентативног ризика

Излијевање ријеке Укрине у насељима Осредак, Драгаловци и Брестово и ријеке Радња у насељу Љеб.

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године

Увод у сценарио

Територија општина Станари припада сливу ријеке Укрине која с веремна на вријеме плави али пољопривредне површине и не угрожава значајније функционисање општине, а нарочито у насељима Осредак, Драгаловци и Брестово. Поред ријеке Укрине у њеном сливу се налази и ријека Радња која повремено усљед великих кишних падавина зна изаћи из свог корита и угрозити пољопривредне површине, путне комуникације и инфраструктуру на њима, а посебно у насељу Љеб.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Током неколико дана у прољетном периоду у току априла и маја дошло је до засићења водом околног земљишта, а ријеке су корита напуниле водом. У трајању од 24 часа дошло је до додатних падавина које нису биле јаке али ријеке нису више могле примити толике падавине и дошло је до излијевања ријеке Укрине у насељима Осредак, Драгаловци и Брестово као и ријеке Радња у насељу Љеб. У простору поплавленом од стране ових ријека не налазе се стамбени објекти али су штете на пољопривредном земљишту значајне, а и по животну средину с обзиром да су ријеке нанијеле наносе на те површине. Мостови на ријекама су употребљиви и није дошло до прекида комуникација на том простору. Све се одвија током дана, а киша наставља да пада мањим интензитетом даље.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођено углавном пољопривредно али прем пројекци „Сава GIS портал“ угрожено је преко тридесет домаћинства са објектима, људима и стоком. Првенствено је то простор уз ријеку Радња, лијево и десно уз њен ток, као и сама ТЕ Станари и дуж тока ријеке Укрине.

Анализа рањивости

Простор на коме се дешава поплава је плавлjen већ неколико пута. За сада су углавном биле потопљене оранице и пољопривредно земљиште, а штете на објектима су биле мале. “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” није до сада била поплавлjena.

Становништво које живи на том простору није у стању да се само избори са опасношћу, а систем раног упозорења није успостављен. Повјереници цивилне заштите нису још изабрани те је становништво ослоњено на капацитете ТВСЈ Станари. Становништво на том простору је средњег имовинског стања.

Општина Станари, у сарадњи са компанијом “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” д.о.о. Станари, редовно прати стање водених токова и падавина.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	Х
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду временске периоде у којима су се јављале поплаве у општини Станари у протеклом периоду и учесталост може се рећи да је вјероватноћа појаве поплава у општини Станари **ПРОСЈЕЧНА (3)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	Х
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен поплава углавном обухвата пољопривредно земљиште и мањи број објеката те је и становништво мање директно угрожено може се рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		X				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве поплава у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају тих поплава **мала (2)**, ризик по животе и здравље људи у општини Станари у случају поплава се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током поплава нису занемарљиве и не прелазе 10.000 КМ можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о бујичним поплавама у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					
	(4)					
	(3)		X			
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ПОСЉЕДИЦЕ						

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве поплава у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају тих поплава **мала (2)**, ризик по имовину у општини Станари у случају поплава се процењује на **НИСКА (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
X	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	На територији општине Станари, поред површинског копа Рашковац, се налази термоелектрана (300 MW). На подручју општине Станари, предузеће „Електропренос БиХ“ посједује двије трансформаторске станице 400/h kV i 110/h kV, са мрежом припадајућих 400 i 110 kV далековада. Трансформаторска станица 400/h kV Станари, превасходно је намијењена за потребе новоизграђене термоелектране Станари и припадајућих постројења рудника. Трансформаторска станица 110/h kV Станари, намијењена је за потребе потрошачког конзума, који се напаја преко једног инсталираног трансформатора, снаге 10 MVA.
X	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Рудник угља лигнита Станари смјештен у општини Станари. Угљеносни базен рудника Станари смјештен је на подручју планине Крњин. Експлоатација лигнита у Станарима започела је 1948. године на отвореном копу Рашковац. Од 1974. године углавном је вршена површинска експлоатација лигнита. Од маја 2004. власник рудника је ЕТФ група, а рудник тренутно запошљава преко 500 радника.

	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Кроз општину пролази пруга Банја Лука – Добој као и регионални пут Прњавор-Станари-Добој и Прњавор –Станари-Теслић
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	
X	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	Услед поплава долази до замућивања извора питке воде и до ограничења у снабдијевању водом.
	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
X	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	У општини Станари постоје ТСВЈ као и јединица хитне медицинске помоћи које се налазе сјеверно од пруге Бања Лука-Добој и са десне стране ријечице Рашковац.
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	X
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током поплава нису занемарљиве можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о поплавама у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					
	(4)					
	(3)			X		
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ПОСЉЕДИЦЕ						

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве поплава у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају тих поплава **умјерена (3)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају поплава се процијењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	X
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током поплава нису занемарљиве можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о поплавама у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					
	(4)					
	(3)			X		
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ПОСЉЕДИЦЕ						

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве поплава у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају тих поплава могу бити **умјерене (3)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају поплава се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

У времену од неколико дана дошло је до великих падавина које су проузроковале да се ријеке Радња и Укринa излију из својих корита и поплаве простор дуж ових токова. Вода је нашла толико да је преко педесет домаћинстава поплавлено као и сама “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари“. Прекинута је путна комуникација према Прњавору.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **ЗНАЧАЈНЕ (4)** те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)** ризику када је у питању могућност поплава са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					
	(4)					
	(3)					
	(2)			X		
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ПОСЉЕДИЦЕ						

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Седам припадника Територијалне-ватрогасно спасилачке јединице Станари има положен испит за управљање чамцем. У току је обука 2 припадника ватрогасне јединице и једног припадника Цивилне заштите за спасавање на води по стандардима међународне асоцијације „RESCUE 3 EUROPE“.
Опрема	Три преносне пумпе за воду, лопате, крампови, 4 спасилачка ужета, лична ватрогасна опрема (чизме, кабанице). Потребна слједећа материјално-техничка средства – лопате, крампови, вреће за пијесак, кабанице, обичне гумене чизме, радне ципеле, радне рукавице за припаднике Цивилне заштите опште намјене.
Особље	Четрнаест припадника Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари. Припадници Цивилне заштите по МЗ (у току још формирање јединице опште намјене): Станари Центар – 10 припадника, Станари Брдо – 17 припадника, Рашковци – 9 припадника, Остружња Горња – 13 припадника, Јелањска – 14 припадника, Цвртковци – 14 припадника, Митровићи – 11 припадника, Брестово – 11 припадника, Драгаловци – 10 припадника, Љеб – 14 припадника, Осредак - 7 припадника, Остружња Доња – 14 припадника- У току формирање је за МЗ Церовица и Радња Доња.
Инфраструктура	Осим ватрогасних возила до сада није кориштена друга инфраструктура. У припреми је кориштење инфраструктуре од ЈКП Екосфере (материјално-техничка средства, људство и друга опрема, ЈП Васиљ и у случају евакуације становништва - превоз, Боро д.о.о за евакуацију становништва и тешка механизација(багери, скипови, камиони итд), Вукајловић градња д.о.о. тешка маханизација, камиони итд., ЈП Драганић с.п. тешка механизација, камиони. Суботић инжењеринг д.о.о – камиони, багер и др. Потребно је обезбједити склониште за опрему, објекат за евакуацију људи, чамац, шатор и др.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	Закон о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама из 2021. године, Процјену угрожености на подручју општине Станари из 2016 године, План заштите од пожара. Одлука о организацији и функционисању цивилне заштите у систему заштите и спасавања на подручју општине Станари из 2015 године.
Унутрашња организација	Послове спашавања из воде предвиђено да извршавају припадници Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари.
Информације – базе података	Користимо податке по питању поплава од одјељења за просторно уређење и стамбено-комуналне послове и одјељења за привреду и финансије те податке на основу интервенција ТВСЈ Станари.

Логистика	Вукајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, Републичка управа, Црвени крст, Дом здравља, Полицијска станица Станари, Привредна ватрогасно-спасилачка јединица ЕФТА-а.
-----------	--

Матрица процјене капацитета

Категорија	Оцјена стања капацитета	Процјена капацитета		
		Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
		Означити са х		
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	Х	Х	Х
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након великих кишних падавина потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ПОПЛАВА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					
	(4)					
	(3)			Х		
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
		ПОСЉЕДИЦЕ				

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве бујичних поплава у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица која проистиче из процјене посљедица по штићене вриједности **умјерене (3)**, ризик у општини Станари у случају поплава се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – поплава - НЕМА

Процјена утицаја климатских промјена на ниво/обим ризика – од поплава

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Климатске промјене доводе до чешћих појава бујичних поплава, а мање до појава поплава услед дуготрајних падавина јер су падавине све чешће краткотрајне и обилне.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан и представља велики изазов за јединице локалне самоуправе.
Референтни документи који то потврђују	Преамбула Директиве о управљању поплавним ризиком ЕУ гласи: „Поплаве могу изазвати губитак живота, расељавање људи и штете у пољопривреди и животној средини и на тај начин тешко угрозити економски развој и умањење осталих економских активности. Оне су природни феномен који се не може спријечити. Међутим, неке људске активности и климатске промјене могу допринијети повећању вјероватноће њихове појаве и обима њиховог неповољног утицаја. Пожељно је и изводљиво проводити одговарајуће мјере како би се смањио ризик настајања неповољних последица повезаних са наведеним узроцима поплава“.

Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног ризика од поплава

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3		X	X
Ниска непоузданост	2	X		
Врло ниска непоузданост	1			

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од бујичних поплава се прије свега заснива на подацима који су у бази података ТВСЈ, а које се воде у складу са личним потребама и не постоје јасне процедуре за форирање база података о поплавама, а посебно о штетама од истих. Методолошки приступ вођењу база података је непоуздан и захтјева систематски приступ свих у јединици локалне самоуправе у циљу прикупљања података на једном мјесту и у једној бази по јединственим обрасцима чиме се могу вршити поузданије анализе и пратити трендови поплава у општини Станари.

5.1.3. Сњежне падавине

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 3. Сњежне падавине

Врста репрезентативног ризика

Сњежне падавине које не прелазе могућност стандардног одговора општине Станари.

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

Током неколико дана дошло је до великих сњежних падавина које су створиле сњежни покривач од 50 cm.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

У зимском периоду као посљедица климатских услова на подручју општине Станари, високи снијег и сњежни наноси су честа појава. Снијег са количином падавина, већом од 0,1 mm, у просјеку годишње се јавља око 30 дана. Висина сњежног покривача, изнад 30 cm, годишње се просјечно јавља у 10 дана, док се висина изнад 50 cm јавља ријетко, у просјеку једном годишње. Обилне сњежне падавине изазивају прекиде у саобраћају те угрожавају нормално одвијање живота и рада. У тим ситуацијама, долази до отежаног снабдијевања становништва животним намјерницама, отежаног приступа школским, здравственим, пословним и јавним објектима, кварова на електричним, ПТТ, водоводним и другим инфраструктурним објектима.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођено цијело подручје општине Станари а посебно саобраћајни и електро сектор.

Анализа рањивости

Простор на коме се дешавају сњежне падавине је простор цијеле општине. Овим је погођено око 8.000 становника.

Становништво које живи на том простору је навикло на овакве сњежне падавине па у одређеној мјери приручним средствима (трактори, багери и сл) врше чишћење секундарних комуникација. Повјереници цивилне заштите нису још изабрани те је становништво ослоњено на капацитете општине Станари и Јавно комунално предузеће “Екосфера” Станари.

Становништво на простору општине је средњег имовинског стања.

Општина Станари, у сарадњи са компанијом “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” д.о.о. Станари, редовно прати стање сњежних падавина помаже својом механизацијом при чишћењу путева у случају сњежних падавина.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	Х

Имајући у виду временске периоде у којима су се јављале сњежне падавине преко 50 cm у општини Станари у протеклом периоду и учесталост може се рећи да је вјероватноћа појаве снежних падавина преко 50 cm у општини Станари **ВРЛО ВИСОКА (5)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	Х

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен снежним падавинама преко 50 cm директно угрожава сво становништво општине може се рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					Х	5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве сњежних падавина преко 50 cm у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају тих сњежних падавина **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи у општини Станари у случају сњежних падавина преко 50 cm се процјењује на **ВРЛО ВИСОК (5)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	Х
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током сњежних падавина нису занемарљиве али не прелазе 5% буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о сњежним падавинама у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)		Х				5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве сњежних падавина преко 50 cm у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају тих сњежних падавина **мала (2)**, ризик по имовину у општини Станари у случају сњежних падавина преко 50 cm се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
X	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Могућ прекид напајањем електричном енергијом спречава рад индустријских постројења.
X	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	На територији општине Станари, поред површинског копа Рашковац, се налази термоелектрана (300 MW). На подручју општине Станари, предузеће „Електропренос БиХ“ посједује двије трансформаторске станице 400/h kV i 110/h kV, са мрежом припадајућих 400 i 110 kV далековаода. Трансформаторска станица 400/h kV Станари, превасходно је намијењена за потребе новоизграђене термоелектране Станари и припадајућих постројења рудника. Трансформаторска станица 110/h kV Станари, намијењена је за потребе потрошачког конзума, који се напаја преко једног инсталираног трансформатора, снаге 10 MVA.
X	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Рудник угља лигнита Станари смјештен у општини Станари. Угљеносни базен рудника Станари смјештен је на подручју планине Крњин. Експлоатација лигнита у Станарима започела је 1948. године на отвореном копу Рашковац. Од 1974. године углавном је вршена површинска експлоатација лигнита. Од маја 2004. власник рудника је ЕТФ група, а рудник тренутно запошљава преко 500 радника. Велики снијег може спријечити ископавање руде.
X	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	Велики снијег може довести до прекида интернета и телефонског сигнала на простору општине.
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Кроз општину пролази пруга Бань Лука – Добој као и регионални пут Прњавор-Станари- Добој и Прњавор –Станари-Теслић. Прекид и путних и жељезничких комуникација.
X	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	Отежан приступ здравственим капацитетима.

	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
X	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	Дјеци би било немогуће стићи до школа те се може очековати прекид наставе за краћи период.
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађаји или појава дефинишу, као критична инфраструктура за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да велике сњежне падавине имају капацитет да зауставе функционисање општине и њених основних функција.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	X
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током сњежних падавина од преко 50 cm нису занемарљиве можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о сњежним падавинама у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (3)**

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)			X		
	(4)					
	(3)					
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ПОСЉЕДИЦЕ						

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве сњежних падавина преко 50 cm у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају тих сњежних поплава **умјерена (3)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају сњежних падавина се процјењује на **ВИСОК (4)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током сњежних падавина преко 50 cm посебно за шумске комплексе могу постојати али не у тако великом обиму можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о сњежним падавинама у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)		X				5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве сњежних падавина преко 50 cm у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају тих падавина могу бити **мале (2)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају сњежних падавина се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

У времену од неколико дана дошло је до великих сњежних падавина те је сњежни покривач досегнуо 80 cm. Ове падсавине су прекинуле саобраћај и путнички и жељезнички, ниске температуре и снијег су довеле до прекида у снабдијевању електричном енергијом као и губитка интернет и мобилног сигнала. Општина са властитим капацитетима тешко се бори са падавинама које трају неколико дана. Ниске темпаратуре отежавају рад комуналних служби. Снабдијевање храном становника у рубним подручјима као и стоке је врло захтјевно и готово немогуће.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **ПРОСЈЕЧНОЈ (3)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **ЗНАЧАЈНЕ (4)** те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)** ризику када је у питању могућност ових екстермних сњежних падавина са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)				X		3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Није спровођена
Опрема	2 ватрогасне пиле и ватрогасна сјекира, лопате, ужад
Особље	Припадници ТВСЈ и ЈКП Екосфера
Инфраструктура	Ватрогасна возило за техничке интервенције, 2 скипа са гртачем, 1 трактор са гртачем, 1 мала фреза за снијег за тротоаре од ЈКП Екосфера.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	План заштите и спасавања од сњежних падавина и снијега на подручју општине Станари од 2016 године.
Унутрашња организација	За техничке интервенције отклањања препрека на путевима насталих од сњежних падавина извршавају припадници ТВСЈ, а чишћење снијега по локалним категорисаним и некатегорисаним путевима извршава ЈКП Екосфера и друге зимске службе ангажоване од стране општине Станари на основу јавног позива.
Информације – базе података	Одјељење за стамбено-комуналне послове и екологију општинске управе општине Станари.
Логистика	Букајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, Полицијска станица Станари.

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	Х	Х	Х
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након

сњежних падавина потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД СЊЕЖНИХ ПАДАВИНА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)			X			5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве сњежних падавина од 50 cm у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица која проистиче из процјене посљедица по штићене вриједности **умјерене (3)**, ризик у општини Станари у случају сњежних падавина се процењује на **ВИСОК (4)**.

Процјена прекограничног утицаја – сњежних падавина – НЕМА

Процјена утицаја климатских промјена на ниво/обим ризика – сњежних падавина

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Климатске промјене доводе до чешћих појава великих сњежних падавина у краћем временском периоду и изненада.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан и представља велики изазов за јединице локалне самоуправе.
Референтни документи који то потврђују	Процјена угрожености Републике Српске од елементарне непогоде и друге несреће (2013)

Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног ризика од сњежних падавина

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3		X	X
Ниска непоузданост	2	X		
Врло ниска непоузданост	1			

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од сњежних падавина се прије свега заснива на подацима који су у бази података ТВСЈ и Јавно комунално предузеће “Екосфера” Станари, а које се воде у складу са личним потребама и не постоје јасне процедуре за форирање база података о поплавама, а посебно о штетама од истих. Методолошки приступ вођењу база података је непоуздан и захтјева систематски приступ свих у јединици локалне самоуправе у циљу прикупљања података на једном мјесту и у једној бази по јединственим обрасцима чиме се могу вршити поузданије анализе и пратити трендови сњежних падавина у општини Станари.

5.1.4. Град

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 4. Град

Врста репрезентативног ризика

Град

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

Град спада у хидрометеоре, који по физичком изгледу представљају ледене лопте или грумени, чији се пречник мјења од 5 до 50 мм и више. Ове ледене творевине падају или одвојено или спојене у већим неправилним комадима. Подручје општине Станари налази се, у метеоролошком смислу, гдје је чешћа појава града. Град пада искључиво уз пратњу грмљавине, а најчешће у љетном дијелу године. Својим интензитетом наноси велику штету покретној и непокретној имовини као и пољопривреди.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Током мјесеца августа након великих врућина и суше дошло је до наглог пада температуре и велике наоблаке. Јак вјетар погодио је подручје општине. У једном моменту долази до формирања сиво-црних облака (кумулоинбуси) уз грмљевину. Ти облаци се налазе у дијелу атмосфере гдје су ниске температуре, и град настаје када снажне ваздушне струје одвуку водене капи из облака у те више слојеве, кишне капи се зато претварају у лед и падају на земљу веома брзо пре него што стигну да се отопе. Град се јавља око 16.00 часова и траје око 15 минута Овакав град је погодио подручје Драгаловаца и Цвртковаца. Величина града је величине љешњака.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу су погођене мјесне заједнице Драгаловци и Цвртковци. Овом опасношћу је угрожено пољопривредно земљиште величине око 3700 дунума, а посебно засад кукуруза у МЗ Цвртковци. Становништво није угрожено. Јак лед је оставио и велике штете на воћњацима на простору обе МЗ.

Анализа рањивости

Простор на коме се десио град је површине око 25 km². Овим је погођено око 900 становника. Штете се могу очекивати и на покретној и непокретној имовини.

Становништво које живи на том простору се бави пољопривредом. На простору МЗ Цвртковци је и једна противградна станица када се ради о погођеном подручју у Сценарију.

Становништво на простору ових МЗ се бави већински пољопривредом и воћарством као и сточарством.

Општина Станари, у сарадњи са Републички хидрометеоролошким заводом те Јавним предузећем Противградна превентива Републике Српске, прати стање на терену и

спроводи активности на заштити одређених простора у Општини станари гдје се налазе три противградне станице у Цвртковцима, Станарима и Церовци.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			Одабрана вриједност – означити са х
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	Х
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду временске периоде у којима се јавља град у општини Станари у протеклом периоду и учесталост, може се рећи да је вјероватноћа појаве града у општини Станари **ВИСОКА (4)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	Х

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен градом директно угрожава око 900 становника двије МЗ може се рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)					X	4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве града у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају града **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи у општини Станари у случају града се процењује на **ВРЛО ВИСОК (5)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током града нису занемарљиве али не прелазе 5% буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о граду у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)		X				4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве града у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају града **мала (2)**, ризик по имовину у општини Станари у случају града се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
X	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Могућ прекид напајањем електричном енергиом спрјечава рад индустријских постројења.
	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
X	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	Град може довести до прекида интернета и телефонског сигнала на простору општине.
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Кроз општину пролази пруга Бања Лука – Добој као и регионални пут Прњавор-Станари-Добој и Прњавор –Станари-Теслић. Град може довести до оштећења возила и прекида саобраћаја.
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
X	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	Град може довести до уништења пољопривредних производа и тиме ослабити снабдијевање становништва свјежим воћем и поврћем
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	

	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено имановање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да град нема капацитет да заустави функционисање општине и њених основних функција јер погађа само дијелове општине.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током града нису занемарљиве али да само погађа дијелове општине можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о граду у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)		X				4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве града у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају града **мала (2)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају града се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	Х
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током града посебно за шумске комплексе могу постојати у тако великом обиму као и на воћу, па можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о граду у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)			Х			4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве града у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају града могу бити **умјерене (3)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају града се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Град који пада на простору општине Станари, траје дуже од 15 минута, величине је ораха и захватио је око двије трећине општине и то МЗ Брестово, Драгаловци, Митровићи, Рашковци, Цвртковци, Јелињска, Остружња Горња и сјеверни дио МЗ Остружња Доња. Јак вјетар прати град као и јака грмљевина и удари громава.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **УМЈЕРЕНЕ (3)** те се у складу са тим може говорити о **НИСКОМ (2)** ризику када је у питању могућност овог екстремног града са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)			X			2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	
Опрема	Три противградне станице
Особље	Јавним предузећем Противградна превентива Републике Српске,
Инфраструктура	
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	План противградне заштите Републике Српске и закон о противградној заштити републике Српске
Унутрашња организација	За техничке интервенције отклањања посљедица града ангажују се припадници ТВСЈ,
Информације – базе података	Одјељење за привреду и финансије општине Сртанари.
Логистика	Вукајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, Дом здравља, Полицијска станица Станари, Привредна ватрогасно-спасилачка јединица ЕФТА-а. Електро Добој и Електро Прњавор, М:тел за телекомуникације

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	X	X	X
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након града потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ГРАДА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)			X			4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве града у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица која проистиче из процјене посљедица по штићене вриједности **умјерене (3)**, ризик у општини Станари у случају града се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – града НЕМА

**Процјена утицаја климатских промјена на
ниво/обим ризика – града**

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Климатске промјене доводе до чешћих појава града изненада и са великим олујама.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан и представља велики изазов за јединице локалне самоуправе.
Референтни документи који то потврђују	Процјена угрожености Републике Српске од елементарне непогоде и друге несреће (2013)

**Процјена непоузданости резултата анализе
репрезентативног ризика од града**

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2		X	X
Врло ниска непоузданост	1	X		

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од града се прије свега заснива на подацима који су у бази података Јавног предузећа Противградна превентива Републике Српске, а које се воде у складу са постојећим прописима. Методолошки приступ вођењу база података је поуздан и има систематски приступ у циљу прикупљања података на једном мјесту и у једној бази и по јединственим обрасцима чиме се могу вршити поузданије анализе и пратити трендови града у општини Станари.

5.2. Атмосферско метеоролошке опасности

5.2.1. Олујни вјетар

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 5. Олујни вјетар

Врста репрезентативног ризика

Олујни вјетар.

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

Олујни вјетрови се у општини Станари појављују најчешће у марту, фебруару и новембру и кратког су трајања. Жестоки вјетрови 50 до 60 km/h се јављају исто ријетко док се вјетрови до 40 km/h јављају по један до два дана у периоду од новембра до априла. Најчешћи су сјеверни и сјевероисточни вјетрови.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Током мјесеца марта дошло је до појаве олујног вјетра који је имао бзину од 65 km/h. Јак олујни вјетар трајао је око два сата. Овим вјетром је било погођено цијело подручје општине Станари. Вјетар је изазвао штете на привредним субјектима, имовини али и на животној средини односно ломио је дрвеће и гране. Становништво општине је у цијелости било погођено овом олујом али није био погинулих и повријеђених.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођено становништво цијеле општине Станари. Посебно су били изложени кровови старијих кућа, преносна мрежа електричне енергије. Стара стабла су поломљена као и гране у воћњацима на старим стаблима. Због оштећења кровова и кидања грана забиљежена су оштећења и на приватним аутомобилима као и на електродистрибутивној мрежи те нестанак струје и телефонског и радио сигнала.

Анализа рањивости

Простор на коме се десио олујни вјетар је простор цијеле општине Станари. Овим је погођено око 8.000 становника. Штете се могу очекивати и на покретној и непокретној имовини.

Општина Станари, у сарадњи са Републички хидрометеоролошким заводом прати стање на терену и спроводи активности на обавјештавању становништва о могућим олујним вјетровима те даје упутства о понашању у случају олујног невремена те даје обавјештења о бројевима хитних служби.

Постоје ТСВЈ која по позиву може да изађе на терен и врши чишћење комуникација укаћањем оборених грана и дрвећа и евентуално спасавање оних који су у аутомобилима дочекали олујни вјетар.

Електродистрибуција има капацитете за успоставу електричне енергије, а тиме и осталих сигнала мобилне и ТВ мреже као и интернета.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	X
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду временске периоде у којима се јавља олујни вјетар у општини Станари у протеклом периоду и учесталост, може се рећи да је вјероватноћа појаве олујног вјетра у општини Станари **ПРОСЈЕЧНА (3)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	X

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен олујним вјетром директно и индиректно је угрожено око 8.000 становника те се може рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)					X	3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве олујног вјетра у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају олујног вјетра **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи у општини Станари у случају олујног вјетра се процјењује на **ВИСОК (4)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током олујних вјетрова нису занемарљиве и прелазе 5% буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о олујном вјетру у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		X				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве олујног вјетра у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају олујног вјетра **мале (2)**, ризик по имовину у општини Станари у случају олујног вјетра се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
X	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Могућ прекид напајањем електричном енергијом спрјечава рад индустријских постројења.
X	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Системи дистрибуције могу бити прекинути у случају олујног вјетра.
X	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Услед олујног вјетра и подизања велике прашине и пепела те са самог рудишта може се очекивати привремени прекид рада на руднику.
X	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	Олујни вјетар може довести до прекида интернета и телефонског сигнала на простору општине.
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Кроз општину пролази пруга Бања Лука – Добој као и регионални пут Прњавор-Станари-Добој и Прњавор –Станари-Теслић. Олујни вјетар може довести до оштећења возила и прекида саобраћаја услед обарања стабала и далеководна напутеве
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
X	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	Може доћи до оштећења на објектима услед олујног вјетра.
X	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	Услед нестанка струје може доћи до прекида снабдијевања водом за пиће лицима који су на водоводној мрежи.
	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
X	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	Велики број позива може преоптеретити рад

		хитних служби.
X	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	Услед олујног вјетра може доћи до привремене обуставе наставе из неколико разлога а прије свега не могућности кретања ученика у школу у тим условима али и услед оштећења школских објеката.
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено имановање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктура за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да олујни вјетар има капацитет да успори, а у неким сегментима и привремено заустави функционисање општине и њених основних функција јер погађа њене виталне дијелове.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током олујних вјетрова нису занемарљиве али и да нису огромне можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о олујном вјетру у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		X				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве олујног вјетра у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају олујног вјетра **мала (2)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају олујног вјетра се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	X
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током олујног вјетра посебно за шумске комплексе могу постојати у великом обиму као и на воћу, па можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о олујном вјетру у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)			X			3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве олујног вјетра у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају олујног вјетра могу бити **умјерене (3)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају олујног вјетра се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Олујни вјетар брзине између 75 и 88 km/h који је погодио општину Станари траје два сата. У том периоду је дошло до нестанка струје, закрчења основних саобраћајница палим и поломљеним дрвећем. У хитну службу се јавило неколико повријеђених лица. Рад у руднику је обустављен као и кретање становништва. Добијају се извјештаји са сеоских подручја о штетама на крововима као и код привредних субјеката када се ради о складиштима која је вјетар разоткрио. Оштећен је велики број аутомобила као и привредни субјекти и зграда општине Станари. Током тог јаког вјетра падала је киша, а у једном моменту и лед у трајању од 15 минута и то величине ораха.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **ЗНАЧАЈНЕ (4)** те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)** ризику када је у питању могућност овог екстремног олујног вјетра са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Није спровођена до сада обука
Опрема	Развални алат од припадника ТВСЈ, пајсери, ватрогасна ужад, ватрогасна сјекира, моторне пиле
Особље	14 припадника Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари реаговаће у складу са својим могућностима по питању олујног вјетра, заједно са припадницима Хитне помоћи Станари, припадницима ПС Станари као и припадници ЈКП Екосфере.

Инфраструктура	Ватрогасна возила од ТВСЈ Станари, 2 скипа и трактор са приколицом од ЈКП Екосфера.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће на подручју Републике Српске.
Унутрашња организација	Послове спасавања угрожених након олујног вјетра предвиђено је да извршавају припадници Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари као и друге хитне службе у складу са својим могућностима.
Информације – базе података	Одјељење за стамбено-комуналне послове и екологију
Логистика	Букајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, Дом здравља, Полицијска станица Станари, Привредна ватрогасно-спасилачка јединица ЕФТА-а. Електро Добој и Електро Прњавор, М:тел за телекомуникације

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	Х	Х	Х
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након олујног вјетра потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ОЛУЈНОГ ВЈЕТРА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)			X			3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве олујног вјетра у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица која проистичу из процјене посљедица по штитење вриједности **умјерене (3)**, ризик у општини Станари у случају олујног вјетра се процењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – олујног вјетра – НЕМА

Процјена утицаја климатских промјена на ниво/обим ризика – олујног вјетра

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Климатске промјене доводе до чешћих појава олујних вјетрова изненада и са значајним посљедицама.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан и представља велики изазов за јединице локалне самоуправе.
Референтни документи који то потврђују	Процјена угрожености Републике Српске од елементарне непогоде и друге несреће (2013)

Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног ризика од олујног вјетра

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3	X	X	X
Ниска непоузданост	2			
Врло ниска непоузданост	1			

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од олујног вјетра се прије свега заснива на подацима који су у бази података на интернет страници <https://www.meteoblue.com/>. Методолошки приступ вођењу база података није познат

као ни приступ бази података, а у циљу прикупљања података на једном мјесту. Овим се добијају анализе које нису најпоузданије и које омогућавају да се пратите трендови олујног вјетра у општини Станари али са великом дозом непоузданости.

5.2.2. Висока температура

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 6. Високе дневне температуре преко 35°C.

Врста репрезентативног ризика

Високе температуре дужи временски период.

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

На подручју Општине Станари дошло је до повећања просјечне годишње температуре у односу на период 1981- 2010. година. Према подацима Републичког хидрометеоролошког завода средња годишња температура ваздуха у том периоду износила је 11,1 °C, док је у периоду 2001.-2018. вриједност овог параметра била 11,9 °C. На дијаграму 6. представљене су промјене температура за посматране периоде по мјесецима.

Извјештаји Републичког хидрометеоролошког завода показују да је у периоду 2001-2018. највеће повећање средње мјесечне температуре забиљежено у току љетних мјесеци (просјечне температуре у јуну и августу биле су веће за 1,6 °C односно 1,4 °C у односу на период 1981-2010.) и у новембру у којем се просјечна температура повећала за 1,6 °C у односу на период 1981-2010. Повећање температуре током ових мјесеци доприноси појављивању топлотних таласа и суша на територији општине Станари. Повећање средње температуре на годишњем нивоу је било интензивније у претходних неколико година, па је тако средња годишња температура за 2016 и 2017. годину износила 12,2°C, у 2018. години чак 12,6 °C, док је у 2019. години била 12,5 °C. Температуре преко 35 °C се у просјеку јављају у јулу и августу али не трају дуго до два дана.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Током мјесеца августа дошло је до појаве високих температуре преко 35°C. Цијели простор општине је под утицајем те температуре. Ноћна температура не пада испод 20°C тако да неколико дана за редом у општини Станари су тропске ноћи. У периоду прије тога било је топло вријеме без падавина и са температурама између 30°C и 35°C.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођено становништво цијеле општине Станари. Посебно су изложени дјеца, старије особе, болесници и животињски фонд.

Анализа рањивости

Простор на коме се дешавају овако високе температуре је простор цијеле општине Станари. Овим је погођено око 8.000 становника. Штете се могу очекивати у пољопривреди али и на сточном фонду.

Општина Станари, у сарадњи са Републички хидрометеоролошким заводом прати стање на терену и спроводи активности на обавјештавању становништва о могућим

високим температурама те даје упутства о понашању приликом високих температура те даје обавјештења о бројевима хитних служби.

Постоје ТСВЈ која по позиву може да изађе на терен и врши снабдијевање водом како за становништво тако за сточни фонд. Капацитети ТСВЈ су ограничени с обзиром на број цистерни којима располажу.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			Одабрана вриједност – означити са х
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	Х

Имајући у виду временске периоде у којима се јављају високе температуре у општини Станари у протеклом периоду и учесталост, може се рећи да је вјероватноћа појаве високих температура преко 35°C у општини Станари **ВРЛО ВИСОКА (5)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	Х

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, оболели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен високим температурама директно и индиректно је угрожено око 8.000 становника те се може рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					X	5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве високих температура у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи и животиња у случају високих температура **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи и животиња у општини Станари у случају високих температура се процјењује на **ВРЛО ВИСОК (5)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	X
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током високих температура нису занемарљиве али и да не прелазе 1% буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о високим температурама у општини Станари **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)	X					5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве високих температура у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају високих температура **занемарљива (1)**, ризик по имовину у општини Станари у случају високих температура се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Кроз општину пролази пруга Бања Лука – Добој као и регионални пут Прњавор-Станари-Добој и Прњавор –Станари-Теслић. Високе температуре могу довести до саобраћајних незгода на главним комуникацијама кроз општину Станари.
X	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	Преоптерећеност здравственог система због великог броја оних који се јављају у медицинске установе услед високих температура.
X	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	Дуготрајне високе температуре могу довести до несташице воде, а посебно за сточни фонд.
X	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	Недостатак воде за сточни фонд.
	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
X	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	Велики број позива може преоптеретити рад хитних служби.
X	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	Услед високих температура може доћи до

		привремене обуставе наставе.
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено имановање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да високе температуре могу имати капацитет да успоре, а у неким сегментима и привремено заустави функционисање или оптерети неке службе.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	Х
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током високих температура нису занемарљиве али и да нису огромне можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о високим температурама у општини Станари **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)	X				
	(4)					
	(3)					
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ПОСЉЕДИЦЕ						

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве високих температура у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају високих температура **занемарљива (1)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају високих температура се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током високих температура посебно за шумске комплексе могу постојати у одређеном обиму као и за животињски фонд, па можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о високим температурама у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)		X				5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве високих температура у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају високих температура могу бити **мале (2)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају високих температура се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Дужи временски период температура на територији општине Станари прелази 35°C (јул и дио августа). Задњих 10 дана температура је нарасла током дана на преко 40°C. Суво лишће, грање и трава представљају врло добар горивни материјал те опасност од

пожара на свим локацијама у општини је константна. У општини влада несташница воде за пиће, а посебно у руралним предјелима. Сточни фонд је због тога угрожен. Поред тога пољопривредни губици су огромни као и губици у воћу које назор сазријева. Кукуруз је у врло лошем стању.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **ЗНАЧАЈНЕ (4)** те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)** ризику када је у питању могућност ових екстремних температура са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

В Ј Е Р О В А Т Н О	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Није спровођена до сада обука
Опрема	Цистерне ТВСЈ,
Особље	14 припадника Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари реаговаће у складу са својим могућностима по питању високе температуре.
Инфраструктура	Ватрогасна возила од ТВСЈ Станари,
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће на подручју Републике Српске.
Унутрашња организација	Послове помоћи у случају високих температура предвиђено је да извршавају припадници Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари као и друге хитне службе у складу са својим могућностима.
Информације – базе података	Одјељење за стамбено-комуналне послове и екологију

Логистика	Букајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, Дом здравља, Полицијска станица Станари, Привредна ватрогасно- спасилачка јединица ЕФТА-а. Електро Добој и Електро Прњавор, М:тел за телекомуникације
------------------	--

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	X	X	X
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након високих темепература потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ВИСОКИХ ТЕМЕПРАТУРА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)		X				5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве високих температура у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица која проистичу из процјене посљедица по штићене вриједности **мала (2)**, ризик у општини Станари у случају високих температура се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – високе температуре

С обзиром да се ова опасност не генерише искључиво на простор општине Станари нити се изразито испољава на исту, може се говорити о прекограничним ефектима али који немају директног утицаја на процјену угрожености општине Станари која није у граничном подручју.

Процјена утицаја климатских промјена на ниво/обим ризика – високе температуре

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Према моделима постоје процјене да ће се до краја 21. вијека десити примјетан је континуирани пораст температуре на подручју општине Станари, уз средњу годишњу температуру већу од 12°C за период 2001.- 2030. и већу од 14°C за период 2071.– 2100.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан и представља велики изазов за јединице локалне самоуправе.
Референтни документи који то потврђују	Процјена угрожености Републике Српске од елементарне непогоде и друге несреће (2013)

Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног ризика од високих температура

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4		X	
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2			
Врло ниска непоузданост	1	X		X

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од високих температура се прије свега заснива на подацима који су у бази података Хидрометеоролошког савеза Републике Српске. Јасан је методолошки приступ, а базе података су доступне. Ипак нема мјерних позиција на територији општине Станари те се користе подаци са мјерне станице у Добоју. Иако то није много велика удаљеност микрокарактеристике, када је у питању клима у општини Станари, може бити значајно другачија од оне у Добоју те подаци нису најпоузданији. Сви трендови и подаци морају се узети са разервом.

5.2.3. Суша

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 7. Суша

Врста репрезентативног ризика

Вишемјесечна суша на простору општине Сртанари.

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

Појам метеоролошка суша подразумјева дужи временски период без падавина, гдје су анализирани дани без падавина, дефинисани као дани у којима нема падавина или падне мање од 0,1 ml/cm² кише. На подручју општине Станари, годишње има око 218 дана без падавина. Сушни периоди се јављају у принципу два пута годишње и трају 15-40 дана.

Суша изазви велике и озбиљне штете у привреди општине Станари. За пољопривреду су опасне суше које настају у вегетацијском периоду. Највећи ризик од појаве суше је у периоду од јула до септембра. Како је пољопривреда најзаступљенија грана привреде, штете на усјевима, као последица суша, могу изазвати битно смањење финансијског и материјалног потенцијала становништва.

Суша исто тако угрожава снабдијевање водом становништва, како оног прикљученог на заједнички водовод, тако и оног које има властите изворе снабдијевања водом. Слична је ситуација и са обезбијеђењем воде за напајање сточног фонда. Суше су такође биле чешће и интензивније током протеклих двадесетак година - од 2000. године до данас забиљежено 8 сушних година (2000., 2003., 2007., 2011., 2012., 2019., 2020., 2021.).

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

У периоду априла, маја и јуна мјесеца било је врло мало падавина. Температуре у задњих мјесец дана су између 30°C и 35°C. Овакве температуре и мала количина падавина у претходном периоду су довели до тога да је општина Станари ушла у сушни периоду гдје је питање снабдијевања водом, узгоја пољопривредних култура и обезбијеђење животињског фонда водом под знаком питања.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођено становништво цијеле општине Станари. Посебно су изложени дјеца, старије особе, болесници и животињски фонд.

Анализа рањивости

Простор на коме се дешавају овако екстремне суше је простор цијеле општине Станари. Овим је погођено око 8.000 становника. Штете се могу очекивати у пољопривреди али и на сточном фонду.

Општина Станари, у сарадњи са Републички хидрометеоролошким заводом прати стање на терену и спроводи активности на обавјештавању становништва о суши те даје упутства о понашању становништва у оваквим суловима.

Постоје ТСВЈ која по позиву може да изађе на терен и врши снабдијевање водом како за становништво тако за сточни фонд. Капацитети ТСВЈ су ограничени с обзиром на број цистерни којима располажу.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	Х
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду временске периоде у којима се јављају суше у општини Станари у протеклом периоду и учесталост, може се рећи да је вјероватноћа појаве суша у општини Станари **ВИСОКА (4)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	Х

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен сушом директно и индиректно је угрожено око 8000 становника те се може рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)					X	4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве суше у општини Станари **висок (4)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи и животиња у случају суше **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи и животиња у општини Станари у случају суше се процјењује на **ВРЛО ВИСОК (5)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	X
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током суша не прелазе 1% буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о суши у општини Станари **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)	X					4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве суше у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају суша **занемарљива (1)**, ризик по имовину у општини Станари у случају суша се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	
X	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	Проблеми са животињским фондом.
X	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	Дуготрајна суша може довести до несташнице воде, а посебно за сточни фонд.
X	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	Недостатак воде за сточни фонд, али и становништво.
X	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	Проблеми у снабдијевању водом
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
X	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	Велики број позива може преоптеретити рад хитних служби.
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	

	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локалане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да суша може имати капацитет да утиче на рад појединих критичних инфраструктура на подручју општине Станари.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	X
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током суша нису значајне можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о суши у општини Станари **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)	X					4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве суша у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају суша **занемарљива (1)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају суша се процењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	Х
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током суша посебно за шумске комплексе могу постојати у одређеном обиму као и за животињски фонд и пољопривреду па можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о суши у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (2)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)			Х			4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве суше у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају суше могу бити **умјерене (3)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају суше се процењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Дужи временски период температура на територији општине Станари прелази 30-35°C (мај до августа). Задњих мјесец дана температура је нарасла током дана на преко 40°C. Падавина није било већ 60 дана. Суво лишће, грање и трава представљају врло добар горивни материјал те се јављају пожари на разним локацијама у општини

Станари. У општини влада несташица воде за пиће, а посебно у руралним предјелима. Сточни фонд је због тога угрожен. Поред тога пољопривредни губици су огромни као и губици у воћу које назор сазријева. Кукуруз је у врло лошем стању.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **ПРОСЈЕЧНОЈ (3)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **УМЈЕРЕНЕ (3)** те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)** ризику када је у питању могућност суше са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)			X			3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Није спровођена до сада обука
Опрема	Цистерне ТВСЈ,
Особље	14 припадника Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари реаговаће у складу са својим могућностима по питању високе температуре.
Инфраструктура	Ватрогасна возила од ТВСЈ Станари (цистерне),
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће на подручју Републике Српске.
Унутрашња организација	Послове помоћи у случају суша предвиђено је да извршавају припадници Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари као и друге хитне службе у складу са својим могућностима.
Информације – базе података	Одјељење за стамбено-комуналне послове и екологију
Логистика	Букајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, Дом здравља, Полицијска станица Станари, Привредна ватрогасно-спасилачка јединица ЕФТА-а. Електро Добој и Електро Прњавор, М:тел за телекомуникације

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	X	X	X
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након суше потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД СУШЕ У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)			X			4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве суше у општини Станари **висока (4)**, а да је процјена посљедица која проистичу из процјене посљедица по штићене вриједности **умјерена (3)**, ризик у општини Станари у случају суше се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – суше - НЕМА

**Процјена утицаја климатских промјена на
ниво/обим ризика – суше**

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Суше су такође биле чешће и интензивније током протеклих двадесетак година - од 2000. године до данас забиљежено 8 сушних година (2000., 2003., 2007., 2011., 2012., 2019., 2020., 2021.).
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан и представља велики изазов за јединице локалне самоуправе.
Референтни документи који то потврђују	Процјена угрожености Републике Српске од елементарне непогоде и друге несреће (2013)

**Процјена непоузданости резултата анализе
репрезентативног ризика од суше**

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4		X	
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2			
Врло ниска непоузданост	1	X		X

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од суша се прије свега заснива на подацима који су у бази података Хидрометеоролошког савеза Републике Српске. Јасан је методолошки приступ а базе података су доступне. Ипак нема мјерних позиција на територији општине Станари те се користе подаци са мјерне станице у Добоју. Иако тоније много велика удаљеност микрокарактеристике, када је у питању клима у општини Станари, може бити значајно другачија од оне у Добоју те подаци нису најпоузданији. Сви трендови и подаци морају се узети са разервом.

5.3. Геолошки ризици

5.3.1. Земљотрес

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 8. Земљотрес до 6° МЦС

Врста репрезентативног ризика

Разоран земљотрес

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

Према сеизмичким картама БиХ за повратне периоде од 100, 200, 500 и 1000 година као и може се закључити да се простор општине Станари налази у зони земљотреса око 6 степени МСЦ. Са друге стране повратни период од 1000 година показује могућност појаве земљотреса до 8 степени МСЦ.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Током ноћи у љетном периоду дошло је до земљотреса чији је епицентар био јужно од Станара у реону пограничног дијела са општином Теслић. Јачина земљотреса је 6° МЦС и то је јак земљотрес.

Земљотрес осјети већина људи и у простору зграда и вани. Многи људи су уплашени у зградама и бјеже на отворено. Већина губе равнотежу. У неким случајевима може се разбити посуђе и други стаклени предмети, књиге падају. Могуће је помијерање тешког намјештаја, мала звона на црквама звоне. Оштећења 1. степена на појединим зградама типа Б и на многим зградама типа А. На појединим зградама типа А настају оштећења 2. степена. У појединим случајевима могуће су пукотине на земљишту ширине до 1 см, у брдским подручјима могући су одрони и клизишта. Уочава се промјена издашности извора водом.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођено цијело подручје општине Станари а посебно становништво у објектима старе градње прије 1974. године, а то је око 600 објеката. Исто тако насеља са већом густином насељености имају потенцијал за већи број страдалих лица.

Анализа рањивости

Простор на коме се дешавају земљотрес је простор цијеле општине. Овим је погођено око 8.000 становника.

Земљотрес није тако честа појава на овим просторима али су се јављали у прошлости што сигурно упућује на могућу појаву земљотреса у будућности.

Преко 600 објеката је старије градње прије 1974. године што значи да су ти објекти врло осјетљиви на земљотрес. Становништво које у руралним и другим предјелима живи у тим објектима је врло угрожено од земљотреса. Посебно велики број таквих објеката је у самим Станарима, Доњој Остружњој и Брестову. Те локације и наведени објекти представљају потенцијалне проблеме у случају земљотреса скале само 6

степену MSC, а у случају јачег земљотреса ови објекти би претрпијели оштећења петог степена (потпуно рушење) чиме би животи становника и стоке у тим објектима била угрожена. У општини Станари није могуће поправити више од 1800 кућа/зграда, и све оне представљају потенцијалну опасност за све који се нађу унутар истих у случају земљотреса од 6 степени MSC, а посебно у случају јачег земљотреса.

Општина Станари, нема своју сеизмолошку станицу али се прате информације и препоруке Сеизмолошког завода РС.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	X
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду временске периоде у којима су се јављали земљотреси у општини Станари у протеклом периоду и учесталост може се рећи да је вјероватноћа појаве овог земљотреса у општини Станари **НИСКА (2)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	X

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен земљотресом директно је угрожено сво становништво општине те се може рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)					X	2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве земљотреса од 6° МЦС у општини Станари **ниска (2)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају таквог земљотреса **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи у општини Станари у случају земљотреса од 6° МЦС се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	X
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током земљотреса од 6° МЦС нису занемарљиве и прелазе 10% буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о земљотресу од 6° МЦС у општини Станари **ЗНАЧАЈНЕ (4)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве земљотреса од 6° МЦС у општини Станари **ниска (2)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају тих земљотреса **значајне (4)**, ризик по имовину у општини Станари у случају земљотреса од 6° МЦС се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
X	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Могућ прекид напајањем електричном енергијом спрјечава рад индустријских постројења.
X	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	На територији општине Станари, поред површинског копа Рашковац, се налази термоелектрана (300 MW). На подручју општине Станари, предузеће „Електропренос БиХ“ посједује двије трансформаторске станице 400/h kV i 110/h kV, са мрежом припадајућих 400 i 110 kV далековода. Трансформаторска станица 400/h kV Станари, превасходно је намијењена за потребе новоизграђене термоелектране Станари и припадајућих постројења рудника. Трансформаторска станица 110/h kV Станари, намијењена је за потребе потрошачког конзума, који се напаја преко једног инсталираног трансформатора, снаге 10 MVA. Овај систем производње и дистрибуције може бити угрожен земљотресом од 6° МЦС.
X	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Рудник угља лигнита Станари смјештен у општини Станари. Угљеносни базен рудника Станари смјештен је на подручју планине Крњин. Експлоатација лигнита у Станарима започела је 1948. године на отвореном копу Рашковац. Од 1974. године углавном је вршена површинска експлоатација лигнита. Од маја 2004. власник рудника је ЕТФ група, а рудник тренутно запошљава преко 500 радника. Земљотреса од 6° МЦС може спријечити ископавање руде усљед клизишта и обрушавања копа.
X	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	Земљотрес од 6° МЦС може довести до прекида интернета и телефонског сигнала на простору општине усљед кидања каблова или пада репетитора, због клизишта и сл.
	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	

X	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	Прекид снабдијевања водом за пиће и електричном енергиом.
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
X	ХРАНА И ПИЋЕ – производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	Прекид напајања водом за пиће, замућивање бунара и водозахвата.
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено имановање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да земљотрес од 6^о МЦС може имати значајан утицај и капацитет да значајно отежа функционисање општине и њених основних функција.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	X
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током земљотреса од 6° МЦС нису занемарљиве можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о земљотресу у општини Станари **ЗНАЧАЈНЕ (4)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве земљотреса од 6° МЦС у општини Станари **ниска (2)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају тог земљотреса **значајна (4)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају земљотреса од 6° МЦС се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	X
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током земљотреса од 6° МЦС могу имати велики утицај на изглед животног окружења (одрони, клизишта, пресушивање потока и сл.) па можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о земљотресу од 6° МЦС у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)			X			2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве земљотреса од 6° МЦС у општини Станари **ниска (2)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају тог земљотреса од 6° МЦС могу бити **умјерене (3)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају овог земљотреса се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Земљотрес јачине 8° МЦС. Велики страх и настанак панике, узнемиреност настаје код возача у саобраћају. Настаје љомљење грана са стабала. Тежи намјештај се помјера са мјеста. У многим зградама типа Ц настају оштећења 2. степена, а у појединим и 3. степена. У многим зградама типа Б настају оштећења 3. степена, а у појединим и 4. степена. У многим зградама типа А настају оштећења 4. степена, а у појединим и 5. степена. Надгробни споменици се преврћу. Руше се камене ограде. Настају удубљења на путевима са косим нагибом. Пресушују потоци са водом. У многим случајевима мјења се издашност извора воде.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **ВРЛО НИСКОЈ (1)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **КАТСТРОФАЛНЕ (5)** те се у складу са тим може говорити о **НИСКОМ (2)** ризику када је у питању могућност овог екстремног земљотреса са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)					X	1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Није спровођена до сада обука
Опрема	Развални алат од припадника ТВСЈ, пајсери, ватрогасна ужад, ватрогасна сјекира, моторне пиле
Особље	14 припадника Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари реаговаће у складу са својим могућностима по питању земљотреса, заједно са припадницима Хитне помоћи Станари, припадницима ПС Станари као и припадници ЈКП Екосфере.
Инфраструктура	Ватрогасна возила од ТВСЈ Станари, 2 скипа и трактор са приколицом од ЈКП Екосфера.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће на подручју Републике Српске.
Унутрашња организација	Послове спашавања угрожених након земљотреса предвиђено је да извршавају припадници Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари као и друге хитне службе у складу са својим могућностима.
Информације – базе података	Одјељење за стамбено-комуналне послове и екологију
Логистика	Вукајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, Дом здравља, Полицијска станица Станари, Привредна ватрогасно-спасилачка јединица ЕФТА-а. Електро Добој и Електро Прњавор, М:тел за телекомуникације

Матрица процјене капацитета

Категорија	Оцјена стања капацитета	Процјена капацитета		
		Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
		Означити са х		
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	Х	Х	Х
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након земљотреса потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ЗЕМЉОТРЕСА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве земљотреса од 6° МЦС у општини Станари **ниска (2)**, а да је процјена посљедица која проистиче из процјене посљедица по штићене вриједности **значајне (4)**, ризик у општини Станари у случају земљотреса од 6° МЦС се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – земљотрес од 6° МЦС

Има ли ризик прекогранични утицај – да/не	У мањој мјери јер би се могао осјетити и у Републици Хрватској.
Базе података које могу користити друге државе – да/не	Постоји база података у Републичком хидрометеоролошком заводу Републике Српске.
Системи раног упозоравања у сусједним државама – да/не	За овакве врсте природних непогода системи раног упозорења на нашим просторима нису постављени, а земљотресе је готово немогуће предвидјети.
Усклађеност терминологија са сусједним државама – да/не	Усаглашена је терминологија. ISO 31010.
Навести међународне иницијативе, уговоре, протоколе и сличне облике прекограничне сарадње.	Билатерални споразуми БиХ и Хрватске о прекограничној сарадњи у случају природних и других опасности.

**Процјена утицаја климатских промјена на
ниво/обим ризика – земљотрес од 6^о МЦС**

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Нема јасних доказа да климатске промјене утичу на појаве земљотреса.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан.
Референтни документи који то потврђују	Процјена угрожености Републике Српске од елементарне непогоде и друге несреће (2013)

**Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног
ризика од земљотреса од 6^о МЦС**

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2			X
Врло ниска непоузданост	1	X	X	

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од земљотреса од 6^о МЦС се прије свега заснива на подацима који су у бази података Републичког хидрометеоролошког завода Републике Српске, а који се воде према усвојеним методологијама, те је и овај фактор оцјењен у односу на то. Када се рди о конкретним подацима које води општина Станари недостају подаци о броју лица која живе у објектима који су старији од 1974. године као и број оних који живе у објектима који се не могу поправити што директно утиче на процјену броја људи угрожених земљотресом.

5.3.2. Клизишта и одрони

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 9. Клизиште МЗ Цвртковци

Врста репрезентативног ризика

Клизишта

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

На подручју општине Станари, активно је 20 клизиште, од која су нека у процесу санације. Насељена мјеста у којима су активна клизишта, су: Цвртковци, Брестово, Церовица, Радња Доња, Јелањска, Станари, Митровићи. Од ових клизишта два су таква да угрожавају људске животе, као и стамбене објекте који се налазе у окружењу. У питању су породичне куће на којима су видљива драстична оштећења, односно урушавање објеката. Услови за живот у њима су немогући, јер су та два клизишта и даље активна. Она су у зони II општине Станари.

У општини Станари су ерозионе зоне средњег или слабог карактера сем у јужном дијелу општине гдје се може говорити о просторима јаким и екстензивним ерозија које за последицу могу имати прекид путних комуникација као и прекид токова ријека и стварање, потенцијално, језера блата и наноса који могу да низводно угрозе становништво и имовину а посебно уз горњи ток ријеке Радње.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Услед великих падавина које су погодиле општину Станари дошло је до активирања клизишта у МЗ Цвртковци. Клизишта су се активирала у насељима Кезмићи, Делићи и Гостимировићи. Угрожено је неколико помоћних објеката као и стамбених објеката. Путне комуникације су такође угрожене према појединим домаћинствима те одређени дио критичне инфраструктуре (водоснабдијевање, електроснабдијевање, путне саобраћајнице).

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу су погођена три насеља у МЗ Цвртковци. Погођено је око 20 становника ових насеља који живе у објектима које клизиште угрожава као и дио сточног фонда у три помоћна објекта. Угрожен је дио саобраћајница које воде ка домаћинствима у овим насељима те електро стубови који се налазе на клизиштима. Без струје је остало још преко 100 становника.

Анализа рањивости

Простор на коме се дешавају клизишта је око 4000 m². Овим је погођено око 20 становника и око 30 грла крупне стоке.

Клизишта су се покренула прије 5-10 година, а услед великих киша су се реактивирала. Општина нема катастер клизишта на простору општине.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	X
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду временске периоде у којима су се јављају клизишта у општини Станари у протеклом периоду и учесталост може се рећи да је вјероватноћа појаве ових клизишта у општини Станари **ПРОСЈЕЧНА (3)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	X
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен клизиштима и број становника који је истим угрожен може се рећи да су посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника општине Станари не прелази 10.000, на том простору **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)			X			3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве клизишта у општини Станари **просјечан (3)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају клизишта **умјерена (3)**, ризик по животе и здравље људи у општини Станари у случају клизишта се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током клизишта, а које не прелазе 5% буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о клизиштима у општини Станари **МАЛЕ (2)**

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		X				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве клизишта у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају тих клизишта **мала (2)**, ризик по имовину у општини Станари у случају клизишта се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената	

	и енергије, системи за дистрибуцију	
X	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Електро мрежа према МЗ Цвртковци као и у самој МЗ је угрожена јер се електро стубови налазе на клизиштима те покретање клизишта може да изазове кидање каблова и престанак напајања електричном енергијом дијела МЗ Цвртковци
	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
X	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	Прекид електричне енергије може довести и до прекида интернет односно ТВ и телефонског сигнала на дијелу МЗ Цвртковци.
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	У дијелу МЗ Цвртковци може доћи до прекида путних комуникација и ограничења кретања становништва.
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
X	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	Прекид снабдијевања водом за пиће и електричном енергијом.
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
X	ХРАНА И ПИЋЕ – производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	Прекид напајања водом за пиће, замућивање бунара и водозавхвата.
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе.

Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да клизишта могу имати значајан утицај и капацитет да значајно отежа функционисање општине и њених основних функција.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током клизишта не прелазе 5% годишњег буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, када се ради о клизиштима у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		X				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве клизишта у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају тог клизишта **мала (2)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају клизишта се процењује на **НИСКА (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризиčna група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	Х
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током клизишта не прелазе 5% годишњег буџета општине Станари можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о клизиштима у општини Станари **МАЛЕ (2)**.

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		Х				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве клизишта у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају тог клизишта могу бити **мале (2)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају овог клизиште се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Клизишта и одрони на главним комуникацијама. Током ноћи, а услед великих падавина покренула су се клизишта у захвату главних комуникација те су оштећене и непроходне комуникације према Теслићу, Прњавору и Добоју. Простор општине Станари је одсјечен од околних општина. У МЗ Јелањска се покренуло клизиште и једно лице је смртно страдало, а путеви према МЗ су пресјечени. Клизишта су пресјекла и довод електричне енергије те су тиме основне услуге угрожене. У дом здравља и у полицијску станицу јавило се десетак људи услед задобијених повреда или саобраћајних несрећа изазваних клизиштима.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **ЗНАЧАЈНЕ**

(4) те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)** ризику када је у питању могућност појаве клизишта на више локација са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	До сада није спровођена обука по питању клизишта на подручју општине Станари, а иста је неопходна.
Опрема	Дио опреме од ватрогасне јединице (развални алат, лопате, крампови, сјекире, моторне пиле као и дио опреме од ЈКП Екосфера.
Особље	Припадници ТВСЈ, припадници хитне помоћи Дома здравља Станари, ПС Станари, теренски радници ЈКП Екосфера.
Инфраструктура	Ватрогасна возила од ТВСЈ, 2 скипа, трактор са приколицом, камиони за депоновање отпада од ЈКП Екосфера, камиони и друга тешка механизација од грађевинског предузећа „Суботић инжењеринг“ д.о.о., „Тодорић лукс“ д.о.о., „Градња Вукајловић д.о.о.“ и „Боро“ д.о.о.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	„Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари“, урађена 2016 године.
Унутрашња организација	Осим ТВСЈ која може да реагује у првом наступу са опремом којом располаже у случајевима када има угрожених или „заробљених“ лица након клизишта, даљу организацију особља и машинерије за санацију или отклањање рушевина преузима Цивилна заштита Станари.
Информације – базе података	У току је припрема за израду јединствене базе података за клизишта по свим мјеним заједницама општине Станари.
Логистика	Пружање помоћи поред претходно наведеног, обавља и општина у смислу пружања новчане помоћи оштећеним лицима као и њихово збрињавање, обавља санацију клизишта и др.

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	X	X	X
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након клизишта потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД КЛИЗИШТА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		X				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	ПОСЉЕДИЦЕ	

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве клизишта у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица која проистиче из процјене посљедица по штићене вриједности **мале (2)**, ризик у општини Станари у случају клизишта се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Процјена прекограничног утицаја – клизишта - НЕМА

**Процјена утицаја климатских промјена на
ниво/обим ризика – клизишта**

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Нагле промјене температуре и смјена сушних и кишних периода у кратком временском периоду доводе до чешћих појава клизишта
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан.
Референтни документи који то потврђују	Процјена угрожености Републике Српске од елементарне непогоде и друге несреће (2013)

**Процјена непоузданости резултата анализе
репрезентативног ризика од клизишта**

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4	X		
Висока непоузданост	3		X	X
Ниска непоузданост	2			
Врло ниска непоузданост	1			

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од клизишта се прије свега заснива на подацима који су прикупљени са терена, а за које још није урађен катастер клизишта у општини Станари и не постоји јасна методологија за прикупљање и обраду података те недостају подаци о броју угрожених становника и сточног фонда у слушају клизишта.

5.4. Пожари

5.4.1. Пжари отвореног простора

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 10. Пожар отвореног простора

Врста репрезентативног ризика

Пожар ниског растиња који се проширио на шуму

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

Током прољетних мјесеци становништво пали коров и макију како би очистило површине за нову траву и напасње стоке. Услед јаког вјетра један од тих пожара измакао је контроли.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Ватра се са ниског растиња због јаког вјетра проширила на шуму која је планула и гори јаким интензитетом. Захваћена површина је до 100.000 m² у МЗ Митровићи. Ватра је захватила и неколико помоћних објеката и једно лице је смртно страдало.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођена МЗ Митровићи са 55 домаћинстава и 245 становника те са густином насељености од 34,3 становника по km² са преко 540 дуниума шуме. Мјесто пожара је јужно од ауто пута „9.јануар“ у реону Ђурино Брдо. Прилаз сеоским путем, удаљено од центра општине и локације ТВСЈ Станари преко 6 km ваздушне линије.

Анализа рањивости

Простор на коме се дешава пожар је величине око 100 000 m² и овим је погођено око 15 домаћинстава са око 50 чланова.

Пожари се често јављају у овом дијелу године и обично су до неколико десетина хиљада метара квадратних док је овај нешто веће површине.

МЗ Митровићи имала је 2017. године 55 домаћинстава и 245 становника те са густином насељености од 34,3 становника по km².

Општина Станари има своју ТВСЈ.

Шумама и шумским земљиштем, на подручју општине Станари, управља Шумско газдинство Добој - Шумска управа Добој. Ова установа сваке године доноси План заштите шума од пожара.

На шумском земљишту, које припада територији општине Станари, не постоје осматрачнице.

Овим Планом, предлаже се изградња осматрачница на карактеристичним мјестима, и успостављање дежурства на осматрању у периоду године када су појаве шумских пожара најучесталије (01.3 - 31.10.). Опрема и алат за гашење шумских пожара на подручју Станара, налази се у магацину Усора (Шумска управа Добој).

У случају појаве шумских пожара на овом обухвату воду за гашење могуће је узимати из 23. водозахвата.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	X

Имајући у виду временске периоде у којима су се јављали пожари отвореног простора у општини Станари у протеклом периоду и учесталост може се рећи да је вјероватноћа појаве ове врсте пожара у општини Станари **ВРЛО ВИСОКА (5)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	X

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен пожаром и досадашња искуства јасно је да из оваквих пожара могу произићи и смртне посљедице по лица па се тако посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника погођених пожаром из сценарија, на том простору може говорити о посљедицама које могу бити **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					X	5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве пожара отвореног простора у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају таквог пожара **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи се процењује на **ВРЛО ВИСОК (5)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током пожара штете се могу одразити и на имовину али не прелазе 5% буџета општине па можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о о пожару из сценарија **МАЛЕ (2)**

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)		X				5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве овог пожара је **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају тог пожара **мала (2)**, ризик по имовину у случају пожара отвореног простора се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Прекид саобраћаја на ауто путу „9. Јануар“ услед дима.
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
X	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	Прекид снабдијевања електричном енергијом јер су изгорјели дрвени стубови (бандере).
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	

	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктура за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да пожар из сценарија може имати утицај на саобраћај и снабдијевање електричном енергијом.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током пожара отовреног простора можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)		X				5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве пожара отвореног простора **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају тог пожара **мала (2)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају пожара отвореног прстора се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	Х
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током пожара могу имати велики утицај на изглед животног окружења и промјену животног станишта за многе животињске врсте можемо процјенити да су посљедице по животну средину, када се ради о пожару отвореног прстора у општини Станари **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)			Х		
	(4)					
	(3)					
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ПОСЉЕДИЦЕ						

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве пожара отвореног простора у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају тог пожара могу бити **умјерене (3)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају овог пожара се процјењује на **ВИСОК (4)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Када је у питању пожар отвореног простора у најгорем могућем сценарију један такав пожар сјеверно од насеља Станари захватио је високо растиње и шуму и креће се под

утицајем јаког вјетра ка насељеном мјесту Станари и коповима рудника. Овај пожар захвата стамбене зграде и угаљ на коповима те производи људске жртве, загађује атмосферу и не даје могућност општинској ТВСЈ да га угаси.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **ВРЛО НИСКОЈ (1)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **КАТСТРОФАЛНЕ (5)** те се у складу са тим може говорити о **НИСКОМ (2)** ризику када је у питању могућност овог пожара отвореног простора са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)					X	1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Спроводи се на основу Плана и програма стручног оспособљавања и усавршавања која се доноси за сваку годину по одобрењу Министарства унутрашњих послова Републике Српске. Тако је извршена: - Вјежба евакуација ученика из Основне школе „Десанка Максимовић“ Станари и гашење пожара школске библиотеке, - Обилазак јавних установа на подручју општине Станари и упознавање са објектима, - Обилазак пограничних дијелова општине Станари, упознавање путева и засеока по Мјесним заједницама, водозахвата и др. - Обуке за разне техничке интервенције, за рад на висини као и извођење вјежби са развалним алатом на возилима у циљу стицања што боље праксе када се укаже потреба за том врстом техничке интервенције приликом саобраћајних незгода. - Вјежба евакуације поврјеђених лица са ватрогасном опремом из зграда и др.

Опрема	За шумске пожаре и друге пожаре који не укључују објекте ТВСЈ посједује: - Напртњаче 14 комада – треба узети у обзир да број варира пошто су склоне оштећењу приликом гашења пожара, - Метларице 6 комада, - Лопате - Заштитна интервенцијска одјела (намјењена за техничке интервенције и за пожаре објеката , а која користимо и за пожаре на отвореном). - Моторне пиле 2 комада, - Ручне преносне мотороле за комуникацију – 7 комада. Неопходна је набавка напртњача 5-10 комада, метларица 10 комада, лопата 15 комада, крампова 5 комада, интервенцијских комбинезона за шумске пожаре 14 комада (заштитне интервенцијске чизме за шумске пожаре, интервенцијске љетне хлаче, јакна, шлемови за шумске пожаре, интервенцијске рукавице и наочале за шумске пожаре и др), моторне дувалице за шумске пожаре 2 комада, ручне преносне мотороле за лакшу комуникацију на терену 5 комада. За пожаре на објектима ТВСЈ посједује: - Заштитна лична интервенцијска одјела (интервенцијске чизме, интервенцијске хлаче, интервенцијске јакне, шлем, интервенцијске рукавице, интервенцијски опасач) укупно 12 комада, - Изолациони апарат 3 комплетна са свом опремом и једна боца у резерви, - Ватрогасна сјекира 1 комад, - Ватрогасна ужад 4 комада, - Ватрогасне тродјелне љестве 2 комада, - Ватрогасна потисна цријева Б укупно 7 комада по 15 метара, Ватрогасна потисна цријева Ц укупно 3 комада по 30 метара и 7 комада по 15 метара. - 3 брза витла на возилима са потисним Д цријевима по 30 метара и млазницама на цријевима. - Хидрантска опрема, - 2 универзалне млазнице Ц у резерви, једна рздјелница, - 4 усисна цријева А са корпом по 1,5 метара, - 3 преносне водене пумпе са усисним цријевима и корпом. - 1 ватрогасни топа на возилу за брзо сузбијање великог пожара на објекту. - ТВСЈ посједује развални алат за техничке интервенције (саобраћајне незгоде) који није комплетан. - Одјело за пролаз кроз ватру 1 комплет. Неопходна је набавка 2 комплетна изолациона апарата као и компресор за пуњење композитних боца зраком, неопходан је комплетан сет развалног алата за техничке интервенције и љестве кукаче
Особље	14 припадника Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари (командни кадар и ватрогасци-спасиоци). Неопходна још 2 ватрогасца-спасиоца према Плану заштите од пожара који предвиђа да у свакој смјени буду присутна минимално 2 до 3 ватрогасца.

Инфраструктура	ТВСЈ посједује 2 навална ватрогасна возила (1 ново ватрогасно возило и једно навално ватрогасно возло у лошем стању), Један камион-цистерна као пратеће возило које је у лошем стању. Једно возило за техничке интервенције у којем је смјештен непотпун сет развалног алата. Неопходна је набавка новог камиона-цистерне са пумпом као пратеће ватрогасно возило, са којим би се повећала оперативност ватрогасне јединице како по питању пожара тако и по питању техничких интервенција – одвоза техничке воде за становнике општине Станари због сушног периода који је константан из године у годину.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	- Закон о заштити од пожара, - План заштите од пожара, - План и програм стручног оспособљавања и усавршавања ватрогасаца-спасилаца, - Закон о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама. - Стручна ватрогасна литература.
Унутрашња организација	Све врсте пожара на отвореном и затвореном простору на подручју општине Станари локализују и ликвидирају припадници ТВСЈ Станари. У испомоћ за пожаре на објектима према потреби и процјени командира ТВСЈ ангажују се и припадници ПВСЈ ЕФТ-а Станари са једним навалним-ватрогасним возилом. Припадници ТВСЈ излазе и на разне друге техничке интервенције, а посебно приликом саобраћајних незгода ако има „заробљених“ лица у возилима заједно са Хитном помоћи Дома здравља Станари и ПС Станари.
Информације – базе података	За све врсте пожара база података води командни кадар у електронском облику на основу којих се врше разне анализе.
Логистика	Општина Станари – финансије, ЈКП Екосфера, ПВСЈ ЕФТА-а Станари.

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	Х	Х	Х
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након

пожара отвореног простор потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ПОЖАРА ОТОВРЕНОГ ПОРСТОРА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)			X			5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве пожара отовреног простора у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица која проистиче из процјене посљедица по штићене вриједности **умјерене (3)**, ризик у општини Станари у случају пожара отвореног простора се процјењује на **ВИСОК (4)**.

Процјена прекограничног утицаја – НЕМА

Процјена утицаја климатских промјена на ниво/обим ризика – пожар отовреног простора

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Све веће температуре у лјетном периоду, сува трава и растиње погодују избијању пожара чешће него нраније.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан.
Референтни документи који то потврђују	Процјена угрожености Републике Српске од елементарне непогоде и друге несреће (2013)

Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног ризика од пожара отовреног простора

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2		X	X
Врло ниска непоузданост	1	X		

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од пожара отвореног простора се прије свега заснива на подацима који су у бази ТВСЈ Станари, а који се воде према усвојеним методологији, те је и овај фактор оцјењен у односу на то. Потребно је више поузданости код пропције штета односно посљедица ових пожара.

5.4.2. Пожари на стамбеним објектима

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 11. Пожар на стамбеним објектима

Врста репрезентативног ризика

Пожар на стамбеном објекту у МЗ Церовици

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

У МЗ Церовица дошло је до пожара на помоћном стамбеном објекту.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Из за сада непознатог разлога дошло је до пожара на помоћном објекту (штала) у којој се налази неколико грла крупне стоке и доста сијена као запаљивог материјала. Пожар пријети да се пренесе и на остале објекте, а посебно је угрожена кућа са пет чланова домаћинства.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу су погођени појединачни објекти и њихова удаљеност од центра Станара представља додатни изазов за ТВСЈ Станари.

Пожару су изложени људи који живе у тим објектима као и крупна и ситна стока у случају паљења помоћних објеката јер се ради о сточарском крају.

Анализа рањивости

Објекат који је захваћен пожаром је помоћни од горивих материјала док је кућа од чврстог материјала али близу помоћног објекта.

Пожару је изложено до пет људи јер је насељеност мала. МЗ Церовица имала је 2017. године 621 становника те са густином насељености од 49,3 становника по km².

Општина Станари има своју ТВСЈ.

У случају појаве пожара на стамбеним објектима на овом обухвату воду за гашење могуће је узимати из 21. водозахвата.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са x
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	X

Имајући у виду временске периоде у којима су се јављали пожари на стамбеним објектима у општини Станари у протеклом периоду и учесталост може се рећи да је вјероватноћа појаве ове врсте пожара у општини Станари **ВРЛО ВИСОКА (5)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	Х

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на простор погођен пожаром и досадашња искуства јасно је да из оваквих пожара могу произићи и смртне посљедице по лица па се тако посљедице по здравље и живот људи, а имајући у виду да број становника погођених пожаром из сценарија, на том простору може говорити о посљедицама које могу бити **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					Х	5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве пожара на стамбеним објектима у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају таквог пожара **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи се процјењује на **ВРЛО ВИСОК (5)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	X
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током пожара се могу одразити и на имовину али не прелазе 1% буџета општине па можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о пожару из сценарија **ЗАНеМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)	X					5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве овог пожара је **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају тог пожара **занемарљива (1)**, ризик по имовину у случају пожара на стамбеним објектима се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената	

	и енергије, системи за дистрибуцију	
	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
	ХРАНА И ПИЋЕ - производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

Нема утицаја на криутичну инфраструктуру. У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено имановање те инфраструктуре на нивоу јединица локалне самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Видљиво је да пожар из сценарија не може имати утицај на критичну инфраструктуру општине Станари сем у екстремним условима када би се исти пренио на ниско растиње и шуму.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	X
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током пожара на стамбеним објектима можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)	X					5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве пожара на стамбеним објектима **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају тог пожара **занемарљива (1)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају пожара на стамбеним објектима се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	X
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду да штете које настају током пожара на стамбеним објектима су занемарљиве и да у општини Станари нема великих индустријских објеката сем ТЕ Станари онда се посљедице по животну средину, када се ради о пожарима на стамбеним објектима у општини Станари, могу процјенити на **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)	X					5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве пожара на стамбеним објектима у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају тог пожара могу бити **занемарљиве (1)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају овог пожара се процјењује на **НИЗАК (1)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Када је у питању пожари на стамбеним објектима у најгорем могућем сценарију један такав пожар се проширио на ниско растиње и шуму те пријети осталим објектима у близини. Исти је у удаљеном, рубном дијелу општине, на простору и терену тешко доступном ватрогасним јединицама. У овом случају смртно би настрадала најмање једна особа, губици на имовини би били умјерени, штете на критичној инфраструктури исто тако умјерене као и штете по животну средину.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **УМЈЕРЕНЕ (3)** те се у складу са тим може говорити о **НИСКОМ (2)** ризику када је у питању могућност овог пожари на стамбеним објектима са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)			X			2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Спроводи се на основу Плана и програма стручног оспособљавања и усавршавања која се доноси за сваку годину по одобрењу Министарства унутрашњих послова Републике Српске. Тако је извршена: - Вјежба евакуација ученика из Основне школе „Десанка Максимовић“ Станари и гашење пожара школске библиотеке, - Обилазак јавних установа на подручју општине Станари и упознавање са објектима, - Обилазак пограничних дијелова општине Станари, упознавање путева и засеока по Мјесним заједницама, водозавхвата и др. - Обуке за разне техничке интервенције, за рад на висини као и извођење вјежби са развалним алатом на возилима у циљу стицања што боље праксе када се укаже потреба за том врстом техничке интервенције приликом саобраћајних незгода. - Вјежба евакуације поврјеђених лица са ватрогасном опремом из зграда и др.
Опрема	За шумске пожаре и друге пожаре који не укључују објекте ТВСЈ посједује: - Напртњаче 14 комада – треба узети у обзир да број варира пошто су склоне оштећењу приликом гашења пожара, - Метларице 6 комада, - Лопате - Заштитна интервенцијска одјела (намјењена за техничке интервенције и за пожаре објеката , а која користимо и за пожаре на отвореном). - Моторне пиле 2 комада, - Ручне преносне мотороле за комуникацију – 7 комада. Неопходна је набавка напртњача 5-10 комада, метларица 10 комада, лопата 15 комада, крампова 5 комада, интервенцијских комбинезона за шумске пожаре 14 комада (заштитне интервенцијске чизме за шумске пожаре, интервенцијске љетне хлаче, јакна, шлемови за шумске пожаре, интервенцијске рукавице и наочале за шумске пожаре и др), моторне дувалице за шумске пожаре 2 комада, ручне преносне мотороле за лакшу комуникацију на терену 5 комада. За пожаре на објектима ТВСЈ посједује: - Заштитна лична интервенцијска одјела (интервенцијске чизме, интервенцијске хлаче, интервенцијске јакне, шлем, интервенцијске рукавице, интервенцијски опасач) укупно 12 комада, - Изолациони апарат 3 комплетна са свом опремом и једна боца у резерви, - Ватрогасна сјекира 1 комад, - Ватрогасна ужад 4 комада, - Ватрогасне тродјелне љестве 2 комада,

	- Ватрогасна потисна цријева Б укупно 7 комада по 15 метара, Ватрогасна потисна цријева Ц укупно 3 комада по 30 метара и 7 комада по 15 метара. - 3 брза витла на возилима са потисним Д цријевима по 30 метара и млазницама на цријевима. - Хидрантска опрема, - 2 универзалне млазнице Ц у резерви, једна рздјелница, - 4 усисна цријева А са корпом по 1,5 метара, - 3 преносне водене пумпе са усисним цријевима и корпом. - 1 ватрогасни топа на возилу за брзо сузбијање великог пожара на објекту. - ТВСЈ посједује развални алат за техничке интервенције (саобраћајне незгоде) који није комплетан. - Одјело за пролаз кроз ватру 1 комплет. Неопходна је набавка 2 комплетна изолациона апарата као и компресор за пуњење композитних боца зраком, неопходан је комплетан сет развалног алата за техничке интервенције и љестве кукаче
Особље	14 припадника Територијалне ватрогасно-спасилачке јединице Станари (командни кадар и ватрогасци-спасиоци). Неопходна још 2 ватрогасца-спасиоца према Плану заштите од пожара који предвиђа да у свакој смјени буду присутна минимално 2 до 3 ватрогасца.
Инфраструктура	ТВСЈ посједује 2 навална ватрогасна возила (1 ново ватрогасно возило и једно навално ватрогасно возло у лошем стању), Један камион-цистерна као пратеће возило које је у лошем стању. Једно возило за техничке интервенције у којем је смјештен непотпун сет развалног алата. Неопходна је набавка новог камиона-цистерне са пумпом као пратеће ватрогасно возило, са којим би се повећала оперативност ватрогасне јединице како по питању пожара тако и по питању техничких интервенција – одвоза техничке воде за становнике општине Станари због сушног периода који је константан из године у годину.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	- Закон о заштити од пожара, - План заштите од пожара, - План и програм стручног оспособљавања и усавршавања ватрогасаца-спасилаца, - Закон о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама. - Стручна ватрогасна литература.
Унутрашња организација	Све врсте пожара на отвореном и затвореном простору на подручју општине Станари локализују и ликвидирају припадници ТВСЈ Станари. У испомоћ за пожаре на објектима према потреби и процјени командира ТВСЈ ангажују се и припадници ПВСЈ ЕФТ-а Станари са једним навалним-ватрогасним возилом. Припадници ТВСЈ излазе и на разне друге техничке интервенције, а посебно приликом саобраћајних незгода ако има „заробљених“ лица у возилима заједно са Хитном помоћи Дома здравља Станари и ПС Станари.
Информације – базе података	За све врсте пожара база података води командни кадар у електронском облику на основу којих се врше разне анализе.
Логистика	Општина Станари – финансије, ЈКП Екосфера, ПВСЈ ЕФТА-а

	Станари.
--	----------

Матрица процјене капацитета

Категорија	Оцјена стања капацитета	Процјена капацитета		
		Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
		Означити са х		
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	X	X	X
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након пожара на објектима потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ПОЖАРА НА СТАМБЕНИМ ОБЈЕКТИМА У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)		X				5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве пожара на стамбеним објектима у општини Станари **врло висока (5)**, а да је процјена посљедица која проистичу из процјене посљедица по штићене вриједности **мала (2)**, ризик у општини Станари у случају пожара на стамбеним објектима се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – НЕМА

**Процјена утицаја климатских промјена на
ниво/обим ризика – пожара на стамбеним објектима**

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Немају значајнији утицај.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан али у овом случају тај фактор је занемарљив.
Референтни документи који то потврђују	Узроци нису повезани са климатским промјенама. Извјештај ТВСЈ Станари.

**Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног
ризика од пожара на стамбеним објектима**

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати х		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2		X	X
Врло ниска непоузданост	1	X		

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од пожара на стамбеним објектима се прије свега заснива на подацима који су у бази ТВСЈ Станари, а који се воде према усвојеним методологији, те је и овај фактор оцјењен у односу на то. Потребно је више поузданости код пропције штета односно посљедица ових пожара.

5.5. Техничко-технолошке несреће

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 12. Техничко-технолошке несреће

Врста репрезентативног ризика

Пожар “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари”

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

Усљед непажње и других могућих разлога дошло је до пожара у самом објекту Термоелектране Станари саставног дијела комплекса “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари”.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Из непознатог разлога се запалила инсталација и дошло је до паљења угља у простору за уситњавање те се транспортним тракама пребацује у бункер у коме треба да се уситњава у фину угљену прашину. Овим се процес рада електране угрожава и може довести до експлозије угљене прашине и хаварије на “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари”. Ова експлозија може довести до људских жртава и материјалне штете. На руднику ради преко 950 радника. Та експлозија може довести до ширења штетних гасова у атмосферу и саме угљене прашине која има штетно дејство по животну средину. Прекидом рада “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” дошло би до прекида у снабдијевању електричном енергијом једног дијела Републике Српске и прекида у функционисању општине Станари јер би таква техничко-технолошка несрећа утицала на сво становништво, животе и здравље људи. Био би прекинут и саобраћај и друмски и жељезнички за неко вријеме.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је погођена “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” и њених преко 950 радника, становништво општине Станари ближе термоелектрани.

Изложена је животна средина и критична инфраструктура чији дио је и “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари”.

Имовина општине није изложена овој опасности сем путних комуникација које би биле затворене.

Анализа рањивости

“ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” се налази око 4 км западно од центра општине Станари те је удаљен од најгушће насељеног дијела општине и сама експлозија не би требало да има велики утицај на већину становништва сем оног дијела који је у непосредној близини термоелектране и термоенергетског блока. Проблем представља ОШ Десанка Максимовић која је око 600 m јужно од термоблока, а која може бити захваћена удраним таласом експлозије.

Утицај се може створити на око 500 радника “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” и на око 500 становника у ближем окружењу.

Општина Станари има своју ТВСЈ али и “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” има своју ватрогасну јединицу која има капацитете и опрему да почетни пожар неутралише и не доведе до експлозије угљене прашине.

У случају појаве пожара постоји договор о помоћи ТВСЈ Стаанари ватрогасној јединици “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари”

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	Х
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду да је сама “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” отворена релативно скоро и опремљена са најсавременијим системима заштите од пожара и експлозија угљене прашине, те да до сада није било оваквих случајева у овој термоелектрани, а ни у термоелектранама у окружењу вјероватноћа овог догађаја се може процијенити као **НИСКА (2)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	Х

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на то да једна оваква техничко-технолошка хаварија може довести до губитка живота и испољити утицај на велики број радника и околног становништва, а

када се ради о утицају на живот и здравље људи, може се говорити о посљедицама које могу бити **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)					X	2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве ове техничко-технолошке несреће у општини Станари **ниска (2)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају такве несреће **катастрофална (5)**, ризик по животе и здравље људи се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	X
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током техничко-технолошке несреће штете по имовину општине Станари не прелазе 10% буџета општине, док се штете на нивоу РС сигурно могу окарактерисати као значајне, па можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о техничко-технолошкој несрећи **УМЈЕРЕНЕ (3)**

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)			X			2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве техничко-технолошке несреће **ниска (2)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају те техничко-технолошке несреће **умјерена (3)**, ризик по имовину у случају техничко-технолошке несреће се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
X	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Утицај на престанак снабдијевања електричном енергијом на неколико дана.
X	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Престанак производње електричне енергије и искакање из енергетског система РС.
X	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	Обустава експлоатације угља.
	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Прекид саобраћаја друмског и жељезничког за неко вријеме из правца Бања Луке и Прњавора.
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	

	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
	ХРАНА И ПИЋЕ – производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
X	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	Основна Школа „Десанка Максимовић“ изложена експлозији
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критичне инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Оваква техничко-технолошка несрећа има велики утицај на критичну инфраструктуру општине.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	X
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да директне, а посебно посредне штете које настају током техничко-технолошке несреће прелазе 10 % буџета општине Станари онда можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, **ЗНАЧАЈНЕ (4)**

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве техничко-технолошке несреће **ниска (2)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају те техничко-технолошке несреће **значајна (4)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају техничко-технолошке несреће се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	X
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду, да штете које настају током техничко-технолошке несреће нису занемарљиве и да у општини Станари “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари” представља значајан индустријски објекта онда се посљедице по животну средину, када се ради о техничко-технолошкој несрећи у општини Станари, могу процјенити на **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)			X			2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве техничко-технолошке несреће у општини Станари **ниска (2)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају те техничко-технолошке несреће могу бити **умјерене (3)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају техничко-технолошке несреће се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Кроз општину Станари пролази пруга Бања Лука – Добој. У композицијама се превози често и бензин, мазут као и плин и други материјали који имају експлозивни потенцијал. У случају најгорег сценарија, а везано за техничко-технолошке несреће, може доћи до искакања воза из шина у самом насељеном мјесту Станари или његовој близини, а који превози плин. Таква експлозија би збрисала већи дио насељеног мјеста Станари и произвела огромне жртве, разарање имовине, прекид саобраћаја и оставила би посљедице по животну средину.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **ЗНАЧАЈНЕ (4)** те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)** ризику када је у питању могућност ове техничко-технолошке несреће са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)				X		2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Није до сада спровођена обука везано за техничко-технолошке несреће на подручју општине Станари
Опрема	За потенцијално техничко-технолошке несреће користила би се опрема од ТВСЈ Станари, као и дио опреме од ПВСЈ ЕФТ-а у зависности од врсте несреће.
Особље	Припадници ТВСЈ
Инфраструктура	Навална возила ТВСЈ са ватрогасном опремом
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	У процесу израда плана
Унутрашња организација	Тренутно ослоњено на ТВСЈ која по опису послова треба да реагије у разним акцидентним ситуацијама у складу са својим могућностима.
Информације – базе података	Нема базе података
Логистика	Приватно предузеће Рудник и термоелектрана Станари – ЕФТ-а, Вукајловић д.о.о. бензинска пумпа за снабдијевање горивом, Финансијска средства – општина Станари, ЈКП Екосфера

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање		Х	Х
3	Потребне велике промјене	Х		

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након техничко-технолошких несрећа потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

**ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКЕ НЕСРЕЋЕ
У ОПШТИНИ СТАНАРИ**

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)			X			2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве техничко-технолошке несреће у општини Станари **ниска (2)**, а да је процјена посљедица која проистичу из процјене посљедица по штићене вриједности **умјерене (3)**, ризик у општини Станари у случају техничко-технолошке несреће се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Процјена прекограничног утицаја – НЕМА

**Процјена утицаја климатских промјена на
ниво/обим ризика – техничко-технолошке несреће**

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Немају значајнији утицај.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан али у овом случају тај фактор је занемарљив.
Референтни документи који то потврђују	Узроци нису повезани са климатским промјенама. Извјештај TBCJ Станари.

**Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног
ризика од техничко-технолошке несреће**

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати x		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2		X	X
Врло ниска непоузданост	1	X		

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од техничко-технолошке несреће се прије свега заснива на подацима који су у бази ТВСЈ Станари, а који се воде према усвојеним методологији, те је и овај фактор оцјењен у односу на то. Потребно је више поузданости код процјене штета односно посљедица ових техничко-технолошких несрећа.

5.6. Ризици у саобраћају

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 13. Саобраћајна несрећа

Врста репрезентативног ризика

Судар воза и камиона који превози опасне материје.

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

На пружном прелазу Љеб дошло је до судара теретног воза и камиона цистерне који превози плин. Цистерна је напукла и плин цури. Постоји оправдана бојазан од експлозије плина.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

На пружном прелазу Љеб услед квара на сигнализацији дошло је до судара теретног воза и камиона цистерне. Камион је превозио плин. Услед удеса дошло је до смртог исхода за возача камиона, а сама цистерна је напукла те плин цури. На путу са обе стране је доста возила која су се зауставила због несреће.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу је изложен мањи број људи, а прије свега учесници у саобраћају који су свједочили несрећи.

Цурење плина нема већи утицај на животну средину сем ако не дође до запаљења плина и експлозије што може довести до пожара и на тај начин девастирања животне средине.

Имовина општине Станари је изложена овој опасности кроз прекид жељезничког и путничког саобраћаја и опреме на пружном прелазу. Имовина “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари“, у случају експлозије плина може бити значајно угрожена.

Критична инфраструктура, путна и жељезничка мрежа, неко ће вријеме бити ван употребе.

Анализа рањивости

У близини самог пружног прелаза нема објеката за становање али су ту објекти у привреди и мањи број радника који ради у њима те објекти “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари“ који представљају значјну инфраструктуру РС и општине Станари.

Утицај се може остварити на мањи број људи до 50, а који раде у сусједним објектима. У случају експлозије може доћи до смртог исхода.

Општина Станари има своју ТВСЈ, а и “ЕФТ-Рудник и Термоелектрана Станари“ има своју ватрогасну јединицу који нису далеко од мјеста дешавања и брзо могу реаговати.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	Х
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду да је пружни прелаз Љеб доста фреквентан и да је до сада билообраћајних несрећа на том пружном прелазу вјероватноћа овог догађаја се може процијенити као **ПРОСЈЕЧНА (3)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	Х
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на то да једна оваква саобраћајна несрећа може испољити утицај на један број радника у термоелектрани и путника у саобраћају, када се ради о утицају на живот и здравље људи, може се говорити о посљедицама које могу бити **УМЈЕРЕНЕ (3)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)			Х			3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве ове саобраћајне несреће у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају такве несреће **умјерена (3)**, ризик по животе и здравље људи се процењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	Х
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током саобраћајне несреће штете по имовину општине Станари не прелазе 5% буџета општине, док се штете на нивоу РС сигурно могу окарактерисати као умјерене, па можемо процјенити да су посљедице по имовину, када се ради о саобраћајној несрећи **УМЈЕРЕНЕ (3)**

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)			Х			3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве саобраћајне несреће **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају те саобраћајне несреће **умјерена (3)**, ризик по имовину у случају саобраћајне несреће се процењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

X	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
X	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	Прекид саобраћаја друмског и жељезничког за неко вријеме из правца Бања Луке и Прњавора.
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
	ХРАНА И ПИЋЕ – производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локалне самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктура за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним законом. Оваква саобраћајна несрећа има утицај на саобраћајну инфраструктуру општине.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	Х
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду штете које настају током саобраћајне несреће не прелазе 1 % буџета општине Станари онда можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)	Х					3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве саобраћајне несреће **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају те саобраћајне несреће **ЗАНЕМАРЉИВА (1)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају саобраћајне несреће се процјењује на **ВРЛО НИЗАК (1)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са x
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду, да штете које настају током саобраћајне несреће и у случају експлозије плина посљедице по животну средину, када се ради о саобраћајној несрећи могу процјенити на **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		X				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве саобраћајне несреће у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају те саобраћајне несреће могу бити **мале (2)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају саобраћајне несреће се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

На пружном прелазу у насељу Станари (координате 44.7541, 17.8357) дошло је до судара теретног воза и камиона цистерне који превози хлор. Хлор цури из цистерне и шири се према истоку дуж пруге. У овом случају животно је угрожено преко 500 становника ужег центра, угрожена је животна средина али и саобраћај на прузи Бања Лука – Добој.

У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)** те се у складу са тим може говорити о **ПРОСЈЕЧНОМ (3)**

ризик у када је у питању могућност ове саобраћајне несреће са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)					X	2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	ПС Станари врши превентивно упознавање дјете у школама на подручју општине Станари са потенцијалним ризицима у саобраћају. Других обука није било.
Опрема	Осигурани пружно-путни прелази са одговарајућом свјетлосном сигнализацијом, аутоматским рампама, и др. саобраћајним знацима који треба да смање ризик од потенцијалних несрећа, постављање одговарајућих саобраћајних знакова везано за друмски саобраћај, постављање попречних препрека (тзв. лежећи полицајац) на локалним путевима, а нарочито у близинама школа. Инсталисан је стабилни уређај (камера) за контролисање брзине у друмском саобраћају која се налази на улазу у центар Станара из правца Добоја. У циљу смањења ризика од саобраћајних несрећа пожељно је инсталисање уређаја за контролу брзине и на другим критичним мјестима на регионалним путевима који пролазе кроз подручје општине Станари.
Особље	Припадници: ПС Станари, Хитне службе Дома здравља Станари, ТВСЈ Станари, Цивилне заштите, извршно особље ЖРС на станицама на подручју општине Станари.
Инфраструктура	Чине регионални, локални и некатегорисани путеви као и жељезничка пруга Добој – Бањалука. Подигнут је ниво безбједности на наведеној инфраструктури, а константно се ради и на одржавању локалних и некатегорисаних путева од стране општине Станари.
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	Закон о безбједности саобраћаја који спроводе полицијски службеници, План одржавања, заштите, реконструкције и изградња локалних некатегорисаних путева који доноси Скупштина општине Станари.

Унутрашња организација	Контролу саобраћаја у циљу смањења ризика од разних несрећа врше припадници ПС Станари, као и ПС за безбједност саобраћаја Добој.
Информације – базе података	Посједује МУП РС – Полицијска станица за безбједност саобраћаја Добој.
Логистика	ПС Станари, ТВСЈ Станари, Хитна помоћ Дома здравља Станари, општина Станари и ОШ „Десанка Максимовић“

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање	X	X	X
3	Потребне велике промјене			

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након саобраћајне несреће потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД САОБРАЋАЈНЕ НЕСРЕЋЕ У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)			X			3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве саобраћајне несреће у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица која проистичу из процјене

посљедица по штићене вриједности **умјерене (3)**, ризик у општини Станари у случају саобраћајне несреће се процјењује на **ПРОСЈЕЧАН (3)**.

Процјена прекограничног утицаја – НЕМА

Процјена утицаја климатских промјена на ниво/обим ризика – саобраћајне несреће

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Немају значајнији утицај.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан али у овом случају тај фактор је занемарљив.
Референтни документи који то потврђују	Узроци нису повезани са климатским промјенама. Извјештај ТВСЈ Станари.

Процјена непоузданости резултата анализе репрезентативног ризика од саобраћајне несреће

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати х		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2			X
Врло ниска непоузданост	1	X	X	

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од техничко-технолошке несреће се прије свега заснива на подацима који су у бази ТВСЈ Станари и ПС Станари МУП РС, а који се воде према усвојеним методологији, те је и овај фактор оцјењен у односу на то. Потребно је више поузданости код процјене штета односно посљедица ових саобраћајне несреће.

5.7. Ризици од експлозија неексплодираних МЕС

Број и назив сценарија

Сценарио бр. 14. Експлозија МЕС током рада у шуми.

Врста репрезентативног ризика

Експлозија неексплодираних МЕС.

Координатор за ризик – носилац израде сценарија

Радна група за израду Плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће на подручју општине Станари – Рјешење број 02-810-10/22 од 11.04.2022. године.

Увод у сценарио

Након завршетка протеклог Одбрамбено-отаџбинског рата велики број МЕС је остао и даље на терну и представља опасност за становништво, дивљч, крупну и ситну стоку као и за поједине радне службе (шумари, ловочувари и сл). На појединим просторима су та подручја обиљежена, а понегдје су током година табле поскидане и само локално становништво познаје мјеста тих МЕС.

Опис највјероватнијег нежељеног догађаја

Током дана два лица су се упутила у шуму у рубном подручју општине према Теслићу и Јелаху, а који је још увјек загађен МЕС. Током иховог рада у шуми дошло је до експлозије заосталог МЕС те је једно лице смртно страдало а друго је рањено те је остало на локацији и позвало помоћ путем мобилног телефона.

Анализа сценарија

Анализа изложености

Овом опасношћу су погођени становници МЗ Церовица.

МЗ Церовица имала је 2017. године 621 становника те са густином насељености од 49,3 становника по km².

Имовина општине није изложена овој опасности.

Не постоје јединице ЦЗ специјалистичке намјене за деминирање у општини Станари.

Постоји хитна служба дома здравља и капацитети ТВСЈ као и капацитети ПС Станари.

Анализа рањивости

Простор између општине Станри те општина Теслић и Јелах је загађен МЕС. Ту је неколико хиљада становника који се налазе и живе око тог простора.

Утицај на животну средину је значајан с обзиром да је земљиште загађено МЕС.

Имовина није угрожена као ни критична инфраструктура.

Анализа вјероватноће

Критеријуми за процјену вјероватноће/учесталости

Категорија	Вјероватноћа/учесталост			
	Квалитативна оцјена	Вјероватноћа	Учесталост	Одабрана вриједност – означити са х
1	Врло ниска	до 1%	једном у 100 година и рјеђе	
2	Ниска	од 1% до 5%	једном у 20 до 100 година	
3	Просјечна	од 5% до 50%	једном у двије до 20 година	Х
4	Висока	од 51% до 98%	једном у једну до двије године	
5	Врло висока	преко 98%	једном годишње и чешће	

Имајући у виду да је појава ових случајева широм РС и БиХ и ситуацију са МЕС на територији општине Станари може се рећи да постоји вјероватноћа да се овај инцидент догоди и она се цијени као **ПРОСЈЕЧНА (3)**.

Анализа посљедица

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на живот и здравље људи за јединицу локалне самоуправе до 10.000 становника

Циљна/ризична група – живот и здравље људи			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	до 1	
2	Мале	од 1 до 10	
3	Умјерене	од 11 до 50	
4	Значајне	од 51 до 100	
5	Катастрофалне	више од 100	Х

Напомена: Критеријум представља укупан број људи захваћен посљедицама опасности – смртно страдали, повријеђени, обољели, евакуисани, расељени.

С обзиром на то да једна оваква несрећа може довести до губитка живота и испољити утицај на мали број људи истовремено, онда се утицај на живот и здравље људи, може процијенити као **КАТАСТРОФАЛНЕ (5)**.

Матрица ризика – живот и здравље људи

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)					Х	3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве ове несреће у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по живот и здравље људи у случају такве несреће **катастрофалан (5)**, ризик по животе и здравље људи се процјењује на **ВИСОК (4)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на имовину

Циљна/ризична група – имовина			
Категорија	Посљедице	Критеријум	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	Х
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду да штете које настају током ове несреће штете по имовину општине Станари можемо процјенити као **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – имовина

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)	Х					3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве ове несреће **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по имовину у случају те несреће **занемарљиве (1)**, ризик по имовину у случају несреће са МЕС се процјењује на **ВРЛО НИЗАК (1)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на критичну инфраструктуру

Х	Сектори критичне инфраструктуре	Ближе одређење инфраструктурних објеката или услуга према врсти, намјени, локацији
	ИНДУСТРИЈА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ЕНЕРГЕТИКА – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос,	

	складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	РУДАРСТВО – производња, укључујући улазне ресурсе, објекте, системе за пренос, складиштење, транспорт производа, енергената и енергије, системи за дистрибуцију	
	ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА – електронске комуникације, пренос података, информациони системи, пружање аудио, и видео медијских услуга	
	САОБРАЋАЈ – друмски, жељезнички, ваздушни и саобраћај унутрашњим пловним путевима	
	ЗДРАВСТВО – здравствена заштита, производња, транспорт и надзор над лијековима	
	КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ – објекти комуналне инфраструктуре, а нарочито у области производње и испоруке воде, пречишћавања и одвођења отпадних вода, производње и испоруке топлотне енергије, збрињавања отпада из стамбених и пословних простора и слично	
	ВОДОПРИВРЕДА – регулациони и заштитни водни објекти	
	ХРАНА И ПИЋЕ – производња и снабдијевање храном и пићем, систем сигурности хране и пића, робне залихе	
	ФИНАНСИЈЕ – банкарство, берзе, инвестиције, системи осигурања и плаћања	
	ПРОИЗВОДЊА, СКЛАДИШТЕЊЕ И ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА – хемијски, биолошки, радиолошки и нуклеарни материјали	
	ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	
	ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	
	КУЛТУРНА ДОБРА – вјерски објекти, споменици културе, просторне, културноисторијске цјелине, археолошка налазишта, знаменита мјеста, умјетничка дјела и историјски предмети, архивска грађа, филмска грађа, старе и ријетке књиге	
	ПРИРОДНА ДОБРА – заштићена природна добра прописана Законом о заштити природе	

Нема опасности за критичну инфраструктуру. У складу са Законом о безбједности критичне инфраструктуре Републике Српске није предвиђено именовање те инфраструктуре на нивоу јединица локлане самоуправе. Имајући у виду да Уредбу о садржају и начину израде плана заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће и циљних/ризичних група у односу на које се одређени догађај или појава дефинишу, као критична инфраструктуре за општину Станари се могу узети институције и објекти управо горе наведени у склопу сектора предвиђених наведеним

законом. Оваква несрећа са МЕС нема никакав утицај на критичну инфраструктуру општине.

Циљна/ризична група – критична инфраструктура			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	X
2	Мале	од 1% до 5%	
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине према утврђеним категоријама.

Имајући у виду штете које настају током несреће са МЕС везано за критичну инфраструктуру онда можемо процјенити да су посљедице по критичну инфраструктуру, **ЗАНЕМАРЉИВЕ (1)**.

Матрица ризика – критична инфраструктура

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)	X					3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве несреће са МЕС **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица по критичну инфраструктуру у случају те несреће **занемарљива (1)**, ризик по критичну инфраструктуру у општини Станари у случају несреће са МЕС се процјењује на **ВРЛО НИЗАК (1)**.

Критеријуми за процјену утицаја посљедица опасности на животну средину

Циљна/ризична група – животна средина			
Категорија	Посљедице	Критеријум – материјална штета изражена у процентима	Одабрана вриједност – означити са х
1	Занемарљиве	< 1%	
2	Мале	од 1% до 5%	X
3	Умјерене	од 5% до 10%	
4	Значајне	од 10% до 20%	
5	Катастрофалне	> 20%	

Напомена: Укупна материјална штета процијењена у складу са важећом методологијом, изражена у процентима у односу на буџет општине.

Имајући у виду, да штете које настају током несреће са МЕС а посебно посредне штете које настају немогућношћу кориштења загађених површина са МЕС онда се посљедице по животну средину, када се ради о несрећи са МЕС, могу процјенити на **МАЛЕ (2)**.

Матрица ризика – животну средину

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)		X				3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)						2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве несреће са МЕС у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена да посљедице по животну средину у случају те несреће могу бити **мале (2)**, ризик по животну средину у општини Станари у случају несреће са МЕС се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Опис догађаја са најтежим могућим посљедицама

Током планинарења група планинара, њих пет, се изгубила на простору између три општине Теслић, Јелаш и Станари и ушли су у необиљежено минско поље. Дошло је до неколико експлозија и њих три је погинуло док су двоје тешко рањени позавили помоћ.

Мјесто на којем се то одиграло је тешко доступно и може се прићи једино пјешке. У овом случају можемо говорити о вјероватноћи као **НИСКОЈ (2)** док посљедице по људе, имовину, критичну инфраструктуру и животну средину могу бити **УМЈЕРЕНЕ (3)** те се у складу са тим може говорити о **НИСКОМ (2)** ризику када је у питању могућност ове несреће са МЕС са најтежим могућим посљедицама.

Матрица ризика – догађај са најтежим посљедицама

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)						5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
	(4)						4	ВИСОК РИЗИК
	(3)						3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
	(2)			X			2	НИЗАК РИЗИК
	(1)						1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
		ПОСЉЕДИЦЕ						

Анализа капацитета

Основни елементи за процјену ефикасности одговора

Елементи за процјену	Кратка констатација о тренутном стању и потребама
Обука	Спроведена двочасовна теоретска обука припадника специјализоване јединице цивилне заштите (ТВСЈ) од МЕС-а 2020. године. Теоретску обуку спрове ЛОТ тим.
Опрема	Нема никакве опреме везано смањење ризика од МЕС-а
Особље	Нема адекватно обученог особља по питању смањења ризика од МЕС-а
Инфраструктура	Не постоји одговарајућа инфраструктура
Доктрине и концепти (правни оквир, стратегије, програми, планови, СОП)	Тренутно не постоје стратегије, програми и планови за смањење ризика од МЕС-а
Унутрашња организација	Цивилна заштита Станари у сарадњи са РУЦЗ подручно одјељење Добој организује уклањање и уништавање МЕС-а.
Информације – базе података	Нема базе података
Логистика	РУЦЗ Подручно одјељење Добој

Матрица процјене капацитета

Категорија	Процјена капацитета			
	Оцјена стања капацитета	Прије догађаја (прописи, планови, припремљеност за поступање у случају опасности, превентивне мјере)	За вријеме догађаја (капацитети за одговор и ублажавање посљедица, евакуација, мобилизација)	Након догађаја (капацитети за санацију посљедица и опоравак)
	Означити са х			
1	Нису потребне промјене			
2	Потребно прилагођавање		Х	Х
3	Потребне велике промјене	Х		

У складу са матрицом процјене капацитета и табеле „Основни елементи за процјену ефикасности одговора“ може се закључити да је у свим фазама, прије, током и након инцидента у случају експлозије МЕС потребно спроводити одређене активности како би се извршило прилагођавање потребних капацитета.

ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД НЕСРЕЋЕ СА МЕС У ОПШТИНИ СТАНАРИ

ВЈЕРОВАТНОЋА	(5)					
	(4)					
	(3)		Х			
	(2)					
	(1)					
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ПОСЉЕДИЦЕ						

5	ВРЛО ВИСОК РИЗИК
4	ВИСОК РИЗИК
3	ПРОСЈЕЧАН РИЗИК
2	НИЗАК РИЗИК
1	ВРЛО НИЗАК РИЗИК

Узимајући у обзир да је процјена вјероватноће појаве несреће са МЕС у општини Станари **просјечна (3)**, а да је процјена посљедица која проистичу из процјене посљедица по штићене вриједности **мале (2)**, ризик у општини Станари у случају несреће са МЕС се процјењује на **НИЗАК (2)**.

Процјена прекограничног утицаја – НЕМА

**Процјена утицаја климатских промјена на
ниво/обим ризика – несреће са МЕС**

На који начин климатске промјене утичу на ризик	Немају значајнији утицај.
У ком временском периоду тај утицај може бити од значаја	Утицај климатских промјена је дуготрајан али у овом случају тај фактор је занемарљив.
Референтни документи који то потврђују	Узроци нису повезани са климатским промјенама. Извјештај ТВСЈ Станари.

**Процјена непоузданости резултата анализе
репрезентативног ризика од несреће са МЕС**

		Оцјена стручности	Постојање статистичких података	Методолошки приступ
		уписати х		
Врло висока непоузданост	4			
Висока непоузданост	3			
Ниска непоузданост	2			
Врло ниска непоузданост	1	Х	Х	Х

Процјена поузданости резултата анализе репрезентативног ризика од несреће са МЕС се прије свега заснива на подацима који су у бази ТВСЈ Станари, ДЗ Станари, ПС Станари а највише у базама података БХМАЦ, а које се воде према усвојеним методологијама.

6. Вредновање ризика

Збирни преглед процјене непоузданости резултата анализе репрезентативних ризика
(уписати 1 – 4)

Репрезентативни ризици	Стручност	Подаци	Методологија
Хидрометеоролошки	2	3	3
Атмосферско метеоролошки	2	4	2
Геолошки	3	2	2
Пожари	1	2	2
Техничко-технолошки	1	2	2
Ризици у саобраћају	1	1	2
Ризици од МЕС	1	1	1

На основу табеле „Збирни преглед процјене непоузданости резултата анализе репрезентативних ризика“ јасно се може видјети да постоје одређени проблеми везано за податке и методологију са спекта хидрометеоролошких опасности. Недостаје хидрометеоролошка станица у Станарима која би онда за локални ниво омогућила прикупљање података о падавинама, температурама, вјетру и др. Управо је то највећи недостатак и код атмосферско метеоролошких опасности јер подаци су посредни и нису поуздани из истих разлога.

Питања стручности везане за геолошке опасности је прије свега утемељена у захтјевности тих знања и представља основу на којој се овај сегмент треба изграђивати, а посебно са спекта постојања рудника и потребе за геолошким истраживањим и подацима.

Када су у питању остале опасности сви сегменти се могу сматрати поузданим или са ниском непоузданошћу.

То све упућује да се процјена угрожености општине Станари од природних и других опасности може узети као релевантна са аспекта поузданости података, методологије и стручности лица која их прикупљају и обрађују.

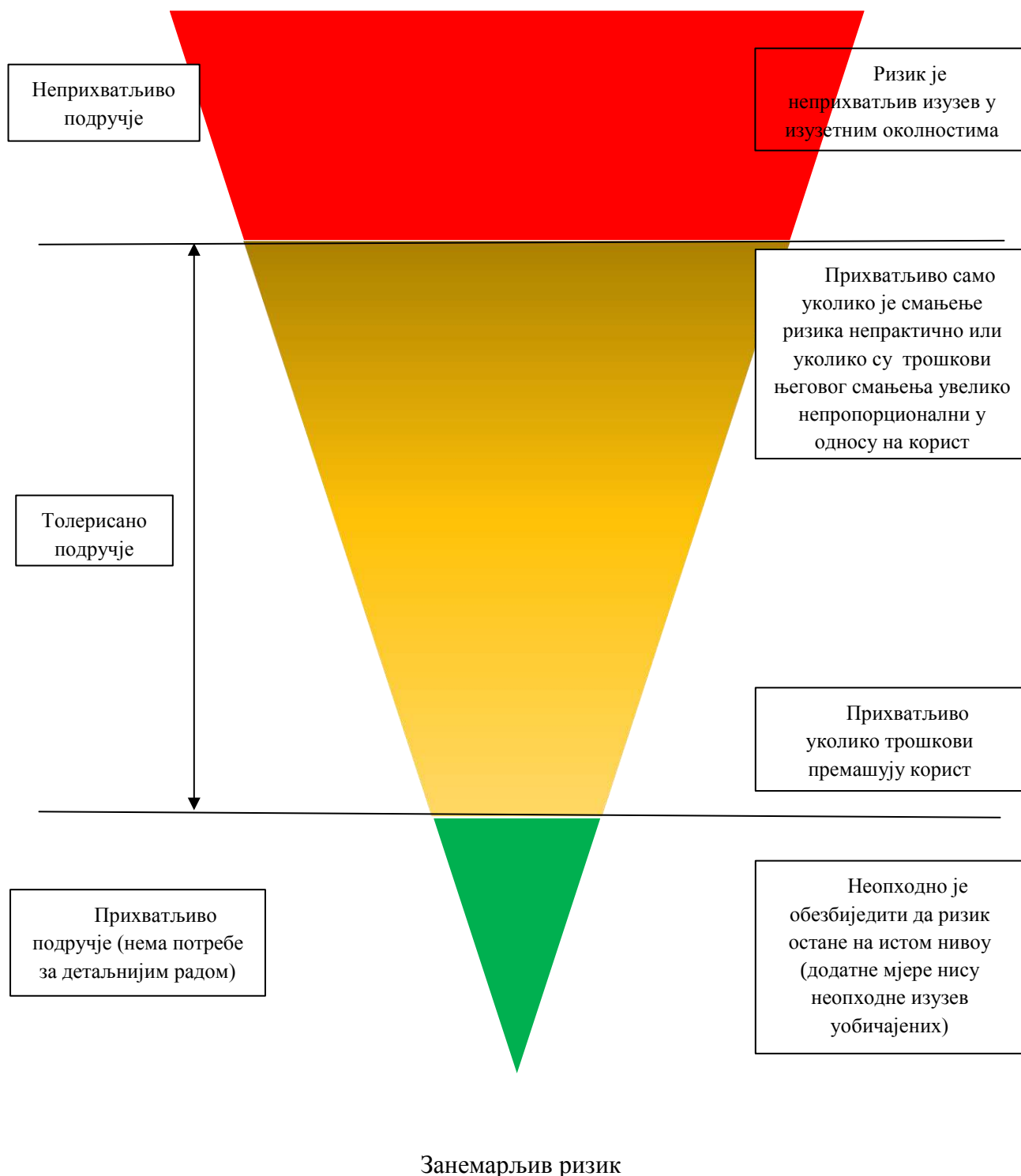
Просјечне вриједности процјене непоузданости резултата анализе репрезентативних ризика (просјек збира 1 + 2 + 3 + 4)

	1	2	3	4	Просјек
Стручност	4	2	1	-	2
Подаци	2	3	1	1	2
Методологија	1	5	1	-	2

Из предходних табела: „Збирни преглед процјене непоузданости резултата анализе репрезентативних ризика“ и „Просјечне вриједности процјене непоузданости резултата анализе репрезентативних ризика“ се може закључити да су се за потребе ове процјене, генерално користили подаци институција и установа које имају ниску непоузданост у сфери стручности прикупљања и обраде података. То подразумјева да су и подаци који су се користили ниске непоузданости. Све то води до тога да су и методологије које су

доводиле до тих података биле ниске непоузданости. Имајући све у виду може се констатовати да је процјена заснована генерално на поузданим подацима, поузданој методологији и кроз стручност у приступу.

Оцјена прихватљивости ризика – приоритетизација ризика (ALARP метода)

Табела за вредновање прихватљивости ризика

			Посљедице				
			Катастрофалне	Значајне	Умјерене	Мале	Занемарљиве
			5	4	3	2	1
Вјеројатноћа	Врло висока	5	25	20	15	10	5
	Висока	4	20	16	12	8	4
	Просјечна	3	15	12	9	6	3
	Ниска	2	10	8	6	4	2
	Врло ниска	1	5	4	3	2	1

Вредновање прихватљивости ризика

1	2	3	4	6
Назив сценарија	Вјероватноћа	Посљедице	Вредновање (производ колона 2 и 3)	Врсте опасности
Бр. 1. Бујичне поплаве	4	3	12	Хидрометеоролошке
Бр. 2. Велике кишне падавине	3	3	9	
Бр. 3. Сњежне падавине	5	3	15	
Бр. 4. Град	4	3	12	
Бр. 5. Олујни вјетар	3	3	9	Атмосферско-метеоролошке
Бр. 6. Високе температуре преко 35°C	5	2	10	
Бр. 7. Суша	4	2	8	
Бр. 8. Земљотрес од 6° МСЦ	2	4	8	Геолошке
Бр. 9. Клизиште у МЗ Цвртковци	3	2	6	
Бр. 10. Пожар отовреног простора	5	3	15	Пожари
Бр. 11. Пожар на стамбеним објектима	5	2	10	
Бр. 12. Техничкотехнолошка несрећа	2	3	6	Техничко - технолошке
Бр. 13. Саобраћајна несрећа	3	3	9	Саобраћај
Бр. 14. Експлозија МЕС	2	2	4	МЕС

Из табеле „Вредновања прихватљивости ризика“ може се закључити да опасности попут поплава, сњежних падавина, града, високих температуре и пожара спадају у категорију неприхватљивог ризик. То подразумева предузимање свих неопходних мјера како би се ризик довео у зону прихватљивог односно толерантном подручју. Остале опасности се налазе у толерисаном подручју што подразумева да су прихватљиви само уколико је смањење ризика непрактично или уколико су трошкови његовог смањења увелико непропорционални у односу на корист односно прихватљиви уколико трошкови премашују корист.

Из свега се може закључити да највеће опасности пријете од природних опасности (хидрометеоролошких и атмосферско-метеоролошких) те од пожара док су остале врсте опасности у нивоу толерантног ризика.

7. Приједлог за ниво мјера и активности за унапређење стања у области заштите и спасавања

Анализом ризика и капацитета за супротстављање ризицима, евидентно је да систем заштите и спасавања / Цивилне заштите општине Станари може одговорити на ризике са ограниченим обимом и посљедицама, односно већини репрезентативних сценарија, док је за подизање система заштите и спасавања/Цивилне заштите на виши ниво потребно предузети низ мјера и активности од стране свих субјеката система.

Мора се констатовати да је недовољна увезаност и координација кључних субјеката приликом планирања, те превентивног и оперативног дјеловања као и неразумјевање чињенице да је бављење пословима заштите и спасавања/Цивилне заштите обавеза читавог друштва.

С обзиром на величину и значај општине Станари и његову перманентну изложеност ризицима елементарним непогодама, симболично се улагало у систем заштите и спасавања/Цивилне заштите како са нивоа Републике Српске када је у питању провођење системских мјера и активности тако и са нивоа Општинске управе ради побољшања опремљености и обучености Цивилне заштите. Имајући у виду да се ради о јединици локалне самоуправе која је скоро формирана очекивати је да развој овог сегмента друштва буде значајнији у годинама које долазе.

Досадашња дешавања и разнре врсте опасности које су погодиле општину Станари су опомена да се систему заштите и спасавања/Цивилној заштити мора посветити дужна пажња и да мора бити један од приоритета свих субјеката система.

7.1. Приједлог за ниво мјера и активности органа општинске управе

У циљу унапређења система заштите и спасавања/Цивилне заштите потребно је предузети следеће мјере и активности:

- донијети Планове заштите и спасавања од елементарних непогода и друге несреће у складу са Уредбом Владе Републике Српске као и Програм развоја цивилне заштите у области заштите и спасавања.
- донијети Програм развоја цивилне заштите у области заштите и спасавања;
- кадровски ојачати цивилну заштиту пријемом још једног извршиоца на оперативно-планским пословима, стручног лица са добрим познавањем информатике и енглеског језика;
- спровести едукацију штаба за ванредне ситуације општине Станари и реализовати редовно показне, теренске и „table top“ вјежбе;
- формирати оперативно-комуникативни центар општине за функционисање у ванредним ситуацијама;
- формирати јединице цивилне заштите опште намјене и специјалистичке намјене, - набавити и редовно контролисати уређаје за јавно узбуњивање-сирене;
- обезбиједити алтернативни систем веза (са људством и потребном опремом) за рад у ванредним ситуацијама када дође до отежаног функционисања или прекида рада фиксне и мобилне телефоније;
- трајно ријешити питање магацинског простора за смјештај опреме и средстава Цивилне заштите;

- склопити прелиминарне уговоре са субјектима од значаја за заштиту и спасавање на подручју општине за потребе ангажовања у ванредним ситуацијама;
- успоставити сарадњу са владиним и невладиним организацијама које имају капацитете да помогну у случају природних и других опасности (црвени крст, горска служба спасавања и сл.);
- тражити успоставу хидрометеоролошке станице у општини Станари ради лакшег праћења хидрометеоролошких параметара;
- успоставити аутоматску мјерну станицу на простору општине Станари на току ријеке Укрине ради праћења висине водостаја ријеке и предузимања превентивних мјера;
- стриктно провођење члана 153. став 2. Закона о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама који се односи на финансирање система заштите и спасавања;
- донијети Одлуку о функционисању Савјета мјесних заједница у ванредним ситуацијама;
- успоставити систем пописа штета и извјештавања о истим;
- успоставити јединствену базу података о директним и индиректним штетама у случају природних и других непогода;
- на web страници општине креирати посебну страницу посвећену цивилној заштити;
- на интернет страницу цивилне заштите општине Станари поставити релевантна документа ЦЗ, планове и друге документе од значаја за становништво, а везано за заштиту и спасавање.

7.2. Приједлог за ниво мјера и активности у случају хидрометеоролошких опасности

7.2.1. Бујичне поплаве и велике кишне падавине

У циљу смањења ризика од бујичних поплава као неприхватљивог ризика и великих кишних падавина као толерантног ризика на подручју општине Станари потребно је предузети следеће мјере и активности:

- наставити формирање јединица цивилне заштите опште и специјалистичке намјене;
- наставити са обучавањем припадника ТВСЈ Станари за управљање чамцем те у исту обуку укључити један број припадника цивилне заштите са нивоа МЗ које су угрожене поплавама;
- након формирања специјалистичких јединица цивилне заштите за спасавање на води и под водом - припаднике тих јединица упутити на обуку за управљање чамцем у складу са стандардима међународне асоцијације „RESCUE 3 EUROPE“;
- израдити планове заштите и спасавања од поплава;
- спровести посебну обуку за повјеренике цивилне заштите на нивоу МЗ које су угрожене поплавама;

- спровести едукацију јединица цивилне заштите опште и специјалистичке намјене о поступцима и активностима у случају бујичних поплава;
- опремити јединице потребном опремом за дјеловање у случају бујичних поплава;
- набавити опрему која омогућава превенцију поплава (лопате, крампови, вреће за пијесак, кабанице, обичне гумене чизме, радне ципеле, радне рукавице за припаднике Цивилне заштите опште намјене);
- едуковати становништво о опасностима од бујичних поплава и начинима одговора на исте;
- потписати потребне уговоре са правним лицима чија се опрема и средства могу користити у систему заштите и спасавања од бујичних поплава;
- планирати средства у буџету општине у складу са законом за набавку опреме за јединице цивилне заштите;
- развити систем раног упозорења;
- развити систем узбуђивања;
- развити планове евакуације;
- реализовати планове заштите и спасавања правовремено;
- обезбједити капацитете за расчишћавање простора прекривених наносима;
- обезбједити снаге и средств за асанацију трена;
- обезбједити питку воду и храну угроженима у случају поплава и евакуације;
- обезбједити медицинску заштиту током поплава за повријеђена али и друга угрожена лица (труднице, лица са дијализом, непокретна и стара лица, самци који су у поодмаклој животној доби и др.).

7.2.2. Сњежне падавине

У циљу смањења ризика од сњежних падавина као неприхватљивог ризика на подручју општине Станари потребно је предузети сљедеће мјере и активности:

- наставити формирање јединица цивилне заштите опште и специјалистичке намјене;
- спровести обуку са припадницима ТВСЈ Станари за поступање са лицима која су остала замeтeна сњежним падавинама;
- формирање специјалистичких јединица цивилне заштите за спасавање у случају сњежних падавина;
- спровести посебну обуку за повјеренике цивилне заштите на нивоу МЗ које су угрожене великим сњежним падавинама;
- спровести едукацију јединица цивилне заштите опште и специјалистичке намјене о поступцима и активностима у случају великих сњежних падавина;
- опремити јединице потребном опремом за дјеловање у случају великих сњежних падавина;
- организовати зимску службу и пунктове зимске службе и припремити опрему и средства правовремено;
- организовати постављање потребног броја саобраћајних знакова и обавјештења;
- припрема путева за зимски период (ознаке за ивицу коловоза);
- превентивно насипање коловоза индустријском сољу и ризлом ради спрјечавања стварања поледице и задржавања снијега на коловозу у току падавина;

- едуковати становништво о опасностима од великих сњежних падавина и начинима одговора на исте;
- потписати потребне уговоре са правним лицима чија се опрема и средства могу користити у систему заштите и спасавања од великих сњежних падавина (рудник, ЈКП Екосфера, приватни аутопревозници и сл.);
- планирати средства у буџету општине у складу са законом за набавку опреме за јединице цивилне заштите а посебно за опрему за случај великих сњежних падавина (лопате, моторне санке и сл.);
- развити систем раног упозорења на долазак сњежних падавина;
- развити систем узбуњивања;
- развити планове евакуације са простора захваћених сњежним падавинама, а у првом реду болесних лиц, трудница, лица са дијализом те старих и немоћних лица;
- бити у спремности за обезбјеђивање хране за крупну стоку у случају дуготрајних високих сњегова;
- обезбједити питку воду и храну угроженима у случају поплава и евакуације;
- обезбједити медицинску заштиту током великих сњежних падавина за повријеђена али и друга угрожена лица (труднице, лица са дијализом, непокретна и стара лица, самци који су у поодмаклој животној доби и др.); - обезбједити ветеринарску помоћ на просторима завејаним снијегом; - обезбједити капацитете за одвођење снијега са јавних површина.

7.2.3. Град

У циљу смањења ризика од града као неприхватљивог ризика на подручју општине Станари потребно је предузети следеће мјере и активности:

- одржавање активне противградне заштите (благовремено обезбјеђивање финансијских средстава и набавка противградних ракета, периодична провјера функционалности станица);
- ажурна допуна ракета у свакој противградној станици;
- анализирати потребу постављања додатних противградних станица;
- обезбједити правовремено реаговање радарског центра;
- обезбједити стручно оспособљавање лица која раде на пословима противградне заштите.,
- правовремено обавјештавање становништва путем средстава јавног информисања о наиласку градоносних облака и о опасностима од града;
- додатно едуковати пољопривредна газдинства о могућностима додатног осигурања пољопривредних култура од екстремних временских појава као што је град;
- додатно едуковати пољопривредна газдинства о могућностима заштите пољопривредних култура од екстремних временских појава као што је град.

7.3. Приједлог за ниво мјера и активности у случају атмосферско - метеоролошких опасности

7.3.1. Олујни вјетар

У циљу смањења ризика од олујног вјетра као толерантног ризика и ради отклањања посљедица на подручју општине Станари потребно је предузети сљедеће мјере и активности:

- наставити формирање јединица цивилне заштите опште и специјалистичке намјене;
- спровести обуку са припадницима ТВСЈ Станари за поступање у случају олујних вјетрова а посебно на просторима који су опасни по живот припадника ТВСЈ (далеководи, пруга, путеви и сл.);
- спровести посебну обуку за повјеренике цивилне заштите на нивоу МЗ, а везано за обавјештавање и склањање становништва и стоке у случају олујних вјетрова;
- спровести едукацију јединица цивилне заштите опште о поступцима и активностима у случају олујних вјетрова;
- опремити јединице потребном опремом за дјеловање у случају олујних вјетрова (моторке, љесртве, конопци, пајсери и сл.);
- орезивање и уклањање стабала (нарочито поред путних праваца), расчишћавање саобраћајница и пруге;
- ојачати електродистрибутивну мрежу (замјена дрвених дрвених стубова бетонским);
- обезбједити да се градња спроводи у складу са прописаним стандардима;
- правовремено обавјештавање и упозорење становништва путем средстава јавног информисања;
- додатно едуковати пољопривредна газдинства о могућностима додатног осигурања пољопривредних култура од екстремних временских појава као што је олујни вјетар;
- додатно едуковати пољопривредна газдинства о могућностима заштите пољопривредних култура од екстремних временских појава као што је олујни вјетар.

7.3.2. Високе температуре и суша

У циљу смањења ризика од високих температура као неприхватљивог ризика и суша као толерантног ризика и ради отклањања посљедица на подручју општине Станари потребно је предузети сљедеће мјере и активности:

- реконструкција и ширење мреже водоснабдијевања на што већи број становника општине Станари;
- направити план снабдијевања водом за пиће становништва (рестрикције, кориштење воде за секундарне потребе и сл.);
- увести посебне цјеновнике за употребу воде у условима високих температура и суша;
- за све потребе користити техничку воду а воду за пиче искључиво за ту сврху;

- доношење одређених препорука за становништво, а везано за понашање око употребе питке воде;
- информисање становништва и обавјештавање о надлазећем топлотном таласу и могућим сушним периодима,
- едукација пољопривредника о хидротехничким мјерама у условима високих температура и суша;
- додатно едуковати пољопривредна газдинства о могућностима додатног осигурања пољопривредних култура од екстремних временских појава као што су високе температуре и суше;
- успоставити систем и критеријуме за допремање техничке и пијаће воде у све дијелове општине;
- поред људи воду обезбједити и за сточни фонд;
- стално праћење времена и издавање прогноза и упозорења краткорочних, средњорочних и дугорочних.

7.4. Приједлог за ниво мјера и активности у случају земљотреса, клизишта и одрона

У циљу смањења ризика од земљотреса, клизишта и одрона као толерантних ризика и ради отклањања посљедица на подручју општине Станари потребно је предузети следеће мјере и активности:

- наставити формирање јединица цивилне заштите опште и специјалистичке намјене а посебно за спасавање из рушевина;
- израдити планове заштите и спасавања у случају земљотреса, одрона и клизишта;
- спровести едукацију јединица цивилне заштите опште и специјалистичке намјене о поступању у случају земљотреса, клизишта и одрона,
- опремити јединице потребном опремом за спасавање из рушевина (пајсери, ужад, сјекире, моторене пиле, лопате и др.);
- едуковати становништво о опасностима од земљотреса, клизишта и одрона и начинима поступања у случају истог;
- потпиусати потребне уговоре са правним лицима чија се опрема и сретства могу користити у систему заштите и спасавања у случају земљотреса, клизишта и одрона;
- спроводити контролу грађевинских радова и спровођење стандарда;
- издавање дозвола за градњу спроводити у складу са законским процедурама; спроводити инспекције илегалне градње и санкционисање лица која спроводе илегалну градњу;
- поштовање прописа о пројектовању и грађењу односно примјена грађевинско -
- техничких мјера приликом изградње објеката посебно у урбаном подручју,
- израда карте сеизмичке микрорејонизације урбаног подручја,
- израдити и редовно ажурирати попис, класификација и процјена повредљивости објеката ради оцјене отпорности објеката на очекивани земљотрес у циљу предузимања потребних мјера за побољшање отпорности код којих се утврди да је то неопходно;

- извршити набавку савременог уређаја за откривање затрпаних лица у рушевинама;
- израда катастра клизишта према Програму који је урадио Републички завод за геолошка истраживања. Формирањем катастра и базе података о клизиштима, омогућиће се континуирано праћење процеса клизања, правовремено реаговање и обезбјеђивање неопходних информација које су од великог значаја планерима, инвеститорима, пројектантима и градитељима;
- забрана градње на земљишту подложном клизишту;
- израда пројекта санације на постојећим клизиштима на подручју општине;
- обезбједити питку воду и храну угроженом становништву;
- обезбједити хитну медицинску помоћ;
- урадити планове евакуације насеља у којима има пријетња од клизишта;
- спријечити незакониту сјечу шума;
- извршити обиљежавање критичних мјеста на саобраћајницама;
- обезбједити капацитете за расчишћавање простора, а посебно главних комуникација;
- обезбједити смјештај евакуисаним лицима као и храну, воду и медицинску заштиту;
- сачинити план ветеринарске заштите.

7.5. Приједлог за ниво мјера и активности у случају пожара

У циљу смањења ризика од пожара као неприхватљивог ризика и ради превенције и отклањања посљедица на подручју општине Станари потребно је предузети сљедеће мјере и активности:

- наставити са редовном обуком ТВСЈ,
- израдити планове заштите и спасавања од пожара,
- спровести набавку напртњача, метлица за гашење пожара, лопата, крампова, интервенцијских комбинезона за шумске пожаре (заштитне интервенцијске чизме за шумске пожаре, интервенцијске љетне хлаче, јакна, шлемови за шумске пожаре, интервенцијске рукавице и наочале за шумске пожаре и др), моторне дувалице за шумске пожаре, ручне преносне мотороле за лакшу комуникацију на терену, комплетна изолационих апарата као и компресор за пуњење композитних боца зраком, неопходан је комплетан сет развалног алата за техничке интервенције и љестве кукаче;
- неопходна је набавка новог камиона-цистерне са пумпом као пратеће ватрогасно возило;
- организовати службу осматрања и јављања о пожарима, а посебно у љетњим мјесецима,
дуковати становништво о опасностима од пожара отвореног простора и начинима одговора на исте,
- потписати потребне уговоре са правним лицима чија се опрема и средства могу користити у систему заштите и спасавања од пожара,
- успоставити сарадњу са шумским газдинством и потписати споразуме о заједничкој сарадњи на превенцији и гашењу пожара отвореног простора;

- при пројектовању и извођењу радова, адаптација или реконструкција на постојећим објектима, пројектовању и изради нових, уградња уређаја и опреме у тим објектима примјењивати Законом прописане техничке нормативе и стандарде заштите од пожара,
- приликом изградње и добијања употребне дозволе за стамбене, привредне, пословне и друге објекте доследно примјењивати законом прописане мјере противпожарне заштите;
- континуирано вршити инспекцијски надзор и контролу исправности средстава и опреме за противпожарну заштиту у стамбеним, пословним, привредним и друштвеним објектима;
- електричне, топлотне, громобранске и друге инсталације и уређаји у објектима морају се редовно одржавати и постављати тако да не представљају опасност од пожара;
- опремити удаљене МЗ са апаратима за гашење пожара и формирати мале тимове за гашење пожара на тим рубним карјевима општине;
- спровести обуку јединица ЦЗ опште намјене у удаљеним МЗ да рукују са додјелим средствима;
- редовно проводити обуку субјеката од значаја за заштиту и спасавање од пожара, а посебно вршити едукацију о опасностима и превентивним мјерама заштите од пожара у васпитно-образовним установама;
- вршити повремене, редовне и ванредне прегледе димовних и ложишних уређаја;
- подстицати становништво да користи могућности осигурања од пожара;
- обавезна основна обука из области заштите од пожара за правна лица на територији општине односно њихових запослених у складу са Законом о заштити од пожара,
- предузимати потребне мјере на свим нивоима (законодавство, мониторинг, тужилаштво, полиција) у циљу повећања процента откривања лица која непажњом, немаром или намјерно узрокују пожар, како би иста била процесуирана и санкционисана у складу са важећом законском и подзаконском регулативом;
- ниво приправности ускладити са упозорењима Републичког хидрометеоролошког завода о индексу опасности од пожара.

7.6. Приједлог за ниво мјера и активности у случају техничко-технолошких опасности

У циљу смањења ризика од техничко-технолошких опасности као толерантног ризика и ради превенције и отклањања посљедица на подручју општине Станари потребно је предузети сљедеће мјере и активности:

- у области заштите од ових ризика тежиште је у превенцији односно примјени Закона и подзаконских прописа којима је регулисан поступак и рад са опасним материјама односно појачан инспекцијски надзор и контрола;
- максимална координација и брзо интервентно дјеловање ватрогасне јединице и службе хитне медицинске помоћи;

- вршити редовну обуку ТВСЈ за рад у условима техничко-технолошких опасности;
- успоставити сарадњу са рудником и термоелектраном Станари, а везано за техничко – технолошке опасности, начин упозорења, начин помоћи и сарадње са локалном заједницом;
- успоставити сарадњу са „Жељезницама РС“ у смислу информисања локалне заједнице о превозу опасних материја;
- успоставити систем провјере безбједности за повратак становништва на простор погођен техничко-технолошким несрећом,
- успоставити систем провјере загађености животне средине, а прије свега питке воде и пољопривредних производа на пољима;
- поставити мјерне инструменте за мјерење и праћење загађености ваздуха у близини рудника и термоелектране.

7.7. Приједлог за ниво мјера и активности у случају опасности у саобраћају

У циљу смањења ризика од опасности у саобраћају као толерантног ризика и ради превенције и отклањања посљедица на подручју општине Станари потребно је предузети следеће мјере и активности:

- чешће спровођење контроле учесника саобраћаја од стране саобраћајне полиције;
- стално унапређивати систем збрињавања у саобраћајним несрећама на лицу мјеста вршећи заједничку обуку ватрогасаца, службе хитне помоћи и другог спасилачког особља;
- осигурати пружно-путне прелазе са одговарајућом свјетлосном сигнализацијом, аутоматским рампама, и др.
- постављање саобраћајних знакова који треба да смање ризик од потенцијалних несрећа, постављање одговарајућих саобраћајних знакова везано за друмски саобраћај, постављање попречних препрека (тзв. лежећи полицајац) на локалним путевима, а нарочито у близинама школа.
- пожељно је инсталисање уређаја за контролу брзине и на другим критичним мјестима на регионалним путевима који пролазе кроз подручје општине Станари.

7.8. Приједлог за ниво мјера и активности у случају опасности од МЕС

У циљу смањења ризика од МЕС као толерантног ризика и ради превенције и отклањања посљедица на подручју општине Станари потребно је предузети следеће мјере и активности:

- наставити редовну едукацију припадника ТВСЈ о МЕС;
- спроводити едукацију становништва о опасностима од МЕС, а посебно дјеце у школским установама;
- поставити карте са означеним површинама загађеним МЕС на улазу у општину и друге јавне објекте са посебним акцентом на школе;
на сеоским подручјима ближе простору загађеном МЕС редовно подсјећати становништво на опасности које пријете;
- едукацију вршити са ловцима и у сарадњи са туристичком организацијом општине Станари;

- на свим туристичким мапама обиљежити простор загађен МЕС;
- карту са обиљеженим подручјем загаженим са МЕС поставити на сајт општине и туристичке организације;
- обиљежити подручје загађено МЕС;
- контролисати обиљеженост подручја загађеног МЕС;
- спровести сарадњу са РУЦЗ и тимовима за деминирање;
- развијати медицинске капацитете за пружање помоћи повријеђеним од МЕС.

8. Преглед закона, подзаконских аката и других докумената примјењених и кориштених у изради процјене

- Акционі план развоја општине Станари за период 2021-2023. године, јул 2021. године;
- Акциони план одрживог управљања енергијом и прилагођавања климатским промјенама Општине Станари (SECAP) за период до 2030. године, јун 2021.године;
- Водич за инвеститоре, општина Станари;
- Градови и општине Републике Српске, Републички завод за статистику, 2021.година;
- Закон о водама Републике Српске, („Службени. гласник РС“ број 50/06 од 31.05.2006. и 92/09);
- Закон о измјени Закона о водама („Службени гласник РС“ број 121/12)
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“ број 71/12)
- Закон о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама, ("Службени гласник РС" број 121/12);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“ број 94/19);
- Закон о измјенама и допунама закона о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама, („Службени гласник РС“, број: 46/17);
- Извјештај о стратешкој процјени утицаја на животну средину просторног плана општине Станари 2015-2035 - коначни извјештај, Институт за грађевинарство “ИГ” Бања Лука, Научно-истраживачки Институт, јул 2017.године;
- Интегрисана стратегија локалног развоја општине Станари за период 2018-2027. године, октобар 2017. Године
- Информација о стању безбједности у Републици Српској у 2021. години, Влада РС, Министарство унутрашњих послова, јун 2022.године;
- Одлука о организацији и функционисању цивилне заштите у области заштите и спасавања у општини Станари
- Одлука о разврставању, управљању и заштити локалних и некатегорисаних путева на подручју општине Станари, Број:01-022-800/15, од 24.07.2015.године;
- Основа заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта Републике Српске као компоненте процеса планирања коришћења земљишта, Пољопривредни институт Републике Српске, Завод за агрохемију и агроекологију, Бања Лука, октобар 2009.године;
- План заштите од пожара општине Станари, јануар 2016.године;
- План управљања водама за водно подручје ријеке Саве у ФБиХ (2016 – 2021), Пратећи документ бр.7 - хидролошке анализе, новембар 2016.године;
- Правилник о условима, основима и мјерилима за разврставање привредних друштава и других правних лица, органа управе и предузетника у одговарајуће категорије степена ризика угрожености од пожара, "Службени гласник РС" број 06/21;
- Правилник о техничким нормативима заштите од пожара у објектима у којима се окупља, борави или ради већи број лица, "Службени гласник РС" број 62/20;
- Приказ пројекта изградње термоелектране Станари, ЕФТ, август 2006.године;
- Приручник о ризику базираном димензионарању - Данска Агенција за ванредне ситуације-ДЕМА у сарадњи са Министарством безбједности БиХ децембар 2010.год.
- Процјена ризика од поплава и клизишта за стамбени сектор у БиХ, ЕУ – Програм за опоравак од поплава, новембра 2015.године;

- Процјена угрожености Града Добој од елементарне непогоде и друге несреће, Град Добој, 2015.године;
- Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће, РУЦЗ, децембар 2013.године;
- Процјена угрожености подручја општине Станари од елементарне непогоде и друге несреће, 2016.година;
- Статистички билтен општине Станари, општина Станари, 2017.година;
- Стратегија транспорта Републике Српске за период 2016–2030. година, Влада РС, Министарство Саобраћаја и веза, јануар 2017.године;
- Стратегија развоја енергетике Републике Српске до 2035. године, Влада РС, јун 2018.године;
- Уредба о садржају и начину израде Плана заштите од елементарне непогоде и друге несреће, („Службени гласник РС“, број: 101/21);
- Физичко – хемијске катактеристике пепела из ТЕ Станари, ЕТФ, 2016.година;
- Хрватовић Х. „Идентификација и процјена геолошких хазарда – земљотреса;
- Hazard and Risk Maps of Bosnia and Herzegovina, УНДП, прва верзија, мај 2016.године;

ЕДУКУМ с.п.

Knjaza Miloša 3A

78000 Banja Luka

Tel: 065/687-840

E-mail: edukumbl@yahoo.com, info@edukumbl.com

www.edukumbl.com